

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΟΥΡΤΟΣ

ΗΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΗΝΕΠΟΧΗ

ΤΗΣΚΡΙΣΗΣ

ΚΑΙΤΗΣ

ΟΠΙΣΘΟΔΡΟ-

ΜΗΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗΣ

ISBN 978-960-527-719-2

© Μάιος 2012, Γεώργιος Ανδρέα Μούρτος

© Μάιος 2012, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ: Μαυροκορδάτου 11, Τ.Κ. 106 78
τηλ.: 210 3304196 - 210 3830604, fax: 210 3819439

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Πρασσικάκη 5, Τ.Κ. 546 22
τηλ.: 2310-220992, fax: 2310-220910

e-mail: info@armosbooks.gr
παραγγελίες: orders@armosbooks.gr

web: www.armosbooks.gr

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση αναγραφής της πηγής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑ ΜΟΥΡΤΟΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ
ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗΣ

Μια γεωπολιτική θεώρηση

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

*Στις δίδυμες κορούλες μου,
που μόλις ξεκινήσανε την οδύσσεια της ζωής,
καθώς και στην υπομονετική γυναίκα μου*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ.....	5
1. Νεο-οθωμανισμός και Νεοθωμανία.....	8
2. Αιγαίο	14
3. Από την καθεστωτική στη ραγιαδική δημοκρατία	21
α. Η γενιά της Μεταπολίτευσης	22
(1) Η «δημοκρατία» και η «Δημοκρατία» ..	22
(2) Η άσωτη γενιά	27
β. Ο θεός, ο γενάρχης και οι αρχάγγελοι.....	31
γ. Οι ένοχοι και οι ενοχοποιημένοι	37
4. Η μεταψυχροπολεμική περιφερειακή αρχιτεκτο- νική.....	47
α. Βαλκανική Ελλάδα – αιγαιακή Τουρκία....	48
β. Ο τουρκο-ισραηλινός πόλος ισχύος	51
γ. Συμφέροντα-συμφορά.....	56
5. Η υποχώρηση του τουρκο-ισραηλινού πόλου ισχύος.....	58
α. ΗΠΑ.....	59
β. Τουρκία.....	62
(1) Νεο-οθωμανισμός	63
(2) Η υποτακτική Ελλάδα	66

(3) Ο οικουμενικός τουρκισμός	68
γ. Ισραήλ	71
6. Η ανάδυση του ανατολικο-μεσογειακού συστή- ματος	77
α. Τουρκία	78
(1) Η σμίλευση	78
(2) Το «κούρεμα» των αντιπάλων	85
β. Κύπρος	89
γ. Ελλάδα	93
(1) Η αποδόμηση	93
(2) Ο ελληνοτουρκικός χώρος και το Δυτικό Ζήτημα	95
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	104

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Σκοπός του παρόντος πονήματος είναι η κωδικοποίηση μερικών σκέψεων που ήταν διάσπαρτες στο μυαλό μου και με βασάνιζαν εφιαλτικά λόγω της μνημονιακής νεο-αποικιοποίησης της χώρας μας. Το πρωτοφανές στην υπόθεση αυτή είναι ότι τα συμφέροντα των νεο-αποικιοκρατών εξυπηρετούνται από το ίδιο το ελλαδικό κράτος – είτε λόγω προχειρότητας, αμελείας ή ανικανότητας των ταγών του είτε συνειδητά–, που υποκατέστησε με κυβερνητική υπογραφή το σύνταγμα της χώρας από το «χρεο-σύνταγμα» (Μνημόνιο). Τις σκέψεις αυτές τις πρωτοανέπτυξα σε δημόσια ομιλία μου στα Τρίκαλα, στις 26 Φεβρουαρίου 2011, προσκεκλημένος του ιστορικού Εκδρομικού και Μορφωτικού Συλλόγου Τρικάλων. Η υποδοχή των απόψεών μου ήταν ενθουσιώδης με μόνη εξαίρεση τον «πρώτο» πολίτη της πόλης, ο οποίος με έφεξε ότι η προσέγγισή μου ήταν «ελληνοκεντρική» και εξέφραζε «θυμό».

Είναι γεγονός ότι οι δυνατότητές μου δεν είναι αυτές ενός σοφού διανοητή αλλά ενός θυμόσοφου. Θυμόσοφου με την πλατωνική έννοια, σύμφωνα με την οποία ο «θυμός» ορίζεται ως στοιχείο της ψυχής, ως η κινητήρια δύναμη των ευγενών αισθημάτων, ιδίως του θάρρους. Άλλωστε, το θάρρος είναι θεμέλιο της ελευθερίας και, κατ’

επέκταση, της ευτυχίας, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη¹. Η σημερινή Ελλάδα, φοβισμένη και αδρανής, έγινε υποτακτική και μετέδωσε στους πολίτες της την απαισιοδοξία και την αβεβαιότητα.

Το θάρρος, λοιπόν, που πηγάζει από τη λαϊκή ψυχή παρά η σοφία του γραμματισμένου θα χαρακτηρίζει τις σκέψεις μου, για τον πρόσθετο λόγο ότι τις σκέψεις αυτές τις πρωτοανέπτυξα στη γενέτειρα ενός μεγαλοφυούς λαϊκού ραψωδού, ο οποίος σκυμμένος πάνω σε τρεις διπλές χορδές, έχοντας μια βυζαντινή παιδεία από την ψαλτική των παιδικών του χρόνων, μας οδήγησε στις πολύκρονες φυλετικές πηγές μας, όταν οι κάθε λογής γραμματισμένοι επιχειρούν σήμερα να τις κλείσουν ερμητικά. Αναφέρομαι στον Βασίλη Τσιτσάνη, τον ελληνοποιό του ρεμπέτικου, τον αυτοδίδακτο που διατήρησε α-

1. Ο Θουκυδίδης, στο Β' 43, εξυμνεί τους γενναίους και θαρραλέους, τους «επιφανείς», όπως τους αποκαλεί, και προτρέπει τους πολίτες να τους μιμηθούν με τα εξής λόγια, σε μτφ. Ελευθερίου Βενιζέλου: «Τους άνδρες αυτούς οφείλετε να μιμηθήτε, και θεωρούντες ότι θεμέλιον της ευτυχίας είναι η ελευθερία, και της ελευθερίας η ευψυχία, μη αποβλέπετε με ανησυχίαν εις τους κινδύνους του πολέμου» («Οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους»). Για να συμπληρώσει, στο Ε' 97, «ὅσοι διατηροῦν τὴν ελευθερίαν των, οφείλουσιν αὐτὸν εἰς τὴν δυνάμιν των καὶ ὄχι σε λόγια περὶ δικαίου» («Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἑλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύνάμιν δὲ τοὺς μὲν περιγιγνεσθαι»), ενώ στο Β' 40, τονίζει ότι δύναμη έχουμε και φίλους αποκτούμε «ὄχι ὅταν μας ευεργετοῦν ἀλλὰ ὅταν εμεῖς ευεργετούμε» («οὐ γὰρ πάσχοντες εὔ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους»).

ναλλοιώτη την ορμέφυτη δύναμη του μουσικού του ενστίκτου, γι' αυτό διατηρεί έντονη απήχηση και μετά θάνατον στον ευκολόπιστο και πάντα προδομένο λαό, τον περικυκλωμένο από τα απόρθητα τείχη της εξουσίας, που το κράτος τον θυμάται μόνο για να τον ξεζουμίσει οικονομικά και να τον ντύσει στο χακί².

Θα επιμείνω στο σημείο που μόλις προανέφερα, για να επισημάνω ότι η θυμοσοφία, ως γεννήτρα ευγενών αισθημάτων και υψηλού φρονήματος, που χαρακτηρίζει την γενναία και αδούλωτη λαϊκή ψυχή, εμπεριέχει την απλότητα στο λόγο και τη συμπεριφορά, καθώς και την μετριοφροσύνη. Γνωρίσματα, που προτάσσει ο χριστιανισμός και εξύμνησε ο αρχαιοελληνισμός³. Προσέξτε την απόκλιση της σημερινής, ανελλήνιστης Ελλάδας τόσο από τα νόματα της κλασικής και χριστιανικής παράδοσης όσο και από τα λαϊκά ερείσματα: από τη μια τα ακαταλαβίστικα του «προοδευτισμού», η ξερή γλώσσα των πολιτικών, η επίδειξη και η εξουσιομανία και, από

2. Άντλησα πολλές από αυτές τις σκέψεις από το Βασίλης Τσιτσάνης... για τη ζωή και το έργο του, Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Τρικκαίων, 2009.

3. Ενδεικτικά, αναφέρω το γνωστό σωκρατικό «ἐν οἴδᾳ ὅτι οὐδὲν οἶδα», καθώς και το εξαιρετικής καλλιπέπειας και εννοιολογικής μεστότητας παράθεμα από το Θουκυδίδη (Β' 40), σε μτφ. Ελ. Βενιζέλου: «Ἐμῶντα ερασταί του ωραίου, ἀλλὰ και φίλοι συγχρόνως της απλότητας, και καλλιεργούμεν το πνεύμα μας χωρίς θυσίαν του ανδρισμού μας. Ο πλούτος, ἐξ ἄλλου, μας χρησιμεύει ως ευκαιρία μάλλον προς ἐκτέλεσιν ἔργων, παρά ως ελατήριον κομπορημοσύνης» («Φιλοκαλοῦμέν τε γάρ μετ' εὐτελείας καί φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῶ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα»).

την άλλη, δύο μορφές που διαμόρφωσαν την παράδοσή μας, οι δύο μεγαλύτεροι Δάσκαλοι όλων των εποχών, ο Σωκράτης και ο Ιησούς⁴, οι οποίοι δεν έγραψαν ούτε μία παράδα και έγιναν Μεγάλοι μόνο με τον απλό τους λόγο⁵, το λόγο που κατανοούσε και ο πιο απλός πολίτης. Ο πρώτος, διαλεγόταν με τον συνομιλητή του, ρωτώντας και όχι μονολογώντας (διαλεκτική), ώστε να εκμαιεύσει την αλήθεια (μαιευτική μέθοδος) και, ο δεύτερος, υιοθέτησε την απλότητα της καθημερινότητας, τη γλώσσα του λαού, επικοινωνώντας με παραβολές. Και οι δύο απευθύνονταν στον απλό άνθρωπο με τον κοινό του και όχι στον πανεπιστήμονα.

Αναφέρθηκα στους δύο αυτούς Δασκάλους, διότι το παράδειγμά τους παραμένει επίκαιρο, πηγή έμπνευσης και πρακτικής ωφελιμότητας σε κάθε προηγμένο κράτος της Δύσης. Η Βρετανία, λ.χ., στηρίζει μεγάλο μέρος του νομικού της συστήματος στον κοινό του (common sense), στο πως θα αντιδρούσε ο πολίτης με κοινό του και όχι ο

4. Εννοώ τον «Σωκράτη της Γαλιλαίας», όπως τον αποκαλούσε ο Βολταίρος, ή, κατά τους χριστιανούς, τον Κύριο Ημών Ιησού-Χριστό. Και εξηγώ: Ιησούς είναι εβραϊκό όνομα (Yeshoua, Ζεσουά). Χριστός είναι ελληνική λέξη και σημαίνει «κεχρισμένος», «αφιερωμένος», ενώ στα εβραϊκά αποδίδεται ως *Mashiah*, Μασία, απ' όπου και η λέξη Μεσσίας. Βλ. Ρ. Ντεμπρέ, *Ο Θεός, μια ιστορική διαδρομή. Αναφορά στην ιστορία του Αιώνιου στη Δύση*, μτφ. Μ. Παραδέλλη, Κέδρος: Αθήνα, 2001, σ. 180.

5. Για τη σπουδαιότητα του «λόγου» στην ελληνική παράδοση, βλ. Γ. Μούρτος, «Πενία & Ευεξία», στο *Ευεξία & Διατροφή*, διμηνιαία έκδοση Ελληνικού Ιδρύματος Γαστρεντερολογίας & Διατροφής, Ιουλ-Αυγ 2011, σελ. 24-25.

ειδήμων. Η Ελβετία, ανήγαγε τον κοινό νομο σε πρωτεύον στοιχείο του πολιτικού της συστήματος (δημοψηφισματική δημοκρατία), κατά το αρχαιοελληνικό παράδειγμα. Είναι, άραγε, τυχαίο ότι η χώρα αυτή, παρότι μικρή σε έκταση και πληθυσμό, άγονη και γεωγραφικά απομονωμένη αναδείχθηκε στην πιο προηγμένη οικονομικά και στη δημοκρατικότερη στον πλανήτη, βασίζοντας το πολιτικό της σύστημα στα διδάγματα της κλασικής Ελλάδας, το θαύμα του πολιτισμού και του ανθρωπισμού που συνέπεσε χρονικά με την υιοθέτηση της άμεσης δημοκρατίας;

Έκανα τις πιο πάνω αναφορές, για να επιστημάνω αυτό που σήμερα παραβλέπεται και αποσιωπάται στη χώρα μας ότι, δηλαδή, οι προηγμένες κοινωνίες υπήρξαν ανέκαθεν επιφυλακτικές προς τους ειδικούς, τους πανεπιστήμονες και τους προνομιούχους. Αντιθέτως, κοινωνίες, όπως η νεο-ελληνική, που απαξιώνουν τον κοινό νομο και υποβαθμίζουν τον μέσο άνθρωπο, προβάλλοντας ευτελείς και αβάσιμες δικαιολογίες, όπως το επιχείρημα της «ανωριμότητάς» του να εκφραστεί δημοψηφισματικά από τα μικρά ζητήματα της καθημερινότητας μέχρι το Μνημόνιο και τα εθνικά θέματα ή προβάλλοντας το επιχείρημα του «μονόδρομου» στις εκάστοτε επιλογές της εξουσίας, αναστρέφουν την πρόσω πορεία τους και παρακμάζουν. Άλλωστε, τι να περιμένει κανείς από την «εξουσία» που είναι πάντα «εκτός ουσίας», κατά την ετυμολογική ερμηνεία της λέξης;

Με την παρούσα ηλεκτρονική έκδοση δεν φιλοδοξώ να πραγματοποιήσω μια ολοκληρωμένη κριτική σύνθεση

αλλά να συμπληρώσω προγενέστερες εργασίες, προπαρασκευάζοντας το έδαφος, όπως και με τις προγενέστερες εργασίες το προπαρασκεύασαν, για ουσιαστικότερες επιδιώξεις.

Ζητώ, προκαταβολικά, την κατανόηση του αναγνώστη για τις όποιες ατέλειες παρουσιάζει η εν λόγω εργασία. Ατέλειες, τις οποίες συνήθως θεραπεύουν οι διορθωτές και επιμελητές των εκδόσεων. Η μέριμνά μου, όπως η παρούσα εργασία κυκλοφορήσει ατελώς δεν μου επέτρεψε να έχω τη συνδρομή των ειδικών του είδους. Γι' αυτό, χρεώνομε αποκλειστικά κάθε ατέλεια του κειμένου.

Την εργασία μου αυτή την αφιερώνω στις κορούλες μου, την Ανδριάνα και την Ιωάννα, οι οποίες, τον Ιούλιο, κλείνουν το 2ο έτος της ζωής τους, καθώς και στη γυναίκα μου Νικολέτα, που τραβάει υπομονετικά το κουπί της ανατροφής τους.

1. Νεο-οθωμανισμός και Νεοθωμανία

*Έχουμε στις φλέβες μας το σπέρμα του χαμού.
Στο πεπρωμένο μας κάτι μοιραίο υπάρχει.
Δεν συμπληρώσαμε ούτε 200 χρόνια λευτεριάς
και μας έπιασε η νοσταλγία του ραγιά.
Κάποιοι προνοητικοί έχουν γίνει ήδη γενίτσαροι...!*

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΚΑΡΓΑΚΟΣ

Θα επιχειρήσω να ξετυλίξω το κουβάρι του υπό ανά-
λυση θέματος, πιάνοντας την άκρη του νήματος, από αυ-
τό που ονομάσαμε λαϊκή ψυχή, δηλαδή τον μέσο άνθρω-
πο με κοινό νου, τον άνθρωπο που εκφράζεται με και κα-
τανοεί τον απλό λόγο. Ας διαλεχτούμε, λοιπόν, απλά και
κατανοητά, για να επικοινωνήσουμε. Για την επικοινων-
ία μας αυτή, επιλέγω τη μέθοδο των απλών ερωτήσε-
ων, που μπορεί να βρίσκονται στα χείλη καθενός εξ υ-
μών.

- Πώς είναι δυνατόν η πρέσβειρα της χώρας μας στα Σκόπια να αρθρογραφεί στην εγκυρότερη εφημερίδα των ΗΠΑ υπέρ του ονόματος «Μακεδονία» για το κράτος των Σκοπίων και να μην απομακρύνεται πάραυτα από το Διπλωματικό Σώμα;
- Ποιά λογική υπαγορεύει στο υπουργείο Εξωτερικών και στους συν αυτώ «σοφούς» τις εχέφρονες συμβου-
λές απραξίας προς όσους επισημαίνουν την ανάγκη κή-
ρυξης και οριοθέτησης της ΑΟΖ μας, παρότι έχουμε ως κύριο σύμμαχο το Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συμ-
βάσεις του ΟΗΕ; Πού, άραγε, το αθηναιοκεντρικό κρά-
τος της Μεταπολίτευσης βασίζει τη θρασεία αμφισβή-
τηση της ύπαρξης αξιοποιήσιμων αποθεμάτων φυσικού
αερίου και πετρελαίου στην περιοχή του Αιγαίου παρά
τις περί του αντιθέτου μελέτες ημεδαπών και ξένων ε-
πιστημόνων και ειδικών Ινστιτούτων;
- Πώς είναι δυνατόν βουλευτής κυβερνώντος κόμματος

να χαρακτηρίζει δημοσίως «μπούρδες» τα περί του μακεδονικού ονόματος των Σκοπίων, όταν το ελληνικό κράτος διεξάγει (υποτίθεται «σοβαρές») συνομιλίες επ' αυτού, και να παραμένει στη θέση του χωρίς καμία συνέπεια; Και αφού τα ονόματα δεν έχουν βαρύτητα, γιατί τότε η Άγκυρα βυσσοδομεί με τον τίτλο του Οικουμενικού Πατριάρχη, γιατί η Βόννη διέκοπτε τις διπλωματικές σχέσεις με τις χώρες που αναγνώριζαν την Ανατολική Γερμανία, επειδή εμπεριείχε τον γεωγραφικό και εθνικό προσδιορισμό «Γερμανία» και, γιατί, οι Σκοπιανοί επιμένουν μετά μανίας στην κατοχύρωση ενός κλειψίτυπου ονόματος που θα προσδιορίζει την εθνική τους καταγωγή;

- Ποιά λογική επιβάλλει νεκρική σιγή και μηδενική αντίδραση από την επίσημη πολιτεία και από το κόμμα που ανήκει προς τον εκλεγμένο δήμαρχο Αλεξανδρούπολης, ο οποίος εκτόξευσε δημόσια «απειλή» για ανεξαρτοποίηση της Θράκης, παρότι αυτό στρέφεται ευθέως εναντίον της συνοχής του ίδιου του ελληνικού κράτους και θέτει σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια της χώρας; Της πολύπαθης ελληνικής Θράκης των προκλητικών «θετικών διακρίσεων» υπέρ των μειονοτικών από το αθηναιοκεντρικό κράτος, που ανέχεται τον προξενικό μηχανισμό να «φυτεύει» τουρκισμό και ψεύτικη αυτοσυνηδησία στον απλό κόσμο της μειονότητας που είναι άσχετοι με τη γείτονα (Πομάκοι, Ρομά, Κιρτζαλήδες, Γιαλούτς, Τσιτάκ κ.ά.).
- Πώς είναι δυνατόν πανεπιστημιακός που χρημάτισε, επί επταετίαν, σύμβουλος του νυν Προέδρου της Δημο-

κρατίας, όταν ήταν υπουργός Εξωτερικών, να αρθρογραφεί (εφ. *Καθημερινή*, 24/09/1989) και να υποστηρίζει «λύση» του Κυπριακού που οδηγεί στον αφελληνισμό του Νησιού, αναγκάζοντας τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, μακαριστό Χρυσόστομο, να του απαντήσει «...μόνο χέρι Τούρκου και συνείδηση τουρκική μπορούσε να κάμει τέτοιες εισηγήσεις», αλλά και τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών επί πρυτανείας του «απεθνικοποιημένου» Μιχάλη Σταθόπουλου να ψέξει εγγράφως (16/10/1989) τον αρθρογράφο καθηγητή; Ο εν λόγω πανεπιστημιακός, όχι μόνο δημοσιοποίησε αυτές τις καταδικαστέες εθνικά θέσεις, αλλά αναβαθμίστηκε από τον αρχηγό κυβερνώντος κόμματος ως ο κύριος σύμβουλος του επί διεθνών θεμάτων και ανέλαβε υπουργική θέση στο υπουργείο Εξωτερικών.

- Πώς είναι δυνατόν ένας πρώην Αρχηγός Γενικού Επιτελείου να ανακαλύπτει και να δημοσιοποιεί μετά την αποστρατεία τα πιστεύω του, ότι είναι «άθεος» και τη διαπίστωσή του ότι «ο πόλεμος τελείωσε και είμαστε ηττημένοι», όπως τιτλοφόρησε σχετικό άρθρο του, αναφερόμενος στα ελληνοτουρκικά, και να μην αποβάλλεται από την στρατιωτική οικογένεια ή έστω να μην του αφαιρείται ο τιμητικός και ισόβιος τίτλος του Επίτιμου Αρχηγού, όταν διακατέχεται από τέτοιο ηττοπαθές φρόνημα;
- Ποιά λογική νομιμοποιεί τον «πρώτο» πολίτη της πρωτεύουσας του κράτους, που εκλέχτηκε με το 12% του εκλογικού σώματος, να απαγορεύει το «Χριστός Ανέστη» από τα ερτζιανά του δήμου και να «ακυρώνει» τις

ευχές για την ονομαστική εορτή του με τη δικαιολογία ότι δεν επιθυμεί να προσβάλει τους αλλόθρησκους κατοίκους της; Άραγε, αυτού του είδους συνειδησιακές ευαισθησίες θα τον οδηγήσουν στην αλλαγή του ονοματεπώνυμού του και θα συμπεριλάβουν τις ονοματοδοσίες των οδών και των πλατειών ή την κατάργηση της εθνικής σημαίας και την καθιέρωση της διεθνοποιημένης αγγλικής; Πρόκειται για τον ίδιο δημοτικό άρχοντα, που καθιέρωσε το Ιστανμπούλ αντί του ιστορικού ονόματος της Κωνσταντινούπολης, ενώ δεν δείχνει να ενοχλείται από τόσα και τόσα εξελληνισμένα ονόματα πόλεων (π.χ. Λονδίνο, Βερολίνο, Δαμασκό, Πεκίνο).

- Ποιά λογική «οπλίζει» έναν προβεβλημένο και πολλαπλά ευνοούμενο από το κράτος πανεπιστημιακό, ώστε να προωθεί με συγγράμματα και τηλεοπτικές εκπομπές το ιδεολόγημα ότι στα 1821 δεν υπήρξε Παλιγγενεσία αλλά παρθενογένεση ενός νέου έθνους, του ελληνικού, και ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν υπόδειγμα ανεκτικότητας προς τους υπόδουλους Έλληνες; Και αυτός, με διακομματική συγκατάθεση, να διορίζεται πρόεδρος της νευραλγικής θέσης του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Είναι τυχαίο ότι ο εν λόγω ανήκει στο γνωστό καθεστωτικό Ίδρυμα Μελετών των Αθηνών, που χρηματοδοτείται αδρότατα από το κράτος την τελευταία τριακονταετία και αποτελεί τον εκφραστή της αγγλοσαξονικής θέσης στην Ελλάδα; Πρόκειται για το Ίδρυμα που μέχρι τον Οκτώβριο 2011 λοιδορούσε όποιον διατύπωνε τον ισχυρισμό ότι η Ελλάδα δια-

θέτει σημαντικά κοιτάσματα υδρογονανθράκων, όπως μας υπενθύμισε ο ακαδημαϊκός, σερ Βασίλης Μαρκεζίνης, ο οποίος συχνά πυκνά καυτηριάζει το βίο και την πολιτεία του⁶.

- Σε ποιά χώρα του πλανήτη σπαταλιέται τόσος χρόνος και καταβάλλεται τόση προσπάθεια με κρατική αρωγή και ενθάρρυνση, για να αποδειχθεί ότι δεν είμαστε αυτοί που είμαστε αλλά μόνο μια σταγόνα του παγκοσμιοποιημένου χυλού, μια κουκίδα σε έναν κοινό τόπο, ότι είμαστε κάτοικοι ενός πολύχρωμου χώρου και όχι μιας χώρας; Ενός χώρου, που μπορεί να ψαλιδίζεται εν είδει παιδικής χειροτεχνίας και όχι μιας χώρας που σμιλεύτηκε με θυσίες και στην οποία ο λαός της πορεύτηκε ανά τους αιώνες με πανανθρώπινες αξίες, που ο ίδιος ανέπτυξε;
- Τι κακό, τέλος πάντων, έχουν κάνει οι πρόγονοί μας, ώστε να τους ψέγουμε, όταν δεν τους ακυρώνουμε, για τη θυσία τους υπέρ της ανεξαρτησίας μας και για το ότι μας κληροδότησαν έναν οικουμενικής εμβέλειας και διαχρονικής ισχύος πολιτισμό;
- Πώς είναι δυνατόν ο Νεό-τουρκος «ηγεμών» να αναγγέλλει μέσα στην Ελλάδα τη μειωμένη κυριαρχία της (π.χ. το casus belli, γκριζοποίηση του Καστελόριζου) και ο οικοδεσπότης να παραμένει άφωνος; Τι τον εμποδίζει να κάνει χρήση της αυτονόητης διπλωματικής αρχής της ανταποδοτικότητας; Δηλαδή, «ουδετεροποίηση» του Αιγαίου αυτοί, «ουδετεροποίηση» της Κων-

6. Βλ. Αντίβαρο-antibaro.gr/node/3866.

σταντινούπολης εμείς, προβάλλοντας ιστορικούς, πολιτισμικούς, θρησκευτικούς λόγους και προωθώντας τη «βατικάνεια» λύση για το ιστορικό κέντρο της Κωνσταντινούπολης.

- Πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι μια χώρα, όπως η Ελλάδα, με ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα και με ένα ιστορικό παρελθόν ακατάβλητης γενναioφροσύνης (κατέβαλε την Περσική και Οθωμανική Αυτοκρατορία, τραυμάτισε θανάσιμα την Γερμανική), που λογικά θα έπρεπε να κατατάσσεται στις υπερδυνάμεις «ήπιας ισχύος», τουτέστιν στις χώρες με αξιόλογο γεωπολιτικό διεθνές εκτόπισμα, αδυνατεί να λειτουργήσει ακόμη και ως δύναμη αδράνειας, δηλαδή να συντηρεί τα κεκτημένα και να μη βηματίζει όπισθεν;
- Πώς μπορεί να εξηγηθεί η βαθμιαία συρρίκνωση της εθνικής (η αρχή έγινε με τον Αττίλα, το 1974) και της κρατικής κυριαρχίας μας μέσω ενός μεθοδικού αποχρωματισμού των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο («γκρίζες ζώνες», casus belli), που οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στη συνεκμετάλλευσή του με ευθύνη ημών και όχι κάποιων τρίτων; Ας παρακολουθήσουμε τα κομβικά σημεία αυτής της καθοδικής πορείας: Πρακτικό Βέρνης (1976) που, σε συνδυασμό με τη συμφωνία του Νταβός (1987), πάγωσαν κάθε ενέργεια για έρευνα και εκμετάλλευση του πιθανού ενεργειακού πλούτου του Αιγαίου, για να ακολουθήσει το μνημόνιο της Βουλιαγμένης (1988) που καθιέρωσε σειρά Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) στο Αιγαίο, δηλαδή στο χώρο της εθνικής μας

κυριαρχίας, εξαιρώντας τον τουρκικό μικρασιατικό χώρο, όπερ μεθερμηνευόμενο σημαίνει την καταρχήν αποδοχή ουδετεροποίησης του Αιγαίου ή άλλως τα προεόρτια της συνεκμετάλλευσης. Έτσι, φθάσαμε στα Ίμια (1996), που εγκαινίασαν την εποχή των «γκρίζων ζωνών», για να ακολουθήσει η συμφωνία της Μαδρίτης (1997) με την οποία η Αθήνα αναγνώρισε, εκτός από τα νόμιμα και «ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στο Αιγαίο» και, σαν να μην έφθαναν αυτά, η Ελλάδα αποδέχθηκε την ύπαρξη προς διευθέτηση «συνοριακών διαφορών» και πάλι στο Αιγαίο, στη σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι (1999). Σε αυτά πρέπει να προστεθούν σειρά αρνητικών διευθετήσεων στο NATO και στο διεθνή Οργανισμό ICAO (FIR Αθηνών), η απόσυρση των ρωσικών πυραύλων S300 που αφαίρεσε από την Κύπρο το αναφαίρετο δικαίωμα της αυτοπροστασίας και, φυσικά, οι αδιάκοπες παραβιάσεις του Εθνικού Εναέριου Χώρου στο Αιγαίο και οι συχνές παραβιάσεις των Ελληνικών Χωρικών Υδάτων από τουρκικά πολεμικά πλοία υπό το πρόσχημα της αβλαβούς διέλευσης σε απόσταση αναπνοής από την Αθήνα. Η Αθήνα, η οποία όχι μόνο δεν αντιδρά αλλά παραμένει στο «business as usual», δηλαδή «κολλημένη» πάνω στον επίβουλο σαν βδέλλα ακόμη και όταν αυτός παραδέχεται με τον πλέον επίσημο τρόπο ότι ευθύνεται για τις μεγάλες πυρκαγιές στα ελληνικά δάση. Ναι, σωστά διαβάσατε: πρόκειται για την ομολογία του πρώην πρωθυπουργού Μεσούτ Γιλμάζ ότι κατά τη διάρκεια της πρωθυπουργίας της Τανσού Τσιλέρ (1995-97), Τούρκοι πράκτορες έκαιγαν, κατ'

εντολήν του τουρκικού κράτους, τα ελληνικά δάση.

Με αυτά και άλλα πολλά, οδηγηθήκαμε στη de facto κατάλυση της εθνικής μας κυριαρχίας, η οποία ομολογείται επισήμως με δηλώσεις, όπως αυτή πρώην Προέδρου της Βουλής και πανεπιστημιακού ενόπιον του άφωτου νυν Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας ότι «τα εθνικά σύνορα και ένα μέρος της εθνικής μας κυριαρχίας θα περιοριστούν χάριν της ειρήνης, της ευημερίας και της ασφάλειας». Μια θέση, που εξειδίκευσε ο προκάτοχός της, του έτερου κυβερνώντος κόμματος, ομιλώντας προσφάτως στη Βουλή ότι «η Θράκη και το Αιγαίο δεν μπορούν να υπερασπιστούν από μια χώρα που είναι υπό κατάρρευση», προσθέτοντας ακόμη ότι οι Έλληνες πολίτες δεν έχουν την ωριμότητα να εκφραστούν δημοψηφισματικά (άραγε, οι πολιτικοί έχουν την ωριμότητα να κυβερνήσουν;), για να επιβεβαιωθούν αμφότεροι από τον πρωθυπουργό του «λεφτά υπάρχουν» με την επίσημη διαπίστωσή του περί «απώλειας εθνικής κυριαρχίας». Προσέξτε νοοτροπία παράδοσης και υποταγής των πολιτικών αρχόντων της χώρας, τους οποίους ο λαός ψήφισε για να υποστηρίξουν και να διευρύνουν τα εθνικά συμφέροντα.

Ο τρίτος τη τάξει πολιτειακός άνδρας εξειδικεύει την υποδούλωση, ο δεύτερος την επιβεβαιώνει και ο πρώτος την επικροτεί δια της σιωπής. Συγκρίνετε αυτή τη στάση με την αντίστοιχη περίπτωση της Ισλανδίας, η οποία πτώχευσε το 2008, όπου ο Πρόεδρος Γκρίμσον παρέπεμψε την απόφαση της κυβέρνησης που υπέβαλε τους πολίτες σε υπέρμετρες οικονομικές θυσίες για τα λάθη των

ελίτ της χώρας στην κρίση των ψηφοφόρων, ώστε να αποφασίσουν δημοψηφισματικά. Και μη βιαστεί κάποιος να δικαιολογήσει τον Έλληνα Πρόεδρο ότι στερείται αντίστοιχου δικαίωματος, διότι έγκριτοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι σε μια μαραθώνια εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πανεπιστημίου Αθηνών, την 13η Απριλίου 2011, ομίλησαν περί του αντιθέτου. Το κακό στην περίπτωση της προεδρικής αφωνίας δεν είναι τόσο η αφωνία καθαυτή όσο η θεώρηση ότι η μείωση της εθνικής κυριαρχίας αποτελεί μια φυσιολογική, εάν όχι ευεργετική εξέλιξη. Μια αντίληψη, που επωάζεται επί μακρόν και, τελικά, προσέλαβε την σημερινή της μορφή, γνωστή με το προσωνύμιο «νεο-οθωμανισμός»⁷. Ομιλώ για μια σχολή σκέψης, που μετασχημάτισε την εν πρώτοις ευφάνταστη θεωρία κάποιων γραμματισμένων σε επίσημη πολιτική των δύο στρατηγικών κέντρων του ελληνισμού – Αθήνα και Κωνσταντινούπολη.

Δηλαδή, δεν πρόκειται για τωρινό φαινόμενο αλλά για ένα φαινόμενο με βαθιές ιστορικές ρίζες, που μας οδηγούν στα μέσα του 19ου αιώνα. Έκτοτε, ο ελληνισμός τελεί υπό μια ιδιότυπη ομηρία στο σχήμα του «ελληνο-

7. Η εν λόγω μείωση της εθνικής κυριαρχίας έχει δύο σκέλη: Πρώτον, την αυστηρά νεο-οθωμανική, τουτέστιν την υπαγωγή της χώρας στο άρμα της ηγεμονικής περιφερειακής δύναμης, της Τουρκίας, με την ανασύσταση των ορίων επιρροής του ζωτικού χώρου της πάλαι ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στο επίκεντρο του οποίου βρίσκεται ο ελληνικός χώρος. Δεύτερον, την υπαγωγή σε καθεστώς οικονομικής υποδούλωσης της χώρας μας στους δανειστές της, που την αποτρέπει να ενεργεί χωρίς την έγκρισή τους.

θωμανισμού», που παγίωσε την ελληνική υποτακτικότητα στην τουρκική επικυριαρχία. Εξαιρέσεις, φυσικά, υπήρξαν αλλά η τάση που περιέγραψα παραμένει σε ισχύ. Μάλιστα, φθάσαμε σήμερα στο ασύλληπτο, την «αγιοποίηση» του νεο-οθωμανισμού. Καμία είδηση δεν ρυτιδώνει το πρόσωπο της γειτονικής χώρας, παντού ελληνοτουρκικές αγάπες, συνεργασίες, γάμοι, σήριαλ, ντοκιμαντέρ και εκπομπές: κανονική εισβολή, πλήρης υποταγή, ταφική σιγή⁸.

Η απαρίθμηση όλων των ενεργειών και παραλήψεων, που μεταμορφώνουν μέρα με τη μέρα την Ελλάδα σε Νεοθωμανία, θα μπορούσε να γίνει πολλών σελίδων ανάγνωσμα και πολλών ωρών συζήτηση. Θα μπορούσα να σταματήσω εδώ και όλοι μας να μείνουμε με την πικρή γεύση των όσων περιέγραψα. Αντ' αυτού, θα προχωρήσω στη διατύπωση των σκέψεών μου και θα επικαλεστώ την εύστοχη διαπίστωση ενός μεγάλου θεωρητικού της Αριστεράς και βαθύτατα πατριώτη, του «Λούθηρου του κομμουνισμού», ο οποίος ως γενναιόψυχος απέκλινε από τη Μέκκα της ιδεολογικής ορθοδοξίας, τη Μόσχα, προτάσσοντας το εθνικό έναντι του διεθνιστικού, του Ιταλού Αντώνιο Γκράμσι: *«μισώ τους αδιάφορους, γιατί με ενοχλεί το κλαψούρισμα των αιωνίων αθώων»*. Η γκράμσια διαπίστωση, παρότι διατυπώθηκε το 1917, παραμένει ι-

8. Για μια διεισδυτική ανάλυση του φαινομένου, βλ. το αξιοσπούδαστο άρθρο του Ι. Αναστασάκη, «1001 Νύχτες». Τουρκική τηλεοπτική σαπουνόπερα “εργαλείο” ήπιας γεωστρατηγικής διείσδυσης», *Στρατιωτική Ισορροπία*, Οκτ. 2010, σελ. 122-25.

σχυρή και επίκαιρη, γι' αυτό την επικαλούμαι, ευελπιστώντας πως θα έχει κάποιο πρακτικό αντίκρυσμα και στα καθ' ημάς.

Στο πόνημα αυτό δεν επιδιώκω να πείσω τον αναγνώστη αλλά να τον προκαλέσω σε έναν υγιή προβληματισμό. Γι' αυτό, θα χρησιμοποιήσω το δικό μου «μαιευτικό» εργαλείο, τη γεωπολιτική, ευελπιστώντας ότι ο προβληματισμός θα διευρυνθεί και θα εμπλουτιστεί από πνευματικούς συνοδοιπόρους άλλων γνωστικών αντικειμένων, ώστε να επέλθει μια σύνθεση απόψεων υπό τη μορφή μιας δέσμης προτάσεων για τη φυγή προς τα μπρος.

2. Αιγαίο

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
τις πόρτες σπάσαν οι οχτροί
κι εμείς γελούσαμε στις γειτονιές
την πρώτη μέρα

* * *

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
αδέλφια πήραν οι οχτροί
κι εμείς κοιτούσαμε τις κοπελιές
την άλλη μέρα

* * *

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
φωτιά μας ρίξαν οι οχτροί
κι εμείς φωνάζαμε στα σκοτεινά
την τρίτη μέρα

* * *

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
σπαθιά κρατούσαν οι οχτροί
κι εμείς τα πήραμε για φυλαχτά
την άλλη μέρα

* * *

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
μοίρασαν δώρα οι οχτροί

κι εμείς γελούσαμε σαν τα παιδιά
την πέμπτη μέρα

* * *

Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί
κρατούσαν δίκιο οι οχτροί
κι εμείς φωνάζαμε ζήτω και γεια
σαν κάθε μέρα

ΝΙΚΟΣ ΞΥΛΟΥΡΗΣ

Αναφέρθηκα στα μοναδικής αξίας αλλά αναξιοποίητα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας μας. Μεταξύ αυτών, ξεχωρίζει η γεωγραφική θέση, με το γεωπολιτικό της διαμάντι, το Αιγαίο, δηλαδή τη θάλασσα εκείνη που ανέδειξε έναν τόπο με ολιγάριθμο πληθυσμό σε φάρο πολιτισμού με παγκόσμια εμβέλεια και πανανθρώπινη απήχηση.

Και για να μη θεωρηθεί ότι ομιλώ αυθαιρέτως, υιοθετώ την προτροπή του Αντισθένη, «*ἀρχὴ σοφίας ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις*», ώστε να γνωρίζουμε γιατί ομιλούμε, όχι απλώς με βάση τη γεωγραφία αλλά το σύνολο των γνωρισμάτων που χαρακτηρίζουν και προσδιορίζουν την συγκεκριμένη νησιωτική περιοχή.

Ξεκινώ αυτή την ενότητα με τον ορισμό του Αιγαίου, που ορίζεται γεωπολιτικά από το νησιωτικό σύμπλεγμα, το Αρχιπέλαγος, το οποίο ήταν και παραμένει άρρηκτα συνυφασμένο –ιστορικά και πολιτιστικά– με τις δύο ηπειρωτικές προεκτάσεις, την Ελλάδα και τη Μικρά Ασία. Το Αιγαίο υπήρξε η «καρδιά» και η ηπειρωτική ενδοχώρα ο «κορμός» του σώματος του ελληνισμού. Με τις αναφορές αυτές δεν αγνοώ ούτε ακυρώνω την γεωγραφία ότι, δηλαδή, η ηπειρωτική Ελλάδα συνδέεται με τη Μεσευρώπη. Απλώς επισημαίνω ότι η ελληνική χερσόνησος απομακρύνεται από τη Μεσευρώπη και τείνει προς την Ανατολή μέσω της πανσπερμίας των ελληνικών νησιών, που αποτελούν το Αρχιπέλαγος. Δείτε, για παρά-

δειγμα, την Κύπρο, που αποτελεί την απόληξη του νησιωτικού συμπλέγματος του Αρχιπελάγους, και η οποία συνδέεται με την ασιατική Ανατολή κλιματολογικά, ιστορικά, οικονομικά και γεωγραφικά με μια εκτεταμένη ακτή παράλληλη με την ακτή της Μικράς Ασίας προς το βορρά και με την ανατολική της απόφυση να «δείχνει» σαν δείκτης δεξιού χεριού την ασιατική πλευρά.

Δηλαδή, το Αρχιπέλαγος και η έναντι όχθη, η Μικρά Ασία, αποτελούν μια γεωπολιτική ενότητα που διαμορφώθηκε από τους ομηρικούς χρόνους. Στην ενότητα αυτή δόθηκε από τους Δυτικούς το προσωνύμιο Εγγύς Ανατολή, ένας όρος που διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα, για να δηλώνει τα ανατολικά όρια του δυτικού κόσμου, αφού από το Σχίσμα (1054) μέχρι την είσοδο της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ και, κυρίως, στην ΕΕ η περιοχή που συμπεριλάμβανε την βυζαντινή κρατική ύπoσταση ήταν εκτός των δυτικών ορίων και προσδιορίζονταν ως Ανατολή. Η ουσιαστική φιλοδυτική αναδιάταξη της περιοχής προήλθε με την ανάδειξη της εξευρωπαϊσμένης Ελλάδας και της ευρωπαϊζουσας κεμαλικής Τουρκίας, που ώθησαν τρόπον τινά τα δυτικά όρια ανατολικότερα, υποκαθιστώντας το Εγγύς από το Μέση Ανατολή, η οποία, ωστόσο, αποτελεί έναν απροσδιόριστο γεωγραφικό χώρο, που έγινε τελικά γνωστός στις ημέρες μας ως Ευρύτερη Μέση Ανατολή⁹. Χρησιμοποιώ το

9. Ο όρος Μέση Ανατολή πρωτοδιατυπώθηκε από τον αμερικανό στρατηγιστή και ιστορικό Μαχάν, το 1902, και υιοθετήθηκε από τους Βρετανούς τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, για να περιγράψει την περιοχή που εκτείνεται από τη Μεσόγειο και την Αραβία μέχρι την

επίθετο «απροσδιόριστος» με την έννοια της έλλειψης ενός απροσπέλαστου φυσικού ορίου προς ανατολάς, σε αντίθεση με τα σαφώς διαγεγραμμένα όρια προς το βορρά και το νότο που συναντούν την απροσπέλαστη οροσειρά του Καυκάσου και το φράγμα της θάλασσας.

Στην έκταση που σχηματίζεται από τη χωρογραφική ενότητα που περιέγραψα επεκτάθηκε και η Αυτοκρατορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ουσιαστικά, πρόκειται για όσμωση της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, που έχει αναδείξει μια γεωπολιτική σύνθεση. Σε αυτόν το χώρο αναπτύχθηκαν πανάρχαιοι πολιτισμοί, καθώς και οι τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες (ιουδαϊσμός, χριστιανισμός, ισλαμισμός). Σε αυτόν το χώρο, η Ελλάδα πρωτοστάτησε για αιώνες και μεγαλούργησε. Ωστόσο, κάθε φορά που ομφαλοσκοπεί, που «μικραίνει» και «κονταίνει» γιατί τη φοβίζονται τα «ύψη» της αριστοκρατικής καταγωγής της, κερδίζει έδαφος μια νέα στρατηγική θεώρηση του χώρου, που είναι προσαρμοσμένη ακριβώς για μια «μικρή», φοβική και άφιλη Ελλάδα.

Ινδία (Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιράν, Τουρκία, ασιατικά αραβικά κράτη, κεντρική Ασία και Αφγανιστάν), όπου διαδραματίστηκε το αποικιακό θρίλερ, γνωστό ως «Great Game». Αυτή η αχανής περιοχή αποδίδεται μεταψυχροπολεμικά ως Ευρύτερη Μέση Ανατολή. Βλ. D. Fromkin, *A Peace to End all Peace. The Fall of the Ottoman Empire and the Creation of the Modern Middle East*, Avon Books: New York 1990, σελ. 16, 224. Για τη γεωστρατηγική σπουδαιότητα και την ιδιομορφία της εν λόγω περιοχής, βλ. A. Toynbee, *Το Δυτικό Ζήτημα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Μια μελέτη επαφής πολιτισμών*, μτφ.-πρόλογος Π. Πάρτσος, 2η έκδοση, University Studio Press: Θεσ/νίκη 2007, σελ. 239 κ.ε.

Γι' αυτό, η σημερινή, διασωληνωμένη στη δημοσιονομική εντατική Ελλάδα ξαναγίνεται η Ελλάδα της Εγγύς Ανατολής, ένας όρος που επανέρχεται στα κέντρα αποφάσεων της Δύσης, υπονοώντας ότι απομακρύνεται από την Ευρώπη¹⁰. Με τη μόνη αξιοσημείωτη διαφορά, ότι αυτή τη φορά ο όρος «Ανατολή» δεν περιλαμβάνει την ταχέως ενσωματούμενη στη Δύση Ανατολική Ευρώπη, αλλά χώρες όπως η «άσωτη» Ελλάδα και η «σκληροτράχηλη» Σερβία. Γι' αυτό, η πρώτη πληρώνει βαρύ τίμημα με τη Μακεδονοποίηση και τη γκριζοποίηση του Αιγαίου (όπως κατά το παρελθόν με την Μικρασιατική Καταστροφή), ενώ η δεύτερη με την γεωγραφική κατάτμηση και την περιθωριοποίησή της¹¹. Επ' αυτού θα επανέλθω λεπτομερώς στο καταληκτικό κεφάλαιο της μελέτης.

Συγκεφαλαιώνω με όσο πιο απλό τρόπο γίνεται τις προαναφερθείσες επισημάνσεις μου, ως εξής. Όταν αναφερόμαστε στο Αιγαίο, μιλάμε για την «καρδιά» μιας γεωπολιτικής ολότητας που καλύπτει το χώρο, ο οποίος οριοθετείται από τον άξονα Ιταλίας-Λιβύης έως τα ινδο-

10. Βλ. το κλασικό έργο, M.S. Anderson, *The Eastern Question 1774-1923*, Macmillan Press: London 1978, σ. ix, και το άρθρο του ελληνοαμερικανού καθηγητή Ν. Σταύρου, εφ. *Ελευθεροτυπία*, 14/07/2010. Επίσης, Α. Τουνμπι, *ό.π.*, σ. 17.

11. Ο εν λόγω προβληματισμός και η αποκρυστάλλωση αυτών των σκέψεών μου, γεννήθηκαν από την αξιοσημείωτη εισήγηση του Π. Πάρτσου, στην ημερίδα που διοργάνωσε «The Hellenic Circle» στις Βρυξέλλες με θέμα «The Western Question in Greece and Turkey: Arnold Toynbee and the Koraes Chair», στις 06/06/2011.

πακιστανικά σύνορα (οροσειρά Ινδοκούς και Ινδός ποταμός). Αυτός είναι ο φυσικός χώρος της Ελλάδας, η στρατηγική της «προίκια», που εάν την αξιοποιούσε η αξία της στα διεθνή κέντρα αποφάσεων στις Βρυξέλλες και στην Ουάσιγκτον θα ήταν απροσμέτρητη, διότι θα διεύρυνε τα όρια της Δύσης στην εσχατιά της Ανατολής.

Άλλωστε, το βαρόμετρο της γεωπολιτικής ισχύος της διαχρονικής Ελλάδας υπήρξε ανέκαθεν ο βαθμός ελέγχου της «καρδιάς» αυτής της περιοχής, γεγονός που της προσέδιδε πρωτοφανή ζωτικότητα και απήχηση πέραν και μακράν των στενών γεωγραφικών ορίων της. Όμως, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1922, ο αιγαιακός χώρος από «καρδιά» προσέλαβε τη λειτουργία των άκρων στο σώμα της Ελλάδας, τα οποία έχουν εξασθενήσει επικίνδυνα και δεν μπορούν να στηρίξουν τον εθνικό κορμό λόγω της πολύχρονης εγκατάλειψης, της πληθυσμιακής αποδυνάμωσης, της υιοθέτησης μιας νοοτροπίας ηττημένου και «μικρού» με αναφορές του τύπου η Κύπρος είναι μακριά, που επέτρεψαν στην Άγκυρα να εξελιχθεί ως η επικυρίαρχη δύναμη της περιοχής. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, που είναι ενδεικτικό της εθνικής μας παθογένειας, είναι η δειλία, θα έλεγα η άρνηση ακόμα και για την απλή διακήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης –γνωστής με το ακρωνύμιο ΑΟΖ–, διότι η Αθήνα, που έρπει και δεν περπατά ευθυτενώς και περήφανη, συμφιλιώθηκε με το γεγονός της μόνιμης αναπηρίας του εθνικού της σώματος.

Περιγράφω το αυτοκτονικό σύνδρομο του νεο-ελληνισμού, που εκδηλώνεται ως απόκλιση από την κοιτίδα του

ελληνισμού, τον αιγαιακό χώρο, τις συνέπειες της οποίας μόνον οι Μεγάλοι μπορεί να αποτιμήσουν, καθώς και να αποτρέψουν το απονενομημένο, δηλαδή τη σμίκρυνση του κράτους και την αποδόμηση του έθνους, που οι μικροί το θεωρούν λύτρωση. Ένας εξ αυτών των Μεγάλων ανδρών είναι ο δημιουργός της Ελλάδας των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών, ο ηγέτης που επί μια δεκαετία μελέτησε και μετέφρασε το έργο του Θουκυδίδη και ανέδειξε τη «μικρή» Ελλάδα σε κυρίαρχη δύναμη στο γεωπολιτικό υποσύστημα της περιοχής. Πρόκειται για τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος αρεσκόταν να λέει ότι «η Ελλάδα είναι δυνατόν να ασφαλίσει το μέλλον της από τη στιγμή που θα κυριαρχήσει στο Αιγαίο»¹².

Ένας άλλος Μεγάλος, μιας άλλης κατηγορίας μεγέθους, που υποστήριζε ότι «“δύναμις” δεν είναι μόνον η πληθύς και το ξίφος», ο Οδυσσέας Ελύτης, έγραψε σχετικά: «Αν τα δάχτυλά μας δεν ήταν μουδιασμένα από τόσων αιώνων δουλεία (και δεν εννοώ μόνον τη σουλτανική, που γι’ αυτήν επιτέλους υπήρχανε ανέκαθεν Κολοκοτρωναίοι ικανοί να την αποβάλουν με σκέτο σαπουρόνερο), θα διατηρούσαμε κάποιαν οικειότητα με τη μυστική συναλλαγή των φυσικών στοιχείων και δε θα εκλαμβάναμε το Αιγαίο γραφικότητα»¹³, κάτι δηλαδή σαν αξιοθέατο θα πρόσθετα.

12. Βλ. Κ. Σβολόπουλος, *Η απόφαση για την επέκταση της ελληνικής κυριαρχίας στη Μικρά Ασία. Κριτική επαναψηλάφηση*, Ίκαρος: Αθήνα 2009, σελ. 20-21, 34, κ.α.

13. Βλ. Οδυσσέας Ελύτης, *Ανοιχτά Χαρτιά*, 5η έκδοση, Ίκαρος: Αθήνα 2010, σ. 191.

Οι μικροί της σήμεραν περιορίζονται σε χωρογραφικές διαπιστώσεις του τύπου «το Αιγαίο ανήκει στα ψάρια του» ή στην εμμονή διατήρησης των εκκλησιαστικών δικαιοδοσιών (Φανάρι, Αθήνα) ή στον επιμερισμό των πλουτοπαραγωγικών του αποθεμάτων μεταξύ των δύο πλευρών, όπως αποκαλούν το θύμα (Ελλάδα) και το θύτη (Τουρκία) ή στην υποχώρηση, για να «βρούμε την ησυχία μας». Ένα είναι σίγουρο. Η προτροπή και οι επισημάνσεις των Μεγάλων δεν έπιασαν τόπο στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, που κάνει ακριβώς το αντίθετο, επιβεβαιώνοντας έτσι το χαρακτηρισμό της Νεοθωμανίας.

Ο όρος Νεοθωμανία δεν είναι ρητορικός ούτε αυθαίρετος, αλλά γεωπολιτικός. Χαρακτηρίζει την Ελλάδα από τη στιγμή που αυτοενοχοποιήθηκε και επαναπροσδιόρισε τους γεωπολιτικούς της προσανατολισμούς. Η χρονική αφετηρία αυτού του επαναπροσδιορισμού είναι το 1974, όταν, για πρώτη φορά στην τρισχιλιετή ιστορία της, η Ελλάδα «βαλκανοποίησε» τους γεωπολιτικούς της προσανατολισμούς, ενώ είναι γνωστό ότι το κέντρο βάρους του ελληνισμού ουδέποτε υπήρξε στα Βαλκάνια, ούτε επί του Μακεδónα, Μεγάλου Αλεξάνδρου¹⁴.

Η βαλκανοποίηση, λοιπόν, της Ελλάδας δεν συνεπάγεται μόνο γεωπολιτική υποβάθμιση αλλά, πρωτίστως, την ταύτισή της με μια ξεπερασμένη και εν πολλοίς ξε-

14. Για λεπτομερή ανάλυση, βλ. Γ. Μούρτος, «Η γεωπολιτική ανατομία της Ανατολικής Μεσογείου. Η θέση της Ελλάδας», *Γεωπολιτική, α' & β' μέρος*, Ιουλ & Σεπτ 2000.

χασμένη διεθνολογική οντότητα, την Εγγύς Ανατολή. Με απλούστερους όρους, συνεπάγεται τη νεο-οθωμανοποίησης της, τουτέστιν την υποταγή της χώρας στη σφαίρα επιρροής της Άγκυρας, στο άρμα των στρατηγικών συμφερόντων της ισλαμοεθνικιστικής Τουρκίας.

Παρακολουθείστε την πρακτική πλευρά των εθνικών συνεπειών της βαλκανοποίησης, που προκάλεσε το ίδιο το ελλαδικό κράτος, το οποίο μάλιστα ψέγουν οι προοδευτικοί και οι αριστερογενείς κυρίως ελληνοκεντρικοί κύκλοι ότι δεν προωθεί με εντονότερους ρυθμούς. Η γεωστρατηγική συνέπεια της βαλκανοποίησης είναι η νεο-οθωμανοποίηση της ελληνικής Θράκης, διότι η εν λόγω περιοχή, στερούμενη γεωγραφικού εύρους, εξαρτάται από το ζωογόνο στρατηγικό βάθος του Αιγαίου. Η άρρηκτη στρατηγική σύνδεση Θράκης-Αιγαίου καθιστά την Τουρκία τρωτή στο πιο ευαίσθητο σημείο της, στην πολυπληθυσμική ευρύτερη περιοχή της Κωνσταντινούπολης αφενός και αφετέρου ενεργεί ως ο ισχυρότερος αποτρεπτικός παράγων προς τον εξ ανατολών επίβουλο. Γι' αυτό, άλλωστε, η Άγκυρα επιμένει με αμείωτο σθένος στην ουδετεροποίηση της Λήμνου και στην αποστρατικοποίηση της Δωδεκανήσου.

Εκτός της γεωστρατηγικής, υπάρχει και μια άλλη σοβαρότερη ίσως συνέπεια της ελλαδικής βαλκανοποίησης, την οποία θα αποδώσω με τον όρο «ραγιαδοποίηση». Και εξηγώ. Η βαλκανοποίηση εξωθεί στη ραγιαδοποίηση με τη λήθη των ιστορικών γεγονότων και την αποδοχή των τετελεσμένων. Θα περιορίσω το συλλογισμό μου στο παράδειγμα της ατολμίας κήρυξης και οριοθέτησης

της ΑΟΖ από την Αθήνα, που εμπεριέχει και τα δύο στοιχεία της ραγιαδοποίησης. Λήθη, διότι δίδει το δικαίωμα στην Άγκυρα να επιβάλει τη δική της, η οποία είναι συνέπεια γενοκτονίας και κατάκτησης εναντίον των γηγενών πληθυσμών: των Ελλήνων του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Κύπρου από τη μια, των Αρμενίων και των Ασσυρο-Χαλδαίων από την άλλη. Με τον τρόπο αυτό, η Τουρκία απέκτησε πρόσβαση στην ακτή και ταυτόχρονα το δικαίωμα ΑΟΖ. Αποδοχή, διότι οι μόνοι που σχεδόν σιώπησαν και σιωπούν μπροστά στο διαρκές αυτό έγκλημα κατά της ανθρωπότητας είναι οι ραγιάδες της Νεοθωμανίας¹⁵. Οι εν λόγω, όχι μόνον έχουν ή θέλουν να ξεχάσουν το παρελθόν –με την μονόπλευρη ανασκευή της Ιστορίας–, αλλά θέλουν να διαμορφώσουν το παρόν με τρόπο που καταδικάζει το μέλλον του ελληνισμού. Μια τέτοια καταδίκη είναι η βαλκανοποίηση της χώρας και το γεωπολιτικό «ψαλίδισμά» της¹⁶.

Δεν ομιλώ καταγγελτικά ούτε από υπερχειλίση του ε-

15. Στον αντίποδα του ελληνικού ραγιαδισμού, που δεν τολμά να ψελλίσει κάτι για την Γενοκτονία των Ποντίων και των άλλων Μικρασιατών, βρίσκεται ο πατριωτισμός των Αρμενίων, οι οποίοι παρότι μικρότεροι στα υλικά μεγέθη (π.χ. γεωγραφία, πόροι, απομόνωση) είναι απείρως μεγαλύτεροι στην «ψυχή», αφού δεν δίστασαν να τα βάλουν με τον Τούρκο-Γολιάθ και να σημειώσουν σημαντικές νίκες. Βλ. το εξαιρετικό επί του θέματος άρθρο του Γ. Παπαθανασόπουλου, «Ο πατριωτισμός των Αρμενίων διδάσκει», που αλιεύσα στην ηλεκτρονική εφημερίδα, *Ελεύθερη Ζώνη*, 31/01/2012.

16. Οφείλω χάρη στον Ν. Λυγερό, γιατί με το άρθρο του στην εφ. *Αντιφωνητής*, 16/01/2012, σ. 11, μου έδωσε το έναυσμα να συνθέσω τις σκέψεις μου αυτές.

θνικού συναισθήματός μου αλλά στη βάση των δεδομένων που βρίσκονται στο επίκεντρο του νεο-οθωμανικού ενδιαφέροντος και αποτυπώνονται στο βιβλίο του ιθύνοντος νόος αυτής της τουρκικής υψηλής στρατηγικής, καθηγητή και υπουργού Εξωτερικών, Αχμέτ Νταβούτογλου, με τίτλο, *Στρατηγικό Βάθος: Η θέση της Τουρκίας στη Διεθνή Σκηνή (Stratejik Derinlik: Turkiye' nin Uluslararası Konumu)* [σελ. 175, 180]. Ο Νταβούτογλου, εξειδικεύει τη σκέψη του με ειδική αναφορά στα δύο «αεροπλανοφόρα» της Ανατολικής Μεσογείου, την Κύπρο και την Κρήτη.

Επιστώ την προσοχή του αναγνώστη στην πρακτική μεθόδευση της νεο-οθωμανοποίησης, παίρνοντας ως μικρό δείγμα αυτής της εξέλιξης την πληθωρική, αυτοχρηματοδοτούμενη παρουσία της Άγκυρας σε πανεπιστημιακά τμήματα και «δεξαμενές σκέψης» του εξωτερικού, που ειδικεύονται στις Τουρκικές Σπουδές και σε θέματα τουρκικού διεθνοπολιτικού ενδιαφέροντος. Και αυτό σε μια εποχή, που η αντίστοιχη ελληνική βαίνει συνεχώς μειούμενη. Η πιο σοβαρή συνέπεια αυτής της ασυναίσθητης τουρκικής επέλασης είναι η περιθωριοποίηση της Ελλάδας ως γεωπολιτικής οντότητας της Ανατολικής Μεσογείου –δηλαδή σε ένα χώρο που παραδοσιακά ήταν ο φυσικός της χώρος– με την κατάργηση τμημάτων ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού ή τη μετάθεση και τον περιορισμό τους στα «νεκρά» τμήματα Κλασικών Σπουδών και, παράλληλα, τη συνεχώς διευρυνόμενη παρουσία της Τουρκίας σε αντίστοιχα τμήματα.

Δηλαδή, η Τουρκία «τουρκοποιεί» την περιοχή της Α-

νατολικής Μεσογείου, μια περιοχή υψίστης στρατηγικής σπουδαιότητας με παγκόσμιο ενδιαφέρον, με συνέπεια η Ελλάδα να αντιμετωπίζει οξεία διεθνή αμφισβήτηση παράλληλα και ταυτόχρονα σε δύο μέτωπα: προς βορρά με τη «μακεδονοποίηση» και προς ανατολάς με τη «νεο-οθωμανοποίηση». Με άλλα λόγια, αμφισβητείται ευθέως ο ιστορικός και ο πολιτιστικός της χαρακτήρας, η ελληνική της ταυτότητα, η εθνική της υπόσταση, η γεωπολιτική της αυθυπαρξία.

Ομιλώ, με άλλα λόγια, για τον αποχρωματισμό του Αιγαίου με πρωταγωνιστές τους τουρκόφιλους ελληνόφωνους του κράτους των Αθηνών¹⁷, τους νεο-ραγιαδες της Νεοθωμανίας. Πρόκειται περί μιας μεθοδικής και επίμονης διαδικασίας αποχρωματισμού, άκρως αποτελεσματικής, διότι αυτή τη φορά βρήκε το στόχο της: τη νέα γενιά και την κοινή γνώμη μέσω της αφελληνοποίησης της γλώσσας¹⁸, των σχολικών εγχειριδίων¹⁹ και του ω-

17. Για το κράτος των Αθηνών, βλ. ανάλυση Γ. Μούρτου, *Στρατηγική*, Δεκ. 2010, σελ. 118-125.

18. Βλ. ενδιαφέρουσα ανάλυση του καθηγητή Αθ. Επίσκοπου, στην εφ. *Αντιφωνητής*, 1/5/2011, σ. 4, ότι η ελληνική γλώσσα, που ομιλείται συνεχώς για χιλιάδες χρόνια και αποτελεί την ψυχή του ελληνικού έθνους και το στολίδι του πολιτισμού, οδηγείται σε αφανισμό από τις παρεμβάσεις του ίδιου του ελληνικού κράτους, όπως είναι η εκτεταμένη χρήση γραμματσοσειρών που αλλοιώνουν τους ελληνικούς χαρακτήρες ή τους αντικαθιστούν με λατινικούς, καθώς και με τη δεσπόζουσα παρουσία της αγγλικής.

19. Ενδεικτικά αναφέρω το βιβλίο *Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου*, στο οποίο δεν αναφέρεται η ελληνικότητα των Ιμίων αλλά η «διεκδίκηση της βραχονησίδας» από την Ελλάδα (σ. 163), όπως ακριβώς είναι οι

χαδερφισμού που καλλιεργείται από τα ανελλήνιστα ΜΜΕ. Ως προς το τελευταίο, θα αναφέρω κάτι που εντυπωσιάζει τον υποψιασμένο επισκέπτη στην μικρασιατική Τουρκία. Τα πάντα ονοματοδοτούνται Αιγαίο και τα παράγωγά του. Τελευταία, συνεχώς και περισσότεροι δήμοι της εν λόγω περιοχής τοποθετούν αγάλματα αρχαιοελληνών, όπως του Ιπποκράτη και του Ηρόδοτου, οι οποίοι χρίζονται ως «Αιγαιάτες», κάτι που βρίσκει σύμφωνη την ημετέρα διανόηση και πολιτική τάξη με αναφορές του τύπου «τα νησιά του Αιγαίου», «οι δύο πλευρές του Αιγαίου», χωρίς καμία αναφορά στον επιθετικό προσδιορισμό «ελληνικό»²⁰.

Έτσι, με τόσο αδύναμα αντανακλαστικά φτάσαμε, μεταξύ των άλλων, στις νέες ρυθμίσεις του ΝΑΤΟ, που διαμοιράζει το Αιγαίο χωρίς ελληνική αντίδραση²¹. Φτάσαμε στην ουδετεροποίηση του Αιγαίου και, σε τελική ανάλυση, στα Μνημόνια που περιορίζουν την εθνική κυριαρχία με τη δική μας ενυπόγραφη συγκατάθεση.

θέσεις του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών. Και το πιο ενδιαφέρον της υπόθεσης είναι ότι, μετά από έντονες πιέσεις, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προέβη σε μια διπλωματικού τύπου διόρθωση, χωρίς και πάλι να αναφέρεται ότι τα Ίμια είναι επιτέλους ελληνικά!

20. Βλ., για παράδειγμα, εφ. *Αντιφωνητής*, 1/4/2012, σ. 4.

21. Βλ. ενδεικτικά το άρθρο της Κ. Αδάμ, «Τούρκοι και ΝΑΤΟ “μοίρασαν” το Αιγαίο», εφ. *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, 18/04/2010.

3. Από την καθεστωτική στη ραγιαδική δημοκρατία

«Διδόντες γὰρ εὐθύς ἀπαιτοῦσι καὶ τιθέντες
αἴρουσι καὶ δανείζουσιν ὃ λαμβάνουσιν ὑπὲρ
τοῦ δανείσαι» («Τη στιγμή που δίνου, α-
παιτούν· και ενώ βάζου, παίρνουν· και δα-
νείζουν τα χρήματα που λαμβάνουν για ε-
κείνα που έχουν δανείσει».)

«...φεῦγε πολέμιον καὶ τύραννον δανειστήν,
οὗ γῆν αἰτοῦντα καὶ ὕδωρ ὡς μῆδος, ἀλλὰ
τῆς ἐλευθερίας ἀπτόμενον καὶ προγράφοντα
τὴν ἐπιτιμίαν» («φύγε να γλιτώσεις από τον
εχθρό και τύραννό σου, τον δανειστή, που δεν
ζητά γην και ύδωρ όπως ο Μήδος, αλλά θί-
γει την ελευθερία σου και βάζει πωλητήριο
στην αξιοπρέπειά σου».)

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (45-120 μ.Χ.)

«Ένας Μεγάλος Άνδρας πρέπει να κάνει
ό,τι μπορεί για να βοηθήσει τους φτωχούς,
αλλά τίποτε για να βοηθήσει τους πλούσιους
να γίνουν ακόμη πιο πλούσιοι».

«Αν αυτοί που κυβερνούν σέβονται τους κανόνες, ο λαός κυβερνιέται εύκολα».

«Ανεβάστε σε υψηλές θέσεις τους ανθρώπους που παραμελήθηκαν. Έτσι ο κόσμος θα στραφεί σε σας. Να δίνετε μεγάλη σημασία στους ανθρώπους, να διατηρείτε αποθήκες τροφίμων, να θρηνεύετε τους νεκρούς, να κάνετε θυσίες προς τιμήν τους. Αν είσαι πρόθυμος, θα κερδίσεις τις μάζες. Αν είσαι αξιόπιστος, οι άνθρωποι θα σε εμπιστευτούν. Αν είσαι επιμελής, θα πετύχεις. Αν σκέφτεσαι μόνο το κοινό συμφέρον, θα ανταμειφθείς».

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ (551-479 π.Χ.)

Αποτελεί αναντίρρητο ιστορικό γεγονός ότι η εθνική ασφάλεια μιας χώρας είναι άρρηκτα συνυφασμένη με δύο παράγοντες: το εξωτερικό περιβάλλον και την εσωτερική κατάσταση. Με το εξωτερικό περιβάλλον θα ασχοληθώ στα επόμενα κεφάλαια, ενώ στο παρόν θα επιμείνω στα ενδογενή αίτια, που δίνουν το στίγμα της χρόνιας ελληνικής στασιμότητας και εξηγούν σε σημαντικό βαθμό το «πώς» και το «γιατί»: πώς φθάσαμε στη σημερινή ολέθρια κατάσταση, χωρίς αυτοεκτίμηση και σεβασμό από τους τρίτους, αφού η Ελλάδα του ευρώ πορεύεται στα ζητήματα της εξωτερικής της πολιτικής αν-ορθόδοξα, κατ' άλλους εθνομηδενιστικά, σίγουρα όμως φοβικά έναντι ακόμη και των νεόκοπων γειτόνων της και κυρίως του νέου ηγεμόνα της περιοχής, της νεο-οθωμανικής Τουρκίας.

Τα ερωτήματα που γεννούνται είναι πολλά και βασιστικά, καθότι η κατάσταση της χώρας είναι ιδιαίτερα σοβαρή. Γιατί, λ.χ., η Ελλάδα του 21ου αιώνα, πορεύεται ακραία διεθνιστικά έως εθνο-αποδομητικά δια της απαξίωσης του ελληνισμού, της «αγιοποίησης» της Τουρκίας και της έλλειψης σταθερής εθνικής πλοήγησης στον κόσμο της αταξίας και των διεκδικήσεων; Και όλα αυτά συμβαίνουν στον αντίποδα της διεθνούς εμπειρίας, που η κύρια και σταθερή αξία παραμένει το εθνοκράτος. Πού οφείλεται τέλος πάντων η σημερινή κακοδαιμονία της χώρας μας; Η κρίση είναι κρίσιμη και αθεράπευτη ή

συγκυριακή και περαστική; Το φάρμακο του Μνημονίου είναι θεραπευτικό ή οδηγεί στην ευθανασία; Πρόκειται, σε τελική ανάλυση, για την έκλειψη της Ελλάδας και την ανάδυση της Νεοθωμανίας;

α. Η γενιά της Μεταπολίτευσης

Η απάντηση στα ερωτήματα που έθεσα δεν είναι και δεν μπορεί να είναι μονολεκτική ούτε και τόσο απλή. Ένα είναι βέβαιο. Η σημερινή κακοδαιμονία έχει ως χρονική αφετηρία την εγκαθίδρυση ενός ιδιότυπου καθεστώτος, γνωστού ως Μεταπολίτευση. Με το καλημέρα αυτού του καθεστώτος, άρχισε η επώαση της σημερινής παρακμής. Η επώαση ήταν μακρόχρονη με επώδυνες κατά καιρούς εξάρσεις, που εκδηλώνονταν μέσω διαδοχικών κρίσεων άλλοτε υπό τη μορφή των Ιμίων, άλλοτε του «Μακεδονικού» και τώρα της οικονομικής υποδούλωσης της χώρας στους δανειστές της και της μετάλλαξής της σε μια πλήρως εξαρτημένη χώρα, στη Νεοθωμανία. Με άλλα λόγια, το αποτέλεσμα της επώασης είναι η Ελλάδα του Μνημονίου, η οποία χρεώνεται με την προαναγγελθείσα επισήμως, και άρα αποδεκτή, δραματική μείωση της ανεξαρτησίας και της εθνικής κυριαρχίας, χωρίς μία τουφεκιά.

(1) Η «δημοκρατία» και η «Δημοκρατία»

Αυτές οι εισαγωγικές παρατηρήσεις μου φαντάζουν, πιθανώς, προκλητικές, εάν όχι παντελώς εξωπραγματικές, ως γινόμενες υπό καθεστώς συναισθηματικής φόρ-

τισης ένεκεν της παρούσης συγκυρίας. Γι' αυτό, σας καλώ να στοχαστούμε από κοινού κριτικά επί του ζητήματος και ελπίζω να μην σκανδαλίσω κανέναν εξ υμών στην προσπάθειά μου να παρουσιάσω την ωμή πραγματικότητα. Και πρώτ' απ' όλα, ας σκαλίσουμε λίγο την επιχρυσωμένη επιφάνεια αυτής της περιόδου, που πολυδιαφημίστηκε ως η δημοκρατία της Μεταπολίτευσης. Η δημοκρατία, η οποία ανέδειξε μια γενιά ελληνοφοβικών, διαποτισμένη εν πολλοίς με εξω-ελληνική νοοτροπία, τα «golden kids» –boys and girls– της Μεταπολίτευσης, τη γενιά της αναξιοτήτας, της αδράνειας, των απολαύσεων και της μεταπρατικής αντίληψης, που ανήγαγε τη «συμμορία των μετρίων σε καθεστώς», κατά την έκφραση του θεσσαλονικιού συγγραφέα, Γιώργου Σκαμπαρδώνη²². Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, ακόμη και με τα πιο επιεική κριτήρια, είναι η χειρότερη γενιά της ελληνικής ιστορίας. Για να μην παρεξηγηθώ και κατηγορηθώ για υπερβολές, θα αφήσω τον Θουκυδίδη να μιλήσει με το έργο του, το οποίο, όπως ο ίδιος σημειώνει, δεν είναι ένα πρόσκαιρο ανάγνωσμα αλλά συνιστά αιώνια παρακαταθήκη («κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται»):

«Ὁ τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθεῖ τῆς βραστῶν τὸ τερπνὸν δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι» («E-

22. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά σε συνέντευξή του στην εφ. *Το Βήμα*, 14/8/2011, σ. 16, «Η συμμορία των μετρίων για να επιβιώσει και να γίνει καθεστώς δημιουργεί από κάτω άλλες συμμορίες υπο-μετρίων».

κείνος που αδρανεύει χάριν των απολαύσεων, πολύ γρήγορα θα τις αποστερηθεί»), Α' 120.

«Πάτριον γάρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι» [...] Οὐ γὰρ δίκαιον ἂ τῇ ἀπορία ἐκτῆθῃ τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι» («Έχομεν πατρώαν παρακαταθήκη να αποκτούμε τας αρετάς δια του μόχθου» [...] Δεν είναι δίκαιον ό,τι αποκτήσαμε δια στερήσεων να απολέσουμε επειδή ευπορούμε»), Α' 123.

Επικαλούμαι τον Θουκυδίδη, όχι γιατί επιζητώ την ομογνωμία, αλλά την προσοχή και την κριτική σκέψη του αναγνώστη. Και εξηγώ.

Η ανάδειξη και, τελικά, η καθιέρωση της γενιάς της Μεταπολίτευσης δεν προήλθε από τα εμπνευσμένα οράματα, τη σωφροσύνη των πράξεών της και την ηθική υπόσταση των ταγών της αλλά από την εκμετάλλευση της έννοιας της «Δημοκρατίας», η οποία όχι απλώς έγινε σημείο αναφοράς και εισιτήριο νομιμοποίησης κάθε αναξιοτήτας και αυθαιρεσίας, αλλά θεοποιήθηκε. Και μόνο το γεγονός ότι μια γενιά ανήγαγε ένα πολιτικό σύστημα αρκετά εύπλαστο, όπως η δημοκρατία (πόσες, άραγε, τυραννίες, που βαπτίζονταν δημοκρατίες, δεν γνώρισε ο πλανήτης μέσω των αιώνων), σαν να πρόκειται για μια οντότητα, είναι απάτη, κατά την άποψη του Γάλλου φιλοσόφου, πρώην επαναστάτη ακτιβιστή και συντρόφου του Τσε Γκεβέρα, Ρεζίς Ντεμπρέ²³. Η a priori εξιδανίκευση της δημοκρατίας είναι ακόμη μεγαλύτερη απάτη,

23. Βλ. Regis Debray, *Οδοιπορικό στις χώρες της Βίβλου*, μτφ. Α. Καρακατσούλη, Πόλις: Αθήνα 2010, σ. 353.

διότι οι δημοκρατίες, διαχρονικά, είναι ικανές για τα χειρότερα, όπως τεκμαίρεται από τις αποικιοκρατικές βιαιοπραγίες δημοκρατικών κατά τα άλλα κοινωνιών και από το «βιασμό» της Γιουγκοσλαβίας, του Αφγανιστάν και του Ιράκ από το συνασπισμό των δημοκρατιών της Δύσης. Φυσικά, εξαίρεση του κανόνος δεν αποτελεί ούτε η δημοκρατία της Μεταπολίτευσης στην Ελλάδα.

Το να αποκρούπτουμε, να παραποιούμε και να διαστρεβλώνουμε τις έννοιες είναι διαχρονικό γνώρισμα της φυλής μας, που είχε επισημανθεί από τον Μεγάλο Θουκυδίδη (Γ' 82): *«Καί τήν εἰωθυίαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαίῳσει»* («*Ακόμη και τη συνηθισμένη σημασία των λέξεων άλλαζαν, για να δικαιολογούν τις πράξεις τους, σύμφωνα με τις επιδιώξεις τους*»). Από αυτό τον κανόνα όχι μόνο δεν έχει ξεφύγει η γενιά της Μεταπολίτευσης αλλά με τις ενέργειές της τον ενισχύει και τον επιβεβαιώνει καθημερινά, καθότι ανήγαγε σε υπέρτατο αγαθό την κοινοβουλευτική (αντιπροσωπευτική) δημοκρατία, η οποία, όμως, δεν είναι Δημοκρατία. Υιοθετήθηκε, ωστόσο, από τη Δύση²⁴, διότι η γνήσια μορφή της (η άμεση) ήταν ένα πολιτειακό «κοστούμι» αρκετά μεγάλο και βαρύ να φορεθεί από τους Δυτικούς, οι οποίοι προέρχονταν από μια φεουδαρχία και την Ιερά Εξέταση. Γι' αυτό, συχνά πυκνά αυτό το πολιτεύμα της δυτικού τύπου δημοκρατίας οδηγεί σε ολοκληρωτικά πολιτειακά σχήματα (ναζισμός παλαιότερα,

24. Αναφέρομαι στη Δύση και στους Δυτικούς ως πολιτιστικό – Διαφωτισμός, προτεσταντική ηθική – και όχι πολιτικό σύνολο.

δημοκρατία του ολοκληρωτισμού σήμερα), βασισμένα στο νόμο και στην τάξη. Για παράδειγμα, η παπική χριστιανοσύνη προσέλαβε νομικό μανδύα και όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα κράτους, ενώ οι αποικιακές ακρότητες και οι βομβαρδισμοί στη Γιουγκοσλαβία, στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν και στη Λιβύη έγιναν εν ονόματι της διεθνούς έννομης τάξης. Η μεταπρατική Ελλάδα, που εκλαμβάνει ως προοδευτικό καθετί ξενικό, υιοθέτησε άκριτα αυτή την αντι-δημοκρατική δυτική παράδοση. Γι' αυτό, άλλωστε, εξελίχθηκε σε χώρα «ιμιτασιόν», που παραπαίει και έγινε η χλεύη ακόμη και των τριτοκοσμικών, το διεθνές παράδειγμα προς αποφυγήν.

Σε αυτό το πλαίσιο παραποίησης και διαστρέβλωσης υψηλών εννοιών, εκκολάφθηκε και άνθισε η δημοκρατία της Μεταπολίτευσης, η οποία αντιπροσωπεύει ένα κράτος κατοχής (νόμοι, φόροι, νεποτισμός, αναξιότητα, Μνημόνιο) και όχι απελευθέρωσης του πολίτη (άμεση/δημοψηφισματική δημοκρατία). Είναι η δημοκρατία που «γκρέμισε» τους απριλιανούς δικτάτορες και εγκαθίδρυσε τους μυριάδες δικτατορίσκους της καθημερινότητάς μας.

Ας δούμε, όμως, μερικά κομβικά σημεία αυτής της μορφής δημοκρατίας, που υιοθέτησε και κατέστησε σημαία της η γενιά της Μεταπολίτευσης. Πρώτον, η έμφαση στη δημοκρατία της αντιπροσωπευτικότητας σε βάρος άλλων αρχών και κοινωνικών αναγκών –ατομική, κοινωνική και οικονομική ασφάλεια–, δεν εξασφαλίζει ούτε την πρόοδο ούτε την ειρήνη, αγαθά που βρίσκονται ψηλά στις προτεραιότητες του λαού. Η αντιπροσωπευτι-

κή δημοκρατία ως ένα καθαρά δυτικό δημιούργημα έχει ενσωματωμένη την εμπειρία και τις ανάγκες της Δύσης, γι' αυτό η έμφαση είναι στο πολιτικό της σκέλος και συνδυάζεται με την πολιτική (εκλογές, αποτελεσματική κεντρική κυβέρνηση, νόμος και τάξη) και οικονομική ελευθερία (ελεύθερη οικονομία, ιδιωτικοποιήσεις). Έτσι, η πρόοδος και η ανάπτυξη ταυτίστηκαν με αυτές τις δυτικές αρχές (κεντρική κυβέρνηση, ελεύθερη οικονομία) και προτάχθηκαν οι επαγγελματίες του είδους, δημιουργώντας έτσι ένα σύστημα αιρετής ολιγαρχίας.

Όσες χώρες, εκτός του στενού κορμού της Δύσης, ακολούθησαν το μοντέλο, που μόλις περιέγραψα, καταποντίστηκαν, σε αντίθεση με εκείνες που υιοθέτησαν το μοντέλο των εθνικών τους εμπειριών και ιδιαιτεροτήτων, οι οποίες και εκτοξεύτηκαν. Για παράδειγμα, η Ρωσία ευθύς αμέσως μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος, υιοθέτησε τη δυτική συνταγή στο ακέραιο, με συνέπεια η οικονομία της να συρρικνωθεί στο ήμισυ, να υπάρξει κοινωνική εξαθλίωση με τη μείωση του προσδόκιμου ορίου ζωής από τα 69 στα 65, και μια υπερκχειλιζουσα κοινωνική αδικία που μεταφράστηκε στην ανάδειξη περισσότερων κροίσων στη Μόσχα απ' ό,τι στη Νέα Υόρκη. Σε αντίθεση, όσες χώρες βασίστηκαν στο δικό τους μοντέλο, στις δικές τους εμπειρίες και στα δικά τους θέσμια, εκτοξεύτηκαν με χαρακτηριστικές περιπτώσεις την Τουρκία του Ερντογάν, τη Ρωσία του Πούτιν, την Κίνα της κομφουκιανής ηθικής, καθώς και όλες τις χώρες της Ανατολικής Ασίας που στηρίζουν την θεματική οικονομική τους ανάπτυξη και την κοινωνική

τους ευρωστία στον λεγόμενο «κρατικό καπιταλισμό». Έτσι, μαζί με το μύθο της προόδου και της ανάπτυξης μέσω του εκδημοκρατισμού και της παγκοσμιοποίησης, κατέρρευσε ο μύθος του δυτικού μοντέλου, γεγονός που καταγράφηκε από την ομάδα των είκοσι πλουσιότερων χωρών του πλανήτη (τη γνωστή G20) ως η «Συναίνεση της Σεούλ», το 2010. Αυτή η διαπίστωση υιοθετείται πλέον από σημαίνουσες προσωπικότητες του δυτικού συστήματος, όπως ο μέχρι πρότινος πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, Robert Zoellick, ο οποίος υποστηρίζει ότι δεν «υπάρχει ένα μονολιθικό μοντέλο ανάπτυξης» αλλά η κάθε χώρα πρέπει να υιοθετεί αυτό που ταιριάζει στις ιδιαιτερότητες της²⁵.

Αυτό που προσπαθώ να εξηγήσω είναι ότι η δυτικού τύπου δημοκρατία είναι κομμένη και ραμμένη για τους προτεσταντογενείς Ευρωπαίους αλλά απεχθής και διάτρητη για τους υπόλοιπους, όπου γης. Επεκτάθηκα στο θέμα αυτό όχι για να καλλιεργήσω αρνητικό κλίμα, ώστε να καταστεί αναξιόπιστο ολόκληρο το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας που υιοθέτησε την δυτικού τύπου δημοκρατία, αλλά για να τονιστεί πως αυτό που μετράει σε μια δημοκρατία είναι ο ποιοτικός προσδιορισμός. Για παράδειγμα, η Τουρκία είναι μια «εθνοτική δημοκρατία», στην οποία καμία μειονοτική ομάδα δεν έχει λόγο ακόμη και εάν είναι πολυπληθής, όπως η κουρδική ή η αλε-

25. Βλ. το αξιόσπουδαστο άρθρο του Sam Wilikin, «Can Bad Governance be Good for Development?», *Survival*, Febr-Mar 2011, έκδοση IISS, σελ. 61-75.

βητική των 20 εκ. έκαστη· τα κομμουνιστικά καθεστώ-
τα της Ανατολικής Ευρώπης ήταν «σοσιαλιστικές δη-
μοκρατίες», στις οποίες οι μη «σοσιαλιστές» δεν είχαν
θέση· τα δυτικά κράτη του Διαφωτισμού και του Προτε-
σταντισμού είναι «συστημικές δημοκρατίες», δηλαδή έ-
χουν δομηθεί έτσι ώστε να εξυπηρετείται η αναπαραγω-
γή του συστήματος –της αντιπροσωπευτικής, κοινοβου-
λευτικής δημοκρατίας και της ελεύθερης καπιταλιστι-
κής οικονομίας–, γι’ αυτό οι κανόνες που θεσπίστηκαν
τηρούνται με θρησκευτική ευλάβεια και όποιος τους πα-
ραβιάζει, ακόμη και ο πιο υψηλόβαθμος του συστήματος,
τιμωρείται παραδειγματικά· η μεταπολιτευτική Ελλάδα
είναι μια «καθεστωτική δημοκρατία», με τους κάθε εί-
δους και μορφής ημέτερους.

Θα σταθώ για λίγο στην καθεστωτική δημοκρατία
της Μεταπολίτευσης, προβαίνοντας σε ενδεικτικές αξιο-
λογικές παρατηρήσεις. Δημοκρατία είναι δεν λέω αλλά
προηγούνται τα «δικά μας παιδιά»: εκλογές έχουμε δεν
αμφιβάλλω αλλά βγαίνουν τα μέλη των οικογενειών και
εκπρόσωποι της πλουτοκλεπτικής αριστοκρατίας και ό-
χι της αριστείας· ανοικτές διαδικασίες υπάρχουν για την
εκλογή των πανεπιστημιακών αλλά οι μισοί καθηγητές
της Ιατρικής, της Νομικής και των Πολυτεχνικών Σχο-
λών των Αθηνών είναι συγγενείς μεταξύ τους· τα πάντα
γίνονται δημοκρατικά και νομότυπα δεν αντιλέγω αλλά
η εκλογική μειοψηφία, που μεταφράζεται σε κοινοβου-
λευτική πλειοψηφία κάνει ό,τι θέλει, ατιμωρητί· νόμοι υ-
πάρχουν και η Δικαιοσύνη είναι συνταγματικά κατοχυ-
ρωμένη ως ένας εκ των τριών πόλων διάκρισης των ε-

ξουσιών αλλά η λέξη «νομιμότητα» έχει γίνει το πρώτο μονολεκτικό ανέκδοτο: η δημοσιοϋπαλληλική αξιοκρατία θεσμοθετήθηκε με νόμο, δεν έχω αντίρρηση, αλλά δεν αγγίζει τις ανώτατες και τις «προσοδοφόρες» βαθμίδες –Γενικοί Γραμματείς, πρόεδροι Οργανισμών/νοσοκομείων/ιδρυμάτων, ακόμη και Γενικών Διευθυντών σε πλείστες περιπτώσεις–, όπου η ανέλιξη προϋποθέτει την κομματική ταυτότητα και νομιμοφροσύνη, όταν σε όλες τις ευνοούμενες χώρες η δημοσιοϋπαλληλική ιεραρχία, μέχρι του βαθμού του μονίμου υφυπουργού, καλύπτεται από μονίμους δημοσίους λειτουργούς: η ισότητα των πολιτών αποτελεί συνταγματική κατοχύρωση δεν το αμφισβητώ αλλά η πολιτική ελίτ (βουλευτές, κόμματα, υπάλληλοι της Βουλής) απολαμβάνουν προκλητικά προνόμια: δημοκρατία, τέλος πάντων, έχουμε αλλά όχι δημοκρατικό ήθος, καθότι ουδείς εκ των ιθυνόντων τιμωρείται ή έστω αυτοενοχοποιείται με μια συγγνώμη, μια παραίτηση, μια αποχώρηση από την πολιτική, μια άρνηση αποδοχής του μισθού του κατά το πρότυπο του ιάπωνα πρωθυπουργού, Ναότο Καν, που παραιτήθηκε του πρωθυπουργικού μισθού του, αποδεχόμενος την πολιτική ευθύνη για τις συνέπειες του ατυχήματος στον πυρηνικό σταθμό Φουκουσίμα.

Ακόμα και με τα πιο επιεική κριτήρια ορισμού της δημοκρατίας, όταν τα γνωρίσματα του πολιτικού συστήματος της μεταπολιτευτικής Ελλάδας είναι αυτά που προανέφερα, το σύστημα αυτό ομοιάζει με καθεστώς και όχι με Δημοκρατία. Και επειδή τα καθεστώτα, κακή ώρα σαν αυτά της Βορείου Αφρικής, είναι από τη φύση τους

επιρρεπή στη διαφθορά, στην αυθαιρεσία, στην οικογενειοκρατία, στην παρεοκρατία και όλα τα συναφή, η μεταπολιτευτική δημοκρατία στην Ελλάδα, τύποις και ουσία, εξελίχθηκε σε καθεστωτική και καθιερώθηκε, πάντα με δημοκρατικές διαδικασίες και κάθε νομιμότητα, ως κλεπτοκρατική δημοκρατία και παραδίδεται στην επόμενη γενιά ως χρεοκρατική, τουτέστιν ραγιαδική δημοκρατία²⁶.

Ειρήσθω εν παρόδω, ο νεοφανής όρος «κλεπτοκρατικός» («Kleptocratic») κατέστη διεθνολογικός όρος, για να αποδώσει φαινόμενα και πρακτικές που συναντώνται σε τριτοκοσμικές χώρες. Ειδικότερα, στην ελληνική περίπτωση ο όρος δηλώνει ότι όχι μόνον υφίσταται διαφθορά, αυτό είναι εγγενές φαινόμενο και χαρακτηρίζει σε διαβαθμισμένο βαθμό κάθε κοινωνία, αλλά ότι η διαφθορά είναι ενσωματωμένη στο σύνταγμα [περί (μη) ευθύνης των υπουργών] και στο πολιτικό σύστημα ως νομοθετημένη ατιμωρησία και νομιμοποιημένη ανομία (π.χ. το «γρηγορόσημο», η νόμιμη ταρίφα για έργα και υπηρεσίες στο Δημόσιο, η συνταγματική κάλυψη παρανομιών, η νομιμοποίηση στην ανέλεγκτη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες αθώωσης και συγκάλυψης μέσω των Εξεταστικών Επιτροπών, της διαγραφής των αδικημάτων, του κλεισίματος της Βουλής κατά βούληση της εκτελεστικής εξουσίας κ.ο.κ.).

26. Δανείστηκα τον όρο «χρεοκρατική» από ένα ντοκιμαντέρ δύο Ελλήνων δημοσιογράφων, τιτλοφορούμενο «Χρεοκρατία», που αναφέρεται στην κρίση του ελληνικού δημόσιου χρέους.

Η κλεπτοκρατική υφή του πολιτεύματος ταυτίζεται με την αποσιώπηση των ενόχων και την ατιμωρησία. Για παράδειγμα, όλα τα μεγάλα σκάνδαλα των τελευταίων ετών –π.χ. Siemens, υποβρύχια, «στοιχήματα» ποδοσφαίρου– ενώ αποκαλύφθηκαν και «σερβιρίστηκαν» έτοιμα, με ονοματεπώνυμα, στις ελληνικές Αρχές από τις αντίστοιχες Αρχές του εξωτερικού, οι εγχώριες πολιτικές δυνάμεις τεχνηέντως, μέσω Εξεταστικών Επιτροπών, φυγάδευσης των ενόχων και παραγραφών, αθώωσαν τους ενόχους πριν τους δικάσουν, έχοντας για συνήγορό τους την ανοχή της ελληνικής κοινωνίας. Και τούτο, διότι η διαφθορά έχει προσβάλει την κοινωνία καθέτως και οριζοντίως. Κλέβει ο πολιτικός και ο πολιτευόμενος από το δημόσιο ταμείο αλλά και ο ασφαλιστικός φορέας του πολίτη, καθώς και ο δημόσιος λειτουργός ή ο έχων, τέλος πάντων, μια εξουσιαστική σχέση –π.χ. ιατρός, πολεοδόμος– και, τελικά, κλέβει ο ένας τον άλλο και στις πιο μικρές, καθημερινές συναλλαγές. Πρόκειται για κοινωνικοποίηση της διαφθοράς, γι' αυτό τόσο λίγοι έχουν το σθένος να μιλάνε και να ενεργούν κατά του καθεστώτος ακόμα και για τις πιο χυδαίες προκλήσεις του. Προσέξτε τη διαφορά της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο εξωτερικό οφείλεται στις αστοχίες και στην κερδοβουλμία του τραπεζικού συστήματος ή/και σε λανθασμένες πολιτικές άνευ δόλου, ενώ στην Ελλάδα οφείλεται πρωτίστως στην κλεπτομανία των ιθύνοντων και στην ατιμωρησία τους αλλά και στην ανοχή, εάν όχι στη συνενοχή ολόκληρης της κοινωνίας.

Η κλεπτοκρατική δημοκρατία της Μεταπολίτευσης

που κατασπατάλησε πακέτα ύψους 10 τρις ευρώ (Μεσογειακά, Ντελόρ, Σαντέρ, τα τρέχοντα) και δαπανούσε το κολοσσιαίο ποσό των 10 δις ευρώ ετησίως (ήτοι, το 20% του ετήσιου εισοδήματος της χώρας) για τη «νοσηρή» Υγεία, μετεξελίχθηκε σε χρεοκρατική, όχι με την έννοια της χρεοκοπίας λόγω χρεών αλλά της χρεοκοπίας αξιών και μυαλών, με τους καλύτερους νέες είτε να μεταναστεύουν είτε, αν παραμείνουν, να περιθωριοποιούνται. Και το χειρότερο, η δημοκρατία αυτή, που επώαστηκε, μορφοποιήθηκε και επιβλήθηκε άνωθεν παραδίδεται στους επόμενους ως ραγιαδική δημοκρατία, με υπογραφές των ιθυνόντων και με την επικύρωση του Κοινοβουλίου.

(2) Η άσωτη γενιά

Περιέγραφα τα στάδια εξέλιξης της δημοκρατίας της Μεταπολίτευσης από την καθεστωτική της μορφή στην κλεπτοκρατική, στην χρεοκρατική και, τελικά, στη ραγιαδική. Ένα μοιραίο επίτευγμα της γενιάς της Μεταπολίτευσης, η οποία αξιολογικά είναι η χειρότερη, διότι οι προηγηθείσες άφηναν μια Ελλάδα ισχυρότερη από αυτήν που παραλάμβαναν οι ίδιες. Για παράδειγμα, η γενιά του '40 απέσπασε τον παγκόσμιο θαυμασμό, θυσιάστηκε για την ελευθερία και κέρδισε, αφήνοντας μια Ελλάδα μεγαλύτερη από ποτέ. Η επόμενη γενιά, η Μεταπολεμική, ήταν εξίσου ηρωική, τόσο ηρωική, που η ειρηνική θυσία της ομοιάζει με πραγματική θυσία πολέμου. Ήταν η πιο εργατική γενιά Ελλήνων όλων των εποχών, που μπορεί άνετα να συναγωνιστεί το γερμανικό «θαύμα». Παρέλα-

βε μια Ελλάδα πλήρως ισοπεδωμένη και την «έχτισε» από την αρχή.

Ακολούθησε η γενιά της Μεταπολίτευσης, που κληρονόμησε μια Ελλάδα μεγάλη και προπάντων «χτισμένη». Η γενιά, η οποία είχε τον πιο εύκολο ρόλο και μόνο σωστή διαχείριση επέβαλε ο ρόλος της να κάνει. Ωστόσο, υπάρχει ένα κοινό στοιχείο που χαρακτηρίζει και τις τρεις αυτές γενιές, και είναι ο κοινός παρανομαστής των καταστροφικών για τη χώρα πολιτικών ηγεσιών τους: στην πρώτη, ευθύνονται για τον εμφύλιο, στη δεύτερη για την επτάχρονη δικτατορία και στην τρίτη για την εθνοαποδόμηση, την πτώχευση (οικονομική και αξιακή) και τη νεο-ραγιαδοποίηση. Πρόκειται για τις συνέπειες του προπατορικού αμαρτήματος της «ελεύθερης» Ελλάδας. Ιδού πως περιγράφει τις πολιτικές ηγεσίες της εποχής του ο Μεγάλος των νεοελληνικών Γραμμάτων, ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, σε ένα από τα χρονογραφήματά του στην εφ. Ακρόπολις (24/04/1892): «Αι εκλογαί, αυτή είναι η μόνη επί εβδομήντα έτη ασχολία μας, απότου ηλευθερώθημεν, απότου δηλαδή μετηλλάξαμεν τυράννους, τους οποίους δια των εκλογών φανταζόμεθα, ότι αντικαθιστώμεν τάχα συχνότερον, όπως μη αποδειχθεί ψευδές το δημώδες λόγιον. “Άλλαξε ο Μανωλιός κι έβαλε τα ρούχ’ αλλοιώς”»²⁷. Ποιος αμφιβάλλει ότι αυτή η περιγραφή δεν αποτελεί πιστή απεικόνιση και της σημερινής πραγματικότητας; Ότι, δηλαδή, η ένταξή μας

27. Βλ. *Άπαντα των Νεοελλήνων Κλασικών, Παπαδιαμάντης*, τομ. Γ', Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων, χ.χ., σελ. 570-71.

στην ΕΕ προ τριάντα τριών ετών όχι μόνο δεν εμπλούτισε το πολιτικό μας σύστημα με ποιοτικά χαρακτηριστικά αλλά οι ταγοί της χώρας μετέτρεψαν την ευρωπαϊκή ευκαιρία σε κατάρρα.

Ας σταθούμε για λίγο στην τρίτη κατά σειρά αναφοράς γενιά, που εξαφάνισε, εκτός από το δημόσιο χρήμα, τις αξιακές διακρίσεις, όπως, λ.χ., αυτές μεταξύ ακεραιότητας και φαυλότητας, νομιμότητας και παρανομίας, νόμου και ηθικής, ελληνικής συνείδησης και μηδενιστικού διεθνισμού. Δεν αμφισβητώ τον πατριωτισμό της πρώιμης μεταπολιτευτικής περιόδου αλλά η γενιά που τον επικαλούνταν χρεώνεται με δύο εθνοκτόνα αμαρτήματα. Πρώτον, την υποβάθμιση κάθε αξιακής αρχής, πρωτίστως της αξιοσύνης ως κριτήριο επιβράβευσης των ικανών και αποβολής των ανικάνων, των αδιάφορων και των ανήθικων. Και πάλι θα ανατρέξω στον διαχρονικό Θουκυδίδη, για να μιλήσει καταγγελτικά και ταυτόχρονα συμβουλευτικά από τον τάφο του, σε μετάφραση Ελευθερίου Βενιζέλου: «Μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖν, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται» («Δια μεν των νόμων ασφαρίζεται εις όλους ισότης δικαιοσύνης δια τα ιδιωτικά των συμφέροντα, ενώ υπό την έποψιν της κοινής εκτιμήσεως, έκαστος πολίτης προτιμάται εις τα δημόσια αξιώματα, όχι διότι ανήκει εις ωρισμένην κοινωνικήν τάξιν, αλλά δια την προσωπικήν του αξίαν, εφόσον διακρίνεται εις κάποιον κλάδον») [Β' 37], για να συμπληρώσει στο Β' 46, «ἄθλα γάρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγι-

στα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσιν» («όπου μέγιστα ορίζονται βραβεῖα αρετῆς, εκεί και ἄριστοι πολῖται οἰκούν την πόλιν»).

Το δεύτερο εθνοκτόνο αμάρτημα της «πατριωτικῆς» πτέρυγας της γενιάς της Μεταπολίτευσης είναι ότι στις τάξεις της εκκολάφθηκε μια ισχυρή εθνο-μηδενιστική τάση και, το χειρότερο, προώθησε άτομα αυτής της τάσης σε θέσεις υψηλῆς ευθύνης στην κυβέρνηση και στο δημόσιο τομέα. Παράλληλα, η αποκαλούμενη πατριωτική τάση αυτής της γενιάς, για καθαρὰ μικροπολιτικές σκοπιμότητες, συμμάχησε με πολιτικούς σχηματισμούς καθαρὰ εθνο-μηδενιστικῆς κατεύθυνσης, τα μέλη των οποίων προώθησε σε καίριες θέσεις στους κρίσιμους τομείς του πολιτισμοῦ, της εκπαίδευσης και των ΜΜΕ.

Το αποτέλεσμα των δύο εθνο-μηδενιστικῶν επιλογῶν που προανέφερα ἦταν η γιγάντωση ενός ακατανίκητου μορφώματος, μιας Λερναίας Ὑδρας με εθνο-αποδομητικά χαρακτηριστικά, που επιβλήθηκε στο εθνικό σώμα ως η ἄρχουσα ελίτ, βάζοντας στη στόχευσή της τα εσώψυχα του ελληνισμού: τη γλώσσα, την Ἱστορία, τα ιερά και ὅσια του ἔθνους σε σύμβολα, ἦθη και ἔθιμα. Οι εθνο-αποδομητές, αποκτώντας ισχύ και ἐξουσία λειτούργησαν ακραία διεθνιστικά και δεν δίστασαν να συμμαχήσουν με τη νεο-φιλελεύθερη τάση του πολιτικού φάσματος, την οποία τελικά και υποκατέστησαν, αναλαμβάνοντας τον σκληρό ρόλο ἑνταξῆς της χώρας στον ἀγευστο χυλό με τοξικό περιεχόμενο που ακούει στο ὄνομα της παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας, που διασπά συμπαγείς κοινωνίες με ἀδύναμες α-

ντοχές. Στον αντίποδα, βρίσκονται οι χώρες με ισχυρές δομές κράτους και έντονης εθνικής αυτοσυνειδησίας, μεταξύ των οποίων είναι τα πρότυπα των Ελλήνων αποδομητών, ήτοι η Γερμανία, η Γαλλία, η Βρετανία, που τάσσονται υπέρ της «επανεθνικοποίησής» τους, υιοθετώντας σειρά μέτρων, ακόμη και με την επαναφορά των θρησκευτικών στα σχολεία, όπως στην κοσμική Γαλλία του Σαρκοζί. Αυτό, όμως, δεν συγκινεί ούτε επηρεάζει καθ' ελάχιστον τους εγχώριους εθνο-αποδομητές, οι οποίοι απολαμβάνοντας την ασφάλεια της ιδεολογικής τους κυριαρχίας ονειρεύονται μια «Παγκόσμια Κυβέρνηση», τουτέστιν την απροσχημάτιστη υποδούλωση του «ναρκαωμένου» λαού στα κελεύσματα της «5ης Διεθνούς», της διαδόχου της «3ης Διεθνούς» του Στάλιν και της «4ης Φάλαγγας» του Χίτλερ.

Θα επιμείνει στο σημείο που μόλις έθιξα, για να επισημάνω ότι, για αιώνες τώρα, στα διεθνή κέντρα εξουσίας έχει γίνει κατανοητό πως ο ελληνισμός δεν μπορεί να τιθασευτεί «από έξω», γι' αυτό υπολογίζουν στους πολυώνυμους Εφιάλτες και στους μηδίζοντες. Το επεσήμανε ο γνωστός γερμανός καθηγητής Γιάκομπ Φαλλμεράγερ στα μέσα του 19ου αιώνα, ότι: «Όλες οι επιθέσεις κατά του ελληνικού έθνους από την Ευρώπη, είναι μάταιη προσπάθεια. Ο κίνδυνος μπορεί να είναι μόνο εσωτερικός». Το εξειδίκευσε ο συμπατριώτης του Χένρυ Κίσιγκερ πως: «Ο ελληνικός λαός είναι δυσκολοκυβέρνητος και γι' αυτό πρέπει να τον πλήξουμε βαθιά στις πολιτιστικές του ρίζες. Εννοώ, δηλαδή να πλήξουμε τη γλώσσα, τη θρησκεία, τα πνευματικά και ιστορικά του

αποθέματα, ώστε να εξουδετερώσουμε κάθε δυνατότητά του να αναπτυχθεί, να διακριθεί, να επικρατήσει, για να μη μας παρενοχλεί...»²⁸. Άραγε, τι περισσότερο θα έκαναν οι «απ' έξω» απ' ότι κάνουν οι γηγενείς της Μεταπολίτευσης, για να επιτευχθεί ο στόχος: η νεο-ραγιαδοποίηση του ιστορικού έθνους μας με τις αριστοκρατικές καταβολές του.

Εξετάζοντας τα γεγονότα αναδρομικά, παρατηρούμε ότι η πορεία των εθνο-αποδομητών προς την εξουσία δεν ήταν και τόσο δύσκολη υπόθεση, γι' αυτό και η επικρατησή τους ήλθε φυσιολογικά και χωρίς αντιστάσεις. Και τούτο, διότι οι εν λόγω ήταν γνήσια τέκνα της γενιάς της Μεταπολίτευσης. Μιας γενιάς, που με το καλημέρα έγινε η αιτία να «χαθεί» η Κύπρος. Βεβαίως, δεν ήταν οι πρωταίτιοι αλλά συνέπραξαν με τις υπόλοιπες συνιστώσες αυτής της γενιάς στη de facto νομιμοποίηση της τουρκικής εισβολής με τη σιωπή και την αδράνειά τους, διότι όλοι τους δέχθηκαν να μην αντιδράσουν στην εισβολή, καθότι οι «ήρωες» της είχαν προκαταβολικά καταλάβει τις θέσεις τους. Έτσι, για να μην επισκιαστεί ο «ηρωισμός» τους υποβαθμίστηκαν οι πραγματικοί ήρωες, αυτοί που πολέμησαν κατά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, στους οποίους αρνήθηκαν πεισματικά να αναγνωρίσουν την πολεμική τους συμμετοχή πολλώ δε μάλλον την εθνική τους συνεισφορά για περισσότερο από μια εικοσαετία. Σήμερα, η απαξίωση προς τους εθνικούς ήρωες στρέφεται και προς τους πρωταγωνιστές της Ε-

28. Βλ. π. Γ. Μεταλληνός, εφ. *Ορθόδοξος Τύπος*, 16/03/2012, σ. 1.

θνεγερσίας μέσω των σχολικών εγχειριδίων και των υποτιμητικών δηλώσεων κυβερνητικών στελεχών περί κατσαπλιάδων και αλλοεθνών αγωνιστών.

Όταν μια νέα γενιά έχει «ήρωες» πριν ακόμα αγωνιστεί ηρωικά για έναν υψηλό στόχο, τότε υπάρχει πρόβλημα. Ο «ηρωισμός» τους δεν συνδέθηκε με την πατρίδα -ουδέποτε, λ.χ., διαδήλωσαν για ένα εθνικό ζήτημα-, αλλά με τον πετροπόλεμο, με τις «ειρηνιστικές» πρωτοβουλίες²⁹ και τις παθιασμένες διαδηλώσεις υπέρ της Νικαράγουα, της Παλαιστίνης, της Σερβίας του Μιλόσεβιτς και κάθε κατατρεγμένου όπου γης (παραδόξως, όχι για τους πευνασμένους της Αφρικής και τα θύματα των γκουλάγκ της Ανατολικής Ευρώπης), αρκεί ο σκοπός να μην αφορούσε άμεσα τους Έλληνες και την Ελλάδα.

Επικεφαλής αυτής της γενιάς τέθηκαν εάν όχι οι χειρότεροι -σε αξιοσύνη και ήθος- σίγουρα οι αδοκίμαστοι, οι οποίοι, αφού δεν είχαν δοκιμαστεί, είχαν τεράστια πίστωση και ένα θεϊκό φωτοστέφανο ηρωισμού και δημοκρατικότητας, που κανείς δεν μπορούσε να τους αμφισβητήσει, πόσο μάλλον να τους αποκαθηλώσει. Ήταν τα «θεία βρέφη», που ανέλαβαν εν μια νυκτί τα πάντα χωρίς να γνωρίζουν τι σημαίνει κόπος, πόνος, αγωνία διαβίωσης, αριστεία, αξιοσύνη, χωρίς να τους γνωρίζει ούτε ο περιπτεράς της γειτονιάς τους. Για να εδραιωθούν, έ-

29. Βλ. ενδεικτικές περιπτώσεις στο Γ. Μούρτος, *Η απυρηνική ειρηνιστική σταυροφορία της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ: Μύθοι και πραγματικότητες*, Αθήνα 1987.

πρεπε να «θαφτούν» οι προηγούμενες γενιές και ό,τι αυτές αντιπροσώπευαν –πίστη, πατρίδα, οικογένεια– και να ηρωποιηθεί η δική της. Έτσι, ανατράπηκε η κοινωνική πυραμίδα, ο πάτος έγινε η κορυφή και για να σταθεροποιηθεί αυτή η αναποδογυρισμένη πυραμίδα έπρεπε να διευρυνθεί η βάση της, να διαφθαρούν όσο το δυνατόν περισσότερο, να γίνουν όλοι «συνένοχοι» (π.χ. παράνομες συντάξεις και επιδοτήσεις, αυθαίρετα, ευνοιοκρατικές προσλήψεις και προαγωγές), ώστε να δικαιολογείται το αμίμητο «μαζί τα φάγαμε», άρα όλοι είμαστε αθώοι.

Θα παραθέσω αυτούσιο ένα κείμενο, που αναφέρεται στους «αγανακτισμένους της πλατείας», γραμμένο από έναν απλό πολίτη, που αλίευσα στο διαδίκτυο και αποδίδει γλαφυρά, απλά και με ακρίβεια την οριζόντια διάβρωση της κοινωνίας, την κοινωνικοποίηση της διαφθοράς ή, με άλλα λόγια, τη διασπορά της σήψης στο σύνολο του κοινωνικού σώματος από τους ηγέτες της Μεταπολίτευσης:

Η πορεία ξεκίνησε σαν χείμαρρος, κινούμενη από παλμό, ωθούμενη από τα νέα μέτρα της κυβέρνησης. Στην πρώτη γραμμή διέκρινα τον Μάκη, δεν ξέρω τι δουλειά κάνει, τόσα χρόνια συνδικαλιστή τον ξέρω. Δίπλα του η ξαδέρφη μου η Μάρθα από τα 37 της συνταξιούχος, γιατί είχε κλείσει 15ετία στον Ευαγγελισμό με ανήλικο τέκνο. Μαζί της η φίλη της η Στέλλα, που τριάντα χρόνια τώρα έπαιρνε σύνταξη σαν άγαμη θυγατέρα. Παραδίπλα ο Στάθης, η εθελουσία από τον ΟΤΕ του είχε αποφέρει 120.000 ευρώ και τώρα αγωνίζονταν στο ψάρεμα. Μαζί και ο Κώστας 46 χρόνων, πυροσβέστης, που έχει καταθέσει εδώ

και ένα μήνα τα χαρτιά του για σύνταξη (είχε προλάβει να κατοχυρώσει, λέει) και περιμένει και κάποιον χοντρό εφάπαξ. Δίπλα τους ο θείος μου, δεξιός από σόι, που κατεβαίνει σε πορείες μόνο όταν είναι το ΠΑΣΟΚ κυβέρνηση. Και από κοντά τα δυο αδέρφια: ο Στέλιος, που του είχε βάλει το κόμμα τα δύο παιδιά στο Δημόσιο, και ο Γρηγόρης, που έπαιρνε τα έργα του Δήμου υπερτιμολογημένα λόγω γνωριμιών. Πίσω, στη δεύτερη σειρά, ακολουθούσε ο Γιάννης, πατέρας: εδώ και κάτι μήνες έκανε εξάσκηση του νέου νόμου περί αδείας και του πατέρα στο Δημόσιο, αγκαλιά με την γυναίκα του την Μάρω, που με τρεις γέννες είχε να πατήσει στην δουλειά της τρία χρόνια. Και από κοντά ο Μιχάλης. Εργολάβος με συνεργείο εικοσιεπτά ανασφάλιστους αλλοδαπούς και τρεις Έλληνες. Στα δεξιά τους ο Λάκης: φοιτητής ετών 32, παρέα με τον Γιώργο, γιατρό, τον επονομαζόμενο και «ταχυδρόμο» από τα φακελάκια. Μαζί τους και ο Θόδωρος, γιατρός του ΙΚΑ, που στο ιδιωτικό του ιατρείο δεν έκοβε ποτέ του αποδείξεις, με τον Κυριάκο της Εφορίας, που δεν είχε δει ποτέ του παράβαση τα τελευταία έξι χρόνια... Λίγο πιο κει ο Νίκος μεγαλοδικηγόρος με ιδιόκτητο γραφείο στο κέντρο της Αθήνας που νοιάζεται για τον πελάτη του και δε θέλει να τον επιβαρύνει με αποδείξεις και ΦΠΑ. Και φυσικά δεν θα έλειπε και ο Βασίλης, λιμενικός, πρώτος ταβλαδόρος στο Λιμεναρχείο. Να και ο Μηνάς, που είχε ξεχάσει πότε έκοψε το τελευταίο του τιμολόγιο, μαζί με τον Ορέστη, επιδοτούμενο χρόνια αγρότη, που δεν ήξερε πού ήταν τα κτήματά του. Όλοι μαζί με άλλους τόσους σηκώσαν τα χέρια ψηλά και με σφιγμένες τις γροθιές βροντοφώναξαν, «Κάτω τα χέρια απ' τα ΛΕΦΤΑ ΜΑΣ!» Ο Στέφανος, αδελφικός μου φίλος, άνεργος οικοδόμος με κούταξε με γουρλωμένα μάτια: «Ρε, Κώστα, εμείς εδώ τι κάνομε;» Έλα, ντε! Βρε, μήπως τελικά «μαζί τα φάγαμε;»

Εν συντομία, η απερχόμενη γενιά είναι τόσο αδύναμη και ένοχη, που παραδίδει τα πάντα, για να έχει ασφαλή πρόσβαση στην «έξοδο κινδύνου». Η γενιά, λοιπόν, η οποία μας κόστισε μισή Κύπρο για να «διοριστεί», θα μας κοστίσει μισό Αιγαίο για να «συνταξιοδοτηθεί», χωρίς να κινδυνεύουν τα κλοπιμαία της. Δυστυχώς, το μαρτυρολόγιο για τον Έλληνα δεν σταματά εδώ. Η απερχόμενη γενιά υποθήκευσε τη χώρα στους τοκογλόφους δανειστές της με συνέπεια οι επερχόμενες γενιές να είναι εκ γενετής καταδικασμένες να ζήσουν με όρους Μνημονίου, που ενέχει την ισχύ «χρεο-συντάγματος», το οποίο έχει υποκαταστήσει το εθνικό σύνταγμα.

Η γενιά αυτή, η οποία ηρωποιήθηκε αυτόκλητα και νομιμοποιήθηκε κάνοντας χρήση του ονόματος της δημοκρατίας, χρεώνεται με τη μεγαλύτερη ευθύνη για τις εθνικές συνέπειες της δικτατορίας, για δύο λόγους. Πρώτον, όχι μόνο αποδέχθηκε τα τετελεσμένα της τουρκικής εισβολής αλλά και τα νομιμοποίησε, υιοθετώντας παράλληλα μια πολιτική υποταγής και υποτακτικότητας προς την Άγκυρα, που ρευστοποιεί την εθνική κυριαρχία στο Αιγαίο και στη Θράκη (π.χ. Σχέδιο Ανάν, τουρκοποίηση της μουσουλμανικής μειονότητας, βαλκανοποίηση, τουτέστιν απόσυρση της Ελλάδας από τον φυσικό της, αιγαιακό χώρο). Δεύτερον, οι γενάρχες της Μεταπολίτευσης, καθώς και πολλοί άλλοι επιφανείς του εγχώριου πολιτικού «αγιολογίου», ήταν εν πολλοίς μεταξύ εκείνων, που με πράξεις ή παραλείψεις συνέβαλαν στη «μαύρη» παρένθεση της δικτατορίας, γι' αυτό η γενιά

αυτή αρνείται πεισματικά να ανοίξει ο φάκελος της Κύπρου³⁰.

β. Ο θεός, ο γενάρχης και οι αρχάγγελοι

Όπως κάθε θρησκευτικό αγιολόγιο, έτσι και το «αγιολόγιο» της Μεταπολίτευσης έχει τον Υπέρτατο, τον θεό του, τον γενάρχη του. Για να είμαι ακριβής, η γενιά της Μεταπολίτευσης έχει ως υπέρτατο καθοδηγητή μια θεϊκή διαρχία, που περιβάλλεται από αχλή «αγιότητας» και λατρεύεται με αγάλματα μεγαλύτερου όγκου από αυτά των εθνικών Ηρώων και του Μεγάλου Αλεξάνδρου³¹, καθώς και με ποικίλες άλλες εκδηλώσεις και α-

30. Ο πρώην βρετανός διπλωμάτης και λέκτορας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Γουίλιαμ Μάλινσον, σε συνέντευξή του στην εφ. *Ελευθεροτυπία*, 12/03/2011, είναι αποκαλυπτικός: «Είναι χαρακτηριστικό ότι στο θέμα της παροχής των ντοκουμέντων για την Κύπρο, οι Έλληνες με δυσκόλεψαν περισσότερο από τους Βρετανούς! [...] Οι Έλληνες “ζορίζονται” για το θέμα της Κύπρου, επειδή υπάρχουν πολλοί “σκελετοί στο ντουλάπι τους”. Προσωπικότητες του δημόσιου βίου που έκαναν πολύ άσχημα πράγματα στο θέμα της Κύπρου και είναι ακόμη εν ζωή».

Προσφάτως, στην Κύπρο είδαν το φως της δημοσιότητας δύο ονόματα του ελλαδικού χώρου, που μέχρι σήμερα ήταν υπεράνω υποψίας: του εκδότη του αρχαιότερου δημοσιογραφικού συγκροτήματος των Αθηνών, ο οποίος κατονομάστηκε ως ο εγκέφαλος του πραξικοπήματος εναντίον του Μακαρίου, και ενός κορυφαίου Έλληνα πολιτικού, ο οποίος συνέργησε στην προδοσία της Αμμοχώστου.

31. Η συμπρωτεύουσα, αφού δεν μπορεί να τιμήσει τους πολίτες της με δουλειά και έργα, τίμησε τον πολιτικό της «πολιούχο» με ένα εντυπωσιακό άγαλμα στο πιο κεντρικό σημείο της πόλης. Και τούτο, για να υπενθυμίζει στους πιστούς του μεταπολιτευτικού αγιολο-

ναφορές (ονοματοδοσίες δημόσιων χώρων, επετείους, βιογραφίες, κρατικοεπιδοτούμενα Ιδρύματα), ώστε να παραμένει ανέγγιχτη από κάθε ανθρώπινη κριτική. Ο ένας εκ της δυαρχίας προσέλαβε το προσωνύμιο του θεού και το ηρωικό φωτοστέφανο του εθνάρχη, ετάφη στο χώρο της «αγιοποίησής» του, ιδιωτικά, μακριά από τους κοινούς θνητούς, ενώ ο άλλος, ως πιο λαϊκός, έμεινε γνωστός με το μικρό του όνομα, όπως αρμόζει στους αγίους που δεν φέρουν επώνυμο και θεωρείται από τους πιστούς του ζων, γι' αυτό και τον επικαλούνται με αναφορές του τύπου «...ζεις εσύ μας οδηγείς».

Το πολιτειακό σύστημα της Μεταπολίτευσης διαμορφώθηκε σύμφωνα με το σύνταγμα του 1975, που αναθεωρήθηκε το 1986, στη βάση αυτής της θεικής δυαρχίας. Πρόκειται για ένα πολίτευμα αιρετής ολιγαρχίας με επικεφαλής ένα είδος αιρετού συνταγματικού μονάρχη,

γίου τα «θαύματά» του, δηλαδή τα έργα του. Βέβαια, οι ολιγόπιστοι επισημαίνουν πως η πολιτική αγιοποίηση είναι γνώρισμα περασμένων εποχών και οι τελευταίοι που «απο-αγιοποιήθηκαν» ήταν ο Ιάπωνας αυτοκράτορας, ο Μάο, ο Λένιν, ενώ σε προχωρημένο στάδιο για την απο-αγιοποίηση είναι και ο Ατατούρκ. Το βασικό επιχείρημα των πιστών της συμπρωτεύουσας υπέρ αυτής της τιμητικής προσφοράς είναι ότι ο «πολιούχος» της προσέφερε στην πόλη πολλά έργα. Ένα επιχείρημα όχι ιδιαίτερα πειστικό, αφού έργα έκανε και ο δικτάτορας Παπαδόπουλος και ο αποκαλούμενος «αρχιερέας της διαπλοκής» πρωθυπουργός, ενώ ο εν λόγω χρεώνεται με σωρεία πολιτικών ανομημάτων, όπως: ως αρχηγός κόμματος δίχασε το λαό σε «εθνικόφρονες» και «υπολοίπους», λιποτάκτησε στα δύσκολα, κατασκεύασε εκλογικό σύστημα, το 1955, για να παραμείνει στην εξουσία, παρότι μειώθηκε και άλλα πολλά που τα αναφέρω στο κύριο μέρος του κειμένου.

που προσέλαβε τη μορφή πρωθυπουργοκεντρικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Δια τούτο, κατακλύζεται από τους αδελφούς, ανιψιούς, γιούς, θυγατέρες, γαμπρούς και ευνοούμενους των μοναρχών, γι' αυτό και δεν έγινε καμία πρόνοια δημοψηφισματικής έκφρασης του λαού, χωρίς ουδεμία σκέψη για τη σύσταση συνταγματικού δικαστηρίου, στο οποίο να δύναται να προσφύγει ο κάθε πολίτης για τις τυχόν αυθαιρεσίες της εξουσίας³². Ο πολίτης περιορίστηκε στο ρόλο του θρησκευόμενου πιστού – στο πίστευε και μη ερεύνα – με μοναδικό καθήκον την τήρηση των θεϊκών κελευσμάτων.

Επιτρέψτε μου την ασέβεια της κριτικής προς τους δύο αυτούς άνδρες, θεωρώντας τους αυτό που υπήρξαν, δύο κοινοί θνητοί, δύο «politicians» ούτε καν «statesmen». Άλλωστε, η κριτική και η αμφισβήτηση, ακόμη και η ύβρις εναντίον των θεών αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό της παράδοσής μας. Στην αρχαιότητα, οι θεοί είχαν υποβαθμιστεί σε ανθρώπους, με πάθη και ατέλειες, ώστε να επιδέχονται κριτικής. Προσωπικά, είμαι πιστός αυτής της ελληνότροπης παράδοσης και ουδέποτε πίστεψα στους θεούς της δυαρχίας, τους οποίους αξιολογούσα ως «politicians» και μάλιστα μοιραίους για τον ελληνισμό, γι' αυτό ουδέποτε εντάχθηκα στο μαντρί τους.

Ο πρώτος, κατά σειρά χρονικής αναφοράς, της θεϊκής δυαρχίας συνέδεσε το όνομά του με τις ακόλουθες εθνοκτόνους πολιτικές. «Προσκάλεσε» την Τουρκία στην

32. Για λεπτομερή ανάλυση του μεταπολιτευτικού συντάγματος, βλ. το αξιοσπούδαστο πόνημα του νομικού Χρ. Αλβανού, *Η δημοκρατία των δεινοσαύρων*, Θεσσαλονίκη: Ιανός, 2000.

κοιτίδα του ελληνισμού, στο Αιγαίο, και την κατέστησε εταίρο και δυνάμει συνιδιοκτήτη. Για να συνειδητοποιήσει κανείς το μέγεθος αυτού του εθνικού ολισθήματος αρκεί να λάβει υπόψη ένα απλό γεγονός. Ότι, δηλαδή, η Άγκυρα ουδεμία αξίωση είχε προβάλει επί της Κύπρου μέχρι το 1955 – ουδεμία αναφορά, λ.χ., δεν γίνονταν στη συνθήκη της Λωζάννης που ρύθμιζε τα ελληνοτουρκικά. Παρόλα αυτά, ο εν λόγω την επέβαλε στον Μακάριο ως συνομιλητή και την κατέστησε ισόδυναμο εταίρο στις συνομιλίες που οδήγησαν στις συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου, το 1959. Είναι αυτός, που στις 9 Μαΐου 1956, η Αστυνομία «του» άνοιξε πυρ κατά των διαδηλωτών, που διαδήλωναν κατά της ενδοτικής πολιτικής του στο Κυπριακό με αποτέλεσμα να υπάρξουν τέσσερις νεκροί και εκατοντάδες τραυματίες. Είναι αυτός που, όπως αποκάλυψε ο καθηγητής Ν. Δεβλέτογλου σε άρθρο του στην αγγλική εφημερίδα *Daily Telegraph* (13/07/1978), δύο μήνες προ της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο συναντήθηκε στο Παρίσι με τον πρωθυπουργό του Αττίλα, Μπουλέτ Ετσεβίτ, παρουσία του Κίσεινγκερ, με αντικείμενο το παζάρεμα νομιμοποίησης της επέμβασης με την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Αυτό συμπεραίνεται από τα εξής: Πρώτον, τη δήλωση του Ετσεβίτ ότι «εάν δεν κάναμε την επέμβαση στην Κύπρο, δεν θα επέστρεφε η δημοκρατία στην Ελλάδα»· δεύτερον, τη ρητή άρνησή του να ικανοποιήσει τη λαϊκή απαίτηση για βοήθεια στην Κύπρο με τη γνωστή δήλωση «Η Κύπρος κείται μακράν» και, τρίτον, την άρνησή του να ικανοποιήσει την παλλαϊκή απαίτηση για άνοιγμα του φακέλου της

Κύπρου, με τη γνωστή δήλωση στη Βουλή ότι «ο φάκελος είναι αμετάκλητα κλειστός»³³. Είναι, επίσης, αυτός που υπέκυψε στη συγχυρία μιας έξαρσης του συλλογικού θυμικού των Ελλήνων και απέσυρε την Ελλάδα από το NATO, το 1974, αντί να αφήσει στη Συμμαχία ένα μόνο κατώτερο αξιωματικό ως ένδειξη έμπρακτης διαμαρτυρίας για την ανοχή των συμμάχων στο ανοσιούργημα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και, ο ίδιος, που, λόγω της προαναφερόμενης παράλειψης, αναγκάστηκε να επαναδιαπραγματευτεί την επανένταξη της χώρας με ρυθμιστή και με όρους της Άγκυρας, παραδίδοντας de facto ως θείο δώρο το μισό Αιγαίο στους Τούρκους.

Η ίδια μυωπική αδυναμία παρατηρήθηκε και στο θεωρούμενο ως μέγα πολιτικό επίτευγμά του, την πολυδιαφημισμένη εισδοχή της Ελλάδας στην ΕΟΚ ως πλήρες μέλος της, διότι περιόρισε την σκοπιμότητα αυτής της στρατηγικής επιλογής στην προστασία της χώρας από τον εξ Ανατολών επίβουλο και στην εδραίωση της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας, αντί να επιλέξει το ευγενές και πατριωτικό άθλημα του εξορθολογισμού της χώρας με κριτήρια αξιοκρατίας, αριστείας, επίπονης προσπάθειας, κολασμού των ενόχων και περιθωριοποίησης των ανικάνων, γνωρίσματα που αποτελούν το ευρωπαϊκό πρόσημο της επιτυχίας και της προόδου, και που θα ήταν η πιο αποτελεσματική εθνική θωράκιση. Έτσι, ο πολίτης επαναπαύτηκε στην καλοσερβιρισμένη ουτοπική αντίληψη ότι αυτοί που θα προστάτευαν την ακεραιό-

33. Βλ. Ντίνιο Αυγουστή, εφ. της Λάρισας *Ελευθερία*, 7/8/2011, σ. 4.

τητα της χώρας ήταν οι ευρωπαίοι και πίστεψε πως η Ευρώπη είναι ένας ευμεγέθης κουμπαράς, που είναι πάντα γεμάτος και διαθέσιμος σε όποιον έχει τα κλειδιά του, ζώντας με την ψευδαίσθηση ότι αυτός θα γεμίζει ε-σαιί (πακέτα, επιδοτήσεις, συγχρηματοδοτήσεις). Η ευρωπαϊκή επιλογή του, με τον μονοδιάστατο τρόπο που προωθήθηκε, ενέπλεξε τη χώρα στη δίνη των «μονόδρομων» με μια δογματική αγκύλωση που αποδόθηκε ως «ανήκουμε στη Δύση». Σε αντίθεση, χώρες με αυτοπροσδιορισμό, όπως το Ισραήλ, η Ιταλία του Τογκλιάτι, του Γκράμισι και του Μπερλίγκουερ, η Ρωσία του Πούτιν, η Τουρκία των Οζάλ και Ερντογάν, εκτοξεύτηκαν ως συλλογικές οντότητες.

Πριν από όλα αυτά, είχε φροντίσει να βάλει τις βάσεις του εθνικού εκτρώματος, που ακούει στο όνομα «κράτος των Αθηνών», με το σύστημα της αντιπαροχής και μιας ελληνικής παρασιτικής εφευρέσεως, του θυρωρού της πολυκατοικίας, προκαλώντας το αμόκ της αστυφιλίας και θέτοντας τα θεμέλια του σημερινού υδροκεφαλισμού. Ενός υδροκεφαλισμού, που εξουθένωσε το εθνικό σώμα και σχεδόν παρέλυσε τα άκρα του σε βαθμό που ενεθάρρυνε αστείρευτους αλυτρωτισμούς από όλους τους γείτο-νές μας³⁴.

Ο έτερος της δυαδικής θεότητας, περιστοιχιζόμενος από τα «θεία βρέφη» του, υπήρξε ο Έλληνας Αβραάμ, ο γενάρχης της γενιάς του Πολυτεχνείου και ο πρώτος

34. Βλ. Γ. Μούρτος, «Το αθηναϊοκεντρικό κράτος, απειλή για την εθνική ασφάλεια;», *Στρατηγική*, Δεκ. 2010, σελ. 118-25.

των Ελλήνων της Μεταπολίτευσης που εξέφρασε με τον πιο πιστό τρόπο στον υπερθετικό βαθμό το σύνολο των γνωρισμάτων που προσδιορίζουν τον συλλογικό χαρακτήρα του Νεο-έλληνα: ο πιο πατριώτης, ο πιο μάγκας, ο αχτύπητος εραστής, ο πιο τσαμπουκάς που τα έβαζε με τους ισχυρούς, ο πιο γενναιόδωρος (συντάξεις από τα 35, συντάξεις μαϊμού, γαλαντομίες στις μισθολογικές αυξήσεις με τη δημιουργία πολλών «ρετιρέ»), αλλά και ολίγον φοβητσιάρης, κοινώς «χ...ης», που τρέχει για να κρυφτεί στο πατάρι του σπιτιού του και όχι να αντιμετωπίσει ως γενναίος τον αντίπαλο, όπως τόσοι και τόσοι απλοί άνθρωποι. Αναφέρομαι σε αυτόν που οικειοποιήθηκε τα σύμβολα της θεοποιημένης γενιάς του Πολυτεχνείου, ώστε να μην αμφισβητηθεί η πρωτοκαθεδρία του, διά της αποκλειστικής χρησικτησίας τους, όπως είναι η διαφύλαξη του συμβόλου του Πολυτεχνείου, μιας ελληνικής σημαίας, ως ιδιοκτησία της νεολαίας του κόμματός του. Πρόκειται για τον ίδιο, που μισάνοιξε τον φάκελο της Κύπρου, αλλά μόλις αντιλήφθηκε το περιεχόμενό του, γνώριμους εγχώριους σκελετούς, το επτασφράγισε.

Στο ίδιο άθλημα προστασίας των προδοτών που εγκληματήσαν σε βάρος του ελληνισμού πρωταγωνίστησε και ο γιος του γενάρχη, ο οποίος, παρότι ήρθε στην εξουσία με το σύνθημα «όλα στο φως», αρνήθηκε πεισματικά να ικανοποιήσει το αίτημα της ειδικής επιτροπής της Κυπριακής Βουλής για πρόσβαση στο «Φάκελος Κύπρος»³⁵.

35. Την πληροφορία την άντλησα από την ιστοσελίδα του πρ. στε-

Η περί ου ο λόγος θεϊκή δυαρχία συνδιαμόρφωσε και χάραξε την «Εποχή της στασιμότητας», γι' αυτό το πέραςμα στην «Εποχή της χρεοκοπίας» αποδείχθηκε τόσο εύκολη υπόθεση για τους πολιτικούς τους επιγόνους. Οι δυο τους, ως άρρηκτα μέρη της δυαδικής θεότητας, δεν μπορεί να ξεχωρίζουν. Απεναντίας, λειτουργούν από κοινού, όπως καταδεικνύεται από σειρά γεγονότων. Επί παραδείγματι, η Αριστερή θεότητα υποδέχεται στους κόλπους της ακόμη και νεο-φιλελεύθερους από τη Δεξιά θεότητα, η οποία υποδέχεται πολλούς Αριστερούς και τους καθιστά εξ ευωνύμων. Και τούτο, διότι η ακύρωση της μιας θα ακυρώσει και την άλλη, γεγονός που ερμηνεύει την απροθυμία της μιας να πάρει μέτρα εναντίον της άλλης. Ιστορική έμεινε η δήλωση του «θεού», το 1991, ότι ένας πρωθυπουργός, όταν παρανομήσει, πάει σπίτι του αλλά ποτέ στη φυλακή, αναφερόμενος στη δίκη του ετέρου της δυαρχίας.

Το πιο πρόσφατο παράδειγμα είναι η κυβέρνηση Παπαδήμου. Από το πουθενά, και ενώ ο επίγονος της μιας θεότητας πνέει τα λoίσθια, έρχεται ο επίγονος της άλλης όχι για να τον ακυρώσει άπαξ διά παντός ούτε καν για να τον αντικαταστήσει αλλά για να συμπλεύσει μαζί του προς άγνωστη κατεύθυνση με προδιαγεγραμμένη την αυτοκαταστροφή. Με θεολογικούς όρους, πρόκειται για το «ομοούσιον». Αυτό, αποδεικνύεται από μια εξέταση των κύριων γνωρισμάτων της εποχής, κατά την οποία οι

νού συνεργάτη του πρ. πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου, καθηγητή Ν. Κοτζιά, epirusgate.blogspot.com

δυο τους μεσουράνησαν ως αγγελιοφόροι του σωτήριου μηνύματος της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας, της (idiot)ικής³⁶ δημοκρατίας (οικογενειοκρατία, κληρονομική διαδοχή, αυθαιρεσία, λαϊκή «ύπνωση»).

Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά, για να ερμηνεύσουμε το φαινόμενο που περιγράφω. Κατ' αρχάς, εγκαϊνιάστηκε μια αριστερότροπη ιδεολογία, η οποία πρωτοεισήχθη από τη Δεξιά με τις εκτεταμένες κρατικοποιήσεις της δεκαετίας του '70, καθώς και μια πορεία αφελληνισμού και εξηλιθίωσης της ελληνικής κοινωνίας με τη βαθμιαία απαξίωση των πατροπαράδοτων αξιών του Γένους για το έθνος, την πατρίδα, την πίστη, την παράδοση, τα θέσμια γενικότερα, από τη μια και από την άλλη με την εκπόρνευση του νεοελληνικού ήθους μέσα από συστηματική προπαγάνδα των ΜΜΕ και της διαφήμισης. Έτσι, τέθηκαν οι νέες βάσεις της απο-θηρησκιοποίησης και της απο-ηρωποίησης, έχοντας ως νέα υλικά τον ατομικισμό, τον άκρατο καταναλωτισμό, την πάρτη μας που νομιμοποιούσε κάθε είδους «δωράκια», τη νοοτροπία της χαλαρότητας, της αναξιοσύνης και της ανομίας. Σύνθημα έγινε η δημοκρατία –η (idiot)ική– και όχι η ελευθερία.

36. Η αναφορά μου στη λέξη «idiot» δεν είναι ένα λογοπαίγνιο αλλά εννοιολογική. Η λέξη προέρχεται από την ελληνική «ιδιώτης» που σήμαινε «βάρβαρος» ή, κατά τον Ηράκλειτο, «κοιμώμενος», γι' αυτό πήρε ονειδιστική σημασία, την οποία διατηρεί σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές γλώσσες (π.χ. αγγλιστί «idiot», που σημαίνει ηλίθιος, βλάκας, μωρός). Βλ. αναλυτική επεξηγηματική αναφορά, Γ. Μούρτος, *Οι αν-ορθόδοξοι...*, ό.π., σελ. 456-57.

Το κλίμα που μόλις περιέγραψα, μόλυνε ολόκληρη την κοινωνία, την κατέστησε μη λειτουργική, εθνικά αγνώριστη και υπόδουλη σε μια πρωτόγνωρη μορφή ξενικής εξάρτησης. Δηλαδή, οι δύο γενάρχες υπήρξαν οι τιμωροί και όχι οι θεοί, οι αποδομητές και όχι οι δημιουργοί της Ελλάδας, ενώ η δημοκρατία τους μέσα από οβιδιακές μεταλλάξεις πήρε την τελική της μορφή, που θα κατατρίχει τις επόμενες γενιές, ως χρεοκρατική δημοκρατία ραγιαδών και όχι ελεύθερων πολιτών.

Στο σημείο αυτό θα κάνω μια συγκριτική αναφορά, μεταξύ των δύο κορυφαίων επιλογών υποταγής και υποτακτικότητας: Κυπριακό και Μνημόνια. Κάθε φορά που επιχειρήθηκε το άνοιγμα του «Φάκελου της Κύπρου» (Καραμανλής, Α. και Γ. Παπανδρέου), υπήρξε άμεση σπουδή ερμητικού κλεισίματος, γιατί έβλεπαν πολλούς γνώριμους, εγγύριους και όχι τόσο ξένους σκελετούς μέσα. Παρόμοια κατάσταση με τα Μνημόνια. Μόλις οι Γερμανοί έδειχναν εκ του μακρόθεν, αρχικά, εγγύτερα αργότερα τον «Φάκελο Siemens, υποβρύχια, C4I», οι ημέτεροι υπέγραφαν όλο και πιο επώδυνα Μνημόνια, γιατί έβλεπαν γνωστούς σκελετούς (κόμματα, ηγεσίες, συγγενείς και φίλους, εάν όχι τους ίδιους τους εαυτούς τους). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του πιο πρόσφατου διαδόχου του «θεού», προαλειφόμενου πρωθυπουργού, ο οποίος, βλέποντας το οφθαλμοφανές, δηλαδή την υποταγή της Ελλάδας με το πρώτο Μνημόνιο, το απέρριψε αναφανδόν, ενώ μόλις οι Γερμανοί του άνοιξαν λίγο το «Φάκελο σκάνδαλα», προσχώρησε στους μνημονιακούς με εντονότερη θέρμη από τους ήδη υπάρχοντες. Άλλη λογική εξήγηση δεν μπορώ να δώσω.

Επανέρχομαι στην προτέρα ροή της σκέψης μου, για να επισημάνω ότι το «αγιολόγιο» της Μεταπολίτευσης συμπληρώνεται από το πάνθεον των «αρχαγγέλων», για τους οποίους θα αναφερθώ εις την ενότητα που ακολουθεί. Αυτό που αξίζει να επισημανθεί είναι ότι η παρουσία θεών και αρχαγγέλων ήταν τόσο έντονη καθόλη τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, που κατέστησε περιττή την Εκκλησία, η οποία στοχοποιήθηκε, λαιδορήθηκε, απαξιώθηκε και τελικά είχε το μεγάλο θύμα της, τον βιολογικό θάνατο –σωστά διαβάζεται, βιολογικό θάνατο–, του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου³⁷.

Στην περίπτωσή μας, η στοχοποίηση της Εκκλησίας έχει γεωπολιτική λογική. Και τούτο, διότι η γενιά αυτή ως απο-εθνικοποιημένη και ακραία διεθνιστική είχε ως πολιτικό ιδανικό τα ευρύτερα διεθνικοπολιτικά σχήματα διακυβέρνησης. Γι' αυτό, έγινε διαπρύσια υποστηρίκτρια σχημάτων με κέντρο τη Μόσχα, την Ουάσιγκτον και τελευταία τη νεο-οθωμανική Κωνσταντινούπολη. Το μόνο εμπόδιο σε αυτό το μετασχηματισμό από το εθνικό στο ομογενοποιημένο υπήρξε και παραμένει η Ορθοδοξία. Όταν τρωθεί ο Ορθόδοξος χαρακτήρας του Έλληνα, η αφομοίωση και η αλλοτρίωσή του είναι σχεδόν αυτόματη. Τα παραδείγματα βρίθουν. Ενδεικτικά αναφέρω την τουρκοποίηση του μικρασιατικού ελληνισμού που ολο-

37. Επ' αυτού, βλ. συνέντευξη Γ. Μούρτου επ' ευκαιρία της συμπλήρωσης τεσσάρων χρόνων από την κοίμηση του μακαριστού Χριστόδουλου στην ηλεκτρονική έκδοση του πανθεσσαλικού περιοδικού "Imagine". Σύνοψή της δημοσιεύτηκε στην έντυπη μορφή του περιοδικού, Φεβρ. 2012.

κληρώθηκε τον 15ο αιώνα μ.Χ., παρότι αποτέλεσε τη μήτρα του ελληνισμού με συνεχή παρουσία από τον 12ο αιώνα π.Χ.³⁸

Θα κλείσω αυτή την ενότητα με μερικές σκέψεις εν είδει ευρύτερης προβληματικής. Η γενιά της Μεταπολίτευσης εκτός από τους ελληνοφοβικούς, δηλαδή τους μανικούς αρνητές της ίδιας τους της ταυτότητας, είχε και τους χριστοφοβικούς, οι οποίοι, από κοινού με τους προηγούμενους, υιοθέτησαν την κουλτούρα του «Κλικ» και του «Νίιγο», που εισήγαγε ένας εκ των αγγελιοφόρων του νέου μηνύματος της χυδαιότητας, της ανηθικότητας και της άκρατης ιδιοτέλειας, που σε συνδυασμό με την αδιαφορία, τη χαλαρότητα, τη μαγκιά, τη γκλαμουριά και την τρυφηλότητα οδήγησαν την ελληνική κοινωνία στην υιοθέτηση μιας ατομικιστικής και υλιστικής νοοτροπίας ευδαιμονισμού. Έτσι, ενεργοποιήθηκε ένας φαύλος κύκλος στη νεο-ελληνική κοινωνία της Μεταπολίτευσης, που δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν σύνολο αλλά μόνον ως άθροισμα ατόμων και μεμονωμένων ομάδων συμφερόντων με τους πολίτες να δέχονται το ρόλο των υποτελών. Αυτός ο φαύλος κύκλος παρήγαγε την κουλτούρα που αξιολόγησε και επέβαλε ως ιδανικό την υλική ευημερία και το άτομο, αλλά και μια άκρατη ηδονοθηρία, γνωρίσματα που ουδέποτε είχαν ιεραρχηθεί υψηλά στην κλίμακα αξιών του ελληνισμού.

Πρόκειται για τη μετάλλαξη μιας κοινωνίας μέσω ενός κοινωνικού ρεύματος που πρωτοεισηχθη με συστηματικό τρόπο από ένα «golden boy» και εκλεκτό του α-

38. Βλ. Α. Toynbee, *ό.π.*, σελ. 134 κ.ε., κυρίως σελ. 134-44.

γιολογικού πάνθεον της Μεταπολίτευσης, τον (συν-)ιδρυτή του «Κλικ»: ένα ρεύμα, που ακυρώνει το βασικό συστατικό μιας κοινωνίας, την αυτοπροσφορά ή, με χριστιανικούς όρους, την αγάπη, το «εμείς». Η επιλογή, που είχε μπροστά της η γενιά της Μεταπολίτευσης, ήταν μεταξύ του «Κλικ» και του θεσπέσιου μηνύματος που εμπεριέχεται στην προς Κορινθίους επιστολή του αποστόλου Παύλου: «*Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα πιστεύει, πάντα ὑπομένει*». Δυστυχώς, επελέγη το πρώτο και πολεμήθηκε το δεύτερο. Επελέγη το «εγώ» και όχι το «εμείς», η πάρτη μας και όχι η αλληλοπροσφορά. Και τούτο, διότι οι εκφραστές του είναι, εκτός από χαμηλῆς καλλιέργειας άτομα, κομπλεξικοί, «ευρωλιγούρηδες» κατά την επιτυχή έκφραση του Ζουράρι. Συγκρίνετε τους εν λόγω με τους καλλιεργημένους, αυτόφωτους και όχι άλογους διεθνιστές, όπως ο Γάλλος επαναστάτης-ακτιβιστής Ντεμπρέ, που αυτοπροσδιορίζεται ως «άθεος χριστιανός», ήτοι άθεος στις προσωπικές πεποιθήσεις αλλά επ' ουδενί δεν επιθυμεί η εκκοσμικευμένη κοινωνία της χώρας του να αποβάλει τις χριστιανικές αξίες που συνέχουν την κοινωνία και νοηματοδοτούν τη ζωή.

Η δημοκρατία της Μεταπολίτευσης όχι μόνο δεν είναι πλειοψηφική (π.χ. ο νυν δήμαρχος Αθηναίων εκλέχτηκε με το 12% του εκλογικού σώματος) αλλά ούτε αντιπροσωπευτική (πριμοδότηση 50 εδρών στο πρώτο κόμμα) και συνταγματική, αφού επιβάλει τις ιδεοληψίες

και τις ιδιοτέλειες των κυβερνώντων ατιμωρητί και αρνείται την έκφραση των πλειόνων μέσω των δημοψηφισμάτων αφενός και αφετέρου των διαφόρων «Ανεξάρτητων» Αρχών που «πνίγουν» τη φωνή και τη θέληση των πολλών. Είναι, με άλλα λόγια, μια (idiot)ική δημοκρατία, που εξελίχθη σε χρεοκρατική, όπως συμβαίνει με μία υπερχρεωμένη επιχείρηση που, ωστόσο, έχει πλούσιους ιδιοκτήτες.

γ. Οι ένοχοι και οι ενοχοποιημένοι

Όπως έχω τονίσει, το μεταπολιτευτικό «αγιολόγιο» δεν περιορίζεται στη θείκη δυαρχία που περιέγραψα αλλά περιλαμβάνει και τους αρχάγγελους. Όπερ μεθερμηνεύμενο σημαίνει ότι στην κατηγορία αυτή εμπίπτει το σύνολο των ελίτ της Μεταπολίτευσης, οι οποίες, εκμεταλλευόμενες την ανοχή των πολλών επέτυχαν το ακατόρθωτο. Εξάλλαξαν, εν πολλοίς, έναν ολόκληρο λαό σε έναν άβουλο, αδιαφοροποίητο, ημιμαθή, παγκοσμιοποιημένο χυλό και εξάρθρωσαν τη λειτουργικότητα του κράτους, καθότι ελαχιστοποίησαν την παραγωγικότητα, οδηγώντας τη χώρα στην απο-βιομηχάνηση, στο μεταπρατισμό, στην οικονομία της κατανάλωσης, των δανεικών, των επιτήδειων και όχι των παραγωγικών. Καριέρες με παχυλές απολαβές άρχισαν να δομούνται πάνω στη χυδαιότητα, την κιτς αισθητική του άγαρμπου σεξιστικού χωρατού, στη λαμογιά³⁹.

39. Λαμογιά είναι η δεξιοτητα του λαμόγιου, μια λέξη που υπο-

Αυτή η ένοχη γενιά ενοχοποίησε την κοινωνία της ανοχής, αφού πρώτα διέγραψε από τη συλλογική νοοτροπία τη δημιουργία και επέβαλε τη νοοτροπία της ελάχιστου προσπάθειας, περιθωριοποιώντας τους ικανούς και άριστους μέσω ενός συστήματος τυραννικής αναξιοκρατίας με συνέπεια να επαληθευτεί για μια ακόμη φορά ο Μεγάλος μας ιστορικός, ο Θουκυδίδης (Γ', 83): «Καί οί φαυλότεροι γνώμην ώς τὰ πλείω περιεγίγνοντο» («Και τις περισσότερες φορές οι πνευματικά κατώτεροι επικρατούσαν»). Αυτή η θουκυδίδεια σοφία συμπληρώνεται με τη λαϊκή θυμοσοφία, κατά την οποία «ο άδειος τενεκές ακούγεται, ενώ ο γεμάτος όχι» και από την ποιητική διεισδυτική ματιά του Βίκτωρα Ουγκώ που έγραψε: «Στην κοινωνία συμβαίνει συχνά ό,τι και στις ζυγαριές. Οι άδαιοι δίσκοι ανεβαίνουν ενώ οι γεμάτοι κατεβαίνουν».

Η γενιά αυτή υποβάθμισε την Ελλάδα όχι μόνο έναντι των Ευρωπαίων αλλά έναντι και των Ελληνοκυπρίων με συνέπεια να καλλιεργηθεί στις τάξεις των τελευταίων μια μικρή αλλά ταχέως διογκούμενη και ισχυρή τάση αυτονόμησης από το οπισθοδρομικό και επαρχιώτικο εθνικό κέντρο. Πρώτα με τους λεγόμενους Νεο-κύπριους, μια μικρή αλλά ιδιαίτερα ισχυρή ομάδα στα κέντρα

κατέστησε εσχάτως τη λέξη «μαλάκας». Λαμόγια ήταν οι αβανταδόροι στο παιχνίδι του παπά. Αυτοί που προσέλκυαν τους αφελείς, για να παίξουν και να χάσουν. Λαμόγιο, λοιπόν, είναι το τσακάλι της αγοράς με τα μέτρια προσόντα, αυτός που διαχειρίζεται τα πάντα προς όφελός του, χωρίς οράματα, ούτε προσωπικά ούτε συλλογικά. Είναι το ευκαιριακό αρπακτικό που εκμεταλλεύεται τη μετριοκρατία. Βλ. Γ. Σκαμπαρδώνης, ό.π.

εξουσίας που επιδιώκει τη λεβαντινοποίηση του Νησιού και, τελευταία, από ολόκληρο σχεδόν το πολιτικό κατεστημένο της νήσου, το οποίο, αφού απέτυχε την νεο-οθωμανοποίηση με τη λαϊκή απόρριψη του Σχεδίου Ανάν, επανάκαμψε δριμύτερο, επιχειρώντας κάτι πιο διαβολικό: τη δημιουργία κυπριακής συνείδησης, επιχειρώντας να αποκόψει τους Κυπρίους από την ελληνική παιδεία, την ελληνική γλώσσα και τις ρίζες του ελληνισμού, όπως κατήγγειλε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, Χρυσόστομος⁴⁰.

Η μνημονιακή Ελλάδα υποβαθμίστηκε όχι μόνο από τις διεθνείς αγορές αλλά και στη συνείδηση του κυπριακού ελληνισμού, καθότι, οι Κύπριοι είναι μία κατηγορία πιο πάνω από τους Ελλαδίτες σε όλα: είναι πιο οργανωμένοι, υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια, οι πελατειακές σχέσεις δεν είναι τόσο έντονες, δεν υφίστανται πολιτικά τζάκια με αιρετούς συνταγματικούς μονάρχες, δεν είναι Βαλκάνιοι, δηλαδή οπισθοδρομικοί και επαρχιώτες αλλά κοσμοπολίτες, έχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης και υψηλότερο ποσοστό δαπανών για την παιδεία –περίπου το 8% του προϋπολογισμού, ενώ στην Ελλάδα δεν υπερβαίνει το 2.5% στην καλύτερη των περιπτώσεων–, τολμούν ως «παίκτες» πολιτικής με συνέπεια να απεγκλωβιστούν σε ικανοποιητικό βαθμό από την τουρκική γεωπολιτική ομηρία (μέλος ΕΕ, ενεργειακές συμμαχίες, διακήρυξη ΑΟΖ), είναι σε τελευταία ανάλυση παραπάνω Ευρωπαίοι από τους Ελλαδίτες⁴¹.

40. Βλ. σχετική αναφορά, εφ. *Ορθόδοξος Τύπος*, 10/02/2012, σ. 8.

41. Βλ. Γ. Μάλινσον, *ό.π.*

Οι Έλληνες της Μεγαλονήσου, βρισκόμενοι σχεδόν παραμελημένοι από το εθνικό κέντρο στην εσχατιά του ελληνισμού απέδειξαν την αποτελεσματικότητά τους με την γρήγορη ανασύνταξή τους μετά την τουρκική εισβολή, επιτυγχάνοντας ένα οικονομικό θαύμα, τολμώντας να υιοθετήσουν μέτρα υψηλής στρατηγικής, όπως υπήρξε η απόρριψη του Σχεδίου Ανάν και η διακήρυξη της ΑΟΖ. Παράλληλα, διατήρησαν ένα λειτουργικό κράτος, όπως αποδεικνύει η σύσταση Ανεξάρτητης Επιτροπής για το ατύχημα στο Μαρί που σε διάστημα δύο μηνών καταλόγισε την κύρια ευθύνη στον Πρόεδρο της χώρας, που την διόρισε.

Αντιθέτως, στη μητροπολιτική Ελλάδα η αποτελεσματικότητα δεν χαρακτηρίζει θεσμούς και πολιτικές αλλά έχει αρνητικό πρόσημο, αφού περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά στα οργανωμένα συμφέροντα, στα οποία κυριαρχεί η τάξη των συνδικαλιστών των «ευγενών» συνδικάτων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, που μονοπωλεί την ηγεσία της ΓΣΕΕ, η οποία, παρότι εκπροσωπεί λιγότερο από το 15% των εργαζομένων, επιβάλλει κυβερνητικές πολιτικές. Και τούτο, διότι ως αγγελιοφόροι του θεϊκού μηνύματος της Μεταπολίτευσης είχαν τη θεϊκή εύνοια και κάλυψη να επιβάλλουν ανενόχλητοι το συντεχνιακό τους συμφέρον και να δημιουργούν τα ρετιρέ των εργαζομένων. Οι εν λόγω βρήκαν πρόθυμους συμμάχους άλλες ομάδες και κλάδους με επιρροή πάνω στην κοινή γνώμη και στο πολιτικό γίγνεσθαι, που όλοι τους απολάμβαναν θεϊκής εύνοιας, με ξεχωριστό μισθολόγιο και άκρως ευνοϊκούς ασφαλιστικούς όρους. Στην κατηγορία

αυτή εμπίπτουν δημοσιογράφοι και εκδότες, νομικοί, εισαγγελείς και δικαστές, στρατιωτικοί και ανώτατοι κληρικοί, πανεπιστημιακοί, βουλευτές, νομάρχες και γενικά το κρατικό-πολιτικό κατεστημένο. Όλοι, δηλαδή, εκείνοι από τους οποίους η χώρα θα περίμενε να εξυγιάνουν το σύστημα έχουν αποκτήσει εξάρτηση και περίπου έχουν εξαγοραστεί, γι' αυτό παραμένουν εκκωφαντικά άφωνοι στην παρούσα κατάσταση⁴².

Ας παρακολουθήσουμε με αριθμούς πως μεθοδεύτηκε ο εκμηδενισμός της παραγωγής με συνέπεια η χώρα με παράδοση καλλιεργητή, θαλασσοπόρου και συντεχνίτη των Αμπελακίων να οδηγηθεί στην εθνική αποδιάρθρωση και στην υποτέλεια, με την ευθύνη και υπό τις ευλογίες της δυαδικής θεότητας αλλά και υπό τη σκέπη του αστερισμού των αρχαγγέλων. Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά, αρχίζοντας από την εποχή της ένδειας, αμέσως μετά τον Πόλεμο. Η μεταπολεμική γενιά όχι μόνον έκτισε την Ελλάδα αλλά την τροχοδρόμησε σε πορεία μεγάλης οικονομικής δύναμης. Επί μία εικοσαετία (1953-1973) υπήρχε ετήσια αύξηση του ΑΕΠ 8% και, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων 10%, ώστε όλοι στην Ευρώπη μιλούσαν για το «ελληνικό θαύμα». Όσπου, τα ηνία πήραν οι θεοί της Μεταπολίτευσης, ο πρώτος με το κύμα των κρατικοποιήσε-

42. Αντίλησα πολλές από τις σκέψεις που ανέπτυξα στην παράγραφο αυτή από το αξιόλογο βιβλίο του Π. Βουρλούμη, *Το ασφαλιστικό με απλά λόγια*, Αθήνα: Ποταμός, 2002, σελ. 91-93, 108-110, 127, 148, κ.α.

ων στη δεκαετία του '70 και ο δεύτερος με το κύμα της μηδενιστικής συνθηματολογικής ρητορείας, «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο» και «κάτω το ξένο και ντόπιο κεφάλαιο». Αποτέλεσμα, η κάθετη πτώση του ΑΕΠ και των ιδιωτικών επενδύσεων στο 3.5% (και σταδιακά, μέχρι το 1981, στο 1.5%) και 0.6%, αντίστοιχα. Έτσι, αρχίζει το ξήλωμα κάθε βιομηχανικής δραστηριότητας από το ίδιο το κράτος με τη θεσμοθέτηση του άρθρου 106, παρ. 3, περί κρατικοποιήσεων, του πρώτου μεταπολιτευτικού συντάγματος αφενός και αφετέρου με σειρά νόμων και διατάξεων με αποτέλεσμα η Ελλάδα, που εξήγαγε ψυγεία στη Γερμανία, απέμεινε να παράγει μόνο γιαούρτια και αυτά με εισαγόμενο γάλα.

Συνέπεια όλων αυτών που προανέφερα είναι η διασωλήνωση της Ελλάδας στη δημοσιονομική εντατική τουλάχιστον για μια εικοσαετία και η χώρα να υιοθετεί για την ίασή της την... αυτοκτονία, αναζητώντας σωτήρες επενδυτές στην Τουρκία και θεόπεμπτους αγοραστές της υπό ιδιωτικοποίηση εθνικής περιουσίας της στη Γερμανία.

Για να μη θεωρηθεί ότι συνθηματολογώ με τρόπο καταγγελτικό και ισοπεδωτικό θα επιμείνω στις παρατηρήσεις που μόλις διατύπωσα, προχωρώντας σε μια πιο λεπτομερή διατύπωση. Σκοπός μου είναι να αναδείξω ένα πρωτοφανές ζήτημα, που, οφείλω να ομολογήσω, εκφεύγει από τη δική μου επιστημονική εμβέλεια. Την μεγάλη ανθρωπολογική αλλοίωση του Έλληνα σε μια μόλις γενιά, που από λαός μαστόρων και καλλιεργητών μετατράπηκε σε λαό τζογαδόρων και επαιτών. Είναι γεγο-

νός ότι η θεαματική οικονομική άνθιση στην μεταπολεμική Ελλάδα οφείλεται στο ότι το ελληνικό κεφάλαιο από έργα «ευεργεσίας» προς την Πατρίδα από τους Έλληνες κεφαλαιούχους του εξωτερικού στράφηκε σε επενδύσεις για την εκβιομηχάνιση της χώρας. Αυτό όμως είχε τις συνέπειές του, καθόσον προήγαγε τη χώρα από την κατηγορία της εξάρτησης στην απεξάρτηση από τους παραδοσιακούς προστάτες της.

Το περίεργο στην περίπτωση αυτή δεν είναι η λογική αντίδραση των θιγμένων προστατών αλλά η παράλογη και αινιγματική αντίδραση των ευνοημένων γηγενών. Η επαναφορά στην κατάσταση του δεδομένου και του εξαρτημένου επήλθε με έναν πρωτότυπο τρόπο: με τον αγώνα «ενάντια στο μεγάλο ντόπιο και ξένο κεφάλαιο», που εγκαινίασε ο έτερος της θείκης διαρχίας. Έτσι, η οικονομική άνοδος, με τις θεαματικές επιδόσεις της εικοσαετίας 1953-73, σταμάτησε αμέσως μετά την άνοδο στην εξουσία της θείκης διαρχίας, πρώτα με τον «θεό» που προέβη σε διαπόμπευση των κυριότερων Ελλήνων επενδυτών (Νιάρχος, Ανδρεάδης κ.ά.), σφραγίζοντας τη στροφή αυτή συνταγματικά με το άρθρο 106, παρ. 3, περί κρατικοποιήσεων, όπως προανέφερα και, δεύτερον, με την πλήρη αποβιομηχάνιση επί πρωθυπουργίας του δεύτερου (ΙΖΟΛΑ, ΠΙΤΣΟΣ, ΕΛΙΝΤΑ, ΧΡΩΠΕΙ, ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΠΑΤΡΑΪΚΗ κ.ά.). Αποτέλεσμα: αύξηση της ανεργίας, που εξισορροπήθηκε με τη διόγκωση του δημόσιου τομέα και τη δημιουργία του κομματικού κράτους, της μεγαλύτερης βιομηχανίας της χώρας. Η συντήρηση αυτού του κράτους γινόταν με συνεχή δανεισμό. Αυτός ο δανεισμός

αύξανε την αγοραστική δύναμη του πολίτη αλλά χωρίς εγχώρια παραγωγή, αφού στηρίζονταν στις εισαγωγές και τις κοινοτικές εισροές (επιδοτήσεις, πακέτα κ.λπ.). Έτσι ερμηνεύεται η αύξηση του εξωτερικού χρέους από μόλις 335 εκ. δολάρια το 1973, επί χούντας, στα 340 δις ευρώ, το 2010, επί δημοκρατίας⁴³.

43. Άκρως αποκαλυπτική είναι η εξομολόγηση ενός ανθρώπου που βίωσε αυτή την κατάσταση ως υπουργού Οικονομικών, το 1982, του Δ. Κουλουριάνου, σε συνέντευξή του στην εφ. *Το Βήμα*, (Φεβρ 2012). Τον αφήνω να ομιλήσει ο ίδιος: «Το 1981 το δημόσιο χρέος έφθανε το 30% του ΑΕΠ, το 1989 ανήλθε σε 72% και σήμερα πλησιάζει το 170%... Το “προπατορικό αμάρτημα” της υπερχρέωσης συνέβη τη δεκαετία του 1980. Τη δεκαετία που αποσυνδέθηκε πλήρως η αμοιβή από την προσπάθεια».

Ακόμα πιο αποκαλυπτικός, θα έλεγα σοκαριστικά αποκαλυπτικός, είναι ένας άλλος εκ του στενού φιλικού περιβάλλοντος του δεύτερου της θεικής διαρχίας. Πρόκειται για τον καθηγητή Αδαμάντιο Πεπελάση, ο οποίος προέβη στην ακόλουθη σοκαριστική αποκάλυψη: «Ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν είχε πολιτικό θάρρος. Δεν του καιγότανε καρφάκι για την Ελλάδα... Είχε ιδιοκτησιακή αντίληψη για το κράτος». Και συνεχίζει ο Πεπελάσης, αναφέροντας μια συγκεκριμένη περίπτωση που ο Ανδρέας Παπανδρέου τον επιτίμησε, γιατί ήγειρε αντιδράσεις στην ικανοποίηση ιδιοτελούς αιτήματός του, όταν ήταν διοικητής στην Αγροτική Τράπεζα. «Εσύ είσαι διοικητής της Αγροτικής Τράπεζας, για να υπηρετείς τα συμφέροντα της οικογένειας Παπανδρέου». Βλ. συνέντευξη Αδ. Πεπελάση στο περιοδικό *Μόνο*, που αναδημοσιεύτηκε στην εφ. *Δημοκρατία* (22/2/2012) και αυθημερόν στον ιστότοπο, *taxalia*.

Σε άλλη συνέντευξή του, που αλιέυσα στο διαδίκτυο, 25/02/2012, ο καθηγητής Πεπελάσης είναι ακόμα πιο αποκαλυπτικός, για τον δεύτερο της δυαδικής θεότητας, τον οποίο γνώριζε πολύ καλά: «Όταν είμασταν στην Αμερική δεν ήθελε να ακούσει τη λέξη Ελλάδα, δεν του άρεσε. Ποτέ δεν δέχτηκε την πρόσκληση των Ελλήνων φοι-

Συνοδοιπόροι προς αυτή την εκπτωτική εθνική πορεία υπήρξαν οι αρχάγγελοι, οι «προοδευτικοί», οι οποίοι αλίευαν πλούσιες σοδειές από την υπερδιόγκωση ενός παρασιτικού δημόσιου τομέα. Στα «κατορθώματά» τους συγκαταλέγεται η στροφή προς την εντατική μονοκαλλιέργεια, που όχι μόνο περιθωριοποίησαν το μικρό αγροτικό νοικοκυριό και ερημοποίησαν την ύπαιθρο αλλά μόλυναν ανεπανόρθωτα τον υδροφόρο ορίζοντα με την κατάχρηση τοξικών παρασιτοκτόνων και χημικών λιπασμάτων. Συνέπεια τούτου, ήταν η σταδιακή εξάρτηση της εντόπιας παραγωγής από υβρίδια φυτών και σπόρων των μεγάλων πολυεθνικών της διατροφικής αλυσίδας. Αυτό εκτός από την αμφιλεγόμενη ποιότητα του τελικού προϊόντος, σφυρηλατεί άλλο ένα κρίκο στην αλυσίδα της εξάρτησης της χώρας από ξένα κέντρα, τα οποία έχουν απόλυτο συμφέρον να εξαφανιστούν οι δικές μας ποικιλίες, ώστε η υποταγή να είναι πλήρης.

Και μια αξιολογική παρατήρηση με ιδιαίτερη εθνική

τητών και νεαρών καθηγητών να πάμε τη Μεγάλη Παρασκευή στον Επιτάφιο. Ποτέ δεν ήρθε στο Προξενείο στη γιορτή της 25ης Μαρτίου». Και λίγο πιο κάτω, ο Πεπελάσης κάνει την εξής επισήμανση: «Αν δεις ποιοί ήταν υπουργοί Παιδείας στις πρώτες κυβερνήσεις του και τι θεσμικά μορφώματα κατασκεύασαν θα καταλάβεις πολλά!». Αντιλήψεις απαξίωσης της γενέθλιας γης και των εθίμων της καθόρισαν και το οικογενειακό ύφος. Για παράδειγμα, η γυναίκα του, παρότι ζει για πολλές δεκαετίες στην Ελλάδα δεν κατόρθωσε να μάθει τη γλώσσα, όταν ο Αλβανός μετανάστης τη μαθαίνει εξίσου καλά με τους γηγενείς μέσα σε λίγους μήνες. Σοβαρή μειονεξία στην ελληνική γλώσσα χαρακτηρίζει και τον πρεσβύτερο γιο, τον τρίτο πρωθυπουργό της οικογένειας, ο οποίος φοίτησε και σε ελληνικό σχολείο.

και γεωπολιτική βαρύτητα στα προαναφερόμενα. Οι εμπνευστές και οι διαχειριστές του μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος είναι «παιδιά του σωλήνα», ήτοι των μηχανισμών –κομματικών και εξωγενών– και όχι της κοινωνίας. Γι' αυτό, όλοι τους σχεδόν είναι ανεπάγγελτοι, άεργοι, ακοινωνήτοι –με την έννοια ότι αδυνατούν να πιάσουν το σφυγμό του μέσου πολίτη–, που άγονται και φέρονται από τους ξένους. Ακόμα και η απόφαση για έναρξη γεωτρήσεων νότια της Κρήτης έγινε κατόπιν...έξωθεν οδηγιών και πιέσεων. Σε αντίθεση, με τους Αγωνιστές που επέτυχαν το θαύμα της Απελευθέρωσης, οι οποίοι δεν ήταν αργόσχολοι θεωρητικοί –όπως οι ινστρουχτορες «προοδευτικοί»–, ούτε άνεργοι. Για παράδειγμα, ο Κολοκοτρώνης ήταν κρεοπώλης στη Ζάκυνθο και κατόπιν έγινε ταγματάρχης των αγγλικών δυνάμεων στα Επτάνησα· ο Μακρυγιάννης έγινε εκατομμυριούχος σε ηλικία μόλις 17 χρόνων, ενώ κάποιοι άλλοι Αγωνιστές ήταν τσοπάνηδες, έμποροι κ.ο.κ. πρην πιάσουν τα όπλα.

Ένα είναι σίγουρο, εξ όσων προανέφερα. Η απαξίωση της αγροτοκτηνοτροφικής τάξης δεν επέφερε απλώς την μεγαλύτερη απώλεια ανθρωπίνου κεφαλαίου στην μεταπολιτευτική Ελλάδα αλλά έσπασε τη ραχοκοκαλιά του έθνους, όπως αυτή ήταν για αιώνες. Ήταν η τάξη που παρήγαγε αγωνιστές, λόγιους, ιεράρχες, οραματιστές και διατήρησε την εθνική μας φυσιογνωμία. Γι' αυτό σήμερα γεμίσαμε ασπόνδυλους, οσφυοκάμπτες, δουλικούς και γραικύλους⁴⁴.

44. Δανείστηκα πολλές από τις σκέψεις αυτές από το άρθρο του

Περιγράψω τη χορεία των θεών και των αρχαγγέλων, που κατέστησαν την Ελλάδα της Μεταπολίτευσης ισχυρή και υπερήφανη ρητορικά, αλλά τη βύθισαν ουσιαστικά στον Καιάδα της «Νέας Τάξης», ως την ορντινάντσα της Ευρώπης, τον σερβιτόρο της, εάν όχι τον επαίτη με τη συστηματική αποβιομηχάνιση και την παράλληλη δαίμονοποίηση του επενδυτικού κεφαλαίου, που συνόδευε την αυθαιρεσία των εργατοπατέρων. Η μόνη «παραγωγική» δραστηριότητα που απέμεινε ήταν η αναζήτηση δανεικών και η διανομή τους κατευθείαν στην κατανάλωση. Έτσι, το δημόσιο χρέος, από μηδενικό σχεδόν που το άφησε η χούντα, εκτοξεύτηκε σήμερα στα 400 δις ευρώ, όπως προανέφερα. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με μια εξω-ελληνική και φοβική νοοτροπία των ταγών, δημιούργησε την πλήρη απαξίωση των διεθνών κέντρων αποφάσεων προς τη χώρα μας, η οποία θεωρείται «πως δεν έχει καμία γεωστρατηγική βαρύτητα για τη Δύση», ότι «είναι πραγματικά μόνη», σύμφωνα με το προσκείμενο στο «σκληρό» πυρήνα του αμερικανικού κατεστημένου (Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, CIA) Ινστιτούτο «Stratfor»⁴⁵.

Φ. Πλατανίδη, «Το αγροτικό ζήτημα και η δημοκρατική αναγέννηση», εφ. *Αντιφωνητής*, 19/06/2007.

45. Άντλησα πολλά από τα στοιχεία αυτά από ένα άρθρο του Δρ. Nielsen Knudsen που αναρτήθηκε στο «olympiada», στις 29/05/2011. Αναφέρω την πηγή, χωρίς να διαθέτω άλλα στοιχεία, ως απόδειξη ότι ένα ανεξάρτητο μάτι κάποιου ξένου αναλυτή βλέπει το οφθαλμοφανές, αυτό που αποκρύπτεται από τις παρωπίδες, που επιμελώς τοποθέτησε σε μια ολόκληρη κοινωνία η εγχώρια μεταπολιτευτική τάξη.

Η τραγική συνέπεια των προαναφερομένων είναι ότι στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, που ισοπεδώνει το μικρό και τον αδύναμο, η Ελλάδα αποκλίνει συνεχώς και περισσότερο από την παγκόσμια παραγωγική αγορά. Η Ελλάδα της γενιάς της Μεταπολίτευσης, αφού πρώτα ενοχοποίησε την επιχειρηματικότητα, κατόπιν πρωταγωνίστησε στο ευγενές σπορ της μαζικής παραγωγής νόμων (μόνον οι φορολογικοί νόμοι αριθμούν μερικές εκατοντάδες και τα «παραθυράκια» του νόμου μερικές εκατοντάδες χιλιάδες) και όλα αυτά επενδυμένα με μια αριστερίζουσα νοοτροπία «προοδευτικότητας», που θέλει τον συνδικαλιζόμενο και κομματικό να έχει πάντα δίκιο ακόμη και να μην εργάζεται αλλά να απαιτεί και να αυθαιρετεί έναντι του συνόλου, να γονατίζει μια κοινωνία, για να διατηρηθούν στα ρετιρέ οι κάτοχοι αυτού που πολιτογραφήθηκε ως «κεκτημένο». Αυτόν το ρόλο ανέλαβαν οι αρχάγγελοι της Μεταπολίτευσης, οι αυτοπροσδιοριζόμενες δημοκρατικές δυνάμεις, τα κόμματα της αριστεράς και της προόδου. Αναφέρομαι στη μονίμως «εισαγγελική» Αριστερά που, όμως, επωφελήθηκε χορταστικά –θα έλεγα βουλιμικά– από το πελατειακό και συντεχνιακό σύστημα.

Τα «προοδευτικά», λοιπόν, κόμματα αποσειούν σήμερα κάθε ίχνος ευθύνης με την εξόφθαλμα αναληθή δικαιολογία ότι δεν κυβέρνησαν. Χρησιμοποιώ τον επιθετι-

Για τις διαπιστώσεις της χωρίς προηγούμενο δεινής κατάστασης της Ελλάδας, που περιγράφεται σε λεπτομερή έκθεση του Ινστιτούτου «Stratfor», έχει γράψει σχετικά η εφ. *Τα Νέα*, 1/07/2010.

κό προσδιορισμό «αναληθή», διότι αυτοί οι πολιτικοί σχηματισμοί κυριάρχησαν στον σκληρό πυρήνα εξουσίας της Μεταπολίτευσης: συνδικαλισμός, ΜΜΕ, διανοήση, τέχνη, εκπαίδευση, Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τομείς, που παρατηρείται η μεγαλύτερη διάβρωση. Και το χειρότερο, ο χορός αυτός των «αρχαγγέλων» άνοιξε ορθάνοιχτα την Κερκόπορτα της εθνικής υποδούλωσης με τον επιλεκτικό ανθρωπισμό τους, που εκδηλώνεται μόνον σε όσες πράξεις καταφέρονται ενάντια σε οτιδήποτε ελληνικό. Είναι δε ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι, ενώ υψώνουν ψηλότερα και από τους άμεσα ενδιαφερόμενους τη σημαία της αγανάκτησης για όλα τα δεινά που μαστίζουν τους κατατρεγμένους όπου γης, συμφωνούν απολύτως με όλα τα αμερικανόπνευστα πρότζεκτς και τις μονομερείς αξιώσεις τρίτων που υποδουλώνουν τον ελληνισμό: Σχέδιο Ανάν, Μακεδονικό, λαθρομετανάστευση, Αιγαίο, τα δήθεν μειονοτικά δικαιώματα που εγείρονται από τουρκογενείς, Σκοπιανούς και Αλβανούς.

Θα το διατυπώσω διαφορετικά και θα το βροντοφωνάξω με στεντόρεια φωνή. Η σημερινή κατάσταση είναι απόρροια της διανοητικής και πολιτικής αντίληψης που εξέθρεψε η Αριστερά και υιοθέτησε η μεταπολιτευτική Δεξιά. Ουδέποτε στη μακρόσυρτη ιστορική πορεία μας όσο στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, η ελληνική κληρονομιά (κλασική γραμματεία, γλώσσα, Ιστορία, Ορθοδοξία, παράδοση γενικότερα, αγροτοκτηνοτροφική παράδοση και ζωή της υπαίθρου) δεν συκοφαντήθηκε και δεν παραμελήθηκε κατά έναν παρά φύσιν τρόπο. Την εργολαβία αυτή την ανέλαβαν αριστεροί και αριστεριστές κά-

θε είδους και μορφής και οι συνοδοιπόροι τους από όλους τους χώρους του πολιτικού φάσματος.

Ομιλώ για συλλογική ενοχή του μεταπολιτευτικού συστήματος. Για ένα διαρκές έγκλημα, που συνεχίζεται ενώ οδεύουμε πλέον στον γκρεμό. Τα ίδια πρόσωπα, η ίδια γλώσσα και η ίδια νοοτροπία δημιούργησαν το σημερινό νεκρικό τοπίο, χωρίς όραμα, ενθουσιασμό για δράση, αυτογνωσία και πρόταση διαφυγής προς τα μπρος, αφού εμποδίζεται κάθε ζύμωση, που θα αποτελούσε τη βάση ενός εθνικού διαλόγου. Πρόκειται για πλήρη και χρόνια ακινησία, για το γνήσιο και συνάμα τερατώδες δημιούργημα της γενιάς της Μεταπολίτευσης με τους ενόχους να παραμένουν αδρανείς και θεατές του δημιουργήματός τους με γενικές διαπιστώσεις, που αποσκοπούν στο να επιμερίσουν ισομερώς τις ευθύνες μεταξύ των ενόχων και των ενοχοποιημένων. Ένας εξ αυτών, ο «τσάρος» των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ, ο Γεράσιμος Αρσένης, ο οποίος, όπως κάθε πολιτικός στην Ελλάδα, αρκείται στην περιγραφή του προβλήματος, στις συνήθεις διαπιστώσεις, τις οποίες και δημοσιοποίησε σε άρθρο του, το 1994: «ο όγκος των ελληνικών εξαγωγών και υπηρεσιών περιορίζεται σε 55 μικρής σημασίας δραστηριότητες, με εξαίρεση τη ναυτιλία που στο μεγαλύτερο μέρος της είναι υπό ξένη σημαία, από ένα σύνολο 2.400 που περιέχει η αντίστοιχη βιομηχανική ταξινόμηση»⁴⁶.

Βεβαίως, κατά την πάγια τακτική, η εφιαλτική διαπίστωση του «τσάρου» δεν συνοδεύτηκε με τον καταλο-

46. Βλ. εφ. *Το Βήμα*, 18/12/1994.

γισμό ευθυνών και αυτοκριτικής, όπως επιτάσσει το εθνικό χρέος και χαρακτηρίζει τους γενναίους. Απλώς, οι εκάστοτε διαπιστώσεις των εν λόγω «υπευθύνων» περιορίζονται στη ρουτίνα της στατιστικής αναφοράς, παραμένοντας θεατές του δικού τους (μη) έργου. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση, προσεγγίζουν την εθνική οικονομία με αριθμητικούς όρους, ωσάν να πρόκειται για τις τιμές ζαρζαβατικών στην αγορά της γειτονιάς και όχι με (γεω-)πολιτικούς όρους, δηλαδή όχι με τη λογική της ισχύος και της εθνικής ασφάλειας.

Γι' αυτό, ας αφήσουμε τους μικρούς της Μεταπολίτευσης στον μικρόκοσμό τους και ας πάμε στους Μεγάλους, στους αρχαιοέλληνες, οι οποίοι μίλησαν οικονομικά χωρίς αριθμούς, γι' αυτό αξίζει να παρακολουθήσουμε τη σκέψη τους. Ο Μέναδρος, εικοσιπέντε αιώνες πριν, επεσήμανε ότι «Τὰ δάνεια δούλους τούς ἐλευθέρους ποιεῖ», για να συμπληρώσει ο Θεόγνις ο Μεγαρεύς «Κατὰ χρήματα ἄριστον ἀπάντων τὴν δαπάνην θέσθαι καὶ μελέτην ἐχέμεν» («το πιο καλό είναι να ταιριάζεις τα έξοδά σου με τα χρήματά σου και να τα υπολογίζεις σωστά»)⁴⁷. Ο πιο εύστοχος όλων υπήρξε ο μέγιστος Θουκυδίδης με τις εξής αναφορές του, σε ελεύθερη απόδοση. Η υγιής οικονομία, επεσήμανε, αποτελεί τη βάση της εθνικής ισχύος, καθόσον επιτρέπει να κτίζονται και να διατηρούνται ε-

47. Δανείστηκα τα δύο παραθέματα από την εισήγηση του καθηγητή Χρ. Κόλλια, στην Ημερίδα της Σχολής Εθνικής Άμυνας με θέμα «Αποδοτικότητα Αμυντικών Δαπανών σε Περιβάλλον Οικονομικής Κρίσης» (12/05/2011), που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό της Σχολής, «Αθηνά» (Ιουν. '11).

ντυπωσιακά μνημεία και μεγαλοπρεπείς ναοί, που προκαλούν δέος και θαυμασμό σε φίλους και αντιπάλους. Έτσι, οι πολίτες καθίστανται περήφανοι για τη χώρα τους, ενώ οι κρατικοί θεσμοί ισχυροποιούνται και το κράτος ενδυναμώνει όχι με την κατανάλωση και τα δανεικά αλλά με την αποταμίευση του πλεονάσματος του παραγόμενου πλούτου για τις δύσκολες εποχές⁴⁸.

Ο ένοχος ρόλος των αρχαγγέλων της Μεταπολίτευσης είναι πασιδής για κάθε νοήμονα, καθόσον αποτελούν τους στυλοβάτες της χρεοκρατικής δημοκρατίας. Για του λόγου το αληθές, θα αναφερθώ στα εξής ενδεικτικά παραδείγματα. Πρώτον, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του εύστοχου στις στατιστικές αναφορές, Στέφανου Μάνου, «10 ευρώ των φορολογουμένων για κάθε ψήφο πάνε στα κόμματα, ενώ για τους Γερμανούς αντιστοιχούν μόνο 70 λεπτά». Δεύτερον, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος προεδρεύει ενός διεφθαρμένου συστήματος και μιας υπό πτώχευση χώρας, αποδέχεται στο ακέραιο ως αποζημίωση το ποσό που εγγίζει 30.000 ευρώ μηνιαίως. Και μόνον κάτω από το βάρος της δημόσιας κατακραυγής, υπό μορφή έντονων και υβριστικών αποδοκιμασιών, εδέησε να αποποιηθεί αυτής της αποζημίωσης μαμούθ. Τρίτον, μια υπό κατάρρευση οικονομία, όπως η ελληνική, διατηρεί τέσσερις κρατικούς τηλεοπτικούς σταθμούς με μονοψήφιους αριθμούς τηλεθέασης.

Για να γίνω ακόμα πιο συγκεκριμένος, αναφορικά με τους αρχαγγέλους της μεταπολιτευτικής Ελλάδας, θα

48. Βλ. Θουκυδίδης, Α' 10, 13 & Β' 13.

τους παρατάξω εν συγχορδία μέσα από ένα κοινωνικό «event», ενός γάμου. Πραγματικού γάμου, με παπά, κουμπάρο και παρούσα όλη την άρχουσα τάξη. Πρόκειται για το γάμο του «αρχινονού» της Βόρειας Ελλάδας, όπως πολιτογραφήθηκε στα ΜΜΕ, και τροφίμου των φυλακών. Επρόκειτο περί ενός χλιδάτου γάμου, πέραν κάθε φαντασίας. «Guest star», με τη γνωστή τσεκεβαρίστικη μορφή, ο «κόκκινος» τραγουδοποιός της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας, ο υμνητής των καταπιεζομένων από τους κεφαλαιούχους (όχι φυσικά από τους αεριτζήδες και τα λαμόγια) και γενικά των κάθε είδους και μορφής αναξιοπαθόντων. Παρόν, ο πρώτος πολίτης της πόλης, υπόδικος σήμερα, ο οποίος, ως κονφερασιέ ανήγγειλε από μικροφώνου στους καλεσμένους της γαμήλιας δεξίωσης ότι τον συνδέει στενή φιλία τριάντα χρόνων με το γαμβρό, ο οποίος με ένα πούρο μεγέθους του γνωστού πρασινωπού κηπευτικού που συνοδεύει τις καλοκαιρινές μας σαλάτες, κουνούσε συγκαταβατικά την κεφαλή. Δίπλα, ο πρώτος πολίτης του νομού, έκπτωτος από το αξίωμά του, που δήλωσε ότι και αυτόν τον συνδέει πολύχρονη φιλία με τον νονό... συγγνώμη γαμβρό. Στα πρώτα τραπέζια τα βοηθητικά τσιράκια του γαμβρού: ο διευθυντής του κρατικού καναλιού, που παρέμεινε στη θέση του με κάθε κυβερνητική αλλαγή, πιστός χριστιανός (της πατριαρχικής Ορθοδοξίας) και φλογερός πατριώτης, ο μόνιμος εκφωνητής των εθνικών παρελάσεων· παραδίπλα του, ο ανώτατος κρατικός λειτουργός για τα δημόσια οικονομικά, κομματικός υπασπιστής του βορειοελλαδάρχη «σοσιαλιστή», ενώ δεν έλειπαν οι μεγαλοσχή-

μονες και του κομματικού σχηματισμού της «κωλοτούμπας» που τον υιοθέτησε για αντιπεριφερειάρχη.

Θα μου πείτε, πως η εικόνα που αποκάλυψα πιο πάνω δεν είναι ενδεικτική και η περίπτωση αποτελεί την εξαίρεση στο ειδυλλιακό τοπίο της Μεταπολίτευσης. Θα συμφωνούσα, εάν δεν με βασάνιζε εδώ και χρόνια η απορία, γιατί σε αυτή τη χώρα το κόμμα που αντιτίθεται ακόμμη και στη σκέψη δημοσιοποίησης των χρηργών του είναι το αυτοπροβαλλόμενο ως κόμμα των πτωχών και κατατρεγμένων. Το «κόκκινο» κόμμα που ορθώνει ψηλότερα από κάθε άλλον τη σημαία της δημοκρατίας, παρότι επικρατεί νεκρική σιγή στις τάξεις του. Αφήνω ένα πριγκιπόπουλο της κομματικής του νομενκλατούρας, ο πατέρας του οποίου είναι ο σημερινός κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος στη Βουλή, να το περιγράψει μέσα από ένα απόσπασμα των όσων κατήγγειλε στην ΚΕ, λίγο πριν την διαγραφή του: «Όποιος ρωτάει πολλά είναι περίεργος, όποιος είναι περίεργος μάλλον διαφωνεί, όποιος διαφωνεί μάλλον επηρεάζεται, όποιος επηρεάζεται είναι τελικά ομορτουμιστής, αν είσαι ομορτουμιστής, προφανώς θα γίνεις και φραξιονιστής και όλοι ξέρουμε ότι από φραξιονιστής λίγο θες για να γίνεις πράκτορας, αν δεν είσαι ήδη».

Αυτές οι τραγικές εικόνες που ξετύλιξα μπροστά σας από τη γενιά της Μεταπολίτευσης, της γενιάς των ανικάνων, των ολιγίστων (πλην ελαχίστων), αποκαλύπτουν πως η κοινωνία ολόκληρη ευνουχίστηκε, το κράτος αποδιοργανώθηκε πλήρως και παράλληλα το γλέντι είχε ανάψει για τα καλά. Σε αυτό το διονυσιακό κλίμα, ουδείς τολμούσε να ψελλίσει κάτι για τα «εθνικά θέμα-

τα», τα οποία θεωρούνταν περιττή πολυτέλεια, και όλα αφέθηκαν στον αυτόματο πιλότο, που, ωστόσο, από εσφαλμένα δεδομένα πλοηγούσε το εθνικό σκάφος προς την πτώση.

Θα κλείσω το κεφάλαιο αυτό, αφήνοντας να μιλήσουν σκωπτικά και θυμωμένα δύο Μεγάλοι Έλληνες, οι οποίοι ακτινογράφησαν επακριβώς την ελληνική παθογένεια, που είναι σύμφυτη με το ελλαδικό κράτος.

Εκεί που καθόμουν εις το περιβόλι μου και έτρωγα ψωμί... ήλθαν δύο επιτήδαιοι, άνθρωποι των γραμμάτων, μισομαθείς και άθρησκοι, και μου ζηγώνται έτσι: «Πουλός Ελλάδα, Μακρυγιάννη»;

Έφυγαν αυτοί. Κι έκατσα σε μίαν πέτραν μόνος και έκλαιγα. Μισός άνθρωπος καταστάθηκα από το ντουφέκι του Τούρκου, τσακίστηκα εις τις...περιστάσεις του αγώνα και κυνηγιέμαι και σήμερα. Κυνηγιώνται και άλλοι αγωνιστές πολύ καλύτεροί μου, διότι εγώ είμαι ο τελευταίος και ο χειρότερος. Και οι πιο καλύτεροι όλων αφανίστηκαν.

Θεέ, συχώρεσε τους παντίδους, που θέλουν να μας πάρουν τον αγέρα που αναπνέομεν και την τιμήν που με το ντουφέκι και γιαταγάρι πήραμε. Εμείς το χρέος, το κατά δύναμιν, επράξαμεν. Και αυτοί βγήκαν σήμερα να προκόψουν την Πατρίδα. Μας γέμισαν φατρία και διχόνοιαν. Και την Πατρίδα δεν την θέλουν Μητέρα κοινή. Αμορόζα εις τα κρεβάτια τους την θέλουν.

Και καζαντίσαν αυτοί πουγγιά και αγαθά και αφήκαν τους αγωνιστές, τις χήρες και τα ορφανά εις την άκρη. Αυτοί είναι οι ανθρώπινοι λύκοι, που φέραν δυστυχήματα και κίντυνον εις τον τόπον. Ας όψονται.

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ (1843)

Ποιος είδε κράτος λιγιστό
σ' όλη τη γη μοναδικό,
εκατό να εξοδεύει
και πενήντα να μαζεύει;

Να 'χει κλητήρες για φρουρά
και να σε κλέβουν φανερά,
κι ενώ αυτοί κλέβουνε
τον κλέφτη να γυρεύουνε;

Σουλούπι, μπόι, μικρομεσαίο,
ύφος του γόη, ψευτομοιραίο.
Λίγο κατσούφης, λίγο γκρινιάρης,
λίγο μαγκούφης, λίγο μουρντάρης.

Και ψωμοτύρι και για καφέ
το «δε βαριέσαι» κι «ωχ αδερφέ».
Ωσάν πολίτης, σκυφτός ραγιάς
σαν πιάσει πόστο, δερβέν αγάς.

Δυστυχία σου, Ελλάδας,
με τα τέκνα που γεννάς!
Ω Ελλάδας, ηρώων χώρα,
τι γαιδάρους βγάζεις τώρα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ (1853-1919), «Κλέφτες»

4. Η μεταψυχροπολεμική περιφερειακή αρχιτεκτονική

«Είμαστε έθνος bourgeois gentilhomme. Δεν ξέρομε ακόμη να φερθούμε μπροστά στα άλλα έθνη και όλο συλλογιζόμαστε πώς να κάμουμε για να μη πέσωμε έξω. Φοβούμαστε τη γνώμη της Ευρώπης. Δεν έχομε στα χέρια μας σφιχτά δεμένα τα συμφέροντά μας, παρά τα αφήνομε στους Ευρωπαίους να μας τα δώσουν όλα. Μα γιατί θα μας τα δώσουν οι Ευρωπαίοι, αφού εμείς δε δουλεύομε για να τα πάρωμε;»

ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ (1905)

Οι αναφορές μου στα ενδογενή αίτια της ελληνικής παρακμής οδηγούν τη σκέψη μου στις ευρύτερες και μονιμότερες συνέπειες αυτής της παρακμής, όπως είναι η διαμόρφωση του αρνητικού για την Ελλάδα περιφερειακού περιβάλλοντος. Δηλαδή, στο «πώς» και στο «γιατί» διαμορφώθηκε ο γεωπολιτικός χάρτης της περιοχής, κατά την πρώιμη και εξαιρετικά κρίσιμη φάση της μεταψυχροπολεμικής περιόδου, με τρόπο που αγνόησε έναν από τους αρχαιότερους συντελεστές της, την Ελλάδα, λόγω της ανελλήνιστης και αυτο-ενοχοποιητικής νοοτροπίας που καλλιεργήθηκε από την ελίτ μερίδα των πολιτών της.

Τα ερωτήματα που αναφέρονται ως προς τα πραγματικά αίτια αυτής της κατάστασης που επέφερε τη γεωπολιτική υποβάθμιση της Ελλάδας είναι πολλά, αλλά η απάντηση είναι τελικά μία και απλή. Η απο-εθνικοποίηση της μεταπολιτευτικής Ελλάδας με την κατασκευή ενός ελληνόφωνου αλλά κατ' ουσίαν ανελλήνιστου κράτους, καθότι εντάχθηκε στο «χυλό» της παγκοσμιοποίησης ως ετερόφωτη δύναμη και μεταλλάχθηκε από θάλασσα σε ηπειρωτική δύναμη, δηλαδή από αιγαιακή σε βαλκανική, προξενώντας ένα τεράστιο γεωπολιτικό κενό. Όπως συμβαίνει στη φύση, έτσι και στην πολιτική το κενό που δημιουργείται λόγω οικιοθελούς αποχώρησης, αδυναμίας, αναποφασιστικότητας ή παρακμής, πάντοτε καλύπτεται. Αυτό συνέβη με την Ελλάδα, η οποία προ-

κάλεσε από μόνη της το γεωπολιτικό κενό με την υποχώρηση από τον φυσικό της, τον αιγαιακό χώρο. Το κενό αυτό καλύφθηκε τάχιστα από τον όψιμο διεκδικητή, την Τουρκία, η οποία καρπώθηκε τα οφέλη υπό τη μορφή της ανάδειξής της σε κεντρικό πυλώνα της περιφερειακής αρχιτεκτονικής για δύο περίπου δεκαετίες.

Στις ενότητες που ακολουθούν θα ιχνηλατήσω την πορεία αυτής της ανελλήνιστης πολιτικής και θα περιγράψω την αρχιτεκτονική της περιοχής μας, όπως αυτή μορφοποιήθηκε κατά το κρίσιμο αρχικό στάδιο της μεταψυχροπολεμικής περιόδου.

α. Βαλκανική Ελλάδα – αιγαιακή Τουρκία

Η περιφερειακή αρχιτεκτονική της πρώιμης μεταψυχροπολεμικής περιόδου (κυρίως 1990-2005) χαράχθηκε εν πολλοίς από τα δεδομένα της μετά το 1974 εποχής. Τουτέστιν, από την οικιοθελή γεωπολιτική μετάλλαξη της Ελλάδας, που αποδίδεται ως η ελληνική «βαλκανοποίηση», η οποία επέφερε τη συνακόλουθη τουρκική «αιγαιοποίηση». Κατ' αυτό τον τρόπο, η Τουρκία έγινε αναπόσπαστο και κύριο μέλος της μεσανατολικής εξίσωσης για πρώτη φορά μετά τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι συνέπειες αυτής της γεωπολιτικής αναδιάταξης, ως επακόλουθο του κενού που άφησε η υποχώρηση της Αθήνας από τον φυσικό της αιγαιακό-μεσογειακό χώρο, υπήρξαν τεκτονικές.

Ας ριζούμε μια ιστορική ματιά στα αποτελέσματα αυτής της αλλαγής στρατηγικών ρόλων μεταξύ Ελλάδας

και Τουρκίας, για να ερμηνεύσουμε τη θέση της Ελλάδας στο διεθνές γίγνεσθαι και τις προοπτικές που ανοίγονται για το μέλλον. Κατ' αρχάς, συντελέσθηκε ο εθνικός ακρωτηριασμός του ελληνισμού με τη δημιουργία από του πουθενά του Κυπριακού Ζητήματος. Και λέω από το πουθενά, διότι η κεμαλική Τουρκία δεν έδειχνε κανένα ενδιαφέρον για την Κύπρο, μέχρι το 1955. Έκτοτε, επήλθε πλήρης μεταστροφή της πολιτικής της. Έτσι, από τη μια η θουκυδίδεια Άγκυρα ανήγαγε το Κυπριακό σε ύψιστο εθνικό θέμα και ως εκ τούτου αδιαπραγμάτευτο και, από την άλλη, η ιδεαλιστική Αθήνα το απεθνικοποίησε με την καλλιέργεια μιας νοοτροπίας απεμπλοκής της, όπως αποτυπώνεται στις κυβερνητικές δηλώσεις του τύπου «η Κύπρος είναι μακριά» ή «η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάδα συμπαρίσταται». Αρωγοί στην εν λόγω απεμπλοκή υπήρξαν και παραμένουν οι ελληνόφωνοι Νεο-κύπριοι, που προωθούν τη σιγκαπουροποίηση του Νησιού μέσω μιας νοοτροπίας χαλαρής εθνικής ταυτότητας, πρωτοστατώντας σε εθνοκτόνες πολιτικές, όπως το Σχέδιο Ανάν, που έχει ρίξει για τα καλά τη σκιά του στην εθνική συνοχή.

Δεύτερον, το Κυπριακό επηρέασε καθοριστικά και το Αιγαιακό με σειρά αρνητικών για την Ελλάδα εξελίξεων. Αναφέρω ενδεικτικά τις ακόλουθες: οι νέες επιχειρησιακές ρυθμίσεις του NATO, που «ουδετεροποιούν» το Αρχιπέλαγος· οι ρυθμίσεις των «αεροδιαδρόμων», που καταφανώς ευνοούν την Άγκυρα· το τουρκικό casus belli, που εκφοβίζει την Αθήνα και την αποτρέπει να ασκήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα που απορρέουν από διε-

θνείς συμβάσεις· η τουρκική κατοχύρωση των «γκρίζων ζωνών»· η καθιέρωση Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (MOE), που εξισώνει το θύμα με το θύτη, αφού περιορίζονται στο ελληνικό Αιγαίο και δεν συμπεριλαμβάνει τον μικρασιατικό χώρο· η φοβία ανακήρυξης ΑΟΖ με συνέπεια την οριστική αποκοπή του θαλάσσιου ελληνικού χώρου στα δύο, στο ύψος του Καστελόριζου.

Τρίτον, η αθηναιοκεντρική Ελλάδα, αφού πρώτα απεδέχθη –ενεργητικά ή/και παθητικά– τον αποχρωματισμό του Αιγαίου, προχώρησε στη διπλωματία της συνδιαχείρισής του με τον κατ’ ευφημισμό «διάλογο» και τις «διερευνητικές επαφές» αλλά, κατ’ ουσίαν, με την εμπλοκή της στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης των υποχωρήσεων. Άλλωστε, η τουρκική πλευρά δεν χάνει ευκαιρία να αποκαλύπτει σε δόσεις το περιεχόμενο της εφ’ όλης της ύλης διαπραγμάτευσης, που με μαθηματική ακρίβεια οδηγεί στη συνδιαχείριση του Αρχιπελάγους και εξηγεί την ελληνική απροθυμία διακήρυξης ΑΟΖ. Τα ως άνω, αποκαλύπτονται στα τηλεγραφήματα της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα, που διέρρευσαν στο Wikileaks⁴⁹, γεγονός που εξανάγκασε τριάντα τρεις επί-

49. Σύμφωνα με τις εν λόγω αποκαλύψεις, η στάση του Έλληνα πρωθυπουργού, που έμεινε γνωστός με το «λεφτά υπάρχουν», να διαπραγματεύεται τα πάντα στο Αιγαίο πλην... εδαφών (δηλαδή, διεθνή ύδατα, εναέριο χώρο, υφαλοκρηπίδα, πλουτοπαραγωγικές πηγές), ξάφνιασε και τους ίδιους τους Αμερικανούς, οι οποίοι, ως κάθε εχέφρων όπου γης, καθορίζει την πολιτική του στη βάση του εθνικού συμφέροντος και όχι προσωπικών ιδεοληψιών. Βλ. defencenet.gr, 02/04/2011.

τιμους πρέσβεις να αποστείλουν ανοικτή επιστολή (09/03/2011) στον πρωθυπουργό, Γιώργο Παπανδρέου, επισημαίνοντας με δραματικούς τόνους τις εθνικές συνέπειες της ακολουθούμενης πολιτικής.

Αλλά τι χρεια έχουμε των αποκαλύψεων από τους ξένους, όταν οι εγχώριες μαρτυρίες είναι διαφωτιστικότερες. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κύπριου υπουργού Εμπορίου, Νίκου Ρολάνδη, ο οποίος επικαλείται πρακτικά συνεδριάσεων που έλαβαν χώρα στο Γραφείο του γενικού εισαγγελέα, το 2003, η Κύπρος μέσα από εξαιρετικά λεπτούς χειρισμούς, που αποτελούν σεμινάριο υψηλής πολιτικής, είχε επιτύχει μια καταρχήν συμφωνία με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση των ΑΟΖ των δύο χωρών, συνυπολογίζοντας και το Καστελόριζο ως έχον ΑΟΖ. Εάν η εν λόγω συμφωνία είχε υπογραφεί, η Αίγυπτος δεν θα μπορούσε μετά να διαπραγματευτεί κάτι διαφορετικό με την Τουρκία. Η Αθήνα –με πρωθυπουργό τότε τον χαρακτηριζόμενο ως «καταλληλότερο», σύμφωνα με τα παρουσιαζόμενα δημοσκοπικά ευρήματα της εποχής– επενέβη, ψέγοντας την κυπριακή κυβέρνηση και απαιτώντας να μετακινήσει τη γραμμή που είχε συμφωνήσει με το Κάιρο ανατολικότερα, έτσι ώστε στην περιοχή του Καστελόριζου να δημιουργηθεί μια de facto «γκρίζα ζώνη»⁵⁰, όπως το απαιτεί η Άγκυρα. Εάν προέβαινα στον χαρακτηρισμό των χειριστών αυτής της ελληνικής πολι-

50. Βλ. Γ. Φίλης & Ηλ. Κονοφάγος, «Αθήνα προς Λευκωσία: Εξαιρέστε το Καστελόριζο από την ΑΟΖ», *Στρατιωτική Ιστορία και Γεωπολιτική*, τεύχ. 13, Μάρτιος 2011.

τικής θα εγκαλούμουν από τον εισαγγελέα, γι' αυτό σταματώ εδώ.

Τέταρτον, οι προαναφερόμενες εξελίξεις είχαν οδυνηρές γεωπολιτικές συνέπειες. Θα παραμείνω στη γεωστρατηγική παράμετρο αυτών των συνεπειών, δηλαδή, στην αλλαγή των στρατιωτικών ρόλων των δύο χωρών. Ειδικότερα, η Ελλάδα από ναυτική έγινε χερσαία και η Τουρκία από χερσαία (αερο)ναυτική με δυνατότητες προβολής ισχύος πέραν και μακράν των συνόρων της. Αυτό δημιούργησε νέα δεδομένα με άμεσο αντίκτυπο στην στρατηγική αντίληψη και στις δυνατότητες των δύο χωρών, όπως: (α) η Τουρκία ασκεί πλέον τον θαλάσσιο έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου και περιπολεί μέχρι τη Τζια, έξω από την Αθήνα, (β) η Κύπρος, αν και νήσος, επιμένει στη διάθεση αμελητέων ποσών για ναυτικούς εξοπλισμούς, ενώ θα μπορούσε να συντηρεί, λόγω χάρη, αριθμό μικρών υποβρυχίων και μια σύγχρονη Ακτοφυλακή⁵¹, (γ) το Διμενικό Σώμα της Ελλάδας δεν διαθέτει τον κατάλληλο εξοπλισμό για έρευνα/διάσωση και αστυνόμευση της ανοικτής θάλασσας και, το χειρότερο όλων, ο ελληνικός Στόλος ναυλοχεί στη Σαλαμίνα

51. Το πόσο σημαντικός είναι ο εξοπλισμός της Κύπρου αποδεικνύεται από την εμμονή της Άγκυρας να τον αποτρέψει. Για παράδειγμα, το επιδίωξε και το πέτυχε με το Σχέδιο Ανάν, αλλά το επιδιώκει και με σωρεία σχετικών ψηφισμάτων στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, όπως ο Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης, επικεφαλής του οποίου είναι ο Τούρκος δρ. Ιχσάνογλου. Βλ. Α. Δήμου, «Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης: Νεο-οθωμανική ανθελληνική στροφή», *Στρατιωτική Ισορροπία και Γεωπολιτική*, τεύχ. 7, Σεπτ. 2010.

και είναι οδυνηρά ανέτοιμος, παρά τα δισεκατομμύρια των εξοπλιστικών προγραμμάτων, στην αντιμετώπιση των προκλήσεων ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου (ΑΟΖ, ενεργειακή ασφάλεια, διακίνηση διεθνούς εμπορίου, λαθρομετανάστευση κ.λπ.)⁵².

Συνδυάζω τα στρατιωτικά δεδομένα της Ελλάδας και της Κύπρου, διότι αποτελούν εθνικό πολλαπλασιαστικό ισχύος που μετρά στα διεθνή κέντρα αποφάσεων αφενός και, αφετέρου, για να αναδείξω ότι οι μόνοι που εξυπηρετούνται από το ελληνικό γεωστρατηγικό έλλειμμα είναι η Άγκυρα και το Λονδίνο. Η πρώτη, διότι διατηρεί πλεονασμα ισχύος στην περιφερειακή εξίσωση ασφάλειας, το οποίο δεν επιθυμεί να απολέσει και που εξαργυρώνει διπλωματικά και, το δεύτερο, διότι διαιωνίζει εσαεί την παρουσία του στο Νησί, διατηρώντας τον ρυθμιστικό του ρόλο στα πολιτικά τεκταινόμενα, ένα ρόλο άκρως αρνητικό για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα. Εκτιμώ, πως θα αρκούσε μια κλιμακωτή προσέγγιση της Λευκωσίας προς το ΝΑΤΟ με την ένταξή της στον «Συνεταιρισμό για την Ειρήνη» –στον οποίο συμμετέχουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες, μη εξαιρουμένης της Ρωσίας και της Σερβίας–, για να «σπάσει» το τουρκικό και βρετανικό γεωστρατηγικό μονοπώλιο που προανέφερα. Εάν η Κύπρος τολμούσε να παίξει το ΝΑΤΟϊκό χαρτί, θα αποδυνάμωνε εμμέσως πλην σαφώς τη νομιμοποίηση των βρετανικών

52. Για το στρατιωτικό μέρος των αναφορών μου, βλ. ενδιαφέρουσα ανάλυση στο defencenet.gr της 03/02/2011. Επί του θέματος αυτού, είμαι υπόχρεος προς τον αντιναύαρχο ε.α. Β. Μαρτζούκο Π.Ν., για τις χρήσιμες και διεισδυτικές επισημάνσεις του.

βάσεων στο Νησί και θα ακύρωνε όλα τα διχοτομικά σχέδια του Λονδίνου, που διαχρονικά επεξεργάζεται και προωθεί με σκοπό τη διαίωνιση της παραμονής του στη στρατηγικότερη περιοχή του πλανήτη, την Ανατολική Μεσόγειο.

Η αιγαιακή έκλειψη της Ελλάδας, που αδρομερώς περιέγραψα, υπήρξε τριπλά ατυχής, διότι: Πρώτον, η χώρα μας «ξεσπιτώθηκε» από την προαιώνια εστία της. Δεύτερον, αυτοπεριόρισε το στρατηγικό της βάθος, που είναι απαραίτητο για την ασφάλεια πρωτίστως της Θράκης, ώστε να διατηρεί μια αξιόπιστη αποτρεπτική ικανότητα έναντι της Τουρκίας. Τρίτον, καλλιεργήθηκε μια παράταιρη ευφορία και δημιουργήθηκε ένας άκρατος εφησυχασμός, καθόσον συνδυάστηκε με την πολυδιαφημισμένη «μετακόμισή» της στα Βαλκάνια, που προβλήθηκε ως το ελληνικό ελ ντο ράντο, πηγή πλούτου και πολλαπλασιαστής ισχύος, παρότι ο χώρος αυτός είναι πηγή μεγαλοϊδεατισμού και ανθελληνισμού, με συνέπεια να εγείρει συναγερμό στους βόρειους γείτονές της και να ενεργοποιήσει τα αλυτρωτικά αντανακλαστικά τους.

Εν συνόψει: Η Ελλάδα αντί να ακολουθήσει το αιγαιακό/θαλάσσιο πεπρωμένο της ενεπλάκη στη δίνη της «περιπλόκως περιπλεγμένης περιπλοκής», κατά τον εύστοχο χαρακτηρισμό της Βαλκανικής από τον σοσιαλιστή πολιτικό του Μεσοπολέμου και θερμό θιασώτη της Βαλκανικής Ένωσης, Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Και το σημαντικότερο: η Ελλάδα, αργά αλλά σταθερά κατέστη μια χώρα με σοβαρό έλλειμμα ανεξαρτησίας και εθνικής κυριαρχίας, γεγονός που επισφραγίστηκε με τα

διαδοχικά, γερμανόπνευστα Μνημόνια. Έχει Ένοπλες Δυνάμεις αλλά αυτές, λόγω των εσφαλμένων επιλογών σε εξοπλισμούς και της μειωμένης στρατηγικής αντίληψης των ηγεσιών τους, αδυνατούν όχι μόνο να κατοχυρώσουν αλλά και να διατηρήσουν την εθνική της κυριαρχία (Κύπρος, νατοϊκές ρυθμίσεις στο Αιγαίο, ΜΟΕ, Ίμια, «γκριζες ζώνες»).

β. Ο τουρκο-ισραηλινός πόλος ισχύος

Για να εκτιμήσει κανείς το εύρος των συνεπειών από τις άστοχες στρατηγικές επιλογές των πολιτικών ηγεσιών της μεταπολιτευτικής Ελλάδας, είτε άσκησαν κυβερνητική εξουσία είτε όχι, θα πρέπει πρώτ' απ' όλα να εξετάσει μεθοδικά τη στρατηγική αρχιτεκτονική της περιοχής μας, όπως αυτή διαμορφώθηκε ευθύς αμέσως μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, δηλαδή, κατά την κρίσιμη περίοδο του πρώτου ημίσεως της δεκαετίας του 1990.

Ξεκινώ την περιγραφή με το εξής δεδομένο: την σύμπτυξη της Ελλάδας στην βαλκανική ενδοχώρα της με συνέπεια οι πρωταγωνιστές της περιοχής που αναδείχθηκαν μετα-ψυχροπολεμικά και διεκδικούσαν την ανάληψη υψηλού ρόλου στην στρατηγικότερη περιοχή του πλανήτη –Ανατολική Μεσόγειος, Μέση Ανατολή–, να είναι οι εξής τρεις: το Ισραήλ, η Τουρκία και η Αίγυπτος. Ως εκ τούτου, η αρχιτεκτονική σχεδίαση θα στηρίζονταν σε αυτούς, γιατί δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά.

Κοινός στόχος των τριών ήταν η προώθηση των στρα-

τηγικών τους συμφερόντων στη βάση των νέων προτεραιοτήτων που χαρακτηρίζαν το μεταψυχροπολεμικό περιφερειακό τοπίο. Στην κορυφή αυτών των προτεραιοτήτων ήταν το «ενεργειακό» και το «διαμετακομιστικό». Η πρώτη, αφορούσε στη μεταφορά πετρελαίου και φυσικού αερίου από τις νέες πηγές της πρώην Σοβιετικής Ένωσης προς την παγκόσμια κατανάλωση, ενώ η δεύτερη στη διακίνηση ενός διευρυνόμενου όγκου εμπορευμάτων από το νέο παγκόσμιο οικονομικό κέντρο –Κίνα, Ινδία– προς την Ευρώπη και την αμερικανική ήπειρο. Ειρήσθω εν παρόδω, στην Ανατολική Μεσόγειο διακινείται πάνω από το 1/3 του παγκόσμιου εμπορίου, με ετήσια αυξητική τάση της τάξεως του 25%, κατά τα τελευταία χρόνια, λόγω του μετακινούμενου όγκου εμπορευμάτων τράνζιτ από την Ασία, κυρίως από την Κίνα, προς τις ΗΠΑ και την Ευρώπη.

Η Αίγυπτος, δεν δέχθηκε τελικά να ενταχθεί σε ένα μεσανατολικό σύστημα, φοβούμενη ότι θα «καπελωθεί» από το Ισραήλ και την Τουρκία και, το σημαντικότερο, θα απομονωθεί στον αραβικό κόσμο εάν συμπράξει μαζί τους. Μετά από αυτή την άρνηση του Καΐρου, το υπόψη αμερικανογενές σχήμα μονοπωλήθηκε από το Ισραήλ και την Τουρκία με τη συμβολική συμμετοχή της Ιορδανίας.

Η σύμπληξη αυτού του περιφερειακού συστήματος ασφάλειας αποσκοπούσε, σύμφωνα με τις επίσημες δηλώσεις των εμπλεκομένων μερών, στην αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων (π.χ. λειψυδρία, προσφυγικό, οικονομικό). Ωστόσο, ο χρονισμός της σύμπληξης, καθώς και

η σύνθεσή του αρκούσαν, για να αντιληφθεί κανείς πως οι πρωταγωνιστές της στοχοποιούσαν το Ιράν, το οποίο έπρεπε να απομονωθεί μέχρι ασφυξίας, ώστε να αποτραπούν δύο εξελίξεις, που, σε διαφορετική περίπτωση, θα το αναδείκνυαν πρωταγωνιστικό παράγοντα της περιοχής. Πρώτον, να μην εξάγει το εναλλακτικό προς τη Δύση ισλαμικό-σιιτικό μοντέλο στις χώρες του αραβικού κόσμου, καθώς και στις νεοσύστατες του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας και, δεύτερον, να μην αναδειχθεί σε ενεργειακό κόμβο παγκόσμιας βαρύτητας, γι' αυτό, άλλωστε, το εμπάργκο που του επεβλήθη αφορούσε πρωτίστως την απαγόρευση επενδύσεων στον κρίσιμο τομέα της πετρελαϊκής βιομηχανίας⁵³.

Ωστόσο, ούτε τα σχέδια των ισχυρών ούτε οι επιθυμίες των πρωταγωνιστών της περιοχής, όσο ισχυροί και αυτοί εάν είναι, δεν πρόκειται να διαγράψουν από τον στρατηγικό χάρτη μια τόσο σημαντική χώρα, όπως το Ιράν⁵⁴.

53. Πρόκειται για την Απόφαση 1929 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, του 2010. Βλ. σχετικά, *Middle East Observer*, June-Aug. 2010.

54. Ανέσυρα από το αρχείο μου ένα διαφωτιστικό για το εν λόγω θέμα άρθρο στην εφ. *The Wall Street Journal* (23/05/1997). Γράφτηκε από στέλεχος της CIA, που έζησε υπό κάλυμμα στο θεοκρατικό Ιράν, με το ψευδώνυμο E. Shirley. Κατά βάση, ο αρθρογράφος οδηγήθηκε στο ίδιο συμπέρασμα με τον X. Κίσινγκερ ότι, δηλαδή, η Ουάσιγκτον έχει τα περισσότερα κοινά και στρατηγικής φύσεως συμφέροντα με την Τεχεράνη από οιαδήποτε άλλη χώρα της περιοχής. Αναφέρω ενδεικτικά το εξής γεγονός. Συνδετικός στρατηγικός κρίκος Ουάσιγκτον και Τεχεράνης είναι το Νέο Δελχί. Η Ινδία, έχει αναχθεί μεταψυχροπολεμικά ως ο σημαντικότερος στρατηγικός εταίρος των

Στην καλύτερη των περιπτώσεων, αυτό που μπορούν οι ισχυροί να επιτύχουν είναι η μείωση της στρατηγικής βαρύτητας της Τεχεράνης και της απήχησής της στις χώρες της περιοχής με την προώθηση ενός άλλου προτύπου, που θα ενεργούσε ως το στρατηγικό της αντίβαρο. Για το ρόλο αυτό επελέγη η Τουρκία, που προβλήθηκε ως η επιτυχημένη συνταγή της ισλαμικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Η Άγκυρα, μη συμμεριζόμενη τον ιρανικό κίνδυνο αλλά υποκινούμενη από εθνική ιδιοτέλεια διείδε, στο όνομα αυτού του κινδύνου, να ανατέλλει η χρυσή ευκαιρία αναβάθμισής της σε σημαντική συνιστώσα του παγκόσμιου συστήματος μέσω δύο παραγόντων: του ισλαμικού και του ενεργειακού. Αναφορικά με το πρώτο, καλλιέργησε τις σχέσεις της με τον μουσουλμανικό κόσμο με σκοπό να αναδείξει τον τουρκισμό από εθνικό σε οικουμενικό. Στην προσπάθειά της να παίξει ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση των πανισλαμικών πολιτικών επιλογών της εξασφάλισε, από το 2004, την ηγεσία του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης –του ισλαμικού ΟΗΕ, όπως περιγράφεται– με την τοποθέτηση ως Γ.Γ. του Τούρκου κα-

ΗΠΑ και του Ισραήλ, ενώ έχει καλλιεργήσει στρατηγική σχέση και με το Ιράν. Η Ινδία και το Ιράν συνδέονται με ύψιστα συμφέροντα (στην Ινδία των 150 εκ. Ινδών μουσουλμάνων ζει η μεγαλύτερη σιτιτική κοινότητα εκτός του Ιράν) και με ύψιστες φοβίες (π.χ. σουνίτες Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν, η σουνιτική Αλ Κάιντα, το πουριτανικό και σουνιτικής προέλευσης σαουδαραβικό Ισλάμ των Ουαχαμπί). Βλ. το αξιόλογο άρθρο του S. A. Weiss, «India+Iran=a foundation for stability», εφ. *International Herald Tribune*, 6/2/2003, σ. 6.

θηγητή Ιχσάνογλου, επιτυγχάνοντας να μετατρέψει τον Οργανισμό σε forum ανθελληνισμού και προώθησης του τουρκισμού, κάνοντας πράξη τις επιταγές του νεο-οθωμανισμού⁵⁵. Η χρησιμοποίηση του πολιτικού Ισλάμ ως μοχλού εξωτερικής πολιτικής αποτελεί παράδοση στην Τουρκία. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η ανάδειξη, σχεδόν από το πουθενά, του ιμάμη από το Ερζερούμ, Φετουλάχ Γκιουλέν, σε μια διεθνή προσωπικότητα του νέου ισλαμικού προτύπου, που είναι συμβατό με το δυτικό. Ο εν λόγω, δημιούργησε ένα παγκόσμιο δίκτυο επιρροής του τουρκισμού μέσω επιχειρήσεων και κυρίως εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που προάγουν αυτό το ισλαμικό μοντέλο, το οποίο πάνω απ' όλα έχει εθνική προέλευση και προάγει τον τουρκισμό σε παγκόσμιο επίπεδο. Επ' αυτού θα επανέλθω.

Όσον αφορά στο δεύτερο παράγοντα, τον ενεργειακό, η Άγκυρα άδραξε την ευκαιρία για να αναδειχθεί σε σημαντικό διαμετακομιστικό κέντρο μεταφοράς του κασπιανού πετρελαίου και φυσικού αερίου προς τις παγκόσμιες αγορές μετά τον αποκλεισμό του Ιράν και την ανεπιθύμητη για τη Δύση εναλλακτική επιλογή της Ρωσίας. Όπερ και εγένετο με τον πλέον πανηγυρικό τρόπο μέσω της κατασκευής του αγωγού Μπακού-Τσεϊχάν, παρότι η επιλογή αυτή ήταν η πλέον ασύμφορη οικονομικά.

Η απόληξη αυτού του αγωγού μεταφοράς πετρελαίου

55. Βλ. το κατατοπιστικό άρθρο της Α. Δήμου, «Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης: Νεοοθωμανική ανθελληνική στροφή», *Στρατιωτική και Γεωπολιτική Ισσοροπία*, τεύχ. 7, Σεπτ. 2010.

από το Μπακού του Αζερμπαϊτζάν στο τουρκικό λιμάνι Τσεϊχάν, έναντι της Κύπρου, είχε ως αποτέλεσμα την υπαγωγή της Ανατολικής Μεσογείου στον απόλυτο έλεγχο της στρατηγικής συμμαχίας Ισραήλ-Τουρκίας-ΗΠΑ. Από το 1998, τα μέλη-κράτη αυτής της τριπλής συμμαχίας εγκαινίασαν τη διεξαγωγή κοινών αεροναυτικών ασκήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο και, το κυριότερο, υιοθέτησαν την πολιτική της μειωμένης εθνικής κυριαρχίας για τα υπόλοιπα κράτη της περιοχής, που δεν ήταν άλλα από την Κύπρο (π.χ. η ταπεινωτική ακύρωση της εγκατάστασης των ρωσικών πυραύλων S300, το Σχέδιο Ανάν κ.ά.) και την Ελλάδα (η «ουδετεροποίηση» του Αιγαίου). Γι' αυτό, ομιλώ όχι απλώς για μια στρατηγική συμμαχία αλλά για πόλο ισχύος Ισραήλ-Τουρκίας, γύρω από τον οποίο λειτουργούσαν κράτη, όπως η Ελλάδα, μειωμένης θέλησης και περιορισμένης εθνικής κυριαρχίας. Δηλαδή, η μειωμένη εθνική κυριαρχία της αθηναιοκεντρικής Ελλάδας ξεκινά από το σημείο αυτό, για να επισφραγιστεί με το Μνημόνιο.

Τα αποτελέσματα αυτής της νέας περιφερειακής αρχιτεκτονικής δεν άργησαν να φανούν και ήταν εξόχως εντυπωσιακά. Η Τουρκία αναδείχθηκε σε γεωπολιτικό κέντρο του «πετρελαϊκού τριγώνου» Κασπίας, Μαύρης Θάλασσας και Ανατολικής Μεσογείου. Με τον αέρα της αναβαθμισμένης δύναμης, η Άγκυρα προχώρησε σε παντοειδείς αξιώσεις έναντι του ελληνισμού. Αναφέρω μία ενδεικτική, όσο και αν θεωρείται ακραία περίπτωση, που πέρασε στα ψιλά γράμματα των εφημερίδων. Την τουρκική διεκδίκηση της Γαύδου, την οποία η αθηναιοκεντρι-

κή Ελλάδα υπερφίαλα διακωμώδησε. Προσέξτε τον χρο-
νισμό αυτής της αξίωσης, που συνέπεσε με την κρίση
των Ιμίων, το 1996. Η κρίση αυτή σηματοδότησε τη νέα
τουρκική πολιτική, που ήταν η «μετατόπιση» της Τουρ-
κίας προς δυσμάς, στο χώρο της ελληνικής κυριαρχίας,
στη βάση του ακόλουθου νομικίστικου τεχνάσματος: ό,τι
δεν αναφέρεται σαφώς στη Συνθήκη της Λωζάννης είναι
τουρκικό ή στην επιεικέστερη περίπτωση αμφισβητήσι-
μο. Η αθηναιοκεντρική Ελλάδα αγνόησε τις ως άνω
τουρκικές αξιώσεις χωρίς, ωστόσο, να λάβει υπόψη ότι η
Άγκυρα βίωνε την χρυσή εποχή της, στη διάρκεια της ο-
ποίας η Ουάσιγκτον και το Τελ Αβίβ υποστήριζαν τυφλά
κάθε τουρκική αξίωση, καθόσον υπήρχε ταύτιση των γε-
ωπολιτικών συμφερόντων και των τριών αυτών στρατη-
γικών εταίρων⁵⁶.

Η τουρκική στοχοποίηση της Γαύδου δεν ήταν τυχαία.
Η Άγκυρα, εκμεταλλευόμενη την ευνοϊκή γι' αυτή συ-
γκυρία επεδίωκε, σε πρώτη φάση, να επιτύχει τη διεθνο-

56. Ο πρ. βρετανός διπλωμάτης, δρ. Ουίλλιαμ Μάλλινσον, στο πλαίσιο της έρευνας συγγραφής ενός βιβλίου, απευθύνθηκε εγγρά-
φως σε διάφορες κυβερνήσεις –μεταξύ των οποίων Τουρκίας, Βρετα-
νίας, ΗΠΑ, Ισραήλ, Γαλλίας, Ιταλίας, Γερμανίας, Ιρλανδίας, Ιράν,
ακόμη της Ρωσίας και της Παλαιστινιακής Αρχής–, για να αποσα-
φηνίσουν τη θέση τους ως προς τις τουρκικές αξιώσεις επί της Γαύ-
δου, ένα μόλις χρόνο μετά την πρωτοδιατύπωσή τους. Καμία εκ των
ανωτέρω χωρών είχε το θάρρος να πει ότι η Γαύδος είναι ελληνικό νη-
σί, παρότι κατά το παρελθόν πολλές εξ αυτών είχαν διατυπώσει ξε-
κάθαρη θέση υπέρ της Ελλάδας. Βλ. Ο. Μάλλινσον, «Η Γαύδος και
ο διάβολος που κρύβεται στη λεπτομέρεια», *Εθνικές Επάλξεις*, Μαΐ-
Ιουλ 2007, σελ. 49-50.

ποίηση-ουδετεροποίηση του ελληνικού αυτού νησιού και, σε δεύτερη, την τουρκοποίησή του. Και τούτο, διότι η νησιωτική αυτή κουκίδα νότια της Κρήτης ελέγχει την εναέρια δίοδο και τη θαλάσσια οδό από και προς τη Δύση, γεγονός υψίστης σπουδαιότητας για την επιβίωση του Ισραήλ και ζωτικής σημασίας για τις ΗΠΑ⁵⁷. Το τουρκικό επιχείρημα υπέρ της φαινομενικά παράλογης αξίωσης δεν στερούνταν στρατηγικής λογικής. Και τούτο, διότι η Άγκυρα προέβαλε τον εαυτό της ως τον ιδανικό εταίρο που θα εξασφάλιζε τα στρατηγικά συμφέροντα του Ισραήλ και των ΗΠΑ, μια που η εν λόγω δίοδος συμπίεζονταν από το νότο με την αντιδυτική και απρόβλεπτη Λιβύη του Καντάφι και από το βορρά με την άβουλη και φοβική Ελλάδα.

Άραγε, το γεγονός ότι ακόμα και σήμερα η Αθήνα δεν τολμά να διακηρύξει ΑΟΖ και να κάνει θαλάσσιες γεωτρήσεις νότια της Κρήτης είναι τυχαίο, βασίζεται σε κάποιες εγγενείς φοβίες, οφείλεται σε δεσμεύσεις του παρελθόντος ή υποκρύπτει κάτι σοβαρότερο που εγγίζει τα όρια της εθνικής διακύβευσης; Το ερώτημα δεν είναι ρητορικό αλλά γεωπολιτικό και, ως εκ τούτου, εθνικό. Και

57. Για την Τουρκία, η ύψιστη σπουδαιότητα της Κρήτης και, εξ αντανακλάσεως, της Γαύδου είναι δεδομένη και καταγράφεται με χρυστάλλινη διαύγεια από τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών, καθηγητή Νταβούτογλου, στο βιβλίο του, *Στρατηγικό βάθος...*, ό.π., σ. 175. Αλλά και για τη Λιβύη του «αδελφού» Καντάφι η σπουδαιότητα της Γαύδου ήταν και παραμένει εξίσου σημαντική, γι' αυτό αρνούνταν κατηγορηματικά να συνηγορήσει στο ότι το νησί αυτό έχει ΑΟΖ.

τούτο, διότι άπτεται της τεράστιας στρατηγικής σημασίας της Κρήτης που ελέγχει ένα από τα πλέον κομβικά σημεία του πλανήτη, καθότι συναντώνται τρεις ήπειροι (Ευρώπη, Ασία, Αφρική) και συγκλίνουν οι θαλάσσιες οδοί εμπορίου και ενέργειας από και προς τη διώρυγα του Σουέζ. Πέραν τούτου, το Κρητικό Πέλαγος φημολογείται βασιμώς ότι εμπεριέχει ένα από τα μεγαλύτερα αποθέματα υδρογονανθράκων στη λεκάνη της Μεσογείου.

Χαρακτήρισα την γεωπολιτική υποβάθμιση της Κρήτης από την Αθήνα ως εθνικό απόπημα, διότι συνδυάζεται με μια προβληματική που έχει αναπτυχθεί τελευταία αναφορικά με την εθνική μας κυριαρχία. Ειδικότερα, μέσα στην παραζάλη του ωχαδερφισμού, της χαλαρότητας και του ισοπεδωτικού διεθνισμού που χαρακτηρίζει την εποχή της Μεταπολίτευσης, ξεθάφτηκε από το πουθενά η «Κρητική Πολιτεία». Δηλαδή, τα σχέδια του κατοχικού παρελθόντος του νησιού για καθεστώς (ημι-)αυτονομίας, που προέβλεπε η συνθήκη του Βερολίνου (1896). Ειδικότερα, η εν λόγω συνθήκη προέβλεπε τη διατήρηση υψηλής επικυριαρχίας του Σουλτάνου επί του νησιού, ενώ ο ουσιαστικός έλεγχος θα ασκείτο από τις Μεγάλες Δυνάμεις μέσω των μεικτών συμβουλίων. Έτσι, με βάση αυτή την ιστορική παρένθεση, πρωτοεμφανίστηκαν κάποιες «αθώες» κινήσεις για την αυτονομία της Κρήτης από τη δεκαετία του '70.

Οι εν λόγω «αυτονομιστικές» κινήσεις είναι τόσο εγχώριες όσο και αλλοδαπής προέλευσης. Οι εγχώριες, εκδηλώνονται υπό τη μορφή αυτονομιστικών συμβόλων,

που διακινούνται και μέσω του διαδικτύου, αποτυπώνονται ως λογότυπα, όπως αυτό που χρησιμοποιεί η κρητική αεροπορική εταιρία «Sky Express», ή εκφράζονται ως γηπεδικά συνθήματα. Τελευταία, έχουν γίνει της μόδας τα αυτοκόλλητα στα αυτοκίνητα που απεικονίζουν το νησί, ενώ επικλήσεις ανεξαρτησίας γίνονται ακόμη και σε «light» εκπομπές της ιδιωτικής τηλεόρασης, όπως στη μαγειρική εκπομπή του «MEGA». Οι κινήσεις εκ της αλλοδαπής προέρχονται από το Ισραήλ και προωθούνται με τη διοργάνωση συνεδρίων και την κυκλοφορία εκδόσεων περί «Ιουδαϊκής Κρήτης», από τη Βρετανία, τη Γερμανία και, φυσικά, την Τουρκία. Οι προαναφερόμενες εκδηλώσεις ολοένα και πολλαπλασιάζονται, με μια έξαρση από το 2000 και εντεύθεν⁵⁸. Ίσως, να μην είναι τελικά τόσο αθώα η μεταβολή των μητροπολιτών της Κρήτης σε Τούρκους υπηκόους, που το είδαμε και αυτό στις μέρες μας.

Και μια σημαντική επισήμανση σχετικά με τα προαναφερόμενα. Οι εν λόγω αυτονομιστικές ενέργειες παρατηρήθηκαν την ίδια εποχή, κατά την οποία η Τουρκία ανέλαμβανε ρόλο «περιφερειάρχη» και ο κρατικός ελληνισμός (Ελλάδα και Κύπρος) αποδέχθηκε οικειοθελώς διευθετήσεις υποχώρησης και συρρίκνωσής του, όπως ήταν η απόσυρση των ρωσικών πυραύλων S300 από την Κύπρο, καθώς και οι διευθετήσεις για τη νέα δομή του NATO, που ουσιαστικά διεθνοποίησαν το Αιγαίο. Τουτέ-

58. Στις 2/7/2011, έγινα κοινωνός ενός άκρως ενδιαφέροντος ενημερωτικού κειμένου, που διακινείται διαδικτυακά και τιτλοφορείται «Μυστικό Σχέδιο για την Κρήτη».

στιν, το αθηναιοκεντρικό κράτος αποδέχθηκε ότι το Αρχιπέλαγος δεν ανήκει πλέον ως περιοχή επιχειρησιακής ευθύνης στην Ελλάδα αλλά στη ΝΑΤΟϊκή Διοίκηση της Νάπολης. Έτσι επωάστηκαν οι «γκρίζες ζώνες».

Το περιφερειακό σύστημα ασφάλειας της μεταψυχροπολεμικής εποχής που περιγράφω, έχοντας ως πυλώνες το Ισραήλ και την Τουρκία, λειτούργησε ιδανικά για τις δύο αυτές χώρες για δύο περίπου δεκαετίες, με την Ελλάδα απύσχα και απομονωμένη στον βαλκανικό μικρόκοσμό της.

Ωστόσο, σύμφωνα με την κλασική ρήση του Ηράκλειτου, «τα πάντα ρει», τα δεδομένα κάποια στιγμή αλλάξαν. Χρονολογικά, αυτό έγινε στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 2000, γι' αυτό κατέστη επιτακτική ανάγκη η αναθεώρηση του εν λόγω περιφερειακού συστήματος ασφάλειας, διότι τα συμφέροντα των τριών βασικών εταίρων του –ΗΠΑ, Τουρκίας, Ισραήλ– διαφοροποιήθηκαν λόγω των νέων εξελίξεων στην περιοχή και διεθνώς.

γ. Συμφέροντα-συμφορά

Ανέφερα τον άκρως σημαντικό στο διεθνολογικό λεξιλόγιο όρο «συμφέροντα» και θα ήθελα να σταθώ λίγο σε αυτόν. Ετυμολογικά, η λέξη είναι σύνθετη –συν+φέρω– και σημαίνει αυτό που μας πάει μαζί με κάποιον άλλον/ους, για την ικανοποίηση των επιθυμιών μας. Εάν, ωστόσο, οι επιθυμίες μας είναι υπερβολικές ή αντιθετικές τότε το αποτέλεσμα μπορεί να αποβεί καταστροφικό, γι' αυτό η νέα αυτή κατάσταση αποδίδεται με τον όρο «συμφορά». Προσέξτε το βάθος και την εννοιολογική μεστό-

τητα της ελληνικής γλώσσας με τις δύο ομόρριζες λέξεις –συμφέρον και συμφορά– τόσο διαφορετικές εννοιολογικά, που, ωστόσο, διαχωρίζονται από μια λεπτή και σχεδόν αόρατη κλωστή.

Οι αυτόματες μεταπτώσεις από τη μια κατάσταση στην άλλη, από το συμφέρον στη συμφορά και αντιστρόφως, έχουν κατεξοχήν εφαρμογή στις διεθνείς σχέσεις. Επί παραδείγματι, τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδας ταυτίζονται εν πολλοίς με τη Δύση αλλά και η συμφορά της προέρχεται από εκεί, διστορικά. Επίσης, το «ευρώ» από ενισχυτικό στοιχείο του εθνικού συμφέροντος μετατράπηκε σε εθνική συμφορά.

Για να ενισχύεται η προοπτική του συμφέροντος και να απομακρύνεται το ενδεχόμενο της συμφοράς θα πρέπει η ελληνική διπλωματία να καταστεί «πολυγαμική», σύμφωνα με τον επιτυχημένο όρο του ακαδημαϊκού, σερ Βασίλη Μαρκεζίνη, που σημαίνει πως πρέπει να προσλάβει πολυδιάστατη μορφή και η χώρα να μη θεωρείται δεδομένη.

Το εθνικό συμφέρον επιτάσσει πολυγαμικές σχέσεις, διότι, όπως έλεγε ο βρετανός πρωθυπουργός Πάλμερστον, τον 19ο αιώνα, «δεν υπάρχουν μόνιμοι φίλοι, μόνο μόνιμα συμφέροντα», μια θέση που έγινε δόγμα και χαρακτηρίζει τη βρετανική εξωτερική πολιτική στη διαχρονία της. Τις βασικές αρχές αυτής της πολιτικής υιοθέτησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο οποίος δεν κουραζόταν να επαναλαμβάνει: «ουδέποτε έκαμα την χρήσιν του όρου “ελληνικά δίκαια”. Ο όρος μου ήτο “δίκαια ελληνικά συμφέροντα”». Ο Βενιζέλος, ως θουκυδίδειος, καθότι, επί δεκαετίαν, μελέτησε εμβριθώς και μετέφρασε ολόκληρο το

έργο του Θουκυδίδη, γνώριζε πολύ καλά πως αυτό που μετρά στις διεθνείς σχέσεις δεν είναι το «δίκαιον» αλλά η «ισχύς», ως απόρροια του «συμφέροντος». Ο διάλογος Αθηναίων και Μηλίων, όπως περιγράφεται από τον Θουκυδίδη (Γ' 84-114) είναι αποκαλυπτικός, εξόχως διδακτικός και αποτελεί αστείρευτη πηγή πολιτικού ρεαλισμού στις διακρατικές σχέσεις, γι' αυτό πρέπει να αποστηθίζεται από όλους τους Έλληνες υπουργούς Εξωτερικών και η Βουλή να τους ελέγχει ως προς το εάν και κατά πόσο εφαρμόζεται.

Κλείνω αυτή την παρένθεση με την επισήμανση ότι το ιδεολόγημα «ανήκουμε στη Δύση», που πρωτοεισήγαγε ο «Θεός» της περιώνυμης διαρχίας, έκανε την κλωστή μεταξύ συμφέροντος και συμφοράς ακόμη πιο λεπτή, γεγονός που το βιώνουμε σήμερα δια των Μνημονίων, τα οποία υιοθετήθηκαν απνευστί, επειδή ήταν δυτικής προέλευσης, αντί να εξετάσουμε και άλλες συμφέρουσες εναλλακτικές ή έστω να τα διαπραγματευτούμε σκληρά. Το γεγονός ότι τα Μνημόνια αποτελούν «γονατογραφήματα», μνημείο προχειρότητας και ανευθυνότητας, οφείλεται όχι τόσο στην προχειρότητα ως ίδιον γνώρισμα του συλλογικού χαρακτήρα του ελλαδίτη, αλλά στο ότι η συμπεριφορά αυτή απηχεί μια συγκεκριμένη σχολή σκέψης στην μεταπολιτευτική Ελλάδα, που είναι η κυριαρχούσα στη δημόσια ζωή⁵⁹.

Στην μνημονιακή Ελλάδα το εθνικό συμφέρον δεν έ-

59. Για μια λεπτομερή καταγραφή της μνημονιακής προχειρότητας και την αποδοχή της από κορυφαίους κυβερνητικούς ότι «Το μνημόνιο συντάχθηκε στο πόδι...», βλ. εφ. *Το Βήμα*, 16/10/2011.

χει απλώς υπερκεραστεί από την εθνική συμφορά – από την οποία, ωστόσο, μπορεί κάποιος να αναγεννηθεί–, αλλά έχει πλέον ταυτιστεί με μόνιμες και ανεπανόρθωτες καταστάσεις, όπως είναι η εθνική υποχώρηση, όπερ μεθερμηνευόμενο σημαίνει απώλεια εθνικής κυριαρχίας και «δουλεία» ή άλλως νεο-ραγιαδισμός. Επ’ αυτού αναφέρθηκα πιο πάνω, όταν παρέθεσα τις δημόσιες δηλώσεις πολιτειακών παραγόντων, τις οποίες συμπληρώνω με άλλα δύο πρόσφατα παραθέματα κορυφαίων πολιτικών παραγόντων: «*Ή θα προχωρήσουμε με Ευρώπη και κηδεμονία –ίσως και δουλεία– ή θα προχωρήσουμε μόνοι μας με φτώχεια*», που απεφάνθη ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ, Γ. Καρατζαφέρης, για να τον επιβεβαιώσει η υπουργός Παιδείας, Α. Διαμαντοπούλου, «*Ή στην ευρωπαϊκή στρώγκα δούλοι ή έξω και πεινασμένοι*». Σε αυτή τη σχολή σκέψης δεν υπάρχει περιθώριο αυτενέργειας, γηγενούς προσπάθειας, ελληνοκεντρικής προσέγγισης, ούτε καν διάθεση παραδειγματισμού από αντίστοιχες περιπτώσεις όπως η Ρωσία του Πούτιν, η Τουρκία του Ερντογάν, η Κύπρος του Παπαδόπουλου, που «εκτοξεύτηκαν», όταν αποτόλμησαν να ακολουθήσουν εθνική πορεία με πυξίδα το εθνικό συμφέρον.

Και μια τελευταία παρατήρηση. Προσέξτε τους γεωπολιτικούς ακροβατισμούς για την αποφυγή καταστάσεων συμφοράς και για την προώθηση του συμφέροντος από τον «πολυγαμικό» Τούρκο-Νεοσθωμανό, καθώς και τον εθνοκεντρικό-βιβλικό (θεοκεντρικό) Ισραηλίτη και συγκρίνετέ τους με τον «μονογαμικό» (ανήκουμε στη Δύση) και φοβικό Έλληνα της Μεταπολίτευσης, τον ε-

θισμένο στις οδυνηρές συνέπειες της συμφοράς.

Θα επανέλθω στην κύρια ροή της επιχειρηματολογίας με ένα νέο κεφάλαιο, που αφορά στην υποχώρηση του τουρκο-ισραηλινού πόλου ισχύος.

5. Η υποχώρηση του τουρκο-ισραηλινού πόλου ισχύος

*«Όσα ωφελούν τους ιδιοτελείς
τα προπαγανδίζουν οι αφελείς»*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Η χιλιετία την οποία διανύουμε χαρακτηρίζεται από τις πρωτόγνωρες αλλαγές παγκοσμίως που, από τη μια, διέυρυναν το φάσμα των στρατηγικών επιλογών της Ουάσιγκτον και, από την άλλη, έκαναν ορατές τις σοβαρές ρωγμές στην πλανητική πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί μετά την διάλυση της σοβιετικής αυτοκρατορίας. Από την κοσμογονία αυτή των ανακατατάξεων, η Τουρκία φάνηκε πως θα ήταν η μεγάλη χαμένη, εάν συνυπολογίσει κανείς το γεγονός ότι μέχρι τότε απολάμβανε μονοπωλιακή σχεδόν σχέση με την υπερδύναμη. Μια σχέση, που ενδυναμώθηκε έτι περαιτέρω από την ταύτιση συμφερόντων μεταξύ των μερών της τριπολικής στρατηγικής συμμαχίας: ΗΠΑ-Τουρκίας-Ισραήλ.

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστεί η σχέση μεταξύ των τριών αυτών παικτών, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά τη νέα περίοδο που ανέτειλε με τον 21ο αιώνα.

α. ΗΠΑ

Η εποχή που σηματοδότησε την υποχώρηση του τουρκο-ισραηλινού πόλου ισχύος ταυτίζεται με τη μετάλλαξη του στρατηγικού τοπίου της ευρύτερης περιοχής, όπου είναι ενταγμένη και η χώρα μας, με συνέπεια να προκληθεί σημαντική αλλαγή στην αμερικανική πολιτική. Οι προτεραιότητες της Ουάσιγκτον για την ευρύτερη πε-

ριοχή μας άλλαξαν και ιεραρχήθηκαν, όχι κατ' ανάγκη κατά σειρά σπουδαιότητας, ως εξής. Πρώτον, εκδημοκρατισμός των αραβικών χωρών, μια πολιτική που εξαγγέλθηκε επίσημα από τον πρόεδρο Μπους τον Ιανουάριο 2004 και έγινε γνωστή ως «Πρωτοβουλία Ευρύτερης Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής»⁶⁰. Η νέα αυτή στρατηγική κρίθηκε αναγκαία, καθόσον τα καθεστώτα της περιοχής ήταν τόσο διεφθαρμένα και αποξενωμένα από το λαό, που αργά ή γρήγορα θα κατέρρεαν και θα πυροδοτούσαν ανεξέλεγκτες για τα συμφέροντα των ΗΠΑ καταστάσεις, εάν η Ουάσιγκτον δρούσε ως Επιμηθέας και όχι ως Προμηθέας.

Δεύτερον, ένταξη της περιοχής στο αμερικανοκεντρικό καπιταλιστικό σύστημα με το άνοιγμα των οικονομιών των χωρών που την απαρτίζουν, ώστε να ανακοπεί η αποδυνάμωση της αμερικανικής πλανητικής πρωτοκαθεδρίας. Ειρήσθω εν παρόδω, οι οικονομίες των χωρών της περιοχής, με εξαίρεση αυτές του Ισραήλ και δευτερευόντως της Τουρκίας, είναι οικονομίες των δύο «άκρων»: είτε είναι «κλειστές», στηριζόμενες εν πολλοίς στην αυτάρκεια και σε παραδοσιακής μορφής δραστηριότητες, είτε οι πλέον διεθνοποιημένες και αντιπαραγωγικές με μόνη οικονομική δραστηριότητα τον ενεργειακό τους πλούτο. Γεγονός, ωστόσο, παραμένει ότι η συντρι-

60. Για την κινέζικη άποψη της εν λόγω Πρωτοβουλίας, βλ. την εμπειριστατωμένη ανάλυση, Zhang Linhong & Yu Shuman, «The Analysis and Review of the American Greater Middle East Plan», στο *International Strategic Studies*, China Institute for International Strategic Studies, No 4, 2004, σελ. 31-36.

πτική πλειονότητα αυτών των χωρών είναι εκτός του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος, καθόσον: παραμένουν εκτός του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, στηρίζονται στην αυτάρκεια και την απομόνωση (Ιράν, Λιβύη, Ιράκ μέχρι πρόσφατα), διατηρούν τους υψηλότερους δασμούς στις εισαγωγές με συνέπεια το διακρατικό εμπόριο στον μουσουλμανικό κόσμο να κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα ακόμα και από τις χώρες της αφρικανικής ηπείρου. Συνέπεια τούτου είναι η μηδενική σχεδόν ροή επενδύσεων από το εξωτερικό.

Ενδεικτικό της οικονομικής εξαιρεσιμότητας που περιγράφω είναι το γεγονός ότι, ενώ οι μουσουλμανικές χώρες της περιοχής έχουν τους υψηλότερους δείκτες νεανικού πληθυσμού διεθνώς η συμμετοχή τους στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι κινείται στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα. Αυτή η οικονομική ένδεια συμπληρώνεται με ένα πρωτοφανές έλλειμμα σε επίπεδο εκπαίδευσης, ατομικών και δημοκρατικών ελευθεριών. Και ομιλούμε για μια περιοχή, που στη μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της παγκόσμιας ιστορίας ήταν από τις πιο κοσμοπολίτικες περιοχές στον πλανήτη, η μήτρα των μονοθεϊστικών θρησκειών, του αλφαβήτου και των μαθηματικών, το παγκόσμιο εμπορικό και πνευματικό κέντρο, η γέφυρα Ασίας και Ευρώπης⁶¹.

Τρίτον, ένταξη στη νέα στρατηγική εξίσωση της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής, του πλέον φιλο-αμερικανικού

61. Άντλησα πολλά στοιχεία από το άρθρο του C. Barshefsky στην εφ. *International Herald Tribune*, 25/02/2003, σ. 8.

και φιλο-ισραηλινού «παίκτη»: των Κούρδων. Στο Ιράκ κέρδισαν την αυτονομία τους και στην Τουρκία βρίσκονται ένα βήμα πριν από τον ίδιο στόχο, πάντα υπό την ανοχή, εάν όχι την ενθάρρυνση των ΗΠΑ και την επιταχυνόμενη συνδρομή του Ισραήλ. Το ισχυρό γεωπολιτικό χαρτί των Κούρδων είναι ο έλεγχος που ασκούν στους υδάτινους πόρους (Τίγρης και Ευφράτης), καθώς και η ασφάλεια των ενεργειακών πηγών και των αγωγών μεταφοράς στην παγκόσμια αγορά.

Οι νέες στρατηγικές επιλογές της Ουάσιγκτον στόχευαν στη δημιουργία της «Νέας Μέσης Ανατολής», σύμφωνα με την ορολογία της υπουργού Εξωτερικών επί Διοικήσεως Μπους, Κοντολίζα Ράις. Κατά βάση, η στρατηγική αυτή δεν ήταν και τόσο νέα, καθόσον ανάγεται χρονικά στην εποχή του συμβούλου του προέδρου Κάρτερ για θέματα ασφάλειας, καθηγητή Ζμπίγκνιου Μπρεζίνσκι, ο οποίος πρωτοδιατύπωσε το στρατήγημα του «μουσουλμανικού τόξου κρίσεων», που θα επηρέαζε πρωτίστως την μεγάλη αντίπαλη, την Σοβιετική Ένωση. Η Ουάσιγκτον, στοχοποιώντας τη Μόσχα, με αιχμή του δόρατος ένα επιθετικό Ισλάμ, προσέβλεπε να επιτύχει διττό αποτέλεσμα: Πρώτον, να αποσυμπιεστεί η Δύση από την στρατιωτική και ιδεολογική πίεση της Μόσχας και, δεύτερον, να αποδυναμωθεί η ίδια η μητρόπολη του κομμουνισμού, όπερ και εγένετο με αφορμή την αλόγιστη εμπλοκή της στο Αφγανιστάν. Η εμπλοκή της Μόσχας σε αυτή την αδούλωτη κεντροασιατική χώρα συνέβαλε εν πολλοίς στην κατάρρευση της σοβιετικής αυτοκρατορίας.

Σήμερα, η στρατηγική Μπρεζίνσκι έχει προσλάβει άλλη μορφή με πολλαπλάσια δυναμική, η οποία αποδίδεται στην Ουάσιγκτον ως «διαδικασία δημιουργικής καταστροφής». Πρόκειται για ένα είδος απότομου τινάγματος της σκακιέρας προς τα πάνω, που θα δημιουργήσει θραύσματα σε όλη την περιοχή. Τα κομμάτια θα ξαναπέσουν πάνω στη σκακιέρα, αλλά θα είναι ομαδοποιημένα διαφορετικά, σε νέους σχηματισμούς, που πιστεύεται πως, με τις κατάλληλες κινήσεις, θα ευνοήσουν τελικά τις ΗΠΑ και θα αφήσουν αποδυναμωμένους τους άλλους ανταγωνιστές, κυρίως τους διστακτικούς Ευρωπαίους⁶².

Θα επιμείνω στο σημείο αυτό και θα απλουστεύσω τη σκέψη μου ακόμη περισσότερο. Οι ΗΠΑ, για τους δικούς τους γεωπολιτικούς λόγους, μετέτρεψαν το μίγμα της

62. Για μια διεισδυτική και περιεκτική ανάλυση της ανισομέρειας ισχύος ΗΠΑ-Ευρώπης, που οδηγεί στην de facto υποταγή της Γηραιάς Ηπείρου στις επιλογές της υπερδύναμης, βλ. το αξιοσπουδαίο πόνημα του R. Kagan, *Of paradise and power. America and Europe in the New World Order*, A. Knopf: New York 2003. Ο συγγραφέας, ουσιαστικά, δεν πρωτοτυπεί στην αναλυτική του προσέγγιση, καθόσον η βάση της επιχειρηματολογίας του είναι θουκυδίδεια. Θα αναφέρω ένα και μόνο ενδεικτικό παράθεμα από το έργο του διαχρονικού Έλληνα ιστορικού (Β' 63), που αντικατοπτρίζει τη σκέψη του Kagan, σε μτφ. Ελ. Βενιζέλου: «... τὸ γὰρ ἄπραγμον οὐ σώζεται μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρχούσῃ πόλει ξυμφέρει, ἀλλ' ἐν ὑπήκοῳ, ἀσφαλῶς δουλεύειν» («οἱ ποθούντες πάνω ἀπ' ὅλα την ησυχία τους δεν εἶναι ἀσφαλεῖς, εφόσον δεν παραστούνται ἀπὸ ἀνθρώπους δράσεως καὶ οραματισμοῦ, καὶ μόνο σε υπήκοον κράτος συνάδει ἢ ἄνευ κινδύνων υποτέλεια καὶ ὄχι σε κράτος που ἀσκεῖ ἡγεμονία»).

λαϊκής αγανάκτησης και οργής στις χώρες της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής από βραδυφλεγές σε εκρηκτικό. Σχεδίασαν τις αλυσιδωτές λαϊκές εξεγέρσεις, έτσι ώστε οι εξεγερμένοι λαοί να πιστεύουν ότι η Δύση είναι στο πλευρό τους, γι' αυτό και οι Αμερικανοί ευελπιστούν ότι η φωτιά θα είναι ελεγχόμενη, ώστε να μεταδοθεί στον τελικό της στόχο, στο Ιράν.

Κατά βάση, βιώνουμε την εποχή που η πιο ευαίσθητη και ταυτόχρονα η πιο στρατηγική περιοχή του πλανήτη «κατασκευάζεται» εκ νέου, βάσει των διαμορφωθέντων νέων ισορροπιών ισχύος, των σφαιρών επιρροής και των ενδογενών δεδομένων. Οι εξεγέρσεις των λαών της περιοχής είναι αγγελιοφόροι επανακαθορισμού των σφαιρών επιρροής. Βιώνουμε μια παρόμοια κατάσταση με αυτή που οδήγησε στη μυστική συμφωνία Sykes-Picot⁶³, στο τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου (1916), βάσει της οποίας είχαν χαραχθεί τα σύνορα πάνω στο «πτώμα» της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η εν λόγω συμφωνία, δημιούργησε ένα «τεχνικό κρατικό σύστημα» στη Μέση Ανατολή στη βάση των συμφερόντων και σφαιρών επιρροής των αγγλογάλλων. Γι' αυτό, ακόμη και σήμερα η περιοχή αυτή διαθέτει κράτη αλλά όχι έθνη. Εξάλλου, στην Ανατολή, και σε πλήρη αντίθεση με τη Δύση, ο εθνικισμός δεν είναι «τίποτε» και η θρησκεία το «παν», με εξαίρεση την Τουρκία και το Ιράν, όπου υφίσταται συνδυασμός των δύο με συνέπεια το πολιτικό αυτό μείγμα να είναι εκρηκτικό.

63. Για λεπτομερή ανάλυση αυτής της συμφωνίας, βλ. D. Fromkin, *ό.π.*, σελ. 188-99, 257, 267-68, 288-93, 335-36, κ.α.

Η συμφωνία Sykes-Picot, που προανέφερα, δοκιμάστηκε και προσαρμόστηκε με βάση τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των ενδιαφερομένων, μεταξύ των οποίων ήταν: Αμερικανοί, Γερμανοί, Ιταλοί, Άραβες, Εβραίοι, Τούρκοι, καθώς και Ρώσοι, εκτός των αγγλογάλλων. Οδυνηρή συνέπεια αυτής της συμφωνίας υπήρξε η Μικρασιατική Καταστροφή λόγω των ενδογενών αδυναμιών ενός παραπαίοντος αθηναιοκεντρικού κράτους και των ύψιστων συμφερόντων των ξένων δυνάμεων, οι οποίες μεταστράφηκαν υπέρ της Τουρκίας, όταν έκριναν πως έτσι εξυπηρετούνται τα συμφέροντά τους⁶⁴.

Εξ όσων ανέφερα καθίσταται φανερό πως η περιοχή

64. Βλ. το κλασικό βιβλίο της Διδούς Σωτηρίου, *Η Μικρασιατική Καταστροφή και η στρατηγική του ιμπεριαλισμού στην Ανατολική Μεσόγειο*, έκδοση 12η, Κέδρος: Αθήνα 1996.

Επί του συγκεκριμένου θέματος, θα προσθέσω ότι οι αναλογίες του σήμερα (γενιά της Μεταπολίτευσης) με το τότε είναι ταυτόσημες. Γι' αυτό, η σημερινή πολιτική ελίτ, για να αποφύγει τον ποινικό κολασμό των πράξεων και παραλείψει της, όπως συνέβη με τους κύριους υπεύθυνους της μεγαλύτερης καταστροφής του νεο-ελληνισμού, της Μικρασιατικής Καταστροφής, προέβη εσπευσμένα και προκλητικά στη μετά θάνατο αθώωσή τους. Ειδικότερα, το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας, ο Άρειος Πάγος, με την αδικία, την ανομία και την αναξίότητα να ξεχειλίζουν σε μια Ελλάδα που σήπεται, ασχολήθηκε αποκλειστικά με την αναθεώρηση της Ιστορίας, αθώωνοντας τους έξι υπαιτίους και εκτελεσθέντες υπαιτίους της Μικρασιατικής Καταστροφής με απόφασή του που εξεδόθη στις 21/10/2010. Η αθώωση δηλώνει ευθαρσώς και απροκάλυπτα ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει καμία πολιτική ευθύνη και κανείς πολιτικός δεν θα κληθεί ποτέ να λογοδοτήσει για τις πράξεις του, πόσω μάλλον να τιμωρηθεί ακόμα και για το βαρύτερο έγκλημα, όπως μια εθνική καταστροφή.

μας βιώνει δομικές ανακατατάξεις, όπως είναι η επικείμενη γένεση του Κουρδιστάν ως αυτόνομης διεθνολογικής οντότητας. Η de facto αυτονομία του Κουρδιστάν αποτελεί το πρόπλασμα για την de jure απόσχιση και την ανεξαρτησία του. Τα τελευταία χρόνια, πληθαίνουν τα άρθρα και οι αναλύσεις στρατηγιστών και διαμορφωτών της κοινής γνώμης από τον αγγλοσαξονικό κόσμο, για τον αναπόφευκτο διαμελισμό της Τουρκίας.

Αυτές τις τεκτονικές ανακατατάξεις ο ελλαδικός ελληνισμός αδυνατεί να παρακολουθήσει, γι' αυτό βρίσκεται για μια ακόμα φορά προ μιας νέας, οδυνηρότερης από κάθε άλλη φορά, τραγωδίας, που αφορά στην αποδυνάμωση της «καρδιάς» του, που είναι το Αιγαίο. Για τους γνωρίζοντες απλή ανάγνωση και γραφή γεωπολιτικής, αυτή η προοπτική είναι σχεδόν δεδομένη. Την αποδίδει με τον πιο γλαφυρό και οδυνηρό τρόπο η έκθεση ενός εκ των εγκυρότερων Ινστιτούτων του αμερικανικού κατεστημένου, του «Stratfor» (Strategic Forecast), που επισημαίνει πως «χωρίς έλεγχο του Αιγαίου δεν υπάρχει Ελλάδα». Και αυτός ο έλεγχος παραδόθηκε, όπως παλαιότερα συνέβαινε με τους ριψάσπιδες, χωρίς καν μάχη και τώρα βρισκόμαστε στη διαδικασία που συντάσσεται το πρωτόκολλο της παράδοσης μέσω των συνομιλιών του επίσημου αθηναίοκεντρικού κράτους με τους «συνιδιοκτήτες» Τούρκους, σύμφωνα με τα απόρρητα τηλεγραφήματα του Αμερικανού πρεσβευτή στην Αθήνα, που διέρρευσαν στο Wikileaks.

Ένα είναι σίγουρο. Στο «ξαναμοίρασμα της τράπουλας», ένας εκ των παικτών της ομήγυρης αποδεικνύε-

ται ότι δεν γνωρίζει τους κανόνες του παιχνιδιού και, ως εκ τούτου, είναι a priori ο μεγάλος χαμένος. Και αυτός είναι η ιδεοκρατική Ελλάδα, που βλέπει να παίζονται τεράστια «ποσά» (συμφέροντα) γύρω της και αυτή απλώς να παρίσταται, χωρίς να συμμετέχει ενεργά στο μεγάλο παιχνίδι, αφού αγνοεί τους κανόνες του, παραμένοντας μοιρολατρική και αδιάφορη για τη διακύβευση, που είναι η υποθήκευση του πλούτου της και η εθνική υποτέλεια.

β. Τουρκία

Η Ελλάδα της χρεοκρατίας χαρακτηρίζεται από τα διεθνή και κυρίως τα αγγλοσαξονικά δημοσιογραφικά έντυπα ως «η χώρα που λάμπει δια της απουσίας της» (αγγλιστί «lighting invisible Greece»). Και τούτο, διότι πρόκειται όχι για αυτόφωτη πλέον χώρα αλλά για την μνημονιακή Ελλάδα με φεουδαρχική δημοκρατία.

Αντιθέτως, η Τουρκία αποδεικνύει ότι είναι «παίκτης». Γι' αυτό, οι νέες αμερικανικές προτεραιότητες που προανέφερα δεν την πτόησαν ούτε τη φόβισαν, αλλά ενεργοποίησαν τα εθνικά αντανακλαστικά της, διότι εκτιμήθηκε ότι σκόπευαν την «καρδιά» της. Και τούτο, διότι η ίδια άρχισε να αισθάνεται τον κουρδικό εφιάλτη, ο οποίος γίνονταν άμεσος και ορατός. Εκδημοκρατισμός σε μια χώρα, όπως η Τουρκία, με τις εβδομήντα δύο (72) καταγεγραμμένες εθνικές και εθνοτικές ομάδες, εκ των οποίων οι δύο –Κούρδοι και Αλεβήδες– πλειοψηφούν στο σύνολο του πληθυσμού, αποτελεί πρόκλημα για διάλυση του μονολιθικού κράτους.

(1) Νεο-οθωμανισμός

Η Άγκυρα, αντιμέτωπη με το ενδεχόμενο του διαμελισμού της, προέβη στον ριζικό επαναπροσδιορισμό της εξωτερικής πολιτικής της, με βάση δύο στρατηγικές επιλογές. Πρώτον, την εντυπωσιακή στροφή προς τη Ρωσία, επιτυγχάνοντας ένα ετήσιο κύκλο εμπορικών συναλλαγών που υπερβαίνει σήμερα τα 25 δις δολάρια και, δεύτερον, τη θεαματική στροφή προς τον μουσουλμανικό κόσμο, πρωτίστως προς τη Συρία⁶⁵ και, δευτερευόντως, προς το Ιράν και την Χαμάς των ισλαμιστών Παλαιστινίων. Η νέα αυτή πολιτική, φαινομενικά τουλάχιστον, χαλάρωνε σημαντικά την στρατηγική σχέση της τόσο με την Ουάσιγκτον όσο και με το Τελ Αβίβ. Στην ουσία, όμως, ήταν μια στρατηγική κίνηση σκακιέρας για δεινούς παίχτες, έτσι ώστε να αποκτήσει αυξημένες δυνατότητες και διευρυμένες επιλογές, που θα ενίσχυαν το εθνικό της συμφέρον χωρίς να διαρρηγνύεται η στρατηγική της

65. Μέχρι την έναρξη της ένοπλης αντικαθεστωτικής εξέγερσης είχε επέλθει η πλήρης σύνδεση της Συρίας στο τουρκικό άρμα. Ενδεικτικά αναφέρω την ακτοπλοϊκή σύνδεση των κατεχομένων στην Κύπρο με τη Συρία, την αναγνώριση των Σκοπίων με το συνταγματικό τους όνομα και την υιοθέτηση όλων των τουρκογενών ψηφισμάτων του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης με αρνητική αναφορά στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Βλ. Αντωνία Δήμου, «Οργανισμός Ισλαμικής Διάσκεψης: Νεοοθωμανική ανθελληνική στροφή», *Στρατιωτική Ισορροπία και Γεωπολιτική*, τεύχ. 7, Σεπτ. 2010.

Είναι κοινό μυστικό στους επαίοντες ότι η στάση αυτή της Δαμασκού οφείλονταν στη στενότερη επιχειρηματική σχέση της οικογένειας Άσαντ με την οικογένεια Ερντογάν. Την επισήμανση αυτή την οφείλω στην αραβολόγο Αντωνία Δήμου.

σχέση με τις ΗΠΑ και χωρίς να ακυρώνεται αυτή με το Ισραήλ.

Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. Ο πρώτος Τούρκος πολιτικός που αναζήτησε με ουσιαστικό τρόπο έναν καινούργιο ρόλο για τη χώρα του στη Μέση Ανατολή ήταν ο Τουργκούτ Οζάλ. Η πολιτική του απέβλεπε στο να επαναφέρει τη χαμένη γεωπολιτική «υπεραξία» της Τουρκίας στα επίπεδα της αποκορύφωσης του Ψυχρού Πολέμου. Μάλιστα, για την προώθηση αυτής της πολιτικής, που είχε ως στρατηγικό στόχο την ανάδειξη της Τουρκίας σε διαμορφωτή της υπό ανασύνθεση ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής, ο Οζάλ δεν δίστασε να θυσιάσει τον αρχηγό του γενικού επιτελείου και δύο υπουργούς, που διαφωνούσαν. Ο Οζάλ οραματιζόταν για την Τουρκία το ρόλο του προκεχωρημένου φυλακίου της Δύσης απέναντι στον ασταθή και εκρηκτικό αραβικό κόσμο με πολύ σοβαρά ανταλλάγματα. Στο πλαίσιο αυτό, άρχισε να ψελλίζει και για έναν εταιρικό ρόλο των Κούρδων στην Τουρκία υπό τη μορφή μιας ομοσπονδίας για το απώτερο μέλλον. Ο στόχος της Τουρκίας, με αυτή την ήπια στροφή προς το μουσουλμανικό κόσμο, δεν ήταν η ισλαμοποίησή της αλλά η ενίσχυση της στρατηγικής της βαρύτητας στα κέντρα ισχύος της Δύσης, ώστε να επιτύχει το ζητούμενο: την ανάδειξή της σε περιφερειακή δύναμη⁶⁶.

Αυτό ήταν το πλαίσιο του νέου στρατηγικού σχεδιασμού της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Υπολείπο-

66. Βλ. ενδεικτικά, Γ. Καπόπουλος, εφ. *Καθημερινή*, 28/07/1991, και Μ. Muftuler, «Turkey: A New Player in Middle Eastern Politics», *Mediterranean Quarterly*, vol. 6, no 4, Fall 1995, σελ. 110-20.

νταν, ωστόσο, το «όχημα» για την υλοποίησή του. Και αυτό πήρε τη μορφή ενός νέου στρατηγικού εφευρήματος, ενός συμπαγούς ιδεολογικού μορφώματος, που έγινε γνωστό ως «νεο-οθωμανισμός»⁶⁷, ο οποίος διαμορφώθηκε με περίτεχνο τρόπο, ώστε να ικανοποιεί κατά τον καλύτερο τρόπο τα μεγαλοϊδεατικά σχέδια της ισλαμοεθνικιστικής Τουρκίας χωρίς, ωστόσο, να εναντιώνεται, όπως προείπα, στα αμερικανικά. Δηλαδή, η Τουρκία, βλέποντας πως η αξία του στρατηγικού προϊόντος της μειώνεται εισήγαγε εσπευσμένα νέο προϊόν στη διεθνή «αγορά ισχύος», τη θεωρία ότι το τουρκικό μοντέλο είναι η λύση για τα κακώς κείμενα της υπό αναδιάρθρωση περιοχής, ότι η νεο-οθωμανική Τουρκία και ταιριάζει στους μουσουλμάνους και βολεύει τη Δύση, και αρκούσε μόνο η ανάθεση της «εργολαβίας».

Περιγράψω με όρους της αγοράς το σύγχρονο τουρκικό ηγεμονισμό, που ενσαρκώνει ο Ταγίπ Ερντογάν και έχει ως αρχιτέκτονα και θεωρητικό εμπνευστή τον Αχμέτ Νταβούτογλου. Κατ' ουσίαν, η νέα τουρκική πολιτική ακυρώνει την κεμαλική, που είχε καθηλώσει την Τουρκία σε εσωστρέφεια και ουδετερότητα, κατά τους ισλαμιστές επικριτές της, και της προσδίδει μια κοσμοθεωρητική και θεοκεντρική συγκρότηση. Ο Νταβούτο-

67. «Νεο-οθωμανισμός» είναι το όραμα της σύγχρονης τουρκικής εξωτερικής πολιτικής που στοχεύει στην ανάδειξη της Τουρκίας σε ηγετική περιφερειακή δύναμη στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή, στα Βαλκάνια και στον Καύκασο με την ανασύσταση των ορίων επιρροής και του ζωτικού χώρου της πάλαι ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Βλ. και υποσ. 5.

γλου δεν είναι ο δημιουργός μιας ιδεολογίας, της ισλαμοεθνικιστικής, αλλά ο δημιουργός ενός «συστήματος», που έχει στο επίκεντρό του μια ισλαμική (αλλά όχι θεοκρατική) και ευρωπαϊκά προσανατολισμένη Τουρκία, παρότι μόνο το 3% της συνολικής επιφάνειας ανήκει στην Ευρώπη.

Παρακολουθείστε υψηλή στρατηγική σκέψη, βγαλμένη μέσα από τον Θουκυδίδη και βασισμένη στην ισχύ και στις «πολυγαμικές» σχέσεις, τουτέστιν στο εθνικό συμφέρον. Η Τουρκία, για να καθιερωθεί ως ηγεμονική δύναμη στην ευρασία, ώστε να βρεθεί σε ευνοϊκή θέση στον επανακαθορισμό των ζωνών ισχύος της περιοχής, δεν αρκείται σε κάποιο περιφερειακό ρόλο αλλά αναπτύσσει δραστηριότητες παγκόσμιας εμβέλειας. Για να καταστεί παγκόσμιος παίκτης, δεν εναντιώνεται στις κύριες επιλογές της Ουάσιγκτον, αλλά εκμεταλλεύεται αριστοτεχνικά δύο δεδομένα: Πρώτον, τα ρήγματα που παρουσιάζει ο αμερικανικός πλανηταρχισμός ως συνέπεια των οξύτατων οικονομικών δυσχερειών που αντιμετωπίζουν οι ΗΠΑ. Ειρήσθω εν παρόδω, η Ουάσιγκτον δανείζεται ημερησίως 4 δις δολάρια –τα μισά εκ των οποίων από την Κίνα–, που σε συνδυασμό με τα οξύτατα προβλήματα κοινωνικής μέριμνας, λόγω της υπογεννητικότητας, έχουν αυξήσει θεαματικά τα ποσοστά των σκεπτικιστών της εμπλοκής εκτός συνόρων και δίνουν μεγάλη περιθώρια ελιγμών και ανεξαρτησίας σε περιφερειακούς παίκτες, όπως η Τουρκία⁶⁸.

68. Βλ. σχετικά, *Survival*, έκδοση IISS, June-July 2011, σελ. 151 κ.ε., και *IISS news*, έκδοση IISS, Sept. 2011, σελ. 6, 12.

Δεύτερον, η Άγκυρα προβάλλει τον εαυτό της ως αυτόφωτης δύναμης και ανεξάρτητης από τους παραδοσιακούς δυτικούς συμμάχους της. Ως δεινός παίκτης που είναι γνωρίζει τις κόκκινες γραμμές, γι' αυτό όχι μόνο δεν εναντιώνεται στις στρατηγικές επιλογές της Ουάσιγκτον αλλά αυτοπροβάλλεται ως η πλέον ικανή αρωγός στην υλοποίησή τους⁶⁹. Κατά βάση, αυτό που η Άγκυρα επιδιώκει είναι η αποδοχή της ως «προστάτη» των οθωμανικών κοινοτήτων του πρώην αυτοκρατορικού οθωμανικού χώρου, που καλύπτει τα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή και τις διάδοχες χώρες της Σοβιετικής Ένωσης, με τη δημιουργία κοινοπολιτείας μουσουλμανικών κοινοτήτων με μητρόπολη την Τουρκία, που δεν θα διάκειται εχθρικά προς τις ΗΠΑ και τη Δύση γενικότερα.

Με βάση τα δύο δεδομένα που περιέγραψα, η Άγκυρα πρωτοστατεί στην ευρασία ως αντίβαρο της Μόσχας, δημιουργώντας ακόμα και Σύνδεσμο Τουρκοφώνων, κατά το πρότυπο του Αραβικού Συνδέσμου, συμπλέοντας έτσι με την Ουάσιγκτον αλλά, παράλληλα, διατηρεί με τη Μόσχα μια ανταγωνιστική σχέση που σε καμία περίπτωση δεν είναι εχθρική. Κατ' αυτό τον τρόπο, η Τουρκία έχει αναδειχθεί σε απαραίτητο συνομιλητή και χρέσιμο εταίρο της Ρωσίας για την προώθηση των αμοιβαίων συμφερόντων τους.

Η Άγκυρα γνωρίζει ότι η σχέση της με τη Μόσχα είναι μια σχέση άκρως ευαίσθητη και, προ πάντων, αντα-

69. Βλ. την περισπούδαστη περιεκτική ανάλυση, «Arab Awakening boosts Turkey's confidence», *Strategic Comments*, Vol. 17, No 36, έκδοση IISS, October 2011.

γωνιστική αλλά ταυτόχρονα αποδοτική τόσο οικονομικά όσο και στρατηγικά. Όσοι γνωρίζουν απλή ανάγνωση και γραφή γεωπολιτικής, κατανοούν ότι ο Ψυχρός Πόλεμος κάθε άλλο παρά έχει τελειώσει, καθότι η Μόσχα παραμένει μόνιμος στόχος ενδιαφέροντος της Ουάσιγκτον. Και τούτο, διότι τα γεωπολιτικά συμφέροντα των δύο πλευρών βρίσκονται σε απόκλιση. Για παράδειγμα, η ιδεολογική πλευρά της ρωσικής γεωπολιτικής σκέψης (γεωπολιτισμός) εμπεριέχει ισχυρά ρεύματα οικουμενικότητας, όπως είναι ο Πανσλαβισμός κατά το παρελθόν, ο κομμουνισμός αργότερα και η Πανορθοδοξία (Τρίτη Ρώμη) ως διαχρονική αξία του ρωσικού οικουμενισμού. Γι' αυτό, άλλωστε, η Μόσχα βρίσκεται στο επίκεντρο του δυτικού ενδιαφέροντος σε κάθε αναθεώρηση και επανασχεδιασμό του διεθνούς συστήματος, όπως είναι: η διευθέτηση του Ανατολικού Ζητήματος κατά τον 18ο αι., το γεωπολιτικό παιχνίδι για γερά νεύρα και δυνατούς παίκτες που εξελίχθηκε τον 19ο αι. μεταξύ Ρωσίας και Βρετανίας για τον έλεγχο της ευρασίας, γνωστό ως «Great Game», ο Ψυχρός Πόλεμος και, μεταψυχροπολεμικά, το ενεργειακό⁷⁰.

Βεβαίως, τα συμφέροντα των Αγγλοσαξόνων και των Τούρκων έναντι των Ρώσων δεν είναι ταυτόσημα. Τα συμφέροντα ΗΠΑ-Ρωσίας είναι αποκλίνοντα, αν και όχι εντελώς ασυμβίβαστα, ενώ τα συμφέροντα Τουρκίας-Ρωσίας είναι ανταγωνιστικά πολιτιστικά και ιδεολογικά αλλά συμπληρωματικά στρατηγικά, όπως απεδείχθη

70. Βλ. σχετικά, Γ. Μάλινσον, *ό.π.* Επίσης, M.S. Anderson, *ό.π.*, σελ. 312 κ.ε., 388-98, καθώς και D. Fromkin, *ό.π.*, 16, 26-27.

κατά την κρίσιμη περίοδο της γένεσης του σύγχρονου τουρκικού κράτους, όταν ο χρυσός και οι εξοπλισμοί που χορηγήθηκαν ως βοήθεια από τον Λένιν προς την κεμαλική Τουρκία έπνιξε τα όνειρα του ελληνισμού και επέφερε τη μεγαλύτερη καταστροφή στην ιστορία του, την Μικρασιατική.

Ωστόσο, ταύτιση συμφερόντων μεταξύ των ΗΠΑ και της Τουρκίας υφίσταται ως προς το Ιράν, αλλά για διαφορετικούς λόγους, γι' αυτό και οι στρατηγικές τους προσεγγίσεις έναντι της Τεχεράνης είναι διαφορετικές. Η Τουρκία του Ερντογάν και του Νταβούτογλου προσεγγίζει με δελεαστικούς όρους τη Συρία (μέχρι την εξέγερση εναντίον του καθεστώτος), το Ιράκ και τους ισλαμιστές της παλαιστινιακής Χαμάς, ώστε να εμφανιστεί ελκυστικότερη της Τεχεράνης και να εξαναγκάσει την τελευταία να παίξει με τους όρους της, αφού, λόγω της διεθνούς απομόνωσής της, δεν της απομένουν πολλές επιλογές. Η Άγκυρα γνωρίζει περισσότερο από κάθε άλλον ότι εάν το θεοκρατικό καθεστώς της Τεχεράνης αντικατασταθεί από ένα φιλοδυτικό ή εάν ενεργοποιηθεί μια παρόμοια με αυτή μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας προσέγγιση, το 1972, τότε μένει με πολύ λίγα «πιόνια» στη γεωπολιτική σκακιέρα και η θέση της αδυνατίζει σημαντικά. Και τούτο, διότι δημιουργείται ένα ριζικά διαφορετικό γεωπολιτικό τοπίο, μια νέα ισορροπία δυνάμεων, που θα μεταμορφώσει την ευρύτερη περιοχή⁷¹. Άρα, η αντιμετώπιση

71. Βλ. G. Kemp, «Iran: The next Hegemon?», *Survival*, Spring 2007, έκδοση IISS, σ. 219.

της Τεχεράνης από την Άγκυρα δεν γίνεται μέσω της απομόνωσης, όπως επέλεξαν οι Αγγλοσάξονες, αλλά μέσω της επιλεκτικής υποστήριξης και της συνεργασίας στο βαθμό και στην έκταση που αυτό εξυπηρετεί τους τουρκικούς στρατηγικούς στόχους, πράγμα καθόλου εύκολο και καταφανώς τυχοδιωκτικό.

Είναι πλέον γεγονός ότι η χιονοστιβάδα των εξελίξεων που προκλήθηκαν από την «Αραβική Άνοιξη» εκτροχίασαν την τουρκική εξωτερική πολιτική, η οποία σχεδιάστηκε στη βάση του ηγεμόνα με ισχυρή δόση νεο-οθωμανικής νοσταλγίας. Όμως, μπροστά στον ορατό κίνδυνο της δραματικής αποδυνάμωσής της, οι γεννήτορες του νεο-οθωμανισμού οδηγούνται σε τυχοδιωκτικές επιλογές που αποσταθεροποιούν την περιοχή. Ο κατάλογος αυτών των τυχοδιωκτικών έως παράλογων ενεργειών δεν έχει τελειωμό. Ενδεικτικά αναφέρω τις εξής: Πρώτον, από την τυφλή υποστήριξη των καθεστώτων του Άσαντ στη Συρία, του Μουμπάρακ στην Αίγυπτο και του Καντάφι στη Λιβύη, στην αμέριστη υποστήριξη –ακόμη και στρατιωτική– των εξεγερθέντων, για να προβληθούν οι νεο-οθωμανοί ως οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές του εξεγερμένου λαού στις εν λόγω χώρες.

Δεύτερον, ευθύς ως δημοσιοποιήθηκε η ειδική έκθεση του ΟΗΕ, που χαρακτήριζε τον αποκλεισμό της Γάζας από το Ισραήλ νόμιμη ενέργεια, η Άγκυρα ύψωσε επικίνδυνα τον πήχη των αντιδράσεών της, ακυρώνοντας όλες τις διμερείς στρατιωτικές συμφωνίες, υποβαθμίζοντας τις διπλωματικές σχέσεις και ανακοινώνοντας ότι κάθε μελλοντική βοήθεια προς τη Γάζα διά θαλάσσης θα

συνοδεύεται από τουρκικά πολεμικά. Ταυτόχρονα, ανακοίνωσε ότι θα παρεμποδίσει κάθε προσπάθεια εκμετάλλευσης του ενεργειακού πλούτου της περιοχής από το Ισραήλ και την Κύπρο, που θα εξαιρεί την ίδια. Το παράλογο της ενέργειας αυτής είναι ότι τη στηρίζει στη βάση των όρων της Σύμβασης του 1982 του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, την οποία αρνείται επιμόνως να υπογράψει, γιατί έρχεται σε αντίθεση με τις αξιώσεις της στο Αιγαίο.

Τρίτον, η Άγκυρα εκφοβίζει την Κύπρο με στρατιωτική επέμβαση εάν κάνει χρήση του δικαιώματός της να προβεί στην εκμετάλλευση του θαλάσσιου ορυκτού της πλούτου, προχωρώντας μάλιστα στην αποστολή ερευνητικού πλοίου στην κυπριακή ΑΟΖ, νότια της Νήσου, με τη δικαιολογία ότι εκπροσωπεί το Ψευδοκράτος ως κυριαρχικού εταίρου ολόκληρου του Νησιού, παρότι το έχει αναγνωρίσει ως ξεχωριστό ανεξάρτητο κράτος από το 1983.

Τέταρτον, ενώ εμφανίζεται ως θερμός υποστηρικτής των λαϊκών αιτημάτων στις αραβικές χώρες, η στάση της στις μειονότητες στο εσωτερικό της χώρας της, και δη έναντι των Κούρδων, συνεχίζει να είναι καταπιεστική⁷².

(2) Η υποτακτική Ελλάδα

Η τουρκική πολιτική που περιέγραψα δεν είναι συγκυριακή, καθότι έχει βαθύ ιδεολογικό υπόβαθρο και έχει σχηματοποιηθεί γύρω από το στρατηγικό εφεύρημα

72. Βλ. *Strategic Comments*, Vol. 17, No 36, Oct. 2011, ό.π.

του νεο-οθωμανισμού, που αποτελεί την καινούργια συνιστώσα του περιφερειακού συστήματος. Η ιδεολογικά εμποτισμένη εξωτερική πολιτική της Τουρκίας έχει άμεση επίπτωση στον ελληνισμό, γι' αυτό και θα την αναλύσω έτι περαιτέρω με όσο πιο απλό και περιεκτικό τρόπο μπορώ.

Η Τουρκία, ως γνωστόν, είναι ανθρωπολογικά, γεωγραφικά, θεσμικά και οικονομικά ισχυρή και σε αυτό πορντάρει. Ο εθνικός της στόχος είναι η εκπλήρωση του ηγεμονικού της ρόλου σε δύο επίπεδα: το περιφερειακό, το αποδιδόμενο ως «στρατηγικό βάθος», που καλύπτει τις περιοχές της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και, δεύτερον, το πλανητικό, όπου ζουν 1.5 δις μουσουλμάνοι. Βλέπει, δηλαδή, ότι στη δίνη της μεταβατικής διεθνούς πολιτικής, που η υφήλιος βιώνει μέσα σε ένα ασταθές και ρευστό περιβάλλον, όπου όλα συμπλέκονται άναρχα και μύριες αντίρροπες τάσεις αναμειγνύονται δυναμικά, υπάρχουν οι προοπτικές της παγκόσμιας αναβάθμισής της, σε βαθμό που δεν είχε φτάσει ούτε η Οθωμανική Αυτοκρατορία⁷³.

73. Βλ. Π. Ήφαιστος, εφ. *Έθνος της Κυριακής*, 27/2/2011. Για λεπτομερή αποτύπωση της νεο-οθωμανικής στρατηγικής σκέψης, βλ. βιβλία του Αχμέτ Νταβούτογλου, *Το στρατηγικό βάθος, η διεθνής θέση της Τουρκίας*, Αθήνα: Ποιότητα 2010, και το προσφάτως εκδοθέν από τις εκδόσεις Ποιότητα, *Εναλλακτικές Κοσμοθεωρίες. Η επίδραση της ισλαμικής και της δυτικής κοσμοθεωρίας στην πολιτική*.

Αναφορικά με το εν λόγω θέμα, εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση της αραβολόγου Αν. Δήμου, «Οργανισμός...», ό.π., στην οποία αναφέρονται ότι το ισλαμογενές νεο-οθωμανικό προφίλ εξυφαίνεται εντέχνως: Πρώτον, με τη δημιουργία στο υπουργείο Εξω-

Παραδόξως, η ιδέα του «εξοθωμανισμού» βρήκε τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της στην αυτοπροσδιοριζόμενη ευρωπαϊκή και δημοκρατική Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, όπου η εγχώρια ελίτ έχει υιοθετήσει το ιδεολόγημα του μονόδρομου και έχει ενσταλάξει στο εθνικό σώμα την υποτακτική νοοτροπία. Μικρό δείγμα αυτής της νοοτροπίας αποτελούν τα πάσης φύσεως συνέδρια και οι διμερείς αθλητικές συνδιοργανώσεις, οι αδελφοποιήσεις πόλεων, τα τουρκοσήριαλ και τα άπειρα ντοκιμαντέρ για να αναδείξουν το «ατσαλάκωτο» πρόσωπο της Τουρκίας, την ώρα που ο τουρκικός Στόλος αμφισβητεί τα νόμιμα δικαιώματα της Κύπρου και της Ελλάδας στη Μεσόγειο, που θεωρεί το μισό Αιγαίο γκρίζα ζώνη, που υποστηρίζει κάθε ανθελληνική δραστηριότητα σε Ψευδομακεδονία, Αλβανία και αλλού και, φυσικά, εξακολουθεί να κατέχει το 40% της Κύπρου και να απειλεί με *casus belli* την Ελλάδα εάν τολμήσει να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά της.

Προσέξτε τους αντιθετικούς συνδυασμούς που αναπτύσσονται στην ανορθολογική Ελλάδα και την έχουν

περικών μιας νέας τάξης διπλωματών, καθώς και μιας παράλληλης επετηρίδας εμπειρογνομόνων εμποτισμένων με νεο-οθωμανικά οράματα. Δεύτερον, με το νέο Νόμο περί Τουρκικής Ύπηκοότητας, που συμπληρώνει τον περίφημο «Χάρτη της Τουρκικής Ομογένειας», βιάσει του οποίου οι ξένοι που συμβάλλουν πολιτιστικά, επιστημονικά και αθλητικά στη διεθνή προβολή της Τουρκίας αλλά και επενδύουν οικονομικά στην Τουρκία μπορούν να αποκτήσουν την τουρκική υπηκοότητα. Προφανής στόχος της Τουρκίας είναι η αριθμητική αύξησή της στα 160 εκ. Τούρκων υπηκόων παγκοσμίως, εντός της επόμενης δεκαετίας.

καθηλώσει σε βαθύτατη κρίση και σε μόνιμη στασιμότητα: προοδευτική και υποτακτική, ευρωπαϊκή και εξοθωμανισμένη, αριστοκρατική (λόγω πολιτιστικών καταβολών) και υποταγμένη. Αυτές οι αγεφύρωτες αντιθέσεις, που εκλαμβάνονται από την ελλαδική άρχουσα τάξη ως συμβατές και φυσιολογικές, ερμηνεύουν τις τρέχουσες συμπεριφορές των ανελλήνιστων των Αθηνών και των θουκυδίδειων νοών της Άγκυρας. Ιδού, τα χαρακτηριστικά τους εν συντομία: δεινός παίκτης πολιτικής με οξεία θουκυδίδεια σκέψη ο νεο-οθωμανός, «συνετός» και θιασώτης του εφικτού ο αυτοπροσδιοριζόμενος δημοκράτης και ευρωπαίος Έλληνας· μόνο που για τον «μικρό», το συνετό και εφικτό είναι η υποχώρηση και η υποταγή. Αυτοπροσδιοριζόμενος δημοκρατικός, ευρωπαίος και συνετός ο Έλληνας της Μεταπολίτευσης, αλλά φευ...ανελλήνιστος, αφού παραβλέπει την διδακτική συμβουλή του Θουκυδίδη «οί ισχυροί πράττουσι, οί αδύναμοι συχωροῦσι», καθώς και την προτροπή του Δαρείου στους «Πέρσες» του Αισχύλου προς τους συμπατριώτες του την επομένη της ήττας τους στο Μαραθώνα: «Μην ξαναεπιτεθείτε στην Ελλάδα ούτε αν έχετε μεγαλύτερο από τους Έλληνες στρατό» («Μή στρατεύοισθ' ές τῶν Ἑλλήνων τόπον, / μήδ' εἰ στρατεύμα πλεῖον ἢ τὸ Μηδικόν»). Μόνον που την εποχή εκείνη σύνεση θεωρούνταν ο θουκυδίδειος ρεαλισμός, που είναι εξόχως αποκαλυπτικός και συνάμα διδακτικός στο Α' βιβλίο του μεγάλου αυτού ιστορικού, στις αρχές του οποίου η ολιγοπληθυσμική Ελλάδα των παλαιότερων και ένδοξων εποχών στηρίχθηκε, για να αναδειχθεί σε παράγοντα με οικουμενική απήχηση.

Σε πιο πρακτικό επίπεδο, συγκρίνετε τα εξής πολιτικά μεγέθη των δύο χωρών, για να ερμηνευτούν οι πολιτικές τους συμπεριφορές: από τη μια η «αλεπού», ο οραματιστής πανεπιστημιακός, ο «Τούρκος Κίσιγκερ»⁷⁴ και, από την άλλη, το ελληνικό «κουταβάκι»⁷⁵, που ακολουθεί ασυναίσθητα λόγω εξάρτησης και χωρίς φωνή (π.χ. αδυναμία άρθρωσης λέξεων, όπως ΑΟΖ και ανταποδοτικότητα). Από τη μια, ο αυτοδημιούργητος, το γέννημα και θρέμμα της λαϊκής παράδοσης, το παιδί της διπλανής πόρτας, ο ακομπλεξάριστος πατριώτης που ξεκίνησε ως υπαίθριος πωλητής, ολοκλήρωσε τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε θρησκευτικό σχολείο (Imam-Hatip), έμαθε αραβικά και όχι μια από τις «μονδέρνες» γλώσσες για να τις ομιλεί στα σαλόνια, σπούδασε στο Τμήμα Οικονομίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Μαρμαρά της Πόλης, διετέλεσε διευθυντικό στέλεχος εταιρειών και είναι δεδηλωμένος οπαδός της Αδελφότητας των Νακσιμπεντί που προάγει την «οικονομική ηθική» (κάτι αντίστοιχο του προτεσταντικού ήθους, γι' αυτό και το κόμμα του ονομάζεται «Ανάπτυξης»)⁷⁶ και, από την άλλη, οι φεου-

74. Ο σερ Βασίλειος Μαρκεζίνης, αναλύει με εντυπωσιακό τρόπο την στρατηγική σκέψη Νταβούτογλου στην εφ. *Έθνος*. Βλ. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=15426&subid=2&pubid=4890842>.

75. Δανείστηκα τον όρο από τον ελληνοαμερικανό καθηγητή Ν. Σταύρου. Βλ. άρθρο του στην εφ. *Ελευθεροτυπία*, 14/07/2010.

76. Αναφέρομαι στον Ρεσέπ Ταγίπ Ερντογάν, που θεωρεί τυχερό τον εαυτό του για τη φοίτησή του σε θρησκευτικό σχολείο, διότι, όπως έχει αναφέρει: «Εκεί έμαθα τι σημαίνει πατριωτισμός, αγάπη για το συνάνθρωπο, λατρεία για το Θεό, υπηρεσία προς την πατρίδα, το βαθύτερο νόημα της αλληλεγγύης και της ομοιογένειας».

δάρχες, οι κολλεγίοπαιδες, οι άεργοι, οι αδοκίμαστοι από τη ζωή, η επιτομή του «σαλονιού».

Έκανα την προαναφερόμενη σύγκριση, για να επισημάνω ότι οι μεγάλες ιστορικές αλλαγές επέρχονται, όταν στο προσκήνιο της ιστορίας εμφανίζονται οι κατάλληλοι άνθρωποι την κατάλληλη στιγμή.

(3) Ο οικουμενικός τουρκισμός

Η Άγκυρα, έχοντας προ πολλού διευρύνει τη σφαίρα επιρροής της σε βάρος των Αθηνών, λόγω των ελληνικών αδυναμιών και της εκμετάλλευσης στο ακέραιο των δυνατοτήτων και των ευκαιριών από την πολύχρονη στρατηγική της σχέση με το Τελ Αβίβ, αισθάνθηκε πως ήταν πλέον αρκετά ισχυρή να προβεί στην αναθεώρηση της σχέσης της με το Ισραήλ. Ο εθνικός στόχος της έγινε η ανακατανομή ρόλων, που θα αποτυπώνει τις αυξημένες στρατηγικές της μετοχές στο διεθνές χρηματιστήριο ισχύος. Προσέξτε: δεν ομιλώ για μόνιμη ρήξη ούτε ακύρωση της τουρκο-ισραηλινής στρατηγικής σχέσης, που επέφερε και στις δύο πλευρές σημαντικά οφέλη, αφού σε ζωτικής σημασίας κεφάλαια, όπως το στρατιωτικό, παραμένει σε ισχύ αν και η πορεία είναι φθίνουσα. Απλώς, η εν λόγω σχέση μπήκε σε άλλη βάση από τη στιγμή που η Τουρκία εντάχθηκε δικαίως στο κλαμπ των ισχυρών του πλανήτη, στην ομάδα G20, ως η 17η ισχυρότερη οικονομία παγκοσμίως.

Η θουκυδίδεια σκέψη της Τουρκίας είναι πράγματι άξια προσοχής. Ως ρεαλίστρια, εκτιμώντας πως δεν μπορεί να αναστρέψει τη ροή των πραγμάτων, που εν πολ-

λοίς επηρεάζονται από τις αμερικανικές επιλογές, καθώς και από την ωρίμανση ενδογενών παραγόντων που αναζητούν διόδους εκδημοκρατισμού της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής, αντιπαραβάλλει στο δυτικό πρότυπο το τουρκικό μοντέλο δημοκρατίας, δηλαδή το εκκοσμικευμένο ισλαμικό κράτος εν πρώτοις και, κατ' ουσία, το οικονομικό ισλαμογενές πρότυπο με ακροατήριο το 1.5 δις των μουσουλμάνων. Ο στόχος της είναι εθνικός και όχι θρησκευτικός, διότι εκτιμά πως μέσω ενός μετριοπαθούς ισλαμικού προτύπου μπορεί να πρωτοστατήσει, ώστε να αναδειχθεί σε ισχυρό παίκτη των διεθνών κέντρων εξουσίας και αυτοδικαίως να καρπωθεί ένα μεγάλο κομμάτι από τον επανακαθορισμό των συνόρων και τον επαναπροσδιορισμό των σφαιρών επιρροής της ευρύτερης περιοχής. Γι' αυτό, δεν θεωρώ τον νεο-οθωμανισμό ιδεολογία αλλά πολιτικό σύστημα, που δεν είναι ταυτόσημο με το δυτικό.

Πρόκειται για μια νέα, αναθεωρημένη και επεκτατική μορφή του τουρκισμού, που από εθνικός κατέστη οικονομικός. Η πρώτη και παρωχημένη μορφή του, η εθνική, εκπροσωπείται από το παλαιό κατεστημένο, το κεμαλικό, το οποίο υποχωρεί ατάκτως μπρος στη σαρωτική ορμή του νεο-οθωμανισμού, δηλαδή του οικονομικού τουρκισμού, που εκπροσωπείται διαχρονικά από το μετριοπαθές Ισλάμ και τους πολιτικούς του μέντορες, τους ισλαμοεθνικιστές του Ερμπακάν, του Οζάλ και του Ερντογάν. Η σύγκρουση των δύο αυτών μορφών του τουρκισμού είναι αδυσώπητη. Η αθηναιοκεντρική Ελλάδα έχει προσηταιριστεί τους δεύτερους, που προωθούν τα

σχέδιά τους για ανάδειξη της χώρας τους σε περιφερειακή δύναμη με παγκόσμια εμβέλεια, παρότι το πρώτο θύμα θα είναι η ίδια η χώρα μας. Έτσι, η Αθήνα, υιοθετώντας τις στρατηγικές επιλογές της ισλαμικής Τουρκίας (τουρκική ευρωένταξη, σχέδιο Ανάν, νεο-οθωμανισμός), δικαιολογεί πέραν κάθε αμφιβολίας το προσωνύμιο της Νεοθωμανίας.

Οι επισημάνσεις μου περί Νεοθωμανίας μπορεί να θεωρηθούν από κάποιους ως υπερβολικές. Γι' αυτό, ας αφήσουμε να μιλήσει ένας κορυφαίος διαμορφωτής της σχολής αυτής, που επηρέαζε καθοριστικά την εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης Γιώργου Παπανδρέου, ο Άλεξ Ρόντος. Ο εν λόγω, υποστήριξε σε συνέντευξή του στην τουρκική εφημερίδα *Χουριέτ*, πως η Ελλάδα πρέπει να αφοπλιστεί, όχι όμως και η Τουρκία, η οποία ως περιφερειακή δύναμη δικαιολογείται να διατηρεί τον στρατό που διατηρεί⁷⁷, τη στιγμή που οι εκτιμήσεις από τα διεθνή κέντρα εξουσίας επιβεβαιώνουν την καθοδική γεωπολιτική πορεία της Τουρκίας⁷⁸.

77. Βλ. defencenet.gr, 6/10/2011. Είναι, άραγε, τυχαίο ότι η γεωπολιτική αναβάθμιση της Κύπρου ξεκίνησε επί προεδρίας του θουκυδίδειου Τάσσου Παπαδόπουλου, ο οποίος τόλμησε να διαγράψει από το λεξιλόγιο της κυπριακής εξωτερικής πολιτικής τη λέξη «αποστρατιωτικοποίηση»;

78. Για την απίσχναση της γεωπολιτικής θέσης της Τουρκίας, βλ. ενδεικτικά τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (IISS), που εδρεύει στο Λονδίνο και θεωρείται η «δεξιαμενή σκέψης» του NATO, όπως καταγράφηκαν σε τρεις εκδόσεις του. Πρώτον, στην *Ετήσια Επιθεώρηση για την Παγκόσμια Κατάσταση*, το 2011 (*Strategic Survey 2011. The Annual Review of World Af-*

Οι δύο μορφές του τουρκισμού, που προανέφερα, έχουν προσωποποιημένες ιδεολογικές αναφορές. Από τη μια, ο κεμαλισμός ως η εθνική κληρονομιά του ιδρυτή του κράτους, Κεμάλ Ατατούρκ, που υποστηρίζεται από την επίσημη θρησκευτική συνιστώσα του τουρκικού κράτους, το σουνιτικό Ισλάμ, μέσω της «Διεύθυνσης Θρησκευτικών Υποθέσεων», που υπάγεται κατευθείαν στο Γραφείο του εκάστοτε πρωθυπουργού. Από την άλλη, ο ισλαμοεθνικισμός με τον κορυφαίο εκπρόσωπό του, τον πρώην ιμάμη από το Ερζερούμ της Νοτιοανατολικής Τουρκίας και ηγέτη του μεγαλύτερου θρησκευτικού Τάγματος της χώρας, των Νουρτζού, Φετουλάχ Γκιουλέν⁷⁹.

fairs), με τον αποκαλυπτικό τίτλο «Turkey's Diminished Role», σελ. 236-45. Δεύτερον, *Strategic Comments*, Vol. 17, No 36, October 2011, που αποκαλύπτει την τυχοδιωκτική και αποσταθεροποιητική, για την περιφερειακή ασφάλεια, πολιτική της Τουρκίας. Τρίτον, R. Menon & S. Endecs, «The US and Turkey: End of an Alliance?», *Survival*, summer 2007, έκδοση IISS, σελ. 129-144.

79. Παρακλάδι των Νουρτζού είναι οι Νακσιμπεντήδες, που ανήκει ο Ερντογάν και τόσο άλλοι πολιτικοί ηγέτες της Τουρκίας. Οι δοξασίες της Αδελφότητας των Νουρτζού είναι ότι η θρησκευτική κοινότητα δεν πρέπει να αναλώνει πολύ από το χρόνο της σε δοξασίες και προσευχές προς τον Αλλάχ αλλά να έχει ενεργό συμμετοχή στην οικονομική ζωή της χώρας. Το Τάγμα των Νουρτζού, καθώς και των αδελφών θρησκευτικών εκφορών του, αποτελεί μία από τις πολλές συνιστώσες του τουρκικού ζηλωτισμού, δηλαδή του Παντουρκισμού ή αλλιώς της Τουρκικής Εθνικής Ιδέας. Γι' αυτό χαίρει της ανοχής των κεμαλικών και της υποστήριξης του επίσημου κράτους. Για τα εν λόγω Τάγματα, γνωστά και ως Αδελφότητες ή σέκτες, βλ. Ι. Μάζης, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή*, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις: Αθήνα, 1992, σελ. 200 κ.ε.

Θα μείνω στην περίπτωση του Φετουλάχ Γκιουλέν, και τούτο, διότι αυτός ο άσημος επαρχιώτης ιμάμης αποτελεί τον κύριο εκφραστή του οικουμενικού τουρκισμού, που εκφράζεται μέσω ενός παγκόσμιου εκπαιδευτικού δικτύου και μιας οικονομικής αυτοκρατορίας, που φέρνουν την επωνυμία Cosmos Foundation. Υπολογίζεται ότι, το δίκτυο Γκιουλέν, λειτουργεί περί τα χίλια σχολεία σε εκατό χώρες (και στην ελληνική Θράκη), παρέχοντας υποτροφίες σε φτωχινούς νέες, για να ενστερνιστούν τις αρχές του τουρκισμού και του ισλαμισμού *a la turca*. Εκτιμάται ότι διαχειρίζεται έναν προϋπολογισμό της τάξης των 10 δις δολαρίων. Ως εκ τούτου, δικαίως θεωρείται στην Τουρκία ως ο πιο ισχυρός άνθρωπος της χώρας, με ισχυρή υποστήριξη από τις ΗΠΑ, όπου ζει αυτοεξόριστος από το 1998, κυνηγημένος από το κεμαλικό κατεστημένο.

Η πραγματική ισχύς του Γκιουλέν έγκειται στο γεγονός ότι προωθεί τη σύγχρονη μορφή του Ισλάμ, που δεν απορρίπτει τον δυτικό τρόπο σκέψης, γεγονός που ευνοεί την πολιτική των δυτικών κέντρων αποφάσεων, τα οποία, ωστόσο, παραβλέπουν ότι ο εν λόγω στοχεύει στην ανάδειξη της Τουρκίας σε ηγέτιδα δύναμη του μουσουλμανικού κόσμου και αποτελεί τον πνευματικό μέντορα του νεο-οθωμανισμού. Αυτά για όσους στη Νεοθωμανία υποστηρίζουν την περιθωριοποίηση της Εκκλησίας και δαιμονοποιούν εκείνους που τολμούν να αρθρώσουν λόγο εθνικό, όπως, κατά το παρελθόν, ο μακαριστός Χριστόδουλος⁸⁰.

80. Για τον εθνικό ρόλο των Εκκλησιών-θρησκειών, βλ. Γ. Μούρτος, *Οι αν-ορθόδοξοι...*, ό.π., σελ. 283-301. Για τον εθνικό ρόλο του τουρκικού Ισλάμ, στο *ίδιο*, σελ. 293-301.

γ. Ισραήλ

Περιέγραψα εν εκτάσει την πολυεπίπεδη ισχυροποίηση της Τουρκίας, κατά την πρώιμη περίοδο της μεταψυχροπολεμικής εποχής (1990-2005), για να ενισχύσω την άποψη ότι η ισχυροποίηση αυτή υπαγόρευσε την αναθεώρηση των εξωτερικών σχέσεών της. Η αναθεώρηση αυτή προέβλεπε την υποβάθμιση του ισραηλινού παράγοντα και την αναβάθμιση του ισλαμικού. Ωστόσο, η ισχυροποίηση της Τουρκίας δεν αποτελεί εδραιωμένο γεγονός, καθότι αυτό απαιτεί χρόνο και συνεχή δοκιμασία ώστε, μέσα από τις κατάλληλες προσαρμογές του περιφερειακού συστήματος, η χώρα να καταστεί *de facto* αποδεκτή από τη διεθνή κοινότητα ως περιφερειακή δύναμη. Η ισχυροποίηση της νεο-οθωμανικής Τουρκίας δεν ακολούθησε μια γραμμική εξέλιξη αλλά μια άστατη πορεία, καθότι προξένησε μια σειρά από κρίσεις, που όχι μόνον υπονομεύουν την εθνική της υπόσταση αλλά την οδηγούν σε τυχοδιωκτικές συμπεριφορές.

Με άλλα λόγια, η Τουρκία δεν βρίσκεται σε μια ανοδική αλλά κυκλική πορεία ισχύος-κρίσεων-τυχοδιωκτισμού-βραχύβιων πλεονεκτημάτων. Είναι ισχυρή στο βαθμό που ο αντίπαλός της το επιτρέπει, όπως στην περίπτωση με την Ελλάδα, ενώ ανίσχυρη και τυχοδιωκτική όταν ο αντίπαλός της ενεργεί με θουκυδίδεια μεθοδικότητα, όπως η Κύπρος του Παπαδόπουλου.

Αυτή η ιδιόμορφη κατάσταση ισχυροποίησης και αδυναμίας, στην οποία περιήλθε η νεο-οθωμανική Τουρκία πολλαπλασίασε τους φιλεχθρούς της ακόμη και μεταξύ

των στρατηγικών της εταίρων, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το Ισραήλ. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι ούτε συγκυριακό ούτε οφείλεται σε λόγους ισλαμικής ομοδοξίας, καθότι είναι εγγενές και θα εμφανιζόταν ακόμη και εάν στην Τουρκία βρισκόταν άλλο κόμμα στην κυβέρνηση. Απαριθμώ τρεις βασικές αιτίες. Πρώτον, η αμερικανική επέμβαση στο Ιράκ ενίσχυσε άκομψα και θεαματικά τη μουσουλμανική ταυτότητα της κοσμικής Τουρκίας, που παραδοσιακά, μαζί με την γηγενή-τουρκική και τη δυτική διαμόρφωσαν μια αρμονική σχέση στην εξωτερική πολιτική όλων των κυβερνήσεων κομμάτων, καθ' όλη τη διάρκεια του σύγχρονου τουρκικού κράτους.

Δεύτερον, ο εκδημοκρατισμός της Τουρκίας μέσω της εναλλαγής των κομμάτων στην εξουσία και, ιδιαίτερα, με την καθιέρωση του ισλαμικού παράγοντα ως κυρίαρχης πολιτικής συνιστώσας ενίσχυσε τη λαϊκή διάσταση στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής. Και τούτο, διότι η ισχύς των κομμάτων εξαρτάται και από την ανταπόκρισή τους στα συναισθήματα του λαού, γεγονός που υπαγόρευσε την επίδειξη αλληλεγγύης προς τον μουσουλμανικό κόσμο και την υιοθέτηση επικριτικής έως εχθρικής στάσης προς το Ισραήλ.

Τρίτον, η τουρκο-ισραηλινή προσέγγιση οφείλονταν εν πολλοίς στον κοινό εχθρό τους, τη Συρία και το Ιράν, οι οποίες υπήρξαν από τους βασικούς υποστηρικτές των Κούρδων του ΡΚΚ. Ωστόσο, η αμερικανική πολιτική του εκδημοκρατισμού της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής και τα νέα δεδομένα του μετα-σανταμικού Ιράκ, που είχαν

ως αποτέλεσμα την θεαματική αναβάθμιση του κουρδικού παράγοντα τόσο στην Ουάσιγκτον όσο και στο Τελ Αβίβ, υπαγόρευσε την αλλαγή της τουρκικής στάσης. Αυτό πήρε τη μορφή ενός κοινού μετώπου μεταξύ Άγκυρας-Τεχεράνης-Δαμασκού και, ως εκ τούτου, ενίσχυσε τις τάσεις αποξένωσης του τουρκικού κατεστημένου από το Ισραήλ⁸¹.

Τέταρτον, η Τουρκία διαμόρφωσε μια στρατηγική σχέση με το Ισραήλ, διότι, πρωτίστως, ευνοούσε το διπλωματικο-στρατιωτικό κατεστημένο της χώρας. Και τούτο, διότι η χώρα ήταν ιστορικά ο «outsider» στην Ουάσιγκτον, λόγω της ισχυρής παρουσίας του ελληνικού και αρμενικού λόμπυ. Η σύμπραξη με έναν άλλο «outsider», όχι στην Ουάσιγκτον αλλά στη Μέση Ανατολή, αλλά πανίσχυρο «insider» στα κέντρα εξουσίας της αμερικανικής πρωτεύουσας, το Ισραήλ, έδωσε την απαραίτητη πρόσβαση σε μια αξιόπιστη πηγή υψηλής στρατιωτικής τεχνολογίας, τόσο απαραίτητη για τις περιφερειακές φιλοδοξίες της Άγκυρας αλλά και για την αποτροπή πραγματοποίησης των ηγεμονικών φιλοδοξιών και αναθεωρητικών σκοπιμοτήτων των γειτόνων της, όπως του Ιράν, του Ιράκ και της Συρίας με τις οποίες διατηρούσε χρόνιες εδαφικές διαφορές. Έτσι, η σύμπραξη αυτή ανέδειξε το Ισραήλ σε μεσανατολικό παράγοντα και την Τουρκία σε σημαντικό εταίρο της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, ανοίγοντας πρωτόγνωρες προοπτικές για την

81. Βλ. ανάλυση Σ. Τζεμ. Ογκούζ στην τουρκική εφ. *Χουριέτ*, 13/07/2010, που αναδημοσιεύτηκε στο *Άρδηγ*, Μάι-Ιουν 2010, σ. 38.

τουρκική διπλωματία⁸². Ωστόσο, ο ισχυρός παίκτης που διαμορφώνει το εγχώριο σκηνικό δεν είναι πλέον ο Στρατός αλλά ο ισλαμοεθνικιστής νεο-οθωμανός, ο οποίος έχει άλλη πολιτική ατζέντα, η οποία καθορίζεται από τις ισλαμικές προτεραιότητες και όχι από τη στρατηγική σχέση με το Ισραήλ.

Αλλά και το Ισραήλ έβλεπε ότι το διπολικό τουρκο-ισραηλινό σύστημα ασφάλειας είχε φθάσει στα όριά του. Έτσι, χωρίς να επιδιώκει την ακύρωσή του, προχώρησε στην αναθεώρηση των στρατηγικών του προσανατολισμών με βάση την πάγια εθνική πολιτική του, που σχεδιάστηκε και ενεργοποιήθηκε από τον πρώτο ισραηλινό πρωθυπουργό της χώρας, τον Δαβίδ Μπεν-Γκουριόν. Η πολιτική αυτή, που κατέστη παράδοση, σηματοδοτεί έκτοτε την ισραηλινή εξωτερική πολιτική. Εν συνόψει, η πολιτική αυτή διαμορφώθηκε από την εφιαλτική εμπειρία της παναραβικής επίθεσης του 1948 εναντίον του νεοσύστατου τότε εβραϊκού κράτους, καθώς και της συνεχιζόμενης μέχρι σήμερα απόρριψής του από τον αραβικό κόσμο.

Στη βάση των δεδομένων που προανέφερα, το Τελ Αβίβ, για να εξασφαλίσει την ύπαρξή του επιζήτησε συμμαχίες με τους εχθρούς των εχθρών του και συγκεκριμένα με τις μη αραβικές χώρες και μειονότητες εγγύς και εντός των γειτονικών του αραβικών κρατών: Ιράν,

82. Βλ. σχετικά την αξιοσημείωτη ανάλυση ενός «insider» της Ουάσιγκτον, του Daniel Pipes, στην εφ. *The Wall Street Journal*, 12/08/1997.

Τουρκία, Κούρδοι, χριστιανοί του Λιβάνου και του Νότιου Σουδάν. Ωστόσο, τα σημερινά δεδομένα, όπως αυτά διαμορφώθηκαν μετά την «Αραβική Άνοιξη» που οδήγησε στη ριζοσπαστικοποίηση ακόμη και των πιο εκκοσμηκευμένων αραβικών χωρών, καθώς και σημαντικών μουσουλμανικών κρατών στην ευρύτερη περιοχή (Τουρκία, Ιράν, Πακιστάν), υπαγόρευσαν την διεύρυνση των ορίων με τις δυνάμει φιλικές ή ακόμη και συμμαχικές χώρες, για να συμπεριληφθούν κράτη, όπως: Αζερμπαϊτζάν, Ινδία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία και Κύπρος. Τελικά, ο χρονισμός της ανεξαρτησίας του χριστιανικού Νότιου Σουδάν, το οποίο για δεκαετίες απολάμβανε την υποστήριξη του Ισραήλ με οπλισμό και εκπαίδευση, δεν είναι και τόσο τυχαίος, όπως τυχαίο δεν είναι το γεγονός ότι το πιο φιλοϊσραηλινό στοιχείο της περιοχής είναι οι Κούρδοι, που απολάμβαναν ενεργούς υποστήριξης και κάλυψης από το Τελ Αβίβ.

Στο αναθεωρητικό αυτό κλίμα, το Ισραήλ βρήκε έναν αναπάντεχο σύμμαχο, τον κρατικό ελληνισμό, καθόσον αμφότερες οι πλευρές συμμερίζονται τις ίδιες φοβίες και τα συμφέροντά τους συγκλίνουν σε βασικά σημεία. Οι φοβίες συνίστανται στην ανάδειξη του ριζοσπαστικού Ισλάμ, ως της νέας απειλής. Μπορεί, για παράδειγμα, η Ουάσιγκτον να θεωρεί το τουρκικό Ισλάμ μετριοπαθές, αλλά αυτή τη θέση δεν την συμμερίζονται οι μη ισλαμικές χώρες της περιοχής που βιώνουν την επιθετικότητα του νεο-οθωμανισμού και κατακλύζονται από ισλαμογενείς παράνομους κατά κύριο λόγο μετανάστες. Τα δε κοινά συμφέροντα συνίστανται στην εκμετάλλευση του ε-

νεργειακού τους πλούτου και στην προστασία των εγκαταστάσεων εξόρυξης, αποθήκευσης και μεταφοράς⁸³.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κάνω δύο αξιοπρόσεκτες επισημάνσεις, που σχετίζονται εμμέσως πλην σαφώς με το Ισραήλ και συμπληρώνουν τα αίτια της τουρκο-ισραηλινής απόκλισης που προανέφερα. Πρώτον, η Άγκυρα προσέγγισε το ισλαμικό στρατόπεδο για δύο βασικούς λόγους, που δεν έχουν να κάνουν με το Ισραήλ καθεαυτό. Αφενός υπερδιογκώθηκε η ίδια γεωπολιτικά σε βαθμό που βρέθηκε σε ρόλο περιφερειακού πρωταγωνιστή, ένα ρόλο που της δίδει την ευχέρεια να υπαγορεύει πολιτικές, όπως το συνηθίζει άλλωστε με τον κρατικό Ελληνισμό και, αφετέρου, έκρινε ότι έτσι αξιοποιεί το μέγιστο συγκριτικό της πλεονέκτημα, την ισλαμική της ταυτότητα. Έκρινε, δηλαδή, ότι κατ' αυτό τον τρόπο, θα αποκτήσει επιρροή σε ολόκληρο τον μουσουλμανικό κόσμο – περιλαμβανομένης της κρίσιμης περιοχής που καλύπτει το χώρο από την Κεντρική Ασία μέχρι τα Βαλκάνια – και εξ αντανακλάσεως θα ανεβάσει τις στρατηγικές μετοχές της στην Ουάσιγκτον, η οποία, προ πολλού, ανήγαγε το Ισλάμ σε πρωτεύον μέλημα της εξωτερικής της πολιτικής⁸⁴.

Το ισλαμικό στοιχείο, ως παράμετρος εξωτερικής πολιτικής, μας οδηγεί στη δεύτερη επισήμανση που είναι η

83. Άντλησα πολλά από τα στοιχεία αυτά από το άρθρο του ισραηλινού καθηγητή Benny Morris, «Israel's New Allies», που αναρτήθηκε στον ιστότοπο The National Interest (2/2/2012).

84. Για το θέμα αυτό, βλ. το αποκαλυπτικό βιβλίο του Τούρκου ΥΠΕΞ, Αχμέτ Νταβούτογλου, *Εναλλακτικές Κοσμοθεωρίες*, ό.π.

διαμορφωθείσα διεθνώς πεποίθηση ότι «ο 21ος αιώνας θα είναι θρησκευτικός ή τίποτε». Ο διαχωρισμός Εκκλησίας και πολιτικής στον κρίσιμο τομέα των εξωτερικών σχέσεων και της εθνικής πολιτικής μόνο στην Ελλάδα επιχειρείται, αφού δεν υφίσταται παρόμοιο διεθνές προηγούμενο, γι' αυτό οι γεωπολιτικές επιπτώσεις για τη χώρα μας είναι εξόχως αρνητικές, ίσως ανεπανόρθωτες. Για το Ισλάμ δεν υφίσταται καν θέμα, διότι τα δύο ταυτίζονται. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να οδηγήσω τη σκέψη του αναγνώστη στον εξής συλλογισμό, απλώς για προβληματισμό. Είναι τυχαίο ότι η παρακμιακή πορεία της Ελλάδας ταυτίζεται με την «πατριαρχικοποίησή» της και η γεωπολιτική αναβάθμιση χωρών, όπως η Κύπρος του Παπαδόπουλου και η Ρωσία του Πούτιν, με την «επανεθνικοποίηση» των Εκκλησιών τους; Μπορεί να υπάρξει εθνική πολιτική και εθνικό συμφέρον χωρίς εθνική Εκκλησία; Αποτελεί απλή σύμπτωση και ένα τυχαίο γεγονός ότι η Τουρκία της εξαθλίωσης και της διεθνούς ανυποληψίας του 2000 μεταλλάχθηκε σε γεωπολιτικό παίκτη αξιώσεων και σε υπολογίσιμη οικονομική δύναμη που επάξια την ενέταξαν στο κλαμπ των ισχυρών, το G20, από τη στιγμή της επανομιμοποίησης της λαϊκής θρησκείας και κουλτούρας από τον Ερντογάν; Μήπως η πλημμυρίδα των νέων τζαμιών και των μιναρέδων στην ελληνική θρακική ύπαιθρο ταυτίζεται με τον χειρισμό των θρησκευτικών ζητημάτων της τουρκικής διπλωματίας για εθνικούς σκοπούς, όταν, την ίδια στιγμή, έχει γίνει του συρμού στην Ελλάδα της χρεοκρατίας ο καθείς να ομιλεί και να αρθρογραφεί για το χωρισμό Εκκλησίας-Κράτους;

Ας λογιкуευτούμε, αντλώντας ασφαλή διδάγματα από τη διεθνή πρακτική ότι, δηλαδή, η σύγκλιση θρησκείας και πολιτικής προωθεί το εθνικό συμφέρον και, ως εκ τούτου, αποτελεί επιδίωξη της εξωτερικής πολιτικής οιασδήποτε κράτους, ακόμη και του πιο εκκοσμικευμένου⁸⁵. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα, η Ορθοδοξία είναι πολυπλασιαστικής εθνικής ισχύος εάν και όταν αυτό συνειδητοποιηθεί από τους ανελλήνιστες νοοτροπίας ελίτ πολίτες της, δηλαδή από την άρχουσα τάξη της. Προς επίρρωση, επικαλούμαι τη μαρτυρία του πρέσβυ ε.τ. Γεωργίου Χριστογιάννη, ο οποίος υπηρέτησε επί μακρόν στο Βατικανό, εκπροσωπώντας όχι μια Ελλάδα «σοσιαλιστική» ούτε «φιλελεύθερη», ούτε καν «δημοκρατική» και «ευρωπαϊκή», αλλά «Ελληνορθόδοξη», τουτέστιν παν-ορθόδοξη, καθότι όλα τα Ορθόδοξα Πατριαρχεία και Εκκλησίες φέρουν τον τίτλο «Ελληνορθόδοξα»: «είχα», αναφέρει ο πρέσβυς Χριστογιάννης, «τη συναίσθηση ότι ήμουν πρέσβυς Μεγάλης Δυνάμεως»⁸⁶.

85. Βλ. λεπτομερή ανάλυση στο Γ. Μούρτος, *Οι αν-ορθόδοξοι της Ορθοδοξίας και η ελληνική γεωπολιτική παιδεία*, Αθήνα: Αρμός 2008, σελ. 503-520. Επίσης, για τον εθνικό ρόλο της Εκκλησίας στο κατεξοχήν κοσμικό κράτος, τη Γαλλία, βλ. τη μαρτυρία του Ρ. Ντεμπρέ, *ό.π.*, σελ. 460-67.

86. Βλ. τη βιβλιοκριτική του Εμ. Καναβάκη για το προσφάτως εκδοθέν βιβλίο του Γ. Χριστογιάννη, *Ένας Ορθόδοξος πρέσβυς στο Βατικανό!*, στο *Εθνικές Επάλξεις*, Νοε-Δεκ 2010, σελ. 52-53.

Οι αναφορές αυτές έχουν μεγαλύτερη ισχύ σήμερα από ποτέ άλλοτε, λόγω της ανάδειξης των αντικληρικαλιστών στη χώρα μας σε κυβερνητική συνιστώσα. Αντιγράφω το σχετικό απόσπασμα από το εκλογικό πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ: «Παράλληλα, στο πλαίσιο του

Για να ερμηνεύσουμε την αμερικανική πολιτική στη γειτονιά μας, θα πρέπει να έχουμε κατά νου αυτό το απλό γεγονός, που αδρομερώς περιέγραψα και θα το εξηγήσω έτι περαιτέρω.

Η Ουάσιγκτον, για να εδραιώσει τα εθνικά της συμφέροντα στη Μέση Ανατολή, επενέβη στρατιωτικά στα Βαλκάνια υπέρ των μουσουλμάνων, ώστε να εμφανιστεί ως η φίλη και προστάτιδα του Ισλάμ. Γι' αυτό, «φύτεψε» από το πουθενά τρία «ισλαμικά» κράτη στην καρδιά της Γηραιάς Ηπείρου (Βοσνία, Κοσσυφοπέδιο, Αλβανία). Μετά την ανάδειξη του πολιτικού Ισλάμ ως ακρογωνιαί-ου στοιχείου στην εξωτερική πολιτική Ομπάμα, η Τουρκία διέβλεψε ότι αυτό το συγκριτικό πλεονέκτημα είναι ταυτόχρονα το μεγάλο στρατηγικό όπλο της, που υπολογίζουν οι Δυτικοί και που υπερκαλύπτει την όποια δυσ-αρέσκεια θα προκαλούσε η απόκλισή της από το Ισραήλ.

Το Ισραήλ, ως ένας δυνατός παίκτης πολιτικής, ως θεοκεντρικό –εάν όχι θεοκρατικό– κράτος το ίδιο, κατα-

διαχωρισμού της Εκκλησίας από το Κράτος προτείνουμε την αντικατάσταση του μαθήματος των θρησκευτικών και κάθε μορφής σχολικής κατήχησης από την επιστημονική προσέγγιση του φαινομένου της θρησκείας, καθώς και την κατάργηση του θρησκευτικού όρκου των εκπαιδευτικών κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, της πρωινής σχολικής προσευχής και του εκκλησιασμού». Έχω την αίσθηση πως, διαβάζοντας τέτοια κείμενα πολιτικής, ανακαλύπτει κανείς τα πραγματικά αίτια που «μικραίνουν» την Ελλάδα. Ο αντικληρικαλισμός δεν επιφέρει μόνο πολιτικές επιπτώσεις αλλά και πολιτισμικές, ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε στην ελληνορθοδοξία, καθότι, σύμφωνα με ένα παλιό θρησκευολογικό γνωμικό: «όπου γεννιέται ένας Θεός γεννιέται και ένας πολιτισμός, και όπου πεθαίνει ένας Θεός πεθαίνει και ένας πολιτισμός».

νοεί περισσότερο από κάθε εκκοσμικευμένο ιδεαλιστή τη στάση της ισλαμογενούς Τουρκίας. Γι' αυτό, άλλωστε, δεν ακύρωσε την μακρόχρονη στρατηγική σχέση μαζί της, όπως προαναφέρθηκε, αλλά διεύρυνε τις επιλογές του με δύο νέους παίκτες, έτσι ώστε να διατηρεί στρατηγικό πλεονέκτημα ακόμα και μετά τη χαλάρωση της μέχρι πρότινος ισχυρής τουρκο-ισραηλινής σύμπραξης, καθώς και των πολιτικών ανακατατάξεων που προκάλεσε η «Αραβική Άνοιξη»⁸⁷.

Προσδιόρισα πιο πάνω τους νέους στρατηγικούς εταίρους του Ισραήλ, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν οι Κούρδοι και η Κύπρος του Τάσσου Παπαδόπουλου, την παρακαταθήκη, του οποίου, σε βασικές πτυχές της εξωτερικής πολιτικής υποχρεώθηκε, εκ των πραγμάτων, να ακολουθήσει και η σημερινή κυβέρνηση Χριστόφια.

Και μια άλλη αξιοσημείωτη πτυχή αποδέσμευσης του Ισραήλ από το μεσανατολικό σύστημα ασφάλειας, που είχε ως πυρήνα την τουρκο-ισραηλινή σύμπραξη. Τα γεγονότα της «Αραβικής Άνοιξης» έχουν τρομοκρατήσει το Τελ Αβίβ, που θεωρεί ότι η ευρύτερη περιοχή εισέρχεται σε μια νέα «μαύρη εποχή». Και τούτο, διότι οι ηγεσίες των προηγούμενων καθεστώτων τηρούσαν μια λογική και προβλέψιμη στάση έναντι του ίδιου, ενώ οι τωρινές με το έντονο ισλαμικό χρώμα θα είναι ευεπίφορες στις αντι-ισραηλινές απαιτήσεις των ψηφοφόρων τους, όπως συνέβη και στη νεο-οθωμανική Τουρκία.

87. Βλ. τη συνοπτική και άκρως κατατοπιστική ανάλυση, τιτλοφορούμενη «Arab upheaval prompts concerns in Israel», *Strategic Comments*, Vol. 17, No 19, April 2011, έκδοση IISS.

Οι ισραηλινές ανησυχίες ενισχύονται με τον πλέον α-ξιοπίστο τρόπο από πολλές πηγές. Για παράδειγμα, ο προεξάρχων ιστορικός για τη σύγχρονη Τουρκία και ο τελευταίος από τους μεγάλους ανατολιστές, καθηγητής Μπέρναρντ Λιούις, αποφαινεται πως η δημοκρατία στον ισλαμικό κόσμο πρέπει να εισάγεται «όπως ένα αντιβιοτικό: σταγόνα σταγόνα, αλλιώς θα σκοτώσει τον ασθενή»⁸⁸. Ο σημαντικότερος σύγχρονος ποιητής του αραβικού κόσμου, Σύριος την καταγωγή, Ali Hamid Said Esber, γνωστός και ως Άδωνις, είναι ακόμη πιο απόλυτος, ως προς τις «δημοκρατικές» συνέπειες στον αραβικό κόσμο, παρότι αρχικά τάχθηκε αναφανδόν υπέρ της αλλαγής του καθεστώτος Άσαντ, επισημαίνοντας χαρακτηριστικά: «*Η αραβική άνοιξη είναι μια ιστορική οπισθοδρόμηση. Μπορεί η στρατιωτική δικτατορία να ελέγχει τη σκέψη, η θρησκευτική δικτατορία, όμως, ελέγχει εκτός από τη σκέψη, το σώμα, τη γλώσσα ακόμα και την καθημερινή ζωή. Είναι μια ολοκληρωτική δικτατορία*». Και συνεχίζει με ακόμη πιο οξείες θέσεις. «*Δεν υπάρχει ήπιο Ισλάμ. Υπάρχουν ήπιοι Μουσουλμάνοι. Εάν η Δύση χρειάζεται ένα ήπιο Ισλάμ ας ξεκινήσει πρώτα από τη Σαουδική Αραβία. Είμαι κάθετα αντίθετος με την πολιτική που ασκούν οι ΗΠΑ και η Δύση στον αραβικό κόσμο. Καλύτερα να χαθώ παρά να έρθω πρόσωπο με πρόσωπο με τη θρησκευτική δικτατορία*»⁸⁹.

88. Βλ. D. Godson στην εφ. *Το Βήμα*, 04/05/2006.

89. Άντλησα τις πληροφορίες αυτές από άρθρο της Λ. Μυστακίδου, που αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα *Ελεύθερη Ζώνη*, 15/02/2012.

Επανέρχομαι στο θέμα των νέων συμμαχικών διευθετήσεων, για να τονίσω όσο πιο έντονα και καθαρά μπορώ ότι σε αυτό το γεωπολιτικό κλίμα που δημιουργήθηκε, το Ισραήλ βρήκε νέους στρατηγικούς συμμάχους, που συνδυάζουν δύο υψίστης σπουδαιότητας στοιχεία: δεν είναι ισλαμικά και ελέγχουν υψίστης στρατηγικής σπουδαιότητας αγαθά, όπως υδάτινοι και ενεργειακοί πόροι και, παράλληλα, αποτελούν διαμετακομιστικούς εμπορικούς και ενεργειακούς κόμβους. Πρόκειται για το Κουρδιστάν και τον κρατικό ελληνισμό. Πιο συγκεκριμένα, το Ισραήλ συνδέει στρατηγικές πτυχές της εξωτερικής του πολιτικής με τον κυπριακό ελληνισμό, μέσω της εκμετάλλευσης κοινών κοιτασμάτων φυσικού αερίου, για την προστασία των οποίων είναι έτοιμο να εμπλακεί στρατιωτικά, υπέρ του ενεργειακού άξονα Τελ Αβίβ, Λευκωσίας και δυνητικά Αθήνας, εάν και όταν το κράτος των Αθηνών αποτολμήσει να αρθρώσει τις μαγικές λέξεις «ελληνική ΑΟΖ». Αυτή η ενεργειακή σύμπραξη ξεφεύγει από τα περιορισμένα όρια της απλής διμερούς συνεργασίας, καθώς την εργολαβία της εξόρυξης και μεταφοράς του φυσικού αερίου σε εγκαταστάσεις στην Κύπρο ανέλαβε η αμερικανική εταιρεία «Noble Energy», που έχει ισχυρές προσβάσεις στο αμερικανικό κατεστημένο. Επ' αυτού θα επανέλθω πιο κάτω.

6. Η ανάδυση του ανατολικο-μεσογειακού συστήματος

«Οὐ δανείζονται χελιδόνες, οὐ δανείζονται μύρμηκες, οἷς ἡ φύσις οὐ χεῖρας, οὐ λόγον, οὐ τέχνην δέδωκεν· ἄνθρωποι δὲ περιουσία συνέσεως διὰ τὸ εὐμήχανον ἵππους παρατρέφουσι, κῦνας, πέρδικας, λαγμούς, κολιοούς· τί οὖν γε σεαυτοῦ κατέγνωκας, ἀπιθανώτερος ὢν κολιοιοῦ καὶ ἀφωνότερος πέρδικος καὶ κυνός ἀγεννέστερος, ὥστ' ἀπ' ἀνθρώπου μηδενὸς ὠφελεῖσθαι περιέπων, ψυχαγωγῶν, φυλάττων, προμαχόμενος; οὐχ ὄραξ, ὡς πολλὰ μὲν γῆ παρέχει πολλὰ δὲ θάλαττα;» («Δεν δανείζονται τα χελιδόνια, δεν δανείζονται τα μυρμήγκια, που η φύση δεν τους ἔδωσε οὔτε χέρια, οὔτε λογική, οὔτε τέχνη; ενώ οι ἄνθρωποι, παρά την ἀνώτερη ευφυΐα τους, συντηροῦν, για τις πολλές τους ικανότητες, ἄλογα, σκύλους, πέρδικες, λαγούς, καλιακούδες. Ἐχεις δηλαδή σχηματίσει για τον εαυτό σου τη γνώμη ὅτι εἶσαι πιο ἀναξιόπιστος ἀπὸ την καλιακούδα και πιο κακόφωνος ἀπὸ την πέρδικα και ταπεινότε-

ρης καταγωγής από τον σκύλο, ώστε να μην μπορείς να εξασφαλίσεις βοήθεια από κανέναν άνθρωπο φροντίζοντας, διασκεδάζοντας, προστατεύοντάς τον ή πολεμώντας γι' αυτόν; Δεν βλέπεις πόσες ευκαιρίες προσφέρουν και η στεριά και η θάλασσα;»)

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Ανέπτυξα εν εκτάσει την εξέλιξη της στρατηγικής των κύριων δυνάμεων που διαμόρφωσαν –ενεργητικά ή παθητικά– το περιφερειακό σύστημα ασφάλειας μετά το 1990. Το μόνο σίγουρο στην ανάλυση του μεταψυχροπολεμικού περιφερειακού συστήματος είναι ότι αυτό δεν είναι στατικό αλλά μετεξελισσόμενο και τελεί υπό την υψηλή αιγίδα των ΗΠΑ. Η τελευταία φάση αυτής της μετεξέλιξης, που θα καθορίσει –εκτός απροόπτου– σε βάθος χρόνου το γεωπολιτικό τοπίο της περιοχής μας, ενεργοποιήθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 2000. Το νέο στοιχείο στη φάση αυτή είναι η προσθήκη, στους ήδη υπάρχοντες τρεις πρωταγωνιστές του –ΗΠΑ, Τουρκία, Ισραήλ–, της «παπαδοπούλειας» Κύπρου και της «σεμνότυφης» αθηναιοκεντρικής Ελλάδας.

Κατά βάση, πρόκειται για τη μετεξελιγμένη μορφή του μεσανατολικού συστήματος, που περιέγραψα στα προηγούμενα κεφάλαια, με τη βασική διαφορά ότι αυτό δεν στηρίζεται πλέον στον τουρκο-ισραηλινό πόλο ισχύος αλλά στις δρώσες της Ανατολικής Μεσογείου. Δηλαδή, το γεωπολιτικό κέντρο βάρους έχει μετατοπιστεί δυτικότερα, γι' αυτό ομιλώ για μια νέα περιφερειακή αρχιτεκτονική, για το ανατολικο-μεσογειακό σύστημα ασφάλειας, το οποίο, για να είναι λειτουργικό και βιώσιμο, θα πρέπει να είναι συμμετρικό, τουτέστιν να μην επισκιάζεται από την ανοικονόμητη και βουλιμική Τουρκία.

Στην ενότητα αυτή θα επιχειρήσω να ξεδιπλώσω τις

κύριες πτυχές του ανατολικο-μεσογειακού συστήματος, που αναπτύσσεται ως απαραίτητο συμπλήρωμα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Το κύριο ενδιαφέρον μου θα εστιαστεί στις τρεις σημαντικές συνιστώσες της συγκεκριμένης περιοχής –Τουρκία, Κύπρος και Ελλάδα–, ενώ εκτενείς αναφορές θα γίνουν και στην ραγδαία εξελισσόμενη ως τέταρτη, το Ισραήλ.

α. Τουρκία

Είναι φανερό ότι η Τουρκία βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των διαμορφωτών της νέας περιφερειακής αρχιτεκτονικής όχι πλέον ως ο κύριος παραγωγός στρατηγικής αλλά ως δέκτης. Δηλαδή, η Άγκυρα δεν οδηγεί πλέον τις εξελίξεις, όπως συνέβαινε στο υπό αντικατάσταση μεσανατολικό σύστημα ασφάλειας, αλλά οδηγείται από τα νέα δεδομένα. Και τούτο, διότι η νέα αρχιτεκτονική έχει σχεδιαστεί κατάλληλα για την εν εξελίξει σμίλευση της ανοικονόμητης Τουρκίας.

(1) Η σμίλευση

Η σμίλευση αυτή αφορά δύο ζωτικά σημεία του τουρκικού εθνικού σώματος. Πρώτον, το τουρκικό Κουρδιστάν, όπου οι ΗΠΑ μεθοδεύουν επί μακρόν μια αντίστοιχη με αυτή της Νοτίου Αφρικής εξέλιξη και με τον Οτσαλάν στο ρόλο του Μαντέλα⁹⁰. Ο Μόρτον Αβράμοβιτς,

90. Στις σελ. 131-33, 146-52 του βιβλίου του Γ. Μούρτου, *Τουρκία-Ισραήλ και η έκλειψη της Ελλάδας από το φυσικό της χώρο*, Αθήνα: Επικοινωνίες 1999, αναπτύσσεται λεπτομερώς η σμίλευση της

σημαντικός παράγοντας των κέντρων εξουσίας της Ουάσιγκτον και πρώην πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Τουρκία, ήταν αποκαλυπτικός σε μια συνέντευξή του που παραχώρησε στο αμερικανικό περιοδικό «*Newsweek*», το 2007. Στη συνέντευξή του αυτή προέβλεπε την επερχόμενη μεγάλη σύγκρουση μεταξύ κεμαλιστών και ισλαμιστών, παράλληλα με μια γενικευμένη εξέγερση των

Τουρκίας μέσω της αυτονομίησης του τουρκικού Κουρδιστάν. Απ' ό,τι είμαι σε θέση να γνωρίζω ήταν η πρώτη επιστημονική διατύπωση μιας τέτοιας εξέλιξης, που προχωρούσε και στην ανάλυση των επιπτώσεών της για τον ελληνισμό. Η διεθνολογική κοινότητα της Ελλάδας την αγνόησε πλήρως, μερικοί αναλυτές την απέρριψαν αναφανδόν, υπηρεσιακοί παράγοντες ήταν απασχολημένοι με τα «εξωσχολικά» τους, και περίπου το θέμα προσπεράστηκε ως μια γραφική ανάλυση. Τελευταία, για μια ακόμη φορά επιβεβαιωνόμαστε ως Επιμηθείς και αρθρογραφούμε για κάτι που ήταν εμφανές από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Και πάλι αδυνατούμε να δούμε το δάσος και περιοριζόμαστε στο δένδρο, δηλαδή, μεταφέρουμε τις εκτιμήσεις αμερικανών αναλυτών και δη των μέχρι πρότινος φίλα προσκείμενων στην Άγκυρα, χωρίς να κατανοούμε τις επιπτώσεις για τα καθ' ημάς. Βλ. ενδεικτικά, Μ. Ιγνατίου, *Επίκαιρα*, 12/05/2011, καθώς και άρθρο Ειδικού Συνεργάτη στην ηλεκτρονική εφ. www.elzoni.gr, 31/05/2011, για τη σμίλευση της Τουρκίας και άλλων μουσουλμανικών χωρών της περιοχής, κατά τις εκτιμήσεις αναλυτών της περιοχής. Και τούτο, διότι το υπουργείο Εξωτερικών στερείται γεωπολιτικής σκέψης, το υπουργείο Άμυνας στερείται στρατηγικής σκέψης, τα Γενικά Επιτελεία περιορίζονται στα «ξεπερασμένα» από τις εξελίξεις επιχειρησιακά καθήκοντα, αφού δεν συνοδεύονται από στρατηγική σκέψη, η εκάστοτε κυβέρνηση στερείται εθνικής κατεύθυνσης και η διεθνολογική ακαδημαϊκή κοινότητα κατέστη κολαούζος των κυβερνήσεων με εμφανή την αδυναμία άρθρωσης ανεξάρτητου επιστημονικού λόγου.

Κούρδων, μέσα σε ένα εκρηκτικό περιβάλλον, που θα οδηγήσει την Τουρκία σε επικίνδυνους κλυδωνισμούς και στην οριστική διάσπασή της. Ποια θα είναι η καταληκτική μορφή αυτής της καθόλα φυσιολογικής εξέλιξης, με ισχυρή δόση αμερικανικής μεθόδευσης, είναι δύσκολο να προβλεφθεί. Δηλαδή, θα είναι η «γιουγκοσλαβοποίηση» της Τουρκίας (η αναβίωση της συνθήκης των Σεβρών, που συχνά αναφέρεται μετά βδελυγμίας από τους ηγετικούς κύκλους της Τουρκίας), η πολιτιστική αυτονόμηση των Κούρδων μέσα σε ένα πολιτειακό σχήμα συνομοσπονδοποίησης της Τουρκίας ή η ανεξαρτησία του ενιαίου Κουρδιστάν;

Το σίγουρο είναι ότι το ενιαίο Κουρδιστάν –δηλαδή, η περιοχή που εκτείνεται στην Τουρκία, στο Ιράκ, στη Συρία και στο Ιράν– είναι περιοχή υψίστης στρατηγικής σπουδαιότητας για την Ουάσιγκτον και η πλέον φιλοαμερικανική, καθώς και το μόνο φιλοϊσραηλινό πληθυσμιακό κομμάτι της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής. Η πιθανή αποκόλλησή του θα σχηματίσει μια γεωπολιτική ενότητα και δυνάμει μια σταθεροποιητική συνεχή ζώνη με την Αρμενία και τη Γεωργία. Στη βάση αυτών των δεδομένων, η Αρμενία παύει να έχει κοινά σύνορα με την εχθρική της Τουρκία, τα τουρκο-γεωργιανά σύνορα μειώνονται σχεδόν κατά το ήμισυ, ενώ αποκολλάται ένα σημαντικό τμήμα του Δυτικού Ιράν, όπου διαβιούν οι Ιρανοί Κούρδοι και, κατά το παρελθόν, είχε βιώσει βραχύχρονη ανεξαρτησία⁹¹. Η γεωγραφική αυτή ζώνη, που κατα-

91. Πρόκειται για την ανεξάρτητη κουρδική Δημοκρατία της Ma-

λαμβάνει κομβική θέση σε μια από τις στρατηγικότερες περιοχές στον πλανήτη, λόγω των υδάτινων⁹² και ενεργειακών πόρων, δεν αφήνει καθόλου αδιάφορη την Ουάσιγκτον, η οποία ευελπιστεί ότι θα τη θέσει υπό τον πλήρη έλεγχο της.

Η προοπτική αυτονομίησης του Κουρδιστάν έφερε κοντά, κατά το πρόσφατο παρελθόν, πρώην αδυσώπητους εχθρούς, όπως την Τουρκία, τη Συρία και το Ιράν. Ωστόσο, αυτή η σύμπραξη ανάγκης έχει επισπεύσει τη διαδικασία σμίλευσης της Τουρκίας, διότι η Άγκυρα έχει ξεπεράσει την κόκκινη γραμμή⁹³. Εάν και όταν η κουρδική προοπτική αυτονομίησης καταστεί πραγματικότητα, οι στρατηγικές μετοχές και των τριών ετερόκλητων εταίρων –Τουρκίας, Συρίας, Ιράν– θα πέσουν κατακόρυφα. Αναφορικά με την Τουρκία, οι στρατηγικές της μετοχές στο διεθνές χρηματιστήριο ισχύος θα πέσουν κατακόρυφα και στην περίπτωση μιας καθεστωτικής αλλαγής στην Τεχεράνη προς μια δυτικοκεντρική κατεύθυνση, που δεν είναι καθόλου απίθανη, ή στην περίπτωση αλλαγής της συριακής ηγεσίας, που επιδιώκει η Δύση αλλά

habad (από την ομώνυμη ιρανική πόλη), που ιδρύθηκε τον Ιαν. 1946 και διήρκεσε λίγο λιγότερο από ένα έτος. Βλ. D. McDowall, *A modern history of the Kurds*, I.B. Tauris: London 1996, σελ. 231-83.

92. Το νερό είναι από τα πλέον σημαντικά στρατηγικά αγαθά στον πλανήτη λόγω έλλειψης και άνισης κατανομής. Υπολογίζεται ότι το «γλυκό» νερό αντιστοιχεί μόλις στο 0.007% του συνόλου των παγκόσμιων υδάτινων αποθεμάτων.

93. Βλ. την αποκαλυπτική συνέντευξη του ισραηλινού στρατηγού ε.α., ακαδημαϊκού και πρ. υπουργού, Εφραΐμ Σνεχ, στην Αντ. Δήμου, *Middle East Observer*, June-Aug. 2010.

δεν επιθυμεί η Μόσχα, με ταυτόχρονη αναπροσαρμογή της αντιδυτικής πολιτικής του παρόντος καθεστώτος χωρίς τον Άσαντ⁹⁴.

Θα ανοίξω μια παρένθεση, για να σημειώσω ότι η παρούσα συριακή κρίση πρόσθεσε ένα ακόμη δηλητηριώδες αγκάθι στις ρωσο-τουρκικές σχέσεις. Και τούτο, διότι ενώ η Άγκυρα, με τις τυχοδιωκτικές μεταμορφώσεις της, υποστηρίζει ανοικτά τον στρατιωτικό βραχίονα των εξεγερμένων, πράγμα που βρίσκει αντίθετη τη Μόσχα σε κάθε κίνηση υπονόμησης του καθεστώτος Άσαντ. Η ρωσική διπλωματία εκτιμά ότι μια καθεστωτική αλλαγή θα καταστήσει τη Συρία από πολυπολιτισμική –όπου όλες οι θρησκευτικές μειονότητες αισθάνονται και είναι ίσες– σε μουσουλμανική με την κατίσχυση της φονταμενταλιστικής πτέρυγας της σουνιτικής πλειοψηφίας.

94. Για μια αναλυτική προσέγγιση της συριακής κρίσης και των προοπτικών επιβίωσης του καθεστώτος και του ίδιου του προέδρου Άσαντ, βλ. «Signs of civil war in Syria», *Strategic Comments*, έκδοση I-ISS, Vol. 17, No 38, October 2011. Στην εν λόγω ανάλυση, επισημαίνεται και η τυχοδιωκτική πολιτική της Άγκυρας, η οποία από στρατηγική εταίρος του Άσαντ πρωτοστατεί στην ανατροπή του, ε-ποφθαλμιώντας πιθανότατα που θα έχει μια προσέγγιση με τη σουνιτική πλειοψηφία της χώρας.

Η προοπτική επικράτησης των σουνιτών αντικαθεστωτικών στη Συρία βρίσκει αντίθετη όχι μόνο τη Μόσχα αλλά συνεχώς και περισσότερο την Ουάσιγκτον, καθώς και το Τελ Αβίβ, διότι, μεταξύ των άλλων θα ευνοήσει τους ομόθρησκους Τούρκους και Σαουδάραβες, οι οποίοι αποτελούν και τους πιο ένθερμους υποστηρικτές τους. Η συριακή κρίση, έχει προσθέσει ένα ακόμα στοιχείο στη συνεχώς διευρυνόμενη διάσταση μεταξύ Άγκυρας από τη μια, Ουάσιγκτον και Τελ Αβίβ από την άλλη. Βλ. εφ. *Αντιφωνητής*, 16/04/2012. σ. 3.

Όποιος επισκεφθεί τη Συρία θα εκπλαγεί από το θέαμα της ισότιμης συνύπαρξης των διαφορετικών θρησκευτικών ομάδων, που απεικονίζεται σε συνθήκες της καθημερινότητας, όπως είναι το κλείσιμο των καταστημάτων την Παρασκευή για τους μουσουλμάνους ιδιοκτήτες, το Σάββατο για τους εβραίους και την Κυριακή για τους χριστιανούς. Δεν είναι τυχαίο ότι η ηγετική ομάδα του καθεστώτος Άσαντ αποτελείται από τους Αλαουίτες, μια σιιτική μουσουλμανική σέκτα που θεωρείται από τους σουνίτες αίρεση και τα μέλη τους ως «οι μικροί χριστιανοί»⁹⁵.

Αλαουίτες, γνωστοί ως Αλεβήδες στην Τουρκία, αποτελούν ένα σημαντικό πληθυσμιακό κομμάτι της ίδιας της Τουρκίας, ισάριθμου του κουρδικού, και απαρτίζουν το πλέον εκσυγχρονιστικό και κοσμικό κομμάτι αυτής της σουιτικής χώρας. Για παράδειγμα, ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος, του διάδοχου δηλαδή κόμματος του Κεμάλ Ατατούρκ που εκπροσωπεί το κεμαλικό κατεστημένο της Τουρκίας, Κεμάλ Κιλικντάρογλου, είναι Αλεβίς, και το κόμμα του διάκειται σφόδρα εχθρικά στην πολιτική Ερντογάν που υποστηρίζει τους σουνίτες αντικαθεστωτικούς στη Συρία. Εκτιμάται ότι σε περίπτωση ανατροπής του Αλαουίτη Άσαντ στη Συρία, η αλαουίτικη μειονότητα της χώρας θα καταφύγει en masse στην αλαουίτικη περιοχή της Αλεξανδρέττας (γνωστή σήμερα ως Χατάι), την οποία η Δαμασκός θε-

95. Βλ. ενδεικτικό δημοσίευμα με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Tolerance thrives amid Syria's repression», εφ. *International Herald Tribune*, 10/06/2003, σ. 4.

ωρεί τμήμα της εθνικής της κυριαρχίας, όπου, μετά την κατάργηση της βίζας, το 2009, σημαντικός αριθμός Α-λαουιτών και χριστιανών Σύριων προβαίνουν στην αγορά ακίνητης περιουσίας. Πολλοί ξένοι αναλυτές εκτιμούν ότι εάν το καθεστώς Άσαντ αντικατασταθεί από ένα καθεστώς της σουνιτικής πλειοψηφίας των Σαλαφιστών μουσουλμάνων, τότε η Τουρκία θα αποκτήσει τη δική της Λωρίδα της Γάζα, την Λωρίδα της Αλεξανδρέττας⁹⁶.

Επανέρχομαι στο Ιράν, γιατί αποτελεί τον καταλύτη κάθε στρατηγικού μεσανατολικού σχεδιασμού και ανασταλτικό παράγοντα στις ηγεμονικές φιλοδοξίες της Τουρκίας. Μεταπολεμικά, το μεσανατολικό περιφερειακό σύστημα στηρίζονταν σε τρεις εξισορροπητικές δυνάμεις: Τουρκία, Ιράν και Ιράκ. Το τελευταίο, αποτελούσε τον κύριο ανταγωνιστή της Αιγύπτου για τον ρόλο του ηγέτη στον αραβικό κόσμο. Η αποδυνάμωση και τελικά η έκλειψη του σανταμικού Ιράκ, αυτοδικαίως ενδυνάμωσε το Ιράν, γιατί ενίσχυσε το «σιίτικό τόξο», που με επίκεντρο το Ιράν επεκτείνεται από τη μια προς το Ιράκ και ενώνεται με τη Χεζμπολλάχ του Λιβάνου και, από την άλλη, προς τις χώρες του Κόλπου με σημαντικές σιίτι-

96. Βλ. την αξιοσπούδαστη ανάλυση του αναλυτή του αμερικανικού μελετητικού ιδρύματος «Strategic Culture Foundation», Wayne Madsen, με τον χαρακτηριστικό τίτλο, «Turkey will have its own Gaza Strip», που αναρτήθηκε στο www.geopoliticalmonitor.com/turkey-will-have-its-own-gaza-strip-4630. Βλ., επίσης, την εξίσου διαφωτιστική ανάλυση, που αποτυπώνει την πολύπλευρη ενδο-τουρκική διάσταση του προβλήματος, του καθηγητή Birol Baskan, «Toothless Wolf: Turkey's incapacity to act against Syria», που αναρτήθηκε στο <http://english.elarabiya.net/views/2012/04/29/211023.html>.

κές κοινότητες, όπως το Μπαχρέιν και η Σαουδική Αραβία.

Ο σιϊτικός παράγοντας ενίσχυσε τις προοπτικές ανάδειξης του Ιράν ως της νέας ηγεμονικής δύναμης στην περιοχή. Την προοπτική αυτή ενισχύουν και άλλοι σημαντικοί παράγοντες, όπως: η αποκαθήλωση των ΗΠΑ από τον θρόνο της ως μονοκρατορίας· η αδιαφιλονίκητη γεωπολιτική σπουδαιότητα της χώρας με τα 70 εκ. κατοίκων, που καλύπτει την περιοχή υψίστης σπουδαιότητας από την Κασπία έως τον Περσικό Κόλπο· ο ενεργειακός της πλούτος που την κατατάσσει στη δεύτερη θέση με τα μεγαλύτερα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στον κόσμο· η πλούσια ιστορική της διαδρομή και πολιτιστική της παράδοση, που χρονολογείται από τους προϊσλαμικούς χρόνους και την κατατάσσει στις υπερδυνάμεις ήπιας ισχύος, αναδεικνύοντας έτσι τον υπερήφανο ιρανικό πατριωτισμό και ένα αδούλωτο πατριωτικό πνεύμα που γαλουχήθηκε μέσα από αγώνες εναντίον των ιμπεριαλιστικών διαθέσεων και ενεργειών των Βρετανών, των Σοβιετικών και των Αμερικανών. Ο εν λόγω ιρανικός πατριωτισμός τροφοδοτεί το αίσθημα της «αυτοκρατορικής» υπερηφάνειας, που αποτελεί μόνιμο χαρακτηριστικό γνώρισμα κάθε καθεστώτος, είτε αυτό είναι δυτικού προσανατολισμού, όπως του σάχη, είτε ισλαμικού, όπως του Χομεϊνί και των επιγόνων του⁹⁷.

97. Για μια λεπτομερή καταγραφή, βλ. S. Telhani, «America in Arab Eyes», *Survival*, spring 2007, έκδοση IISS, σελ. 108-16, και G. Kemp, «Iran: The Next Hegemon?», στο *ίδιο*, σελ. 213-17.

Εκ των πραγμάτων, η ισχύς, πραγματική ή δυνητική, του Ιράν επισκιάζει την Τουρκία και αδυνατίζει τις νεο-οθωμανικές φιλοδοξίες της αφενός και αφετέρου ενεργεί ως αποτρεπτικός παράγοντας στην πλήρη αποδέσμευση της Άγκυρας από την ηγεμονική σφαίρα των Αγγλοσαξόνων, παρότι οι τελευταίοι διάκεινται συνεχώς και εντονότερα πιο ευνοϊκά προς τους Κούρδους. Θα έλεγα, πως για τους λόγους που προανέφερα η Τουρκία δεν μπορεί να ανεξαρτοποιηθεί πλήρως από το αγγλοσαξονικό στρατόπεδο, λαμβάνοντας επιπροσθέτως υπόψη τους ευρύτερους συσχετισμούς ισχύος που «φαλιδίζουν» σημαντικά τις τουρκικές φιλοδοξίες για έναν ηγεμονικό περιφερειακό ρόλο. Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο του ψηφιδωτού που συνθέτει τον γεωπολιτικό χάρτη της περιοχής, όπου και αποτυπώνεται ο σημαντικός ρόλος του Ιράν, είναι η στρατηγική προσέγγιση ΗΠΑ-Ινδίας, που έχει ως «ουρά» το Ιράν, καθότι το Νέο Δελχί αποτελεί παραδοσιακά σημαντικό εταίρο της Τεχεράνης. Αυτό συνεπάγεται πως μια μελλοντική προσέγγιση ΗΠΑ-Ιράν θα έχει διευρυμένο ορίζοντα προς Ανατολάς με την Ινδία και όχι προς Δυσμάς με την Τουρκία.

Προς το παρόν, όσο το θεοκρατικό καθεστώς στην Τεχεράνη παραμένει στην εξουσία, η προοπτική πλήρους αυτονόμησης του Κουρδιστάν δεν φαίνεται να είναι εφικτή. Και τούτο, διότι οι Κούρδοι του Ιράκ αποτελούν απαραίτητο στοιχείο στη διατήρηση ενός ομόσπονδου Ιράκ αφενός και αφετέρου αποτελούν την ασφαλιστική δικλείδα στη μη ανάδειξη πολιτικών κομμάτων ισλαμικής φονταμενταλιστικής απόχρωσης στη χώρα, που θα μπο-

ρούσαν να συνασπιστούν με το θεοκρατικό Ιράν. Φυσικά, όλα αυτά γίνονται με το αζημίωτο για τους Ιρακινούς Κούρδους, οι οποίοι, παρότι αποτελούν μικρή μειοψηφία στο συνολικό πληθυσμό της χώρας, μονοπωλούν την Προεδρία του ομόσπονδου κράτους, ελέγχουν σημαντικό μέρος της πετρελαικής βιομηχανίας και, το σημαντικότερο, αναπτύσσουν όλα τα εθνικά γνωρίσματα που χαρακτηρίζουν ένα κράτος: απομένει μόνον η διεθνής αναγνώρισής του την κατάλληλη χρονική στιγμή⁹⁸.

Η τουρκική γεωπολιτική σμίλευση, εκτός της κουρδικής, έχει και μια δεύτερη συνιστώσα, την κυπριακή. Οι τελευταίες μαζικές διαδηλώσεις των Τουρκοκυπρίων ενάντια στην ασφυκτική κηδεμονία της Άγκυρας, καθώς και οι καταδίκες της τελευταίας στο Διεθνές Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για ζητήματα ιδιοκτησίας των Ελληνοκυπρίων στα Κατεχόμενα, φαίνεται πως δεν είναι τυχαίες. Απεναντίας, δίνουν μια πρόγευση για το μέλλον της Μεγαλονήσου αφενός και αφετέρου προετοιμάζουν την τουρκική κοινή γνώμη, που εθίστηκε επί μακρόν στην προβαλλόμενη ως λυτρωτική επέμβαση του Στρατού στην Κύπρο, να αποδεχθεί ως λύση την «κυπριοποίηση-σιγκαπουροποίηση» και όχι την «τουρκοποίηση» του Νησιού.

Θα παραμείνω στο θέμα αυτό, για να ανιχνεύσω τις προοπτικές που ανοίγονται μπροστά μας. Αποτελεί κοινό μυστικό, που επιβεβαιώθηκε και μέσα από διαβαθμισμένα έγγραφα τα οποία είδαν το φως της δημοσιότητας,

98. Βλ. *Strategic Comments*, έκδοση IISS, vol. 17, March 2011.

ότι η πολιτική των Αγγλοσαξόνων στην Κύπρο είναι αμιγώς διαιρετική, βασισμένη στο διαχρονικό αξίωμα «διαίρει και βασίλευε». Ας παρακολουθήσουμε τις μεταλλάξεις αυτής της αγγλοσαξονικής πολιτικής κατά τη διάρκεια της ζωής του κυπριακού κράτους. Ξεκίνησε με την επιβολή της Τουρκίας ως εγγυήτριας δύναμης, συνεχίστηκε με τον βίαιο διαχωρισμό των δύο σύνοικων στοιχείων –Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων–, για να μεταδοθεί στην τουρκο-κυπριακή πλευρά με το παρά φύσιν πολιτικό μόρφωμα των εποίκων, που εξέθρεψε η επεκτατική βουλμία της Άγκυρας. Οι έποικοι, οι οποίοι τελικά ανεδείχθησαν σε πλειοψηφία έναντι των αυτοχθόνων, έχουν καταστεί η κυρίαρχη πολιτική δύναμη. Το τελευταίο στάδιο αυτής της διαιρετικής πολιτικής θεωρείται εξίσου σημαντικό με τα δύο προηγούμενα ως προς τις συνέπειές του. Μόνον που αυτή τη φορά, σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες, στοχοποιήθηκε η Άγκυρα, η οποία ωστόσο εμμένει στη σύνδεση του Κυπριακού με το αιγαιακό, αναδεικνύοντάς το σε ύψιστη εθνική προτεραιότητα⁹⁹, τούτέστιν ζήτημα που δεν επιδέχεται κανένα συμβιβασμό.

Αυτή η αμετακίνητη στάση της Τουρκίας που περιγράφω, την οδηγεί σε μετωπική σύγκρουση με τους Αγγλοσάξονες και το Ισραήλ. Και τούτο, διότι, μεταξύ των

99. Η πολιτική αυτή αποτελεί συνέχεια της πολιτικής που συνέδεε την Κύπρο με τον ελληνισμό της Πόλης, η οποία, ωστόσο, έχασε τη δυναμική της από τη στιγμή που ο ελληνισμός της Πόλης εξεδιώχθη βιαίως αφενός και αφετέρου το Φανάρι παραμένει πλήρως καθυποταγμένο στις στρατηγικές επιλογές της Άγκυρας.

δύο τελευταίων, παγιώνεται ως κοινός στρατηγικός στόχος η αντίληψη που θέλει μια Τουρκία αμιγώς κοσμική, σύγχρονη και μεσαίου μεγέθους δύναμη, που θα είναι απαλλαγμένη από τις σημερινές αυτοκρατορικές της αγκυλώσεις, ώστε να ενεργεί με μέτρο και χωρίς σοβαρές αποκλίσεις από την αγγλοσαξονική γραμμή. Και για να επιτευχθεί αυτό, η Τουρκία θα πρέπει να σμιλευθεί, ήτοι να καταστεί πληθυσμιακά, γεωγραφικά και στρατιωτικά συμμετρική με τις υπόλοιπες χώρες της περιοχής.

Δεν ομιλώ για απότομες και τεκτονικής φύσεως αλλαγές του στρατηγικού τοπίου, αλλά για μια εξελικτική πορεία, για ένα είδος σμίλευσης, όπως το αποκάλεσα. Δηλαδή, για μια λεπτή διαδικασία, που παίρνει χρόνο και εξελίσσεται με ιδιαίτερη προσοχή. Οι λόγοι που επιβάλλουν αυτή τη διαδικασία είναι ευλογοφανείς. Ο πληθυσμιακός όγκος της Τουρκίας, η μεγάλη και στρατηγικής σημασίας γεωγραφική της έκταση, η ανάπτυξη σύγχρονης στρατιωτικής μηχανής, σε συνδυασμό με μια αναλλοίωτη πολεμική και επεκτατική ισλαμοεθνικιστική παράδοση, καθώς και με μια πρωτόγνωρη οικονομική εξωστρέφεια κατά την τελευταία εικοσαετία, έχουν αυξήσει σε αλαζονικό βαθμό το εθνικό φρόνημα. Συνέπεια τούτου είναι η Τουρκία να καταστεί αχαλίνωτη και μόνιμη πηγή αποσταθεροποίησης. Κάτι τέτοιο, όμως, δεν ευνοεί την Ουάσιγκτον, η οποία, ωστόσο, δεν επιθυμεί την άναρχη αναδιάταξη του γεωπολιτικού χάρτη της περιοχής και πρωτίστως της αυτοκρατορικής Τουρκίας. Δια τούτο, επιδιώκεται η ενσωμάτωσή της στον στρατηγικό περιφερειακό σχεδιασμό των ΗΠΑ μέσω της πλήρους ευρωέ-

νταξής της –την οποία πολλοί Αγγλοσάξονες αναλυτές τοποθετούν μέσα στην επόμενη εικοσαετία–, ώστε, με τον τρόπο αυτό, να απορροφηθούν οι τριγμοί της δρομολογηθείσης βελούδινης «γιουγκοσλαβοποίησης». Την ευρωένταξη επιδιώκουν, για δικούς τους λόγους και οι Τούρκοι ισλαμιστές, οι οποίοι έγιναν οι εκλεκτοί των Αγγλοσαξόνων χωρίς, όμως, να είναι οι δεδομένοι της Δύσης.

Για τους Τούρκους ισλαμοεθνικιστές η ευρωένταξη δεν αποτελεί το μέσο προς την επίτευξη του εκδυτικισμού της τουρκικής κοινωνίας αλλά τακτικό ελιγμό ενός ευρύτερου σχεδίου «απο-κεμαλοποίησης»¹⁰⁰. Η απο-κεμαλοποίηση και η μετάβαση στη νεο-οθωμανοποίηση μεθοδεύεται ποικιλοτρόπως και με εξαιρετική οξυδέρκεια, που, αν μη τι άλλο, αποδεικνύει ότι η κυβερνώσα τουρκική ελίτ αποτελείται από δεινούς παίκτες πολιτικής. Ο εκτελεστής αυτού του ρηξικέλευθου σχεδίου, ο Ταγίπ Ερντογάν, δεν έχει αποκαλύψει ακόμα όλα τα χαρτιά του. Το σίγουρο είναι πως θα επισπεύσει την διαδικασία της αποκάλυψης, έχοντας πλέον τον αέρα του αδιαφιλονίκητου πολιτικού, μετά την τρίτη συνεχή εκλογική νίκη του στις βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου 2011. Κάποια πρόγευση των όσων πρόκειται να δρομολογηθούν, αναφορι-

100. Το «ξεδόντιασμα» του κεμαλισμού γίνεται με το συστηματικό ξήλωμα των θεσμικών θεμελίων του κεμαλικού πολιτικοστρατιωτικού καθεστώτος από τη στιγμή που ο Ερντογάν εξελέγη πρωθυπουργός. Πρώτα, άλωσε το θεσμό της Προεδρίας της Δημοκρατίας, στη συνέχεια εξουδετέρωσε τη δικαστική εξουσία ως όργανο των στρατιωτικών και, κατόπιν, ήρθε η ώρα του Στρατού με τη φυλάκιση 170 αξιωματικών, εκ των οποίων οι 40 στρατηγοί.

κά με την πολιτειακή και πολιτική αναδόμηση της χώρας, έχουν δει το φως της δημοσιότητας και περιλαμβάνουν: την υιοθέτηση του προεδρικού συστήματος· τη συνταγματική αναφορά στα δύο συστατικά στοιχεία της Τουρκικής Δημοκρατίας, Τούρκοι και Κούρδοι· την υπαγωγή των ενόπλων δυνάμεων στο υπουργείο Άμυνας· τη μεταφορά της πρωτεύουσας του κράτους από την κεμαλική Άγκυρα στη νεο-οθωμανική και ισλαμογενή Κωνσταντινούπολη¹⁰¹. Οφείλω να επισημάνω ότι τροχοπέδη στη δυναμική αυτή που ενεργοποίησε ο Ερντογάν δεν είναι το «ξεδοντιασμένο» κεμαλικό κατεστημένο αλλά η υγεία του μετά την υποβολή του σε δύο συνεχείς εγχειρίσεις για καρκίνο του εντέρου.

Παρά τους δεξιοτεχνικούς πολιτικούς χειρισμούς των ισλαμοεθνικιστών φαίνεται, πως ο οραματιστής Νταβούτογλου και ο δεινός γεωπολιτιστής Ερντογάν έπεσαν στην ίδια παγίδα με τα ελληνικά κουταβάκια της πολιτικής. Αμφότεροι, οδηγούνται στην υιοθέτηση της ίδιας πολιτικής που εκπορεύεται από τα διεθνή κέντρα εξουσίας, γνωστής ως «επικουρικότητας», δηλαδή ενός διακρατικού συστήματος διαπεριφερειακής συνεργασίας που θα στηρίζεται στις Αυτοδιοικούμενες Περιφέρειες, ήτοι στις διοικητικές περιφέρειες του ελληνικού «Καλλικράτη» από τη μια και από την άλλη ενός αυτοπροσδιο-

101. Χαρακτηριστικό είναι πρόσφατο δημοσίευμα στην τουρκική εφ. *Vatan*, τιτλοφορούμενο «Ένα “τρελό σχέδιο” του Ταγίπ Ερντογάν», που αναδημοσιεύτηκε στο <http://www.newsbeast.gr>, 18/04/2011. Επίσης, άρθρο στην τουρκική εφ. *Γενί Τσαγ*, που αναδημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική εφ. *Ελεύθερη Ζώνη* (www.elzoni.gr) 26/04/2011.

ρίζομενου πολιτιστικά και ομοσπονδοποιημένου διοικητικά Κουρδιστάν. Ήδη, το «βαθύ κράτος» της Τουρκίας διαβλέπει πως η μετάβαση από το κεμαλικό, εθνικιστικό και εσωστρεφές σχήμα, που είχε ως πυρήνα το τουρκικό εθνοκράτος, στο ομοσπονδιακό και νεο-οθωμανικό των ισλαμοεθνικιστών με πυρήνα μια διεθνιστική θρησκευτική ιδεολογία, θα συντελεστεί με ένα καινούργιο σύνταγμα που θα καταργεί την Τουρκική Δημοκρατία και θα εγκαθιδρύει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Ανατολής. Προσέξτε την επιλογή της ονοματοθεσίας «Ανατολή» –έστω και ως υπόθεση εργασίας–, που παραπέμπει ευθέως στην Εγγύς και Μέση Ανατολή, δηλαδή στο χώρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, το όνειρο των ισλαμοεθνικιστών¹⁰².

Για τους αμήνητους στην τέχνη της υψηλής στρατηγικής Ελλαδίτες, η εξέλιξη αυτή διεγείρει αισθήματα ικανοποίησης, καθότι πιστεύουν πως για μια ακόμη φορά ο μεγάλος θεός της Ελλάδας έχει κάνει το θαύμα του. Δηλαδή, «τεμαχίζεται», κατά το αγγλοσαξονικό σχέδιο, ή «εξημερώνεται» κατά το ισλαμοεθνικιστικό ο προαιώνιος εχθρός με μεγάλο ωφελημένο τον ελληνισμό. Αυτή είναι η εικονική πραγματικότητα, ενώ η ζώσα είναι εντελώς διαφορετική, καθότι αυτή προσδιορίζεται από τον παράλληλο «θάνατο» τόσο του τουρκικού όσο και του ελληνικού (ελλαδικού και κυπριακού) έθνους-κράτους. Α-

102. Βλ. χαρακτηριστικά άρθρο στην τουρκική ισλαμοεθνικιστική εφ. *Γενί Τσαγ*, (7/6/2011), που αναδημοσιεύτηκε αυθημερόν από τον Σάββα Καλεντερίδη, στην ιστοσελίδα του, infognomonpolitics.blogspot.com.

ναφέρομαι στο κεμαλικό εθνοκράτος, το οποίο στηρίζεται στην αγιοποίηση και λατρεία του Κεμάλ Ατατούρκ. Μια λατρεία, που και οι ίδιοι οι κεμαλικοί παραδέχονται ότι είναι μια φενακή, ένας μύθος που, ωστόσο, πρέπει να συντηρείται, διότι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, ο «δεύτερος θάνατος του Κεμάλ θα οδηγήσει σε θάνατο την ρεπουμπλικανική Τουρκία»¹⁰³.

(2) Το «κούρεμα» των αντιπάλων

Όπως η γένεση του κεμαλικού εθνοκράτους κατέστη γεωπολιτική αναγκαιότητα, ώστε να εξυπηρετεί τα υψίστης σπουδαιότητας συμφέροντα της Δύσης έτσι και ο θάνατός του θα συντελεστεί για εξίσου σημαντικούς γεωπολιτικούς λόγους, ώστε να επιλυθεί ο γόρδιος δεσμός του Ανατολικού αλλά, κατά βάση, Δυτικού Ζητήματος, όπως θα εξηγήσω πιο κάτω. Το μέσο για την επίλυση αυτού του γρίφου είναι το πολιτικό Ισλάμ, το οποίο, παρότι εγγενώς αντιδυτικό και, ως εκ τούτου, το κύριο εμπόδιο στη δυτικοποίηση της Μέσης Ανατολής, δεν είναι και ασυμβίβαστο με τα δυτικά συμφέροντα. Το ρόλο της σύζευξης συμφερόντων Δύσης-Ισλάμ στη μεταψυχροπολεμική εποχή της παγκοσμιοποίησης και της πολυπολιτισμικότητας καλείται να παίξει η ισλαμογενής Τουρκία με μπροστάρη τον παγκοσμιοποιημένο Τούρκο ιμάμη, Φετουλάχ Γκιουλέν.

Είναι γεγονός πως, όταν ένα παιχνίδι, όπως αυτό της

103. Βλ. το προλογικό σημείωμα του μεταφραστή, Π. Πάρτσου, στο A. Toynbee, *ό.π.*, σ. 20.

γεωπολιτικής, παίζεται με ζωντανούς παίκτες αποτελεί σκληρό θέαμα ιδιαίτερα, όταν τα συμφέροντα είναι μεγάλα. Εάν γνωρίζεις τους κανόνες και τολμάς τότε, παρά τις απώλειες που θα έχεις, μπορεί να στεφθείς τελικά νικητής. Αυτό συνέβη με τη βενιζελική Ελλάδα, αυτό φαίνεται πως συμβαίνει και με την ισλαμογενή Τουρκία του θρησκόληπτου Ερμπακάν, του οραματιστή Οζάλ και του πραγματιστή Ερντογάν. Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Τα δυτικά συμφέροντα στην Εγγύς και στη Μέση Ανατολή, για αιώνες τώρα, επηρεάζονται από δύο αντιθετικές και ασυμβίβαστες οντότητες: ελληνισμός και τουρκισμός. Η πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δεν υπήρξε ομαλή ούτε επέλυσε οριστικά και τελεσίδικα το Ανατολικό Ζήτημα. Ένας σοβαρός λόγος ήταν ότι παρεμβλήθηκε η εθνοκρατική Ελλάδα, που με τόση μανία βάλλεται από αυτούς που την εκπροσωπούν (ορθότερα, την απομυζούν), τους ελλαδομάχους, είτε αυτοί είναι οι «Μαυροκορδάτοι»¹⁰⁴, είτε οι δυτικιστές, είτε οι πατριαρχικοί και οι πατρομάχοι¹⁰⁵, είτε οι διεθνιστές και οι μετα-νεωτερικοί εκσυγχρονιστές.

104. Πρόκειται για τους «Εκλαμπρότατους», τους «Εξοχώτατους», τους «αγαπημένους των τύραγνων», τα «τζιράκια» των ξένων, κατά τη φρασεολογία του Μακρυγιάννη.

105. Αποκαλούνται οι θεολόγοι και ιερωμένοι μετα-νεωτερικοί, που «μάχονται» τους Πατέρες της Εκκλησίας. Οι εν λόγω, εμφανίστηκαν μετά το 1990, με την ανατολή της νέας εποχής της παγκοσμιοποίησης, της πολυπολιτισμικότητας και του συγκρητισμού. Πρόκειται, κατά την άποψη πολλών, για αναβίωση του διχαστικού κινή-

Η ελληνική παρεμβολή στο περιφερειακό γεωπολιτικό τοπίο εξυπηρετούσε τα δυτικά συμφέροντα κατά το χρονικό διάστημα που η οθωμανική Τουρκία παρέμεινε αρνητική στη δυτικοποίησή της. Η διαιώνιση αυτής της κατάστασης ενίσχυε το εξής οξύμωρο, για τα δυτικά συμφέροντα, σχήμα. Από τη μια, ενίσχυε την Ελλάδα που ήταν δυτικοκεντρική και, από την άλλη, η ελληνική

ματος του 14ου αι. μεταξύ της σχολαστικής μεταπατερικής θεολογίας των Δυτικών, που εξέφραζε ο Βαρλαάμ ο Καλαβρός, και της αγιοπνευματικής και εμπειρικής θεολογίας των Πατέρων της Εκκλησίας, που εξέφραζε ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Την πρώτη τάση, εκφράζει σήμερα η απο-εθνικοποιημένη και παγκοσμιοποιημένη ή οικουμενιστική –κατά τον εκκλησιαστικό νεολογισμό– Εκκλησία με επικεφαλής το Φανάρι του Βαρθολομαίου και την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών της Μητροπόλεως Βόλου και του Μητροπολίτη της Ιγνατίου, ενώ συμπλέει παθητικώς και ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος. Τη δεύτερη τάση, εκφράζει η πατριωτική-εθνική Εκκλησία με μπροστάρη, μετά την κοίμηση του Χριστόδουλου, τον Μητροπολίτη Πειραιά Σεραφείμ και πλειάδα θεολόγων-πανεπιστημιακών και ιερωμένων. Η σύγκρουση των δύο τάσεων υπήρξε, κατά το παρελθόν, σφοδρότατη και εκδηλώθηκε μεταξύ του Φαναρίου και του μακαριστού Χριστόδουλου. Κατά βάση, η σύγκρουση δεν είναι, όπως ουδέποτε υπήρξε, θρησκευτική-δογματική αλλά πολιτική. Η σχολή σκέψης των πατρομάχων μάχεται κατ' ουσίαν τον εθνοκεντρικό ρόλο της Εκκλησίας, τάσσεται κατά της ταύτισης Εκκλησίας-Έθνους (προσπερνώντας τους μυριάδες εθνομάρτυρες Αγίους και αγνοώντας το «ουδέν πατρίδος γλυκύτερον» του Ιωάννου του Χρυσοστόμου) και υπέρ του χωρισμού Κράτους-Εκκλησίας. Κατά βάση, οι υποστηρικτές της εν λόγω σχολής τάσσονται υπέρ του απο-εθνικοποιημένου κράτους και του εκδυτικισμού της Ελληνορθοδοξίας, που οδηγεί στην προτεσταντοποίησή της. Γι' αυτό, είναι οι εκλεκτοί των νεοταξιδιών, διεθνών και εγχωρίων.

ενίσχυση ήταν ασύμβατη με τα δυτικά συμφέροντα στην περιοχή, αφού εγκυμονούσε ο ορατός κίνδυνος σύμπραξης Τουρκίας-Ρωσίας, όπερ και εγένετο και μάλιστα έχοντας ως πρωταγωνιστές δύο ιδεολογικά ανομοιογενείς ομάδες, τους κεμαλιστές και τους λενινιστές¹⁰⁶. Ανάλογο παράδειγμα είναι η περίπτωση Γερμανίας-Ρωσίας που, για να αποφευχθεί η μετεξέλιξη της διμερούς σχέσης σε συμμαχία, η Δύση κατέφυγε σε δύο Παγκοσμίους Πολέμους και στη δημιουργία πληθώρας δυτικογενών θεσμών (ΝΑΤΟ, ΕΕ, ΟΑΣΕ κ.ο.κ.), ώστε να χειραγωγήσει την Γερμανία και να απομονώσει τη Ρωσία.

Για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο παρέκκλισης της μετα-οθωμανικής Τουρκίας από τη δυτικότερο τροχιά της στοχοποιήθηκε αφ' ης εξαρχής ο ελληνισμός με δύο τρόπους: Πρώτον, με τη δημιουργία ενός αντίπαλου εθνοκρατικού μορφώματος, της κεμαλικής Τουρκίας, που είχε ευρωπαϊζόντα –όχι ευρωπαϊκά– γνωρίσματα, τα οποία ωστόσο ήταν αρκετά, για να το καταστήσουν δυτικοκεντρικό. Δεύτερον, με την εθνική τραγωδία της Μι-

106. Η σύμπραξη κεμαλιστών και μπολσεβίκων είχε ως πρώτο θύμα τον μικρασιατικό ελληνισμό, αφού η νεκρανάσταση της μετα-οθωμανικής Τουρκίας έγινε από το άφθονο χρυσό των μπολσεβίκων προς την υπό συγκρότηση κεμαλική Τουρκία που, μεταξύ των ετών 1919-1921 αντιπροσώπευε ποσό κατά πολύ μεγαλύτερο του ετήσιου προϋπολογισμού της Τουρκίας. Με τον τρόπο αυτό η Μόσχα ευελπιστούσε ότι θα κέρδιζε την Τουρκία και θα την καθιστούσε φιλική σε ζητήματα καίριας σοβιετικής σπουδαιότητας, όπως η ελευθερία διέλευσης στα Στενά προς τις θερμές θάλασσες και η σμίκρυνση της Ελλάδας, ώστε να την καταστήσει ευεπίφορη στις σλαβικές αξιώσεις (βουλγαρικός μεγαλοϊδεατισμός, «Μακεδονικό»).

κρασιατικής Καταστροφής, που σηματοδότησε την έναρξη της βίαιης συρρίκνωσης του ελληνισμού μέσα από μια διαδοχή γεγονότων: το πογκρόμ εναντίον των Ελλήνων της Πόλης, η εισβολή, η διχοτόμηση και η επιδιωκόμενη σιγκαπουροποίηση της Κύπρου, καθώς και ο «βελούδινος» αφελληνισμός του Αιγαίου και της ελληνικής Θράκης.

Το σκηνικό που προανέφερα τελεί υπό εξέλιξη, παίρνοντας καινούργια σχήματα και μεταψυχροπολεμικά. Αυτή τη φορά με την ενεργοποίηση ενδογενών παραγόντων, ως ακολούθως: για τον τουρκισμό, μέσω της ανάδειξης του Νεο-οθωμανισμού, που, για να καθιερωθεί, πρέπει να πληγεί θανάσιμα το κεμαλικό εθνοκράτος. Για τον ελληνισμό, τα βέλη στρέφονται όχι στο περίβλημα, στο κουφάρι, που είναι το κράτος, αλλά στην ψυχή του, με πρωταγωνιστές τους ίδιους του Έλληνας: ιστορία, γλώσσα, πολιτισμός, Ορθοδοξία και Αιγαίο, τουτέστιν, η ναυτική μας παράδοση, η ίδια μας η ταυτότητα.

Η σκέψη του Βρετανού καθηγητή Τουνβее, του κατόχου της έδρας Κοραή (έδρα Νεότερης Ελληνικής και Βυζαντινής Ιστορίας, Γλώσσας και Λογοτεχνίας) στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, στις αρχές του περασμένου αιώνα, είναι ζώσα, επίκαιρη, διδακτική και ερμηνεύει το πολιτικό φαινόμενο που περιγράφω. Ο εν λόγω, παρότι κατείχε μια πανεπιστημιακή έδρα που χρηματοδοτούνταν από το ελληνικό κράτος, στράφηκε αναφανδόν κατά της ελληνικής παρουσίας στη Μικρά Ασία και στο Αιγαίο, διότι δημιουργούσε το Δυτικό Ζήτημα, όπως ονόμασε αυτό που καθιερώθηκε διεθνώς ως Ανατολικό

Ζήτημα. Ήταν, δηλαδή, ένας ζηλωτής της Μικρασιατικής Καταστροφής, διότι θεωρούσε την παρουσία του ελληνισμού στην προγονική του εστία, την μικρασιατική, ως πιο επικίνδυνη για τα δυτικά συμφέροντα από τον τουρκισμό και τον ισλαμισμό. Εκτιμούσε, πως η επιβίωση του ελληνισμού δικαιολογείται μόνον εάν παραμένει υποταγμένος στη Δύση και ενταγμένος στα πλαίσια ενός παγκόσμιου κράτους και μιας παγκόσμιας θρησκείας. Οι σκέψεις αυτές επιβεβαιώνονται μεταψυχροπολεμικά από κορυφαίους στρατηγιστές της Δύσης, όπως ο καθηγητής Σαμουέλ Χάντινγκτον, και βρίσκουν για δεύτερη φορά την πρακτική εφαρμογή τους σήμερα στη «γονατισμένη» Ελλάδα¹⁰⁷. Την ίδια πρακτική εφαρμογή έχουν βρει και στην Κύπρο τόσο με τις βρετανικές βάσεις, που αποτελούν μόνιμη υπόμνηση της περιορισμένης εθνικής κυριαρχίας του Νησιού, όσο και με την επιβολή της Άγκυρας ως παίκτη και συνιδιοκτήτη της, αλλά και μέσω της καλλιέργειας ιδεοληψιών εθνικής απονεύρωσης, όπως είναι οι Νεο-κύπριοι, ήτοι οι Έλληνες Λεβαντίνοι¹⁰⁸.

Θα παραμείνω στο σκεπτικό που ανέπτυξα πιο πάνω, επικαιροποιώντας το έτι περαιτέρω. Στο επίκεντρο αυτής

107. Για μια λεπτομερή ανάλυση των όσων περιγράψω, βλ. το περισούδαστο βιβλίο επ. Π. Πάρτσου, *ό.π.*

108. Λεβαντίνη (Levant) ήταν η ονομασία που καθιέρωσαν οι Δυτικοί για να περιγράψουν την περιοχή που κάλυπτε τη Συρία, το Λίβανο, την Ιορδανία, το Ισραήλ και την Παλαιστίνη. Λεβαντίνοι αποκαλούνταν οι δυτικής καταγωγής κάτοικοι –κυρίως έμποροι– λόγω περιοχής.

της αγγλοσαξονικής γεωπολιτικής σκέψης βρίσκεται η υποτακτική Ελλάδα και η αυτοκρατορική, νεο-οθωμανική και ισλαμογενής Τουρκία. Η Τουρκία αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα αυτής της εξίσωσης, διότι έχει αποκτήσει μια δυναμική ενός ισχυρού γεωπολιτικού παίκτη, ενός περιφερειακού εάν όχι αυτοκρατορικού παίκτη, που επιχειρεί με αξιώσεις να συνδιαμορφώσει τη διεθνή σκηνή, γι' αυτό δεν μπορεί να παραμεληθεί και πολύ περισσότερο να διαγραφεί. Έτσι, για να εξισοροπηθούν οι απώλειες και για να απομειωθούν οι εσωτερικοί τριγμοί από τη σμίλευση της χώρας αυτής, έχει δρομολογηθεί – εάν δεν έχει ήδη συντελεστεί – η «παράδοση» τμήματος του Αιγαίου και η ανάληψη πρωτεύοντος περιφερειακού ρόλου από την Κωνσταντινούπολη, δηλαδή από μια νέα Τουρκία. Ειρήσθω εν παρόδω, η Θεσσαλονίκη δεν μπορεί να επωμιστεί αυτό τον περιφερειακό ρόλο, καθότι βρίσκεται σε τροχιά πλήρους παρακμής, όπως αποδεικνύεται από την αδυναμία αντιμετώπισης της «μακεδονοποίησης» των Σκοπίων και από την ανοχή, εάν όχι αποδοχή, της τουρκικής ηγεμονίας από εκλεγμένους Θεσσαλονικείς αφενός και, αφετέρου, επειδή ιστορικά ουδέποτε ακολούθησε αυτόφωτη πορεία, αφού παρέμεινε μονίμως η δεύτερη και στη σκιά της Πόλης.

Αυτός είναι ο λόγος, που οι Τούρκοι ισλαμοεθνικιστές, ως οξυδερκείς γεωπολιτιστές, έχουν ήδη προβεί στην de facto αντικατάσταση της Άγκυρας από την Κωνσταντινούπολη ως πρωτεύουσας της χώρας. Η ανάδειξη της κοσμοπολίτικης Κωνσταντινούπολης και όχι της ασιατικής Άγκυρας ως της νέας Τουρκίας ενισχύεται και α-

πό τον αγγλοσαξονικό παράγοντα, ο οποίος προσδοκά ό-
τι κατ' αυτό τον τρόπο θα καταστεί μια «πολιτισμένη»
ευρωπαϊκή δύναμη, απαλλαγμένη από το κουρδικό βά-
ρος, αλλά με αυξημένες στρατηγικές μετοχές στα δυτι-
κά της χώρας, ώστε η λύση αυτή να καταστεί ευκολο-
χώνευτη από την εθνικά (υπερ)ευαίσθητη κοινή γνώμη
της γειτονικής μας χώρας.

Δεν εννοώ, κατ' ανάγκη, απόσχιση εδαφών, τουλάχισ-
τον στην πρώτη φάση της τουρκικής μετεξέλιξης, αλ-
λά μια πολιτειακή αναδιάταξη της χώρας με ευρεία ε-
θνοθρησκευτική αυτονομία των Κούρδων, πιθανώς και
με μια πολιτιστική χειραφέτηση των σιτών Αλεβήδων.
Όσον αφορά στο Κουρδικό, το επιχείρησε άκαιρα, το
1992-93, ο ισλαμοεθνικιστής και μεγάλος αναμορφωτής
της σύγχρονης Τουρκίας, ο Τουργκούτ Οζάλ, και το πλή-
ρωσε με τη ζωή του, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της
οικογένειάς του, ενώ ο σημερινός ομοϊδεάτης του, ο Τα-
γίπ Ερντογάν, σοφότερος και μεθοδικότερος του πρώτου,
είναι αποφασισμένος να το επιβάλλει, διότι το επιτρέπουν
οι συγκυρίες και το υπαγορεύουν οι διεθνοπολιτικές εξε-
λίξεις. Με αυτά τα δεδομένα, ο Ερντογάν, το καλοκαίρι
του 2009, εγκαινίασε το λεγόμενο «Κουρδικό Άνοιγμα»
με μια ανεπίσημη αμνηστία αγωνιστών του PKK, που
ήλθε να συμπληρώσει ένα άλλο εξίσου σημαντικό «ά-
νοιγμα», που δρομολογήθηκε στα τέλη του 2008, και α-
φορούσε στην ομόσπονδη κουρδική κυβέρνηση του Βορεί-
ου Ιράκ, με την οποία εγκαινίασε ένα φρενήρη ρυθμό ε-
παφών, κυρίως οικονομικής φύσεως, σε βαθμό που οι δύο
πλευρές έχουν καταστεί αλληλοεξαρτώμενες.

Το άνοιγμα της Άγκυρας προς τους Κούρδους πολίτες της ευνοείται σήμερα περισσότερο από πότε άλλοτε για τους εξής λόγους: Πρώτον, ως στρατηγικός ελιγμός, για να προλάβει χειρότερες εξελίξεις λόγω της ενισχυμένης και πιο αποφασισμένης κουρδικής πλευράς μετά τα γεγονότα της «Αραβικής Άνοιξης», που άλλαξαν σημαντικά το τοπίο της περιοχής. Δεύτερον, οι κουρδικές αξιώσεις επικεντρώνονται πλέον στην πολιτιστική και όχι εδαφική αυτονομία, γεγονός που δίνει περιθώρια ελιγμών στην τουρκική κυβέρνηση. Τρίτον, κερδίζει συνεχώς έδαφος, ακόμη και στους στρατιωτικούς κύκλους της Τουρκίας, η αντίληψη ότι το Κουρδικό δεν πρόκειται να επιλυθεί με στρατιωτικά μέσα. Στα προαναφερόμενα, θα πρέπει να προστεθούν η αυξανόμενη πίεση από τη Δύση για πολιτική επίλυση του Κουρδικού Ζητήματος και ο πραγματισμός των Τούρκων ισλαμοεθνικιστών, οι οποίοι έχουν συνειδητοποιήσει ότι η νεο-οθωμανική τους πολιτική τραυματίζεται από την καταπίεση ενός αδελφού μουσουλμανικού λαού¹⁰⁹.

Με αυτά τα δεδομένα, η αναβαπτισμένη, μετά την τρίτη συνεχή εκλογική νίκη, κυβέρνηση Ερντογάν, ξεκίνησε την υλοποίηση του σχεδίου με έναν οξυδερκέστατο ελιγμό έμμεσης στρατηγικής, όπως είναι η πανηγυρική συνάντηση Ερντογάν με τους θρησκευτικούς ηγέτες όλων των μειονοτικών ομάδων στην Τουρκία και με την

109. Για μια λεπτομερή ανάλυση, βλ. F.S. Larabee & G. Tol, «Turkey's Kurdish challenge», *Survival*, Aug-Sept 2011, έκδοση IISS, σελ. 143-52.

εξαγγελία της νέας τουρκικής μειονοτικής πολιτικής. Βεβαίως, τα κουταβάκια της ελληνικής διπλωματίας έπεσαν στην παγίδα, σπεύδοντας να επικροτήσουν άνευ κανενός δισταγμού την κίνηση και χωρίς να περιμένουν να διευκρινιστεί η εν λόγω πρωτοβουλία, η οποία συνδυάστηκε τελικά με απαιτήσεις ασύμμετρων ελληνικών υποχωρήσεων, που θα αποτελέσουν τα αντισταθμιστικά για την όποια παραχώρηση στο ελληνικό μειονοτικό στοιχείο της Πόλης.

Η σμίλευση, λοιπόν, της Τουρκίας δεν αποτελεί άσκηση επί χάρτου των Αγγλοσαξόνων αλλά μια εξέλιξη που προκλήθηκε από ενδογενή, τουρκικά αίτια. Και τούτο, διότι όπως διδάσκει η θουκυδίδεια παράδοση, ποτέ στην ιστορία και κανένα κράτος που υπερεξαπλώθηκε, γλίτωσε από σοβαρές συνέπειες. Οι συνέπειες αυτές μπορεί να είναι εξωτερικής προέλευσης ή ενδογενούς μορφής ή/και συνδυασμός των δύο. Ο Θουκυδίδης, ερμηνεύοντας τα αίτια του Πελοποννησιακού Πολέμου είναι κατηγορηματικός, ότι, δηλαδή, αυτός οφείλονταν στην υπερδιόγκωση των Αθηνών, που προξένησε φόβο και συσπείρωσε τους άλλους (Θουκυδίδης Α' 23, 88). Άραγε, αυτό δεν συνέβη με την Σοβιετική Ένωση και την προπολεμική Ιαπωνία ή δεν συμβαίνει σε κάποιο βαθμό και με το σημερινό θεοκρατικό Ιράν;

Αλλά και οι ενδογενείς συνέπειες είναι εξίσου σοβαρές. Στην περίπτωση της Τουρκίας, η υπερδιόγκωση επιτάχυνε την εκβιομηχάνιση με φρενήρεις ρυθμούς, διατάρασσοντας τις κοινωνικές ισορροπίες αιώνων. Στο βωμό της εκβιομηχάνισης –που περιλαμβάνει την παραγω-

γή πρωτογενών προϊόντων– κατασκευάστηκαν 2.000 υδροηλεκτρικοί σταθμοί παραγωγής ρεύματος, που στέρησαν την γεωργική Τουρκία, την άλλοτε εξαγωγέα και νυν εισαγωγέα βασικών γεωργο-κτηνοτροφικών προϊόντων.

Να μια σοβαρή, παράπλευρη απώλεια της τουρκικής υπερδιδόγκωσης, η αποδυνάμωση, δηλαδή, της διατροφικής ασφάλειάς της, από την οποία δεν επωφελήθηκε η μεταπρατική Ελλάδα. Η αθηναιοκεντρική Ελλάδα, επαναπαύτηκε στην αθρόα εισαγωγή όλων των ειδών της διατροφικής αλυσίδας. Και το χειρότερο, δεν προέβη σε έργα διαχείρισης του ανισομερώς κατανεμημένου υδάτινου πλούτου της. Απεναντίας, στέρησε από την υπεράντληση για τις μονοκαλλιέργειές της, ενώ παράλληλα μολύνθηκε, λόγω της αλόγιστης χρήσης λιπασμάτων και απαξίωσε παντελώς δύο υψίστης σημασίας φυσικά αγαθά: τη γη και το θεσπέσιο κλίμα της.

β. Κύπρος

Μέχρι στιγμής, περιέγραφα την υπό εξέλιξη σμίλευση της νεο-οθωμανικής Τουρκίας και αναφέρθηκα στο κόντεμα –στην αποδόμηση, όπως τη χαρακτήρισα– της «ισχυρής» Ελλάδας. Η Ελλάδα θα με απασχολήσει πιο κάτω, σε ξεχωριστή ενότητα, στην οποία θα διερευνήσω λεπτομερώς το φαινόμενο της αποδόμησής της, παρότι η χώρα διαθέτει αξιοζήλευτα συγκριτικά πλεονεκτήματα. Αυτή η παραδοξότητα γίνεται ακόμα πιο δύσκολα κατανοητή εάν συγκριθεί με το φαινόμενο της ανάταξης

της πολύπαθης και υποπολλαπλάσιας ισχύος Κύπρου, με την οποία θα ασχοληθώ στην ενότητα αυτή. Σπεύδω εξ αρχής να επιστημάνω ότι το Νησί αποτελεί βασικό πυλώνα του υπό αναδιάταξη περιφερειακού συστήματος, που από μεσανατολικό εξελίσσεται σε ανατολικομεσογειακό.

Μια προσεκτική ματιά στις τρεις ανατολικομεσογειακές δρώσες –Τουρκία, Ελλάδα, Κύπρος–, φανερώνει τον αδύναμο κρίκο, την Ελλάδα. Και εξηγώ. Η αθηναϊοκεντρική Ελλάδα χάνει όχι μόνο μέρος της κυριαρχίας της αλλά χάνει και μέρος του εθνικού κορμού της. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι, ως λύση της κυπριακής εξίσωσης προωθείται η σιγκαπουροποίησης της έναντι της ελληνοποίησης ή της τουρκοποίησης της Μεγαλονήσου και τούτο, διότι η στρατηγική θέση της Κύπρου δεν της επιτρέπει να ενσωματωθεί με τις μητέρες πατρίδες. Αυτό, πρωτίστως, πλήττει την Ελλάδα, διότι την αποκόπτει από τον φυσικό της χώρο, την Ανατολική Μεσόγειο, και την αδυνατίζει γεωπολιτικά.

Δεύτερον, η ανακάλυψη των σημαντικότητας ενεργειακών κοιτασμάτων εντός και εγγύς της κυπριακής ΑΟΖ άλλαξε τα δεδομένα του Νησιού. Η Κύπρος ξαφνικά έγινε η πολύφερνη νύφη της Μεσογείου, την οποία αγάπησαν όλοι και τρέχουν να την επισκεφθούν (Μεντβέντεφ, Μέρκελ, σύσσωμη η πολιτειακή, πολιτική και θρησκευτική ηγεσία του Ισραήλ, μεταξύ των άλλων), ενώ ξαφνικά και οι Τουρκοκύπριοι άρχισαν να «ερωτοτροπούν» με τη Λευκωσία. Οι τελευταίοι, συχνά πυκνά, εκφράζουν με δυναμικό και καταγγελτικό τρόπο τη δυσ-

ρέσκειά τους από τη μη λύση ένεκεν της παρουσίας του τουρκικού στρατεύματος, καθώς και της περιθωριοποίησης στην ίδια την πατρίδα τους από τους εισαγόμενους της Ανατολίας, τους πλειοψηφούντες εποίκους. Η εξέλιξη αυτή ενισχύει τη δυναμική που αναπτύχθηκε την τελευταία εικοσαετία προς τη σιγκαπουροποίηση του Νησιού.

Τρίτον, η Κύπρος αναδεικνύεται σε παίκτη και η Ελλάδα επιβεβαιώνει το ρόλο της ως «κουταβιού». Και τούτο, διότι η Λευκωσία ακυρώνει στην πράξη την προσπάθεια της Άγκυρας να αμφισβητεί την κρατική κυπριακή οντότητα με πολιτικές κινήσεις υψηλής στρατηγικής, όπως είναι η ένταξή της στην ΕΕ, η ανακήρυξη ΑΟΖ και η θέσπιση των ορίων της με τις τρεις διακρατικές συμφωνίες διαδοχικά με την Αίγυπτο (2003), το Λίβανο (2007) και το Ισραήλ (2010). Η δυναμική της κυπριακής ΑΟΖ όχι μόνο αναδεικνύει το αδιέξοδο της Άγκυρας σε μια στρατηγική της επιλογή και ακυρώνει την παγιωμένη πρακτική της να κερδίζει δια της σκιάς της ισχύος της -πραγματικής ή υποτιθέμενης-, αλλά στην ουσία αποπλίζει την Τουρκία, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα που το ελλαδικό κουταβάκι αδυνατεί να φελλίσει το ακρωνύμιο ΑΟΖ.

Τέταρτον, η Κύπρος με θουκυδίδια σκέψη και δεξιότεχνία διπλωματική πέτυχε να χαλαρώσει τους δεσμούς της πολυετούς ομηρίας που της είχε επιβάλλει η Τουρκία με την ενίσχυση των συντελεστών διπλωματικής ισχύος, όπως είναι η κυπρο-ισραηλινή ενεργειακή συνεργασία. Η συνεργασία αυτή είναι πρωτίστως πολιτική και δευτε-

ρευόντως οικονομική, καθότι δι' αυτής ακυρώνεται ο σχεδιασμός της Τουρκίας να θέσει σε ομηρία ολόκληρη την Ν.Α. Μεσόγειο. Η Άγκυρα, προ αυτής της δυσοίωνης γι' αυτήν εξέλιξης, έκανε μια κίνηση τολμητή σκακιστή: εκμεταλλεύεται διπλωματικά την πολιτικά και οικονομικά δεινή θέση της παλαιστινιακής Λωρίδας της Γάζας, προς ίδιον όφελος. Δηλαδή, η όψιμη παλαιστινιακή φιλία της Άγκυρας στοχεύει στην ακύρωση κάθε διαδικασίας καθορισμού της ΑΟΖ των χωρών της περιοχής ερήμην της, ώστε να παγώσει κάθε διαδικασία εξόρυξης των ενεργειακών αποθεμάτων. Αυτό, μάλιστα, το επιχειρεί δια του εκφοβισμού και το εκφράζει με την αυξημένη ναυτική παρουσία της στην περιοχή μεταξύ του Κόλπου της Αλεξανδρέττας και της Διώρυγας του Σουέζ¹¹⁰.

Πέμπτον, η κυπριακή πολιτική που περιγράφω επιβεβαιώνει το ευρωπαϊκό πρόσιμο και τη σοβαρότητα του κράτους που την εκφράζει. Σε τελική ανάλυση, επιβεβαιώνει ότι η Κύπρος είναι πιο ευρωπαϊκή από τη μητροπολιτική Ελλάδα: ενεργεί μεθοδικά, μακροδυναμικά και αποτελεσματικά με εθνικό και όχι κομματικό ορίζοντα, όπως αποδεικνύεται με την ΑΟΖ: δεν υφίσταται πολιτική φεουδαρχία με οικογένειες και τζάκια γαντζωμένα στην εξουσία: λειτουργούν αυτοτελώς οι θεσμοί και αποδίδουν ευθύνες ακόμη και στον ανώτατο άρχοντα, όπως συνέβη στην περίπτωση της τραγωδίας στο Μάτι: διατηρεί εθνική Εκκλησία, θεσμό συνοχής και υπερηφά-

110. Για μια αξιοπρόσεκτη ανάλυση, βλ. Σ. Καλεντερίδης, εφ. *Δημοκρατία*, 9/9/2011.

νειας, πολλαπλασιαστική εθνικής ισχύος, ενώ στην Ελλάδα είναι ετεροπροσδιορισμένη και διοικητικά κατακερματισμένη· δημιούργησε παράδοση αδούλωτου φρονήματος, σπτηριζόμενη στις δικές της γηγενείς δυνάμεις.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, θα αναφέρω ως παράδειγμα τη δημιουργία ενός σπουδαίου «task force», που συνέθεταν στενοί συνεργάτες του Τάσσου Παπαδόπουλου, το οποίο θα ζήλευαν ακόμα και τα διπλωματικά επιτελεία μεγάλων χωρών. Οι περισσότεροι εξ αυτών ήταν σαργαντάρηδες, με λαμπρές σπουδές και με άψογη επαγγελματική ηθική, που τεκμηρίωναν τη γνώμη τους, χωρίς τη νοοτροπία οσφυοκάμπτη, χωρίς το στίγμα του κομματοκύονα. Αναφέρω ενδεικτικά τον μόνιμο αντιπρόσωπο της Κύπρου στις Βρυξέλλες, τον υπουργό Εμπορίου, τον διπλωματικό σύμβουλο του προέδρου, τον διευθυντή του γραφείου Τύπου της Προεδρίας¹¹¹. Συγκρίνετε νοοτροπίες και μεγέθη με τα καθ' ημάς, με τους συμβούλους και ομοτράπεζους του «λεφτά υπάρχουν» πρωθυπουργού στις πιο κρίσιμες στιγμές του έθνους, που αποτελούνταν από ένα συρφετό διεθνών λαμογιών τύπου Σόρου και του Ιταλού μακαρίτη πολιτικού, θυγατέρων Τούρκων ηγετών και υψηλόβαθμων της γειτονικής χώρας, και πολλών εγχώριων τιποτένιων.

Έκτον, η μικρή αλλά θουκυδίδειος παπαδουπολική Κύπρος παρέχει μαθήματα υψηλής στρατηγικής στην απαιδέυτη γεωπολιτικά μητέρα της, την Ελλάδα. Η Λευκωσία, συνειδητοποίησε ότι η προσήλωση στην παραδο-

111. Βλ. Γ. Χαρβαλιάς, εφ. Έθνος, 16/12/2004, σ. 8.

σιακή σχέση της με τους Άραβες απέδωσε ελάχιστα και περιορίστηκε κατά βάση στο ανώφελο επίπεδο των απλών διακηρύξεων φιλίας. Η συνειδητοποίηση αυτή έγινε πιο αισθητή μετά τη δυναμική επανεμφάνιση της νεοοθωμανικής Τουρκίας στην περιοχή του οθωμανικού χαλιφάτου, επιτυγχάνοντας μάλιστα να αναλάβει την προεδρία στον Οργανισμό Ισλαμικής Διάσκεψης, ο οποίος εξελίχθηκε σε forum ανθελληνικής πολιτικής. Έτσι, η Κύπρος επιχείρησε τη διπλωματική της ανάταξη μέσω του Ισραήλ και συνεπακόλουθα των αμερικανοεβραίων και του αγγλοσαξονικού παράγοντα. Παράλληλα, όμως, καλλιέργησε τις σχέσεις με όλους τους ισχυρούς, μη εξαιρουμένων των Ρώσων.

Η Κύπρος, ως σταθερά και παραδοσιακά φιλική χώρα προς τη Μόσχα, αποτελεί για το Κρεμλίνο όχι μόνο το τελευταίο φιλικό προπύργιο της στην Ανατολική Μεσόγειο μετά την πτώση του Καντάφι και τους τεκτονικούς κλυδωνισμούς που υφίσταται το συριακό καθεστώς, αλλά προσφέρεται και γεωοικονομικά λόγω των ωφελημάτων από την εκμετάλλευση του υποθαλάσσιου ενεργειακού πλούτου. Ακόμα και μια μικρή ρωσική συμμετοχή στην εξόρυξη και εκμετάλλευση του εν λόγω ενεργειακού πλούτου διασφαλίζει για τη Μόσχα ένα υψηλό στρατηγικό μέρισμα κατά τον ίδιο τρόπο που ο συμβολικός έλεγχος μιας εκκλησιαστικής κουκίδας γης στους Αγίους Τόπους προσφέρει διπλωματικό μέρισμα και νομιμοποιεί την παρουσία της χώρας που η Εκκλησία της ασκεί τον εν λόγω έλεγχο στην ευαίσθητη και στρατηγικά υπερπολύτιμη αυτή περιοχή.

Μια τέτοια σκακιστική κίνηση της Λευκωσίας, όπως αυτή που προανέφερα, είναι αρκετή να αποδυναμώσει τη δυναμική των ρωσο-τουρκικών σχέσεων, που χαρακτηρίζονταν μεταψυχροπολεμικά ως «πολύπλευρες και στρατηγικού επιπέδου». Για του λόγου το αληθές αναφέρω ενδεικτικά την ανοικτή διπλωματική υποστήριξη της Μόσχας υπέρ της κυπριακής ΑΟΖ, καθώς και την κάθοδο της ρωσικής αρμάδας με επικεφαλής το αεροπλανοφόρο «ναύαρχος Κουζνέτσοφ» στην περιοχή. Η κίνηση αυτή συμπίπτει με το έντονο ενδιαφέρον της Μόσχας να αναλάβει τη γεώτρηση σε δύο οικόπεδα εντός της κυπριακής ΑΟΖ, καταδεικνύοντας ότι σκοπεύει να προστατέψει δυναμικά την ενεργειακή της συμμετοχή, όπως το έπραξε και το Ισραήλ. Ασύλληπτες εξελίξεις για το ελληνικό κουταβάκι.

Ο θουκυδίδειος ρεαλισμός της Κύπρου, επιτρέπει στις ηγεσίες της να δουν το οφθαλμοφανές. Ότι, δηλαδή, η «σκακιέρα» έχει τιναχθεί στον αέρα, ότι η πετρελαιοφόρα περιοχή της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής βρίσκεται στη «διαδικασία της δημιουργικής καταστροφής», γι' αυτό και αυτή δεν αρκείται στο ρόλο του παρατηρητή, δηλαδή να βλέπει τα θραύσματα να πέφτουν στο κεφάλι της, αλλά τρέχει να συλλέξει όσο το δυνατόν περισσότερα προς ιδίαν χρήση. Με άλλα λόγια, ο πετρελαιοφόρος αραβικός κόσμος βρίσκεται σε τέτοιο κοινωνικό αναβρασμό, με έντονες αλλά αβέβαιης έκτασης και χρονικής διάρκειας ενδοκρατικές διεργασίες, που επιτρέπει την εκμετάλλευση των ήδη γνωστών αλλά ανεκμετάλλευτων ενεργειακών πηγών της περιοχής, εκ των οποίων το ένα από αυτά βρίσκεται στην κυπριακή ΑΟΖ.

Επειδή στην πολιτική το «ξαφνικό» δεν είναι τόσο ξαφνικό και το «τυχαίο» δεν είναι τόσο τυχαίο, αναφέρω ένα στοιχείο που σχετίζεται με και ερμηνεύει την προηγούμενη επισήμανσή μου. Το 70% των γνωστών παγκόσμιων αποθεμάτων υδρογονανθράκων παραμένει ανεκμετάλλευτο, όπερ εξηγεί την παράλληλη λαϊκή έκρηξη στις πετρελαιοφόρες χώρες του μουσουλμανικού κόσμου και την ξαφνική ανακάλυψη τεράστιων ενεργειακών αποθεμάτων σε φιλοδυτικές χώρες, όπως αυτές της Ανατολικής Μεσογείου.

Με την παρότρυνση και τις εγγυήσεις των ΗΠΑ, δημιουργείται το «Μεσογειακό Ενεργειακό Δίκτυο» (Ισραήλ-Κύπρος-απρόθυμη Ελλάδα), που αφορά στην εξερεύνηση και εξόρυξη ορυκτών πηγών πλούτου εντός της ΑΟΖ των τριών και τις νέες ενεργειακές διαδρομές μεταφοράς του προς τις ευρωπαϊκές αγορές. Στο πλαίσιο αυτό, οι Αγγλοσάξονες φροντίζουν να εκκαθαρίσουν το αντι-αμερικανικό πεδίο στη Μεσόγειο, εξουδετερώνοντας τον Καντάφι στο Νότο, τη Συρία του Άσαντ στην Ανατολή, μαζί με την ιρανική επιρροή, σταθεροποιώντας την Αίγυπτο Νοτιοανατολικά με ένα αναγκαίο δημοκρατικό «face-lifting» και σμιλεύοντας την Τουρκία στο Βορρά. Στο πλαίσιο αυτό αφήνουν κάποιο περιθώριο στη Μόσχα, καθότι η ανοχή της, εάν όχι η συνηγορία της, είναι απαραίτητη για τα σοβαρά διεθνή ή/και περιφερειακά ζητήματα με ύψιστη στρατηγική διακύβευση για τους Αγγλοσάξονες.

Αυτό το περιθώριο κινήσεων, που παρέχουν τα νέα δεδομένα, εκμεταλλεύεται η θουκυδίδεια Κύπρος. Δεν κλεί-

νει την πόρτα στη Μόσχα αλλά δίνει προτεραιότητα στην ενεργειακή σύμπραξη με τον αγγλοσαξονικό παράγοντα. Εξάλλου, γνωρίζει τόσο αυτή όσο και οι νέοι της εταιρείοι –Αγγλοσάξονες και Εβραίοι– ότι η Μόσχα ιεραρχεί υψηλά την Κύπρο στις στρατηγικές της προτεραιότητες, για δύο λόγους: Πρώτον, λόγω συμφερόντων στην εξόρυξη υδρογονανθράκων από την «GAZPROM» και, δεύτερον, λόγω του αμειώτου ενδιαφέροντος προς τον πιο χρήσιμο εταίρο της στην περιοχή, τη Συρία, η οποία υπονομεύεται ανοικτά από την Τουρκία. Γι' αυτό η Μόσχα συντάσσεται ανοικτά και απροκάλυπτα με τη «μικρή» αλλά μεγάλης στρατηγικής εμβέλειας Κύπρο.

γ. Ελλάδα

Από αυτόν το χορό των ευκαιριών, μένει για μια ακόμα φορά εκτός η συνεσταλμένη και φοβισμένη Ελλάδα, η οποία, εθισμένη στην απαξίωση του εαυτού της, τιμωρώντας τα παιδιά της και όσους εξ αυτών ξεχωρίζουν, εκλιπαρεί ελεημοσύνη από Αμερικανούς, Γάλλους, Γερμανούς και τους τεχνοκράτες των Βρυξελλών. Η ιστορία μας διδάσκει ότι η απελευθερωμένη Ελλάδα υπηρετούσε τον ελληνισμό ως κράτος όχι όμως ως έθνος, κατά την εύστοχη επισήμανση του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη σε ένα από τα χρονογραφήματά του στην εφ. *Εφημερίς* (5/07/1889), ενώ η μεταπολιτευτική Ελλάδα δεν τον υπηρετεί ούτε ως κράτος ούτε ως έθνος. Και τούτο, διότι στερείται παντελώς στρατηγικών αντανακλαστικών, εθνικού οράματος και αυτόβουλου οίστρου με συνέπεια να

προωθείται εξωγενώς, με την εγγύωρια συγκατάθεση, ο αποχρωματισμός, εάν όχι ο βελούδινος τεμαχισμός του εθνικού χώρου μέσω της «γκριζοποίησης» του Αιγαίου, της Θράκης, της Μακεδονίας, πιθανώς και της Κρήτης. Όπως συμπτωματικά, οι εν λόγω περιοχές υπάγονται στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Φαναρίου, το οποίο, όπως τυχαίως, είναι η αγαπημένη των Ελλήνων εθνο-αποδομητών¹¹².

(1) Η αποδόμηση

Η αποδόμηση του ελληνικού χώρου, στην οποία αναφέρομαι, προωθείται με δύο, κατά βάση, τρόπους. Πρώτον, με την ενεργοποίηση της αρχής της «επικουρικότητας», δηλαδή, τη δημιουργία οικονομικών διασυνοριακών περιφερειών που θα έχουν μεγάλο βαθμό αυτονομίας και δεν θα επηρεάζονται από τα πολιτικά δεδομένα των εθνικών τους κέντρων¹¹³. Δεύτερον, με την παγιωμένη τουρκική πολιτική της «ευθυδικίας», ήτοι το δίκαιο του ισχυρού ή φερόμενου ως ισχυρού αλλά αποφασισμένου να επιβάλει τη θέλησή του. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η εκκολαπτόμενη «γκριζοποίηση» του Καστελόριζου, το οποίο οι Τούρκοι θεωρούν ότι ανήκει γενικά και αφηρημένα στη Μεσόγειο και όχι στη συστάδα των Δωδεκα-

112. Βλ. αναλυτική αναφορά στο Γ. Μούρτος, *Οι αν-ορθόδοξοι...*, ό.π. Βλ., επίσης, Γ. Μούρτος, «Φανάρι-Αθήνα. Κρίση διαρκείας. Όταν το πολιτικό “βαπτίζεται” εκκλησιαστικό», *Στρατηγική*, Νοε 2004, σ. 56.

113. Για λεπτομερή ανάλυση της «επικουρικότητας», βλ. Γ. Μούρτος, *Οι αν-ορθόδοξοι...*, ό.π., σελ. 571-73, 605-13.

νήσων. Δηλαδή, δεν αμφισβητούν την ελληνική κυριαρχία επ' αυτού, αλλά το ελληνικό δικαίωμα για υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ και ό,τι αυτό συνεπάγεται για το θαλάσσιο πλούτο και την εθνική ενότητα. Η μεθόδευση είναι η ίδια με αυτή των Ιμίων. Με μια ελεγχόμενη κρίση στο άμεσο μέλλον, που θα προκαλέσει το διεθνές ενδιαφέρον και τη μεσολάβηση των ΗΠΑ, ώστε οι δύο χώρες να τα βρουν σύντομα, τώρα που η Αθήνα βρίσκεται στη γνωστή δεινή θέση. Η μόνη διαφορά με τα Ίμια είναι η προσθήκη του Ισραήλ και των ΗΠΑ στην εξίσωση, τα συμφέροντα των οποίων δεν ταυτίζονται πλέον απόλυτα με αυτά της Τουρκίας, γεγονός που δρα ανασταλτικά στη συναινετική ακράτεια των Αθηνών έναντι των τουρκικών αξιώσεων¹¹⁴.

Και πάλι την απάντηση στην τουρκική τακτική των αέναων αξιώσεων μέσω του εφευρήματος της «ευθυδικίας», δεν τη δίνει το αθηναϊοκεντρικό κράτος αλλά, για μια ακόμη φορά, ο Θουκυδίδης, ο οποίος δεν υπήρξε μόνο μέγας θεωρητικός αλλά και κρατικός αξιωματούχος, στρατηγός συγκεκριμένα και μάλιστα ηττηθείς σε ναυμαχία στη Θάσο, με συνέπεια να επιλέξει την οδό της εικοσαετούς αυτοεξορίας προ του κινδύνου καταδίκης του στην ποινή του θανάτου. Η θουκυδίδειος απάντηση δίδεται στο Α' 139 & Α' 140, την οποία συνοψίζω, σε ελεύθερη μετάφραση, ως εξής: εάν κάποιος ενδώσει στις απαι-

114. Ενδεικτικό στοιχείο της νέας κατάστασης, που τη διαφοροποιεί από αυτή των Ιμίων, είναι η πρόσφατη (9-14/04/2011) τριμερής ναυτική άσκηση –ΗΠΑ, Ισραήλ, Ελλάδα– νοτίως του Καστελόριζου.

τήσεις του άλλου τότε θα δέχεται συνεχείς πιέσεις για περισσότερες υποχωρήσεις, διότι θα είναι πεπεισμένος ότι η αρχική υποχώρηση έγινε λόγω φόβου.

Οι ελληνικές υποχωρήσεις είναι κωδικοποιημένες στους πενήντα (50) κύκλους των ελληνοτουρκικών διερευνητικών συζητήσεων-διαπραγματεύσεων, οι οποίες ξεκίνησαν το 1978 με πρωτοβουλία της Τουρκίας. Η Άγκυρα ενέπλεξε την Αθήνα σε ατέρμονες συζητήσεις για δύο λόγους: πρώτον, για να την εμποδίσει να ασκήσει το νόμιμο δικαίωμα οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ, αποστερώντας από την Ελλάδα μεγάλα οικονομικά ωφελήματα και, δεύτερον, για να κατοχυρώσει η ίδια δικαιώματα στο Αιγαίο που δεν της ανήκουν, όπως είναι οι ρυθμίσεις στο NATO και στο ICAO, που ενισχύουν τη θέση της σε πιθανή προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Φαίνεται, πως αυτή η τακτική απέδωσε στην Τουρκία πλούσιους καρπούς, και μάλιστα ανέξοδα, αφού, δίνοντας ως αντάλλαγμα «την ησυχία στο Αιγαίο» κέρδισε, σύμφωνα και με αποκαλύψεις Τούρκων επισήμων, την αποδοχή από τη Ελλάδα της διαφοροποίησης των χωρικών υδάτων, σε ένα είδος «χτένι» (6, 10, 12 ν.μ.), που οδηγεί στην παράδοση του μισού Αιγαίου στην Τουρκία ή στην συνεκμετάλλευσή του. Γι' αυτό η Αθήνα αποφεύγει μετά βδελυγμίας να ψελλίσει τις μαγικές λέξεις «ελληνική ΑΟΖ»¹¹⁵.

115. Η Ελλάδα, μέσω του «αρμόδιου» υπουργού Εξωτερικών, δήλωνε μέχρι το καλοκαίρι του 2011 ότι δεν προτίθεται να καθορίσει την ΑΟΖ στο Αιγαίο όσο διαρκούν οι συνομιλίες στο πλαίσιο των διερευνητικών επαφών με την Τουρκία. Έτσι, οικεία βουλήσει, αφαιρείται

Ωστόσο, την ελληνική υποχωρητικότητα, ήλθε να ανασχέσει η διεθνής συγκυρία. Αναφέρομαι, κυρίως, στην ανακήρυξη ΑΟΖ από την Κύπρο και στη διμερή ενεργειακή συνεργασία της με το Ισραήλ. Αυτή η ενεργειακή σύμπραξη ξεφεύγει από τα περιορισμένα όρια της απλής διμερούς συνεργασίας, καθότι την εργολαβία της εξόρυξης και μεταφοράς του φυσικού αερίου σε εγκαταστάσεις στην Κύπρο ανέλαβε η αμερικανική εταιρεία «Noble Energy», που έχει ισχυρές προσβάσεις στο αμερικανικό κατεστημένο. Η Ουάσιγκτον, που ενδιαφέρεται πρωτίστως για την απεξάρτηση των ευρωπαϊών συμμάχων από το ρωσικό φυσικό αέριο, φαίνεται να γίνεται κατά πολύ συγκαταβατικότερη προς τη Λευκωσία και να αντιμετωπίζει την Τουρκία με σκεπτικισμό, διότι οι προτεραιότητες της Ουάσιγκτον και της Άγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο δεν ταυτίζονται¹¹⁶. Γι' αυτό η Αθήνα, με την προτροπή του αγγλοσαξονικού παράγοντα και τη δελεαστική πίεση του Ισραήλ, προχωρά δειλά-δειλά, με βήμα

από την ιδεοληπτική και φοβική Ελλάδα όχι μόνο κάθε δυνατότητα αξιοποίησης των ευκαιριών, όπως η κυπρο-ισραηλινή ενεργειακή σύμπραξη, αλλά η Αθήνα εγκλωβίζεται σε παραχωρήσεις και σε παραβάσεις της διεθνούς νομιμότητας, που εξυπηρετούν μόνον τα τουρκικά οικονομικά, πολιτικά και επιχειρησιακά συμφέροντα. Βλ., μεταξύ των πολλών αναλύσεων, Κύρα Αδάμ, εφ. *Ελευθεροτυπία*, 4/05/2011.

116. Βλ. σχετικά, Γ. Φίλης & Ηλ. Κονοφάγος, «Utilisation Agreement Κύπρου-Ισραήλ: Ενεργειακή Συμφωνία με Στρατιωτικό Περιεχόμενο!», *Στρατιωτική Ισορροπία και Γεωπολιτική*, τεύχ. 13, Μάρτιος 2011, και «Απίστευτη αμερικανική δέσμευση σε Κύπρο για το φυσικό αέριο», *defencenet.gr*, 17/04/2011.

σημειωτόν, προς την de facto ανακήρυξη ΑΟΖ σε όλο το μήκος της ηπειρωτικής και νησιωτικής αιγιαλίτιδας ζώνης και στην πρόσκληση ενδιαφέροντος προς εταιρίες για τη διενέργεια ερευνών και την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου¹¹⁷.

Μίλησα για μια εν εξελίξει βελούδινη αποδόμηση του ελληνικού χώρου με πλήρη συνείδηση των λεγομένων και όχι εν θερμώ ένεκεν κάποιας ρητορικής υπερβολής. Και τούτο, διότι η διεργασία αποδόμησης συντελείται στη βάση μιας στρατηγικής που ευνοείται και προωθείται από τους Αγγλοσάξονες αλλά και τους Δυτικούς γενικότερα, επί μακρόν. Προς επίρρωση των ισχυρισμών μου θα επιχειρήσω να σχηματίσω το ψηφιδωτό του ελληνικού χώρου, που φιλοτεχνείται διαχρονικά από τους Δυτικούς, με εκτελεστική δύναμη –διά των παραλείψεων ή των συνειδητών επιλογών– την εκάστοτε εγχώρια πολιτική τάξη. Και πρωτ' απ' όλα, μια ιστορική διαπίστωση.

Το ανεξάρτητο ελλαδικό κράτος ουδέποτε έκοψε ουσιαστικά τον οθωμανικό του λώρο, γι' αυτό θεωρείται, από ντόπιους και ξένους, ως μια ενότητα με την Τουρκία. Το Ανατολικό Ζήτημα, ως πρόβλημα των Δυτικών (Δυτικό Ζήτημα), είναι παρόν και κατατρύχει την περιοχή, αφού δεν επέλυσε τα ελληνο-τουρκικά αφενός και αφετέρου επανέρχεται κάθε φορά που εμφανίζεται η Ρωσία δυναμικά στο προσκήνιο, τουτέστιν συνεχώς με εξαίρεση τον Ψυχρό Πόλεμο και την πρώιμη περίοδο της κομμουνιστής επανάστασης, που υπήρξε μια περίοδος εσωστρέφειας και ανασύνταξης της Μόσχας. Ας κρατήσουμε κα-

117. Βλ. σχετικά, www.defencenet.gr, 10/8/2011.

τά νου αυτήν τη διαπίστωση, που θα γίνει αντικείμενο περαιτέρω αποδεικτικής επεξεργασίας στην επόμενη ενότητα.

(2) Ο ελληνοτουρκικός χώρος και το Δυτικό Ζήτημα

Η Μόσχα διατηρεί έντονο και αμείωτο ενδιαφέρον για την περιοχή μας, διότι αποτελεί πάγιο εθνικό στόχο η έξοδός της προς τα «θερμά νερά». Το φυσικό ανάχωμα, που ορθώνεται και αποτρέπει αυτή τη «θερμή» εκδίπλωσή της είναι ο συμπαγής ελληνο-τουρκικός χώρος. Ο χώρος αυτός, που ιστορικά προσδιορίζεται γενικά ως Ανατολή, αποτελεί χώρο μονίμου ενδιαφέροντος της μεγάλης και χερσαίας ευρασιατικής δύναμης, της Ρωσίας, λόγω της γεωστρατηγικής του σπουδαιότητας. Ειδικότερα, ο εν λόγω χώρος έγινε γνωστός με δύο ονομασίες που προσδιορίζουν δύο επικαλυπτόμενες αλλά όχι ταυτόσημες περιοχές. Πρώτον, ως «Έγγυς Ανατολή», που αδρομερώς συμπεριλαμβάνει την Ελλάδα και την περιοχή με έντονη βυζαντινή επιρροή και, δεύτερον, ως «Μέση Ανατολή», ήτοι την εδαφική έκταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας¹¹⁸.

Μια περιοχή, της γεωπολιτικής σπουδαιότητας της «Ανατολής», ουδέποτε άφησε αδιάφορη τη Δύση, γι' αυτό αποτέλεσε πεδίο σφοδρής αντιπαράθεσης συμφερόντων τόσο μεταξύ της Δύσης και της Ρωσίας όσο και μεταξύ των δυτικών δυνάμεων. Σε γενικές γραμμές, τα δυτικά συμφέροντα ευνοούνται, όταν οι συνιστώσες του

118. Βλ. M. S. Anderson, *ό.π.*, σ. ix, και A. Toynbee, *ό.π.*, σ. 17, καθώς και υποσ. 9.

ελληνο-τουρκικού χώρου συμπεριφέρονται ως ενότητα. Φυσικά, οι συνιστώσες αυτές ως αντιθετικές γεωπολιτικές οντότητες συμπεριφέρονται ως ενότητα μόνον όταν η μία εκ των δύο υποχωρεί στις απαιτήσεις της άλλης. Τον παθητικό ρόλο, κατά κύριο λόγο, υιοθέτησε το κράτος των Αθηνών με σωρεία υποχωρήσεων, που εξασθενούν εάν δεν μειώνουν την αυθύπαρκτη κυριαρχία του ως εθνικού κράτους, όπως: αδιαμαρτύρητη τουρκοποίηση Ίμβρου και Τενέδου κατά παράβαση των διεθνών συνθηκών, νομική θεσμοθέτηση της τουρκοποίησης των μη τουρκογενών Πομάκων και αθιγγάνων στη Θράκη κατά τη δεκαετία του '50, ανάδειξη της Τουρκίας σε εταίρο της Κύπρου μέσω των συμφωνιών του Λονδίνου και της Ζυρίχης, «γκριζες ζώνες» και τα τετελεσμένα των τουρκικών αξιώσεων που ανήγαγαν την Τουρκία όχι απλώς σε διεκδικητή αλλά συνιδιοκτήτη του Αιγαίου, «ουδετεροποίηση» του Αρχιπελάγους με τις ΝΑΤΟϊκές ρυθμίσεις, νεο-οθωμανοποίηση της Θράκης, και σειρά άλλων μέτρων που υιοθετήθηκαν καθ' όλη της διάρκειας της μεταπολιτευτικής περιόδου και που δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό της Νεοθωμανίας για τη σημερινή Ελλάδα. Όταν η Ελλάδα τόλμησε να ορθώσει το ανάστημά της – Βαλκανικοί Πόλεμοι, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος –, επέτυχε θαύματα και αναδείχθηκε σε μεγάλη και υπολογίσιμη δύναμη διεθνώς.

Η ευνοϊκή για τη Δύση επίλυση του Ανατολικού προβλήματος –ή άλλως του Δυτικού Ζητήματος, όπως προσφυσώς το χαρακτήρισε ο Toynbee– δεν μπορεί να επιτευχθεί με κατακερματισμένο τον ελληνο-τουρκικό χώρο που θα βρίσκεται σε μια ανεξάρτητη από τη Δύση τρο-

χιά. Προς τούτο, κατατείνουν όλες οι αγγλοσαξονικές πολιτικές του Μεταπολέμου, τις οποίες θα απαριθμήσω συνοπτικά.

Ο Τρούμαν, εξαγγέλλοντας το ομώνυμο δόγμα, το 1947, μίλησε για την «στρατηγική ανάγκη να θεωρηθεί η Ελλάδα και η Τουρκία σαν ένα σύνολο», άποψη που είχε ήδη εδραιωθεί στο Λονδίνο με την παραδοσιακή θεωρηση περί ενός ενιαίου «ελληνο-τουρκικού άξονα». Σε ακαδημαϊκό επίπεδο, η ιδέα υποστηρίχθηκε από σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο ιστορικός P. Waltz, που, στα μέσα της δεκαετίας του '40, μίλησε για τον «ανασχηματισμό μιας αυτοκρατορίας στις δύο όχθες του Αιγαίου», άποψη που συμεριζόταν ο Τρούμαν, ο οποίος υποστήριζε την «ένωση της Ελλάδας και της Τουρκίας σε ένα πολιτικό σύνολο» και ασμένως υιοθέτησε ο δικτάτορας Παπαδόπουλος, καθώς και οι μεταγενέστεροι θιασώτες της (συν)ομοσπονδοποίησης Ελλάδας και Τουρκίας. Σε μια «light» μορφή συν-ομοσπονδοποίησης οδηγεί η ελληνο-τουρκική φιλία, η οποία είναι μονομερής στον χαρακτήρα της και δεν αφήνει καμία αμφιβολία ως προς τον κυρίαρχο αυτής της σχέσης.

Αναφέρθηκα στη σχέση μονομέρειας στα ελληνοτουρκικά, για να τονίσω ότι η σχέση αυτή παράγει υποτέλεια και όχι συμμετρία και συμβίωση ή φιλία¹¹⁹. Θα αναφέρω

119. Βλ. Γ. Μούρτος, *Στρατηγική*, Ιανουάριος 1998, σ. 105. Στο εν λόγω άρθρο επισημαίνεται ότι η φιλία και η ειρήνη δεν ταυτίζονται με *absentia belli* αλλά αποτελεί δομική συγκρότηση με κύρια γνωρίσματα τη συμβίωση και τη συμμετρία. Η πρώτη, προϋποθέτει αλληλεξάρτηση και η δεύτερη έλλειψη ηγεμονικής συμπεριφοράς, κάτι που δεν υφίσταται στην ελληνοτουρκική εξίσωση.

μια ενδεικτική όσο και χαρακτηριστική πράξη μονομέρειας. Την υπουργική απόφαση 61539/Γ2 του υφυπουργού Παιδείας Γ. Καλού, επί υπουργίας Μ. Γιαννάκου, για εισαγωγή της τουρκικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση¹²⁰. Πρόκειται για μια γλωσσική προτίμηση προς τη συγκεκριμένη χώρα και όχι, για παράδειγμα, στην αραβική γλώσσα, που θα εξοικείωνε το ελληνόπουλο με τον φυσικό όσο και ζωτικό χώρο της πατρίδας του, την Ευρύτερη Μέση Ανατολή. Αυτή η επιλογή αφ' εαυτής φανερώνει τη νεο-οθωμανική τάση που χαρακτηρίζει ισχυρή μερίδα της ελίτ στη χώρα μας, όπως αναλυτικά αποτυπώνεται στη συγκεκριμένη απόφαση, που προβλέπει: διαπολιτισμικές και πολυπολιτισμικές ασκήσεις των μαθητών, που αποσκοπούν στην ανακάλυψη επωνύμων της περιοχής που παράγονται από τουρκικές λέξεις, καθώς και τραγουδιών, εθίμων, παροιμιών, εκφράσεων, μύθων, θρύλων, παραδόσεων, παραμυθιών και στους δύο πολιτισμούς, αλλά και κοινών στοιχείων στη μαγειρική, στη ζαχαροπλαστική, στις τελετές και στις συνήθειες.

Πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση που ενισχύει την άποψη περί της δρομολογηθείσης εθνικής αποδόμησης και αποχρωματισμού της εθνικής μας συνείδησης δια χειρός υπουργείου Παιδείας με αποκορύφωση το ογκώδες σύγγραμμα μιας πανεπιστημιακής βουλευτί-

120. Βλ. σχετικά ΦΕΚ 867, 10 Ιουλίου 2006, στο οποίο καταγράφεται λεπτομερώς το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Τουρκικής Γλώσσας στην Α', Β' και Γ' τάξη του Γυμνασίου.

νας κυβερνώντος κόμματος και Γ.Γ. του εν λόγω υπουργείου, με τίτλο «Τι είν' η Πατρίδα μας; Ο Εθνοκεντρισμός στην Εκπαίδευση», στο οποίο αναφέρει χαρακτηριστικά: «Ρατσιστής είναι όποιος αποσιωπά την σημασία... το κύρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όποιος αρνείται τις τουρκικές επιρροές στον Νεοελληνικό μας πολιτισμό (σ. 81), κι όποιος ισχυρίζεται ότι ο τουρκικός πολιτισμός έχει επιδράσει αρνητικά στους Έλληνες» (σ. 82).

Βλέπουμε, λοιπόν, πως η ιστορία της οθωμανοποίησης, δηλαδή της αφομοίωσης Ελλήνων που διαβιούσαν σε πανάρχαιες ελληνικές εστίες, όπως η Μικρά Ασία, στον τουρκισμό, επαναλαμβάνεται με μπροστάρηδες σήμερα μια ισχυρή μερίδα της πολιτικής, ακαδημαϊκής και οικονομικής ελίτ της χώρας, όπως συνέβη κατά την περίοδο της οθωμανικής εξάπλωσης από τον 12ο μέχρι τον 15ο αιώνα. Την εποχή εκείνη, μπροστάρηδες στον εξοθωμανισμό των Ελλήνων Μικρασιατών υπήρξαν οι τοπικοί Έλληνες ευγενείς και αξιωματούχοι του βυζαντινού κράτους, για να αποφύγουν την ανελέητη φορομπηχτική πολιτική του και να διατηρήσουν τα προνόμιά τους. Το ενδιαφέρον στοιχείο της αφομοίωσης που περιγράφω είναι η μονομέρειά της, καθότι μόνον οι Έλληνες αφομοιώνονται και όχι οι Τούρκοι¹²¹. Σήμερα, πρωτοστατούν ακαδημαϊκοί, νεο-εποχίτες και νεο-ορθόδοξοι τύπου Χρήστου Γιανναρά, που καλούν για την πλήρη υπαγωγή του ελληνικού κράτους στο νεο-οθωμανισμό¹²².

121. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι Τουρκοκύπριοι. Για τους Μικρασιάτες Έλληνες, βλ. Α. Toynebe, *ό.π.*, σελ. 134-41.

122. Πρόκειται για μια διολίσθηση των εκσυγχρονιστών κάθε

Η τάση του ενιαίου ελληνοτουρκικού χώρου εξυφάνθηκε στις τάξεις της αλλοτριωμένης ελληνικής ελίτ, διότι ευνοείται και προωθείται από τη Δύση και πρωτίστως από τους Αγγλοσάξονες. Ήδη, από τα μέσα της δεκαετίας του '50, Ελλάδα και Τουρκία ως σύμμαχες πλέον χώρες θεωρούνται «στρατηγικό σύνολο», γνωστό ως Νοτιο-ανατολική Πτέρυγα του ΝΑΤΟ. Η μεταπολεμική θεώρηση του «στρατηγικού συνόλου» επανήλθε μεταψυχροπολεμικά με γνωστότερο όλων τον αφορισμό της Ελλάδας ως «ανωμαλίας» και ως του «παρείσακτου» της Δύσης από τον Σαμουέλ Χάντινγκτον, συνταυτίζοντας την Ελλάδα με την Τουρκία. Τη σκυτάλη πήρε ένας άλλος του αμερικανικού κατεστημένου, ο Ρόμπερτ Κάπλαν, που προέταξε τον εξοστρακισμό της Ελλάδας από την Ευρώπη, γεγονός που προσδίδει μια νέα διάσταση στο ρόλο της Τουρκίας, ως μετα-κεμαλικής χώρας, ήτοι νεο-οθωμανικής, όπως την προσδιόρισαν δύο άλλοι κορυφαίοι Αμερικανοί, ο Γκράχαμ Φούλερ του Rand Corporation και ο Πωλ Κένεντι του Πανεπιστημίου Γέιλ. Και πάλι επισημαίνεται η «ανωμαλία» της Ελλάδας, που ανήκει στη ζώνη του ευρώ και περιπλέκει την φιλοτέχνηση του μωσαϊκού της περιοχής.

μορφής, από μια στάση ενδοτικής υποχώρησης, σε μια θέση αποδοχής και ένταξης στη νεο-οθωμανική ηγεμονία. Μια τελευταία προσχώρηση στην τάση αυτή είναι του πλέον γνωστού νεο-ορθόδοξου, καθηγητή Χρήστου Γιανναρά, ο οποίος δεν ταυτίζεται μόνο στα ιδεολογήματα της ανεκτικής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αλλά υιοθετεί την υπαγωγή του ελλαδικού κράτους στη νεο-οθωμανική αυτοκρατορία. Βλ. αφιέρωμα, «Η γοητεία του νεο-οθωμανισμού», Άρδην, Ιαν-Φεβρ 2009, σελ. 51-68.

Σε περίπτωση που αρχίσατε να ανησυχείτε ότι βρισκόμαστε ως χώρα και ως λαός προ αδιεξόδου και ανήμποροι μπροστά στο πρόβλημα που περιγράφω, σπεύδω να σας καθησυχάσω και να σας διαβεβαιώσω ότι η λύση ευρέθη, ώστε να θεραπευτεί αυτή η ανωμαλία. Πρώτον, με την νεο-οθωμανοποίηση της Τουρκίας, η οποία προσφέρει το ηρεμιστικό φάρμακο ενσωμάτωσης της περιοχής –της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης– σε ένα σύνολο με επίκεντρο την Τουρκία στη βάση μιας ευρηματικής ιδεοληψίας, που αποδίδεται με το νεολογισμό του «συμπατριωτισμού». Δηλαδή, η Τουρκία προθυμοποιείται να αναλάβει την εκπροσώπηση των παλιών υποτελών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που επί αιώνες μοιράστηκαν την ίδια ιστορία και διατηρούν κοινά βιώματα. Η Ελλάδα, ως κουταβάκι ακολουθεί πιστά το νέο αυτοχριζόμενο αφεντικό, παρά την εχθρική και βίαιη συμπεριφορά του, σε τέτοιο βαθμό που δικαιολογεί το προσωνύμιο της Νεοθωμανίας.

Δεύτερον, με το ΔΝΤ στην Ελλάδα, το οποίο διαμορφώνει τα νέα δεδομένα σύμφωνα με τα οποία η οικονομική αναγέννηση που προσδοκείται ότι θα προσφέρει στο χρεοκοπημένο αθηναιοκεντρικό κράτος θα είναι στη βάση εντελώς νέων προϋποθέσεων. Η βασικότερη εξ αυτών είναι η μειωμένη εθνική μας κυριαρχία, η οποία θα προσλάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, λόγω δύο ισχυρών επιταχυντών: την χρεοκοπημένη οικονομία και τη συντελούμενη αλλοίωση της εθνικής σύνθεσης που προκαλεί η εμφύτευση παρείσακτων πολυπληθυσμικών και γκετοποιημένων αλλοδαπών κοινοτήτων. Ιδού τα αποτελέ-

σματα αυτής της πολιτικής, που έχει νεκρώσει τα εθνικά μας αντανακλαστικά. Σύμφωνα με την τεκμηριωμένη μελέτη «η μουσουλμανοποίηση της χώρας» του πρώην βουλευτή και πανεπιστημιακού καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα, σε 10-20 χρόνια, θα κατοικούν στην Ελλάδα 4-5 εκ. μουσουλμάνων, νεαροί σε ηλικία, έναντι 8-9 εκ. γερασμένων ελληνογενών. Αυτοί οι νέοι «εισβολείς» υποβοηθούνται από μια «βιομηχανία της φιλανθρωπίας» που ακμάζει την ίδια ώρα που η χώρα παρακμάζει. Για να καταλήξει ο καθηγητής Κατσανέβας, πως με το Μνημόνιο και τη μαζική εισβολή παράνομων μεταναστών, μας κλέβουν τη χώρα¹²³.

Οι επισημάνσεις του καθηγητή Κατσανέβα με οδηγούν στην προβαλλομένη ως τρίτη λύση για την εξάλειψη της ελληνικής «ανωμαλίας». Στη λύση του χώρου και όχι της χώρας, που θα επιταχυνθεί και ενδεχομένως θα επισφραγιστεί μέσω της επικείμενης αναδιάταξης του εγχώριου πολιτικού τοπίου μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012. Και εξηγώ:

Βιώνουμε την έξαρση του Δυτικού Ζητήματος, με την Τουρκία να βρίσκεται και πάλι στο επίκεντρο του άλυτου μέχρι σήμερα Ανατολικού προβλήματος, υπό άλλη μορφή. Όχι ως ασθενούσα και υπό κατάρρευση αλλά ως α-

123. Η εν λόγω μελέτη αναρτήθηκε στον ιστότοπο capital.gr, Ιαν. 2012. Ο καθηγητής Κατσανέβας επανήλθε με μια εξατομικευμένη μελέτη, που αφορά στην πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ και τιτλοφορείται: «Οι απίστευτες προγραμματικές θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ για τους μετανάστες» και αναρτήθηκε στο www.elzoni.gr/html/ent/100/ent.22100.asp.

νοικονόμητη να συμβιβαστεί με τα δεδομένα του εθνικού κράτους –του διαδόχου κράτους της άλλοτε κραταιάς Οθωμανικής Αυτοκρατορίας– και ανυπόμονη να ανακτήσει τις παλιές κτήσεις μέσω της νεο-οθωμανοποίησής της. Επειδή η επιδίωξη αυτή έχει ξεπεράσει την κόκκινη γραμμή, την έχει φέρει σε αντιπαράθεση με τους Αγγλοσάξονες, οι οποίοι έχουν δρομολογήσει την οριστική επίλυση του Ανατολικού (Δυτικού) προβλήματος μέσα σε ένα νέο γεωπολιτικό πλαίσιο, που θα χωρούν μόνον αδύνατοι, «χαμηλοί» και συγκαταβατικοί ανταγωνιστές ή υπό αναίρεση εταίροι και σύμμαχοι. Ήτοι: οι Ρώσοι, «χαμηλωμένοι» στο ενεργειακό πεδίο αλλά συγκαταβατικοί και υπό αναίρεση εταίροι, καθότι παραμένουν παγκόσμιοι παίκτες· οι ευρωπαίοι, αδυνατισμένοι νομισματικά, με «χαμηλωμένους» τους Γερμανούς μέσω της ανελέητης επίθεσης στο ευρώ, χρησιμοποιώντας ως πειραματόζωο την αδύναμη Ελλάδα, αλλά σύμμαχοι σε σειρά διεθνών ζητημάτων· οι Ιρανοί, απομονωμένοι πλήρως με την επιβολή του αδικαιολόγητου εμπάργκο, και οι Τούρκοι σε διαδικασία «αποψίλωσης», καθότι «ψήλωσαν» απότομα υπό τον Ερντογάν.

Αναφορικά με τους τελευταίους, είναι ορατό σε κάθε υγιές γεωπολιτικά οφθαλμό ότι η ενότητα του τουρκικού εθνοκράτους τελεί υπό αμφισβήτηση. Είναι φανερό ότι το τουρκικό εθνοκράτος δεν θα απαλλαγεί από τις εμμονές για την εξαιρεσιμότητά του ως ηγεμονικής δύναμης εάν δεν αποκαθαρθεί από τα υπολείμματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (πρωτίστως των Κούρδων). Με βάση τους κανόνες της γεωπολιτικής, το αρρωστημένο από

μεγαλομανία σώμα της σημερινής Τουρκίας χρήζει ευθανασίας και αυτή, ελπίζοντας, όπως κάθε ετοιμοθάνατος, στο θαύμα, καταφεύγει στα γιατροσόφια με τον μουσουλμανικό κόσμο, ενώ συνεισφέρει τα μάλα στην παράταση της ζωής της ένας αναπάντεχος αιμοδότης εθελοντής: η μεταπολιτευτική Ελλάδα.

Αυτό που αδρομερώς περιγράφω είναι το πλαίσιο που προσδιορίζει την παρούσα φάση του Δυτικού Ζητήματος. Για να υλοποιηθούν οι αγγλοσαξονικοί σχεδιασμοί έχουν αναζητηθεί και, εν πολλοίς, αποδεχθεί να συμπράξουν νέοι σύμμαχοι που, κατά μια διαβολική σύμπτωση, προέρχονται από τον ελληνισμό. Πρόκειται για το Φανάρι και τον κρατικό ελληνισμό: Ελλάδα και, δευτερευόντως, Κύπρος. Κατά βάση, η αγγλοσαξονική επιδίωξη είναι ο «θάνατος» του τουρκικού και του ελληνικού έθνους-κράτους.

Στην ελληνική περίπτωση, αυτό επιδιώκεται μέσω της ιστορίας, του πολιτισμού, της παιδείας γενικότερα, ώστε να επέλθει η πλήρης εθνική μετάλλαξη. Αρωγοί σε αυτή την πορεία προς την εθνική αλλοίωση είναι οι εκσυγχρονιστές σε Ελλάδα και Κύπρο: πατριαρχικοί, ναιναίκοι (του Σχεδίου Ανάν), Νεο-κύπριοι, μνημονιακοί, προοδευτικοί και εκσυγχρονιστές απ' όλους τους χώρους. Είναι όλοι αυτοί, που μετά το πολιτισμικό ολοκαύτωμα της μεταπολιτευτικής περιόδου δημιούργησαν και το οικονομικό, γιατί καλλιεργούν επί δεκαετίες μια τραγική έλλειψη ελληνικότητας μέσω ενός αξιακού συστήματος ξενομανίας, μιμητισμού, θεοποίησης του δυτικού ή, κατά το παρελθόν, και του σοβιετικού. Για παράδειγμα, ενώ το

ευρώ σε κάθε χώρα που το υιοθέτησε είναι μια απλή διεθνής συνθήκη που βρίσκεται υπό την αίρεση δημοψηφισμάτων, στους ευρωπαθείς Έλληνες έχει γίνει μέρος της ταυτότητάς τους, ενός κεκτημένου που δεν πρέπει να χαθεί, ακόμα και εάν χαθεί η χώρα και οι ίδιοι οι κάτοικοί της¹²⁴.

Θα επανέλθω στη ροή της αρχικής επιχειρηματολογίας, για να διατυπώσω την άποψη πως οι οβιδιακές μεταλλάξεις του Σαμαρά αποβλέπουν, καθ' όλες τις ενδείξεις, στην αγγλοσαξονική εύνοια, που για να καταστεί εφικτή, το κόμμα «ντοροποιήθηκε» και νεο-φιλελευθεροποιήθηκε. Αλλά και πάλι υπολείπεται, καθότι ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται σε ευνοϊκότερη θέση στην αγγλοσαξονική κλίμακα των φίλιων δυνάμεων. Προσέξτε τη σύμπτωση: σε όλα τα ζητήματα εθνικής αναφοράς (Μακεδονικό, μειονοτικό, μεταναστευτικό, ελληνο-τουρκικά, Ελληνορθοδοξία, εθνική παιδεία) η ταύτιση των ακτιβιστών του ΣΥΡΙΖΑ με την Ουάσιγκτον είναι απόλυτη. Εξάλλου, οι φυσικοί σύμμαχοι της Ουάσιγκτον δεν είναι οι εθνο-πατριώτες «δεξιόι» αλλά οι ακραίοι διεθνιστές και οι αντικληρικαλιστές που στρέφονται εναντίον της εθνικής –όχι όμως και της πατριαρχικής– Ελληνορθοδοξίας. Μίλησα για ακτιβιστές του ΣΥΡΙΖΑ και ευελπιστώ πως, ως κόμμα πλέον εξουσίας και ευθύνης, θα εξελιχθούν σε ε-

124. Βλ. τη ρηξικέλευθη ανάλυση του Γιάννη Παπαϊωάννου «Η ελληνικότητα βιώνει την συνεχή αφαίρεση για να γίνει “ευρωπαϊκότητα”», που αναρτήθηκε στο <http://papaioannou.wordpress.com/2012/05/18>.

θνοκεντρικοί πραγματιστές της μετά την Μεταπολίτευση εποχής και όχι σε εντολοδόχοι-διαχειριστές.

Βαριές κουβέντες θα μου πει κάποιος ανυποψίαστος καλοθελητής. Επιτρέψτε μου και πάλι να αυτοσυσταθώ ως άδολος αναλυτής γεωπολιτικής, που παραμένει μονίμως στα μετόπισθεν της κρατικής εύνοιας, αφού αρνούμαι πεισματικά να γίνω συστημικός, δηλαδή να ενταχθώ στο μεταπολιτευτικό πολιτικό μαντρί. Απολαμβάνοντας τον ζωογόνο αέρα της ανένταχτης ελευθερίας, σας προσκαλώ να ακολουθήσετε για λίγο την καθαρή από σκοπιμότητες σκέψη μου. Θα επιχειρήσω να ερμηνεύσω το φαινόμενο της συνεχούς αφαίρεσης της ελληνικότητας, που μας οδήγησε στη σημερινή πτωτική κατάσταση, παραφράζοντας τον Μακρυγιάννη. Το εθνικό σώμα, για να ορθοποδήσει χρειάζεται δύο πόδια: το κοινωνικό (οικονομία, πρόνοια) και το πατριωτικό (πατρίδα, θέσμια και πνευματικές αξίες ή άλλως ελληνικότητα). Αυτό που πέτυχε η Μεταπολίτευση είναι να παραδώσει ένα εθνικό σώμα με υπερτροφικό κοινωνικό (πρωτίστως οικονομικό) και ατροφικό έως παράλυτο πατριωτικό πόδι. Και επειδή όλο το βάρος του σώματος αυτού στηρίζονταν στο υγιές σκέλος, απέκτησε και αυτό τις νοσηρές ιδιότητες του άλλου με συνέπεια ολόκληρο το σώμα να καθηλωθεί σε ακινησία. Σε αντίθεση, το ίδιο εθνικό σώμα είχε αποκτήσει αξιοζήλευτη ευρωστία επί Ελευθερίου Βενιζέλου, διότι ο εν λόγω υιοθέτησε μια πολιτική που συνδύαζε το κοινωνικό με το πατριωτικό.

Η αλληγορική αυτή αναφορά έχει περισσότερη αξία στη σημερινή χρεοκρατική Ελλάδα, διότι απεικονίζει την

ανέλπιδα πραγματικότητα. Ήτοι, οι δύο μονομάχοι των επικείμενων εκλογών της 17ης Ιουνίου 2012 –Νέα Δημοκρατία και ΣΥΡΙΖΑ– όχι μόνον αδυνατούν να ανορθώσουν το καθηλωμένο εθνικό σώμα αλλά με την προτεινόμενη θεραπεία, στη βάση μιας οικονομοκρατικής υπερδοσολογίας (η όλη συζήτηση μονοπωλείται από το ευρώ και τα οικονομικά), το καταδικάζουν στην ευθανασία. Άλλωστε, και οι δυο τους, ως συστημικά παιδιά της Μεταπολίτευσης, είναι μέρος του αθεράπευτα νοσηρού προβλήματος, καθότι: παρέλαβαν χώρα και τη μετέτρεψαν σε χώρο· παρέλαβαν πατρίδα και τη μετέτρεψαν σε αποικία· παρέλαβαν ελληνικότητα και την μετέτρεψαν σε δουλική ευρωπαϊκότητα· παρέλαβαν «δημιουργία» και τη μετέτρεψαν σε «αφαίρεση». Ομιλώ για την αφαίρεση ελληνικότητας, που καθιέρωσε τη μόνιμη μετριοκρατία, την άκριτη και άκρατη ξενομανία, την υποκατάσταση του εθνικού από το εισαγόμενο σε ιδέες, προϊόντα, νοοτροπίες και προτεραιότητες.

Έτσι, αποδομείται μια «χώρα» με την ιστορία αιώνων και με μια αδιάλειπτη πολιτισμική συνέχεια και κτίζεται ο «χώρος», στον οποίο όλοι οι περαστικοί, εχθροί και φίλοι, χωράνε. Αποδομείται, δηλαδή, η Ελλάδα και κτίζεται η Νεοθωμανία με πρωτομάστορες τη γενιά των αποτυχημένων, τη γενιά της Μεταπολίτευσης. Προσέξτε τη λεπτομέρεια στην εξής παραδοξότητα. Ενώ ολόκληρος ο πληθυσμός της γης χρωστάει το 98% των χρημάτων του, με πολλές χώρες –Βρετανία, Βέλγιο, ΗΠΑ– να έχουν απείρως μεγαλύτερο ποσοστό χρέους από την Ελλάδα, αναλογικά με το ΑΕΠ, η στοχοποίηση των «αγορών» έγι-

νε η Ελλάδα, στην οποία προσέτρεξε για αρωγή το ελεγχόμενο από τις ΗΠΑ, ΔΝΤ. Και τούτο, διότι οι «αγορές», που έχουν έδρα τις ΗΠΑ, είναι οι κοσμοκράτορες αφενός και αφετέρου η Ελλάδα αποτελεί τον αδύναμο κρίκο ως κλεπτοκρατική δημοκρατία με μια ευάλωτη άρχουσα τάξη έτοιμη για συναινέσεις κάθε είδους και μορφής.

Αυτή είναι η συνδρομή της γενιάς της Μεταπολίτευσης στον ελληνισμό: η αποδόμηση της Ελλάδας, ο αφελληνισμός και η νεο-οθωμανοποίησή της. Τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο. Όλα έγιναν με κοινή συναίνεση, δημοκρατικά και νόμιμα! Άλλωστε, η μεγάλη «συμβολή» της Μεταπολίτευσης έγκειται στο ότι το νόμιμο θεωρείται πλέον εκτός από ηθικό και εθνικά αποδεκτό. Μόνο υπό αυτό το πρίσμα μπορεί να εξηγηθεί η χρόνια αδράνεια της ελλαδικής εξουσιαστικής ελίτ. Κάθε εθνική ευκαιρία και κάθε καινούργια δυνατότητα που θα ενισχύει το εθνικό συμφέρον, η άρχουσα ελίτ της Μεταπολίτευσης τη θεωρεί ως «πρόβλημα». Και για να το λύσει δείχνει υποχωρητικότητα, επιτρέπει τρίτες χώρες να παγιώσουν τις αξιώσεις τους, δείχνει κατανόηση για τις διεκδικήσεις και απαιτήσεις των άλλων, παγώνει τα δικά μας δίκαια που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο. Κατ' αυτό τον τρόπο νομιμοποιούνται οι εθνοκτόνες πολιτικές και παραμένουν όχι απλώς στην ατιμωρησία οι εμπνευστές και οι ζηλωτές τους αλλά και στο τιμόνι της χώρας. Όλα νόμιμα και με τη σφραγίδα της λαϊκής ετυμηγορίας.

Περιγράφω, κατ' ουσίαν, μια σχιζοφρενική νοοτροπία,

που δικαιολογεί κάθε παραλογοισμό. Έτσι, ενώ η ελλαδική πολιτική ελίτ δείχνει άμετρη σκληρότητα απέναντι στους απλούς Έλληνες –που την ψηφίζουν και τη νομιμοποιούν– στο όνομα των οικονομικών αναγκαιοτήτων, παραδίδει αμαχητί πλούσιους πόρους σε τρίτους που μπορούν να διασφαλίσουν σε σημαντικό βαθμό το οικονομικό μέλλον της Ελλάδας, εάν αξιοποιούνταν εγχωρίως¹²⁵. Πρόκειται για μια ανερμήνευτη με λογικούς όρους στάση της ελλαδικής ελίτ, που δηλητηρίασε ολόκληρο το εθνικό σώμα. Η αυτόβουλη προσπάθεια, η πρωτοβουλία για ανάπτυξη ρηξικέλευθων και παραγωγικών προτάσεων, η αξιοκρατία, η φιλοπατρία, είναι τα πρώτα θύματα αυτής της γενικευμένης αδράνειας και της μονομερούς στοχοποίησης. Όλα κοστολογούνται στη βάση της ιδιοτέλειας και του επικοινωνιακού χρηματιστηρίου, της εικόνας και του προφίλ των ανθρώπων της εξουσίας και όχι επί της ουσίας.

Θα τονίσω για μια ακόμα φορά, ώστε να εμπεδωθεί, ότι συνένοχο στην εξέλιξη αυτή είναι το μεταπολιτευτικό σύστημα, που χορηγεί ανελλιπώς στο εθνικό σώμα μεγάλες δόσεις ηρεμιστικού μέσω της γυμνής από κουλτούρα εκπαίδευσης και των καθεστωτικών ΜΜΕ¹²⁶, με

125. Δανείστηκα τις σκέψεις αυτές από τον καθηγητή Ν. Κοτζιά, όπως αναδημοσιεύτηκαν στην εφ. *Αντιφωνητής*, 16/04/2011, σ. 3.

126. Για το ρόλο των ελληνικών ΜΜΕ, βλ. Γ. Μούρτος, *Οι αναρρόδοξοι...*, ό.π., σελ. 420-440. Προς επίρρωση των ισχυρισμών μου αναφέρω τις συνεχείς αναβολές στη μη επιβολή του προβλεπόμενου φόρου 20% για τις τηλεοπτικές διαφημίσεις, τουλάχιστον μέχρι το 2013, σε μια εποχή άγριας λιτότητας. Έτσι, τα ιδιωτικά κανάλια και

συνέπεια ολόκληρη η κοινωνία να παραμένει σε κατάσταση μόνιμης νάρκωσης, χωρίς αντανακλαστικά. Γι' αυτό, οι φωνές αγωνίας που προέρχονται απ' έξω είναι οι πιο διεγερτικές. Επιλέγω αυτή του οικονομολόγου καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μπουένος Άιρες της Αργεντινής, Κλαούντιο Κατς, ο οποίος έχοντας βιώσει την οικονομική κατάρρευση της χώρας του υψώνει εγερτήριο, φωνή απορίας, βλέποντας ένα ολόκληρο ιστορικό έθνος να αυτομαστιγώνεται ανηλεώς, με τα εξής λόγια: «Το θέμα είναι καθαρά πολιτικό», αναφέρει για το χρέος των διεθνών τοκογλύφων. Και συνεχίζει, μήπως και ξυπνήσουμε: «Είστε Έλληνες. Εμείς στην Αργεντινή έχουμε μόνο δύο αιώνες ιστορίας. Η Ελλάδα πρέπει να ανακτήσει τη δύναμη της ιστορίας της. Πρέπει να συνειδητοποιήσετε τη δύναμή σας και μετά να συζητήσετε μαζί τους με σωστούς όρους. Το μυστικό στην πολιτική διαμάχη είναι να ξέρεις ποιες είναι οι δυνάμεις σου».

Τις επισημάνσεις του Αργεντινού συμπληρώνει με πιο πραγματιστικό πνεύμα και ωφελιμιστικό λόγο η αρθρογράφος Μέριν Σόμερσετ Βεμπ, στο αμερικανικό περιοδικό «Money Week»:

Η Ελλάδα είναι πανίσχυρη. Όλος ο κόσμος υποθέτει ότι η Γερμανία έχει τη δύναμη και παρακολουθεί με ενδιαφέρον τι είναι διατεθειμένη να δώσει η Γερμανία αντί να προ-

οι τηλεαστέρες χρυσοπληρώνονται από τη μη καταβολή φόρου, την κρατική διαφήμιση και τα δανεικά. Ποιός, άραγε, μπορεί να υποστηρίξει ότι τα ιδιωτικά κανάλια είναι επιχειρήσεις της ελεύθερης αγοράς, όταν συντηρούνται στη ζωή, όπως και οι ποδοσφαιρικές ΠΑΕ, από το κράτος με δανεικά και αγύριστα λεφτά;

σέξει τι είναι διαθεσιμμένη η Ελλάδα να δεχθεί... Αν οι Έλληνες αποφασίσουν ότι δεν θέλουν να εγκρίνουν τα μέτρα και αποχωρήσουν από την ευρωζώνη, αυτό θα είναι «game over» για το ευρώ, την Ευρώπη και την εξαγωγική πολιτική της Γερμανίας... Μετά από μια αναδιάρθρωση η Ελλάδα θα έχει έναν από τους πλέον υγιείς ισολογισμούς στην Ευρώπη. Σαφώς κάποιοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν θα θέλουν να δανείσουν μια χώρα που πτώχευσε πρόσφατα. Υπάρχουν όμως τόσο άλλοι που θα δάνειζαν μια χώρα με καθαρό ισολογισμό, ακριβώς γιατί η περίπτωση νέας χρεοκοπίας είναι απίθανη στο κοντινό μέλλον¹²⁷.

Ανάφερα το πιο πάνω απόσπασμα του άρθρου, για να αναδείξω πόσα πράγματα θα μπορούσε να πετύχει μια Ελλάδα όχι των πυγμαίων αλλά πατριωτών και παικτών πολιτικής με θουκυδίδεια αντίληψη. Ωστόσο, ο πιο διεγερτικός λόγος είναι αυτός του Μακρυγιάννη. Διεγερτικός, ηθικοπλαστικός και πάντα επίκαιρος. Απολαύστε τον:

...όλοι μαζί, με τους εκλαμπρότατους και μεις, πωλούμεν το πολυτίμητό μας τζιβαΐρικόν εις τους αλλόθρησκους, διά τι; Διά ένα τραπέζι, διά μίαν γλυκή και δολερά καλημέρα των πρέβεγων, των ανθρωποφάγων, όπου τρώνε ζωντανούς ανθρώπους...

... και δι' όλα μας λέγει ο βασιλέας και η κυβέρνησή του: Πέταξε ο γάιδαρος; Πέταξε, λέμεν, και ό,τι στραβά νομοσχέδια φέρουν εις τις Βουλές αναντίον της λευτεριάς της πατρίδος και θρησκείας, ευτύς τα 'πογράφουν με χέρια και με ποδάρια, χωρίς καμίαν παρατήρησιν, και κα-

127. Το εν λόγω αναρτήθηκε στο www.defence-point.gr, 5/11/2011.

ταντήσαμεν εδώ οπού είμαστε, και αφανίζομεν και γενικώς την πατρίδα μας.

Καημένε Σωκράτη, καημένε Πλάτων και λοιποί, που κατήντησαν οι απόγονοί σας, και η Αμερική, χτεσινή εις την κοινωνία του κόσμου, ήμερη και σοφή, και οι απόγονοί σας άγριοι και μωροί!

... πολυτέλειες θέλουν, ξευγενισμόν μεγάλον, θέατρα, μπιλιάρδους, πιαναφόρτα, κιθάρες, γυμνές οι κυρίες το σώμα τους· και οι περισσότεροι, να βαστήξουν αυτείνη την πολυτέλεια, του ξευγενισμού, άλλος προδίνει, άλλος κλέβει, και άλλος δανείζεται και δεν έχει ύστερα να πλερώσει το χρέος του· του πουλούνε τα πράματά του οι δανεισταί τους· τους δανείζουν με τριάντα τα εκατό... και ύστερα, να φυλάξουν τον ξευγενισμό τους, όποιος τους αγοράσει, αυτείνιοι πουλιούνται, και όσες προδοσίες κάμουνε, βραβεύονται, και όποιος ειπέι αλήθεια, αφανίζεται και υποτηράγεται και κακολαλιέται απ' ούλους αυτούς¹²⁸.

128. Βλ. Στρατηγού Μακρυγιάννη, *Οράματα και θάματα*, μεταγραφή Αγ. Παπακώστα, δ' ανατύπωση, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης: Αθήνα 2002, σελ. 116, 186-88.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Ὁδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται»

(Ματθ 15, 14)

«Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὰ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας»

(Ματθ 23, 25)

«Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς εἶπε· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν»

(Ματθ 26, 14-15)

Θα κλείσω την εργασία μου αυτή με την εξής διαπίστωση-προτροπή. Εάν αυτό το σύστημα, που φιλοτέχνησε η γενιά της Μεταπολίτευσης και το οποίο οικοδομήθηκε και λειτουργεί στη βάση της εθνο-αποδόμησης δεν καταρρεύσει, εάν δεν επέλθει η αποσύνθεση –τονίζω η αποσύνθεση, όχι η ανανέωση– του πολιτικού συστήματος της «καθεστωτικής -κλεπτοκρατικής-χρεοκρατικής δημοκρατίας» ή άλλως της «δημοκρατίας του ραγιά» και, ταυτόχρονα, εάν δεν αποκατασταθεί το περί δικαίου αίσθημα με τον ποινικό κολασμό των πρωτεργατών του και με την επιστροφή στο ακέραιο των προϊόντων της κλεπταποδοχής, δεν υπάρχει τρόπος μιας πρόσω πορείας για τη χώρα. Απεναντίας, εάν δεν επέλθει η αποσύνθεση του συστήματος θα επέλθει η αποσύνθεση της χώρας. Το σίγουρο είναι ότι το σήμερα μπορεί να μην είναι αρκετό και το αύριο να είναι αρκετά αργά.

Ευαγγελίζομαι μια χώρα ελληνική, στην οποία ο λόγος του απλού πολίτη θα είναι ο κυρίαρχος και ο ίδιος πρωταγωνιστής στην παραγωγή πολιτικής. Και για να γίνει αυτό, ένας μόνο δρόμος υπάρχει: συμμετοχική, άμεση δημοκρατία. Η μορφή αυτή του πολιτεύματος ταυτίζεται με τον απλό πολίτη, διότι διαθέτει το ουσιώδες στοιχείο της δημοκρατίας: κοινό νου και πολιτική διαίσθηση. Ο πρώτος καγκελάριος της Γερμανικής Αυτοκρατορίας, Πρώσος Βίσμαρκ, είχε πει «τρεις καθηγητές και η πατρίδα χάθηκε» («Drei professoren und das veter-

land verloren»), ενώ ο κοσμοπολίτης, διπλωμάτης και νομπελίστας, που έζησε κοντά σε ανθρώπους της εξουσίας, Γιώργος Σεφέρης, παρατήρησε σκωπτικά το 1941: «αισθανόμουν πως τον ελληνισμό υπηρετούσαν καλύτερα οι αδίδαχτοι από τους σπουδαγμένους. Τους τελευταίους τους πρόσεξα πολύ και τους βρήκα χαλασμένους τις περισσότερες φορές». Δύο άλλοι μεγάλοι ποιητές μας, ο Σολωμός και ο Καβάφης, αναζητώντας «οξυγόνο» στη σκέψη τους κατέφευγαν στα καφενεία και σε χώρους συνάθροισης του λαού, για να αφουγκραστούν τα αισθήματά τους, να γευτούν τη μαγεία της λαϊκής λαλιάς¹²⁹. Το ίδιο και ο Παπαδιαμάντης, ο μόνιμος θαμώνας των καπηλειών και του λαϊκού ψαλτηρίου, ο αυτοδίδακτος, που μέσα από τα εκκλησιαστικά βιβλία εννοούσε ευχερέστερα τον Όμηρο από την ηλικία των δεκατριών ετών¹³⁰.

Νισάφι πια με τους πολύξερους του Χάρβαρντ και της Οξφόρδης, που εξαχρείωσαν τη θεϊκή γλώσσα των κλασικών και του Ευαγγελίου, και οι οποίοι παρέλαβαν μια πατρίδα «χτισμένη» από τους αγράμματους και, αφού πρώτα την κατέκλεψαν, σήμερα την κατεδαφίζουν και εξαναγκάζουν σε υποταγή τους άλλοτε υπερήφανους Έλληνες και δη στη χειρότερη μορφή υποταγής, τη ραγιαδοποίηση. Γι' αυτό, επέλεξα αντί επιλόγου, τους στίχους ενός αγνού, απλοϊκού, ολιγογράμματος, του Φώτη Αγ-

129. Βλ. Ντίνος Χριστιανόπουλος, *Τα αλαμπουρνέζικα ή η γλώσσα των σημερινών κουλτουριάρηδων, γ' έκδοση*, Μπιλιέτο: Παιανία 2003, σ. 30.

130. Βλ. *Άπαντα Παπαδιαμάντη*, σ. 7.

γουλέ, που έζησε τα χρόνια της γενιάς που έχτισε την Ελλάδα. Ήταν ένας από τη γενιά της θυσίας, του πατριωτισμού και της αγνότητας, που ήξεραν μόνο να δίνουν, να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο, χωρίς καν τη σκέψη της όποιας ανταπόδοσης. Ας αφουγκραστούμε τον παλμό της ψυχής αυτού του απλού ανθρώπου μέσα από τους στίχους του¹³¹:

Το σπαραγμό σου, Ελλάδα μου, ποια νύχτα θα μου κρύψει
ποιος πόνος θα μου πει;

Ξεπέρασα τον πόνο πια και τη βαθιά σου θλίψη
κι έφτασα στη σιωπή.

Και στέκω εμπρός σ' ένα σωρό ρημάδια και συντρίμμια
κι ούτε μια δέηση να πω μπορώ, ούτε μια βλαστήμια.

Επειδή το ζητούμενο στις μέρες μας είναι η «αγνότητα» των προθέσεων και η ελληνοποίηση των πράξεων των αρχόντων, θα κλείσω με τους νοσταλγικούς και ελπιδοφόρους στίχους του Τάσου Σαμαρτζή, που μελοποίησε ο Νότης Μαυρουδής και αποδίδονται μέσα από τις αθώες φωνές της παιδικής χορωδίας του Δημήτρη Τυπάλδου:

Εδώ, θα ρίξω στη θάλασσα
σαν πέτρες τα χρόνια που χάλασα
εδώ, θα μου φέρει το κύμα
ένα γράμμα που θα έχει και ρίμα

131. Για τον Φ. Αγγουλέ, βλ. Γ. Μότσιος, «Η ελληνική ποίηση της περιόδου 1940-45. Η ποίηση στη Μέση Ανατολή, Γιώργος Σεφέρης και Φώτης Αγγουλές», ανάτυπο επιστημονικής επετηρίδας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ΔΩΔΩΝΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, τόμ. 32, Ιωάννινα 2003, σελ. 61, 69-70.

και θα λάμπει στο τέλος η υπογραφή:
Κολοκοτρώνης, Μακρυγιάννης, Φιλικοί...

Θα βρεθούμε ξανά
όταν όλα θα έχουν περάσει
στην Πατρίδα φιλιά
και κουράγιο να πεις, μην ξεχάσει
θα βρεθούμε ξανά
όταν όλοι θα έχουν αλλάξει
θα βρεθούμε ξανά...

Εδώ, αρχαία μου θάλασσα
που ξέρεις τι βάσανα τράβηξα
εδώ, θα μου στείλει τ' αγέρι
ένα γράμμα απ' τ' αόρατα μέρη
ο χαμένος ο λόγος, ο πιο ζεστός:
Σεφέρης, Κάλβος, Εμπειρικός, Σολωμός...